VBERTI

FOLIETAE

CLARORVM LIGVRVM ELOGIA.

AD . IOANNEM . ANDREAM AVRIAM . DVCEM CLARISSIMVM.

ROMAE.

PRAESIDVM . PERMISSV

Apud Vincentium Accoltũ ; & Valentẽ Panitium Socios.

M . D . LXXIIII.

HIPPOLYTI . CAPILVPII EPISCOPI . PHANENSIS

Illuſtres animæ Ligurum, quas Martia uirtus
Nota mari & terra ſydera ad alta tulit,
Quæque ſacrum Muſis potuiſtis ſcandere montem,
Et celeri immenſum currere mente polum.
Veſtra Ligur chartis intexuit acta Latinis,
Et uigil æternum reddidit auctor opus.
Sic docta artificis gemmas manus inſerit auro,
Atque illis ingens adijcit arte decus.
Quo Ciuem Patria ergo ſuum celebrabit honore,
Qui uetat illius ſplendida facta mori?

IO . FRANCISCI . FERRARII

Vrbs inuicta caput Ligurum, illuſtrata quæ alumnis
Tot tantiſq. parens clarior uſque micas.
Egregijs hominum uirtutibus inclyta debes,
His tibi non paruum nam peperere decus.
Et pace, & bello quoniam caſtriſúe, foróue
Quæ geſsere, tuum nomen in aſtra ferunt.
Non minus at docto FOLIETAE *excelſa teneris,*
Qui Ligurum cecinit tot benefacta Ducum.
Quin magis huic uni debes obnoxia alumno,
Quam reliquis, de te qui meruere boni.
Parta tibi eſt etenim mortalis gloria ab illis,
Et quæ Lethæis merſa feratur aquis.
Iſte ſed immemori ſcriptis felicibus æuo
Hanc rapit æternus, perpetuamq. facit.

PAVLVS · MANVTIVS
VBERTO · FOLIETAE
S. D.

ET ſi tu is es, cuius ingenium, & uirtus neque meum neq. cuiuſquã omnino teſtimoniũ deſideret, me tamẽ uel amor in te meus, uel ipſa ueritas adduxit, ut extare uellẽ de tuis Elogijs iudiciũ meũ, non tam apud te, qui te ipſum egregie noſti, quã apud omnes gentes, atq. adeo apud ipſam poſteritatẽ, quæ de ſtudijs ingenijſq. noſtris expers amoris & odij, pro cuiuſq. merito ſententiã ferret: Ego enim tua ſcripta & legerã ante multos annos, & ita probarã, ut ex ijs, qui tunc excellere putabantur, tibi neminẽ anteferrẽ. nunc, ut uere dicã, nõ ut gratiæ cauſſa tuis auribus largiri quidquã uelim, hæc de tuis Liguribus illuſtris, & diligens, & ornata cõmemoratio ita mihi placuit, ut qui conferri tecum hoc in genere poſſit, prorſus neminem eſſe iudicauerim. nam ex uniuerſa Italia, aut ex multis prouincijs multarũ uirtutum exempla colligere, id quod ex ueteribus multi, ex recentioribus nonnulli fecerunt, haud ſane magni negotij uidetur eſſe: ex una uero ciuitate, & ex una ſatis anguſta regione tamquam ex uberrimo fonte multos haurire, qui uitæ ſanctitate, qui militari gloria, qui reipuplicæ adminiſtrandæ ſcientia, qui ſollertia, & inueſtigandi rerum nouarum, nouarumq. gentium ſtudio, qui etiam litteris & eloquentia floruerint. hodieq. floreant, & admirandum quiddam eſt, & immortali laude digniſſimum. in qua cogitatione dum uerſor, non tam equidem patriæ tuæ gratulor, quod eos ciues tulerit, qui tantas res gererent, aut qui inſigni aliqua laude inter ceteros eminerent, quam quod tu incredibili quodam erga tuos amore incenſus ad eorum memoriam ab interitu uindicandam ingenium artemq. contuleris. Viuunt enim nomina conſumptis corporibus excellenti ſcriptorum induſtria, & ſi præconem uirtus inuenit, elucet, eo ſi caret, obſcuratur, & extinguitur. Quocirca uel ijs ipſis, qui ornati a te ſunt, quorum hodie nonnulli ſua gloria uiui perfruuntur, uel eorum poſteris tanti debet eſſe munus officiumq. tuum, quanti ſemper a fortibus ac ſapientibus uiris

ſtimatam nominis æternitatem uidemus, qui eam non modo laboribus ac periculis, uerum etiam uita ac ſanguine quærendam putarunt. Et ut aliquid de meo ſenſu, cum Matthæum Senregam alumnum diſciplinæ meæ præſtanti uirum ingenio, natum maximis rebus, dicendi ſcribendiq. facultate nemini prorſus ætate noſtra concedentem proprij Elogij laude decoraſti, & ſi debitum in eo uirtuti præmium perſolniſti, me tamen pro mea in illum ſingulari beneuolentia qua uoluptate lætitiaq. affeceris, quo tibi beneficio deuinxeris, nec mihi uerbis exprimere, nec tibi cogitatione conſequi facillimum ſit. Ac tu quidem materiam cepiſti nobilem, & præclaram. Sed ut ea ſpecioſior, & iucundior, & ut ita dicam, ſe ipſa maior ſit, eloquentiæ tuæ præſtantia conſequeris. Omitto reliqua, ne ſim nimius. nam ſua quidque laude dignũ eſt, ſed in principijs tam multis tantam uarietatem, tam ſplendidam, tam elegantem quis non admiretur, aut quis uidit umquam? in ceteris enim Elogiorum partibus tui numquam non ſimilis, ideſt grauis, & ſublimis, & ornatus, in hac uero tantus es, ut in illis certare cum alijs, in hac te ipſum uincere uoluiſſe uidearis. Macte uir ingenio, atque uirtute, optime de Patria merite, cui tot ciues, tot heroes, tot Principes communi fatorum lege ereptos, uel temporis iniuriam timentes reſtituis atque conſeruas. nunc illa te ſuæ ſtudioſum dignitatis, publici cupidum commodi, uereque ſuum alumnum agnoſcit: nunc amplectitur abſentem, nunc incolumem, florentem, beatum exoptat. quæ tibi merces una pietatis in illam perpetuæ præſtantiſſima uidetur. Vale. Romæ ex ædibus pridie Kal. Dec. M. D. LXXII.

VBERTI FOLIETAE
CLARORVM LIGVRVM
ELOGIA
AD IOANNEM ANDREAM AVRIAM DVCEM CLARISIMVM

MAGNO animo, & excellenti ingenio viri IOANNES ANDREA AVRIA, eam eſſe patriæ charitatẽ ſtatuerunt, quæ nullis iniurijs poſſet exhauriri: egregioſq; homines nullis quãuis grauibus offenſionibus à republica debere abduci, exiſtimarunt. Illorũ ego veſtigijs inſiſtens is ſemper fui, cuius incenſa in patriam ſtudia exilij pœna, qua me ciues mei affecerunt, numquam aut extinxerit, aut labefactarit, quin contra omnes curæ in eius ſalutem, & dignitatem tuendam, augendam, ornandam, quantum pro virili parte poſſem, perpetuo fuerint intentæ. quamquam facere nõ poteram, quin vicem meam interea dolerem, quod me ita omnia feſelliſſent, vt quam rem mihi laudi & præmio putaram fore, in ea crimen vel grauiſſimum perduellionis conſtitutum eſſet. Verum perpetui mei in patriam ſtudij haud contemnendum, ni fallor, inter cetera ſpecimen fuerint hæc, quæ nunc edere decreui, Clarorum Ligurum Elogia. ad quæ ſcribenda illa me in primis impulit cauſſa, quod ad inuidiam, quam ciuitati noſtræ nonnullorũ maleuolentia & obtrectatio conflare

ſtudet, leuandam, & extinguendam id plurimum valere exiſtimaui. Sunt enim, qui Genuenſes homines totos mercaturæ & quæſtui deditos nihil magnum aut amplũ ſpectare, nihilq́. niſi humile & ſubmiſſum habere cõtendant; eaq́. ratione de nationis noſtræ nobilitate, quantum poſſunt, detrahere nitantur. Quorum maleuolentia & inſcitia cum teſtimonio noſtræ ætatis, quæ tot claros Duces, totq́. ampliſſimos Antiſtites tulit, tum omnium temporum conteſtata Genuenſium virtute refellitur. Illud enim plane conſtat, in nulla Italiæ ciuitate bellica ſtudia aut vehementius, aut diutius, quam Genuæ viguiſſe; nullamq́. eſſe nationem de Italis, quæ poſt occaſum Romanæ virtutis ad naualem Genuenſium gloriam, rerumq́. geſtarum magnitudinem (abſit verbo inuidia) poſſit aſpirare. Venetias clariſſimum Italiæ lumen ſemper excipio. Cui nunc vrbi, vt de imperio & de dignitate facile concedimus, ita in pari cum illa bellicæ virtutis & rerum geſtarum gloria nos verſari, ne ipſi quidem Veneti magnopere abnuunt, aut iniquo animo ferunt. illa tantum re inferiores ſumus, quod res Genuenſium magnæ ac præclaræ luce hiſtoriæ, & egregij ſcriptoris ingenio carentes obſcuriores ſunt. Cui Ciuitatis noſtræ parti claudicanti ego, quantum ingenio & eloquentia poſſem (vtramq. autem rem exilem & pertenuem in me eſſe intelligo) ſubuenire, ſæpe in animo habui. verum omni opera occupata, totoq́. animo intento in vniuerſa noſtrorum temporum hiſtoria conſcribenda, quæ res immenſi operis, ac laboris eſt, fit, vt in tot partes noſtra diſtrahi nõ poſſit induſtria. Sed tamen non ita omni opera mea patriam deſertam voluit, vt quod tẽpus maioribus occupationibus, quamq́. operæ ſubſiciuæ partem eripere potui, eam non illi tribuerem, quique vniuerſam illius hiſtoriam amplecti non potui, hos tamquam floſculos carptim collegi; in paruoq́. hoc opere Ligurum, qui vitæ ſanctitate, Diuiniſq́. meritis

ritis in Diuorum beatas ſedes ſunt recepti, quiq. ad ſummum in rebus mortalibus faſtigium conſcenderunt; ad hoc qui militari gloria, quorum maximus eſt numerus, clari fuerunt, præterea qui Ciuilibus artibus & togæ honoribus ac litterarum commendatione floruerunt; qui deniq. ad ſummas opes populorũq. dominatus peruenerunt, veluti in exigua tabella adumbratas imagines ante oculos hominum poſui, quaſq. maiorum res geſtas plane explicare, iuſtæ hiſtoriæ opus fuerit, eas hac Elogiorum breuitate attigiſſe, ac veluti indicaſſe, haud leue operæ pretium putaui. Vt & Clarorum Virorum memoria ab hominum obliuione ſcriptis noſtris vindicaretur, nec patria noſtra ea laude, quam illi tot ciuium ſuorum virtus & ingenium conciliat, omnino careret: hocque extaret ſingularis noſtræ pietatis in illam monumentum, cum de militaribus viris eos tantũ hoc honore comprehenderimus, quorum nomen rerum geſtarum magnitudine, clariſſimarumq. victoriarum gloria, aut magno aliquo memorabiliq. facinore præfulget. præter quos plus ſeptingenti Ligures cum apud annalium noſtrorum, tum apud exterorum ſcriptorum incorrupta monumenta numerãtur belli paciſq. artibus conſpecti. innumeri enim fuerunt haud paruarum claſſium, haudq. contemnendi nauiũ numeri Præfecti; adhoc non pauci ſuperioris generis ordinum Ductores, alijſq. honorificentiſſimis terreſtris militiæ muneribus vſi. Vel vna gens tua Auria præter eos, quos ſuis ſigillatim Elogijs decorauimus, ſummi faſtigij viros, plus ſexaginta tulit terra mariq. inſignes homines, qui cõſilio, qui virtute, qui audacia, qui rebus geſtis nomen ſuum immortalitati commendarunt. Vt gens Auria ex omni temporum memoria Ciuitati noſtræ feraciſſimum Ducum & Præfectorum ſeminarium fuerit. De togatis vero Liguribus quadringenti amplius Epiſcopi recenſentur. Atque ego credo, nonnullos non de ceteris modo nationi-

bus,ſed de ciuibus ipſis quoque noſtris fore, qui Ciuitatis noſtræ priſcorum temporum potentiam mirentur, quæq. de maiorum noſtrorum rebus tradũtur,ea vix credibilia putent: magnopereq. ex nobis quærant, qui fieri poſſet, vt Ciuitas tum dimidio, quam nunc eſt, minor, longeq. minore ciuium & incolarum numero frequentata, eorumq. minus locupletium; ad hoc anguſtioribus finibus vtens, cui præterea publica vectigalia multis partibus eſſent tenuiora, qui igitur fieri poſſet, vt Ciuitas, apud quã omnia,quæ ad magnas claſſes parandas & inſtruendas, paratasq. & inſtructas tuendas neceſſaria ſint, tam exilia eſſent, tantas, tam validas, tam crebras claſſes, idq. tam facile, tamq. breui tempore compararet,& ornaret. Illud enim conſtanter traditur, in prima expeditione ſacri belli, cuius Dux fuit Gotofredus Bollionius, ſeptem ingentes & præualidas claſſes, quarum nulla numero ſeptuaginta triremium minor fuit, omni nautico inſtrumento, omnique bellico apparatu inſtructas, ad hoc ingenti egregiorum bellatorum copia refertas tredecim annorum curriculo ſubſidio Chriſtianis rebus in Syriam ſubmiſſas. Et in vno ex bellis Piſanis ſeptem annorum ſpatio, quod bellum illud durauit, ſexcentas viginti ſex naues longas varij generis e portu Genuenſi pluribus commeatibus exijſſe. quam rem grauiſſimus illorum tẽporum æqualis & ſcriptor Iacobus Auria, cui negotium ſcribendorum annalium publice datum eſt, pro explorata & cõperta tradit, cum ſibi ſtudium fuiſſe dicat,numerum nauium recenſendi.Iam vero quis non horreat ſecũ reputans, menſis ſpatio claſſem centum ſexaginta partim triremium, partim maioris formæ longarum nauiũ, quas tunc Taridas vocabant, nunc Galeatias appellamus, comparatam & inſtructam? quam duo & quadraginta bellatorum millia oẽs Liguſtici nominis conſcenderunt.quam rem Varagineus tradit certiſſimus ſcriptor,& ſanctiſſimus

Antiſtes, qui rei interfuit, numerumq. nauium ſeſe inijſſe ſcribit gentili tuo VBERTO AVRIA, eo qui memorabili illa clade Piſanorum opes fregit, Præfecto, e portu Genuenſi contra Venetos emiſſam? Auget admirationẽ ac fidem labefactat noſtrorũ temporum comparatio: in quibus non modo Ciuitas noſtra quamuis frequentia ciuiũ, omniq́ue opum copia, ad hoc finium latitudine longe ſuperior, ſed ne opulentiſſima quidem Regna tantas claſſes poſſint armare, aut armatas diu tueri. Vel ipſæ Venetiæ; quæ ciuitas tot opulentas ac claras Italiæ vrbes imperio ſubiunctas habet, præterea latiſſime patentem Illyrici oram, ſimul quamplurimas inſulas oppidis, & vicis, ac populis frequentiſſimas, ad hoc locupletiſſima vectigalia poſſidet, tum autẽ ampliſſima habet naualia nauigijs omniq́ue bellici apparatus copia referta; quodq. caput eſt, naualem rem præ cęteris colit, in eaq. gloria ſibi primas vindicat, perraro atque omnibus viribus connixa tantum nauium numerum vix conficere poteſt. Quæ ſingula secũ animo agitantes multos, vt dixi, video fore, qui ſcriptis noſtris fidem abrogent, idq́ue non omnino temere, cum ea res me quoque dubium ſæpenumero & nutantem fecerit. Verum cum animum in eam cogitationem & inueſtigationẽ acriter intendiſſem, veterumq́ue ſcripta diligẽter conſideraſſem, exterorumq. monumenta multis ex locis collecta cum noſtris annalibus accurate cõtuliſſem, re diu ac multum quæſita, animoq; agitata ad veritatem me perueniſſe credo, eaque allaturum ſpero, quæ omnẽ prorſus dubitationem tollant, ſcriptisq́ue noſtris ſtabilẽ fidẽ adiungant. Petimus igitur ab ijs, qui ſcripta hæc noſtra in manus ſument, ne ſuſceptæ contrariæ opinionis, ſi forte menti hæſit, pertinaciter retinentes ſint, candidoq; animo rem mecum momentis ſuis ponderare ne grauentur. Principio cum tres omnino ſint quærendi victus viæ, tresq́ue rei familiaris tuendæ & augẽdæ rationes, agricul-

tura

tura, opificium, mercatura, a duabus ſuperioribus Genuenſes & Ligures homines olim plane abſtinebant. neque enim durum & aſperum ſolum, regioque ſterilis, ac nullius fere rei victui & quotidiano cultui neceſſariæ ferax agriculturæ magnopere locum dabat: & opificia tamquam ſordidamrem & libero homine indignam aſpernabantur. quare textrina & cetera ſellulariorum artificia ab exteris Genuam ea de cauſſa commigrantibus exercebātur. cuius rei etiam ætate noſtra illa non leuia extant veſtigia, quod textrinam facientes Tuſci; rerumq. ad muliebrem ornatum & ad elegantiorem cultum pertinentium opifices Mediolanenſes vocantur, nominibus videlicet nationum, quæ eiuſmodi opificia a Genuenſibus ſpreta Genuæ tractabant, ad opificia ipſa tranſlatis. Mercaturæ porro duo ſunt genera; alterum, quod in re numaria, & fœnebri tractanda, pecuniarijs permutationibus faciēdis, vectigalibus publicis conducendis, & exercendis verſatur. quarum rerum cauſſa ſocietates inſtituuntur, domiciliaque in exteris prouincijs collocantur. a quo genere maiores noſtri ſemper abhorruerunt, nullaque illis erant in alienis prouincijs negotiationis mercatoriæ domicilia, præter perpauca in nonnullis maritimis vrbibus ad ea, quæ ad cōmeatus & maritima cōmercia expedienda pertinebant, inſtituta. Quocirca a cetero omnī exercitationū, & quæſtuū genere libera Genuenſium opera tota in re nauali ponebatur, huicq. vni ſtudio Genuenſium ingenia erant intenta, atque huic vni operi & labori omnis illorum inſudabat induſtria, cuius nemo omnino optimis illis temporibus expers erat; ſimileque quiddā eius, quod in Romanis olim valebat, in Liguribus tum ſuſcipi poterat, vt quemadmodum qui Romanus idem miles eſſet, ita qui Ligur, idem quoque eſſet nauticus. Quo fiebat, vt quemadmodum nunc publicanis & opificibus vrbem refertam habemus, ita tum nautarū omnia plena eſſent;

Genuen-

Genuenſesq́. homines, qui nunc textrinam, aut numulariam faciunt, omnes tum nauiculariæ ſe dederent. Illud porro erat nauticæ huius exercitationis genus, quod homines non minus bello, quam nauticæ induſtriæ aptos faceret. nam cū quattuor tum populi mediterranei maris potentes eſſent Venetus, Genuēſis, Piſanus, Catalanus, ingentesque claſſes ſinguli armarent, fiebat, vt æmulæ virtutis, & eiuſdem profeſſionis ſtimuli odia & inimicitias inter eas nationes alerent & incenderent, quæ ipſas in armis perpetuo habebant, ac non claſſes modo ad bellum armatas, ſed naues etiam priuatæ negotiationis cauſſa domo profectas prælijs ſæpenumero inter ſe committebat; ad hoc mare Piratarum excurſionibus & latrocinijs continenter infeſto fiebat, vt illorum temporum negotiatoribus, altera manu clauus eſſet regēdus, altera gladius ſtringendus. quibus exercitationibus homines aſſuefacti, quē admodum ex bonis olim agricolis, ita ex bonis tum nautis boni milites fiebant. quæ res acriter in illam intuentibus admirationem illam de numero nautarum & bellatorum plane tollit, docetq́. liquido, pro ſingulis nunc hominibus rei nauali ac bellicæ aptis centenos tum Genuæ & in ora Liguſtica numerari potuiſſe. Remigium porro, quæ res difficilis in primis nunc eſt, præſto & ad manus affatim erat, cum infimi homines in ſuæ ſortis miniſteriū reipublicæ operam nauare non grauarentur, cum præſertim neque loris aut fuſte cederentur liberi videlicet homines, ac voluntariam operam reipublicæ profeſſi, neque ijs iniquitatibus, quibus nunc ſerui remo alligati premuntur, tum vexarentur, neque grauior aut laborioſior eſſet remi, quam ligonis aut pectinis tractatio, fructuoſiſſimusq́. eſſet is quæſtus præda & ſpolijs inter omnes pro fortunæ & miniſterij portione diuidi ſolitis; nullumq́. fere aliud eſſet tenuiorum hominum opus, quo vitam tolerarent. Nauium vero numerus, quæ altera fuerat ma-

xima

xima admirandi cauſſa, multo minus dubius eſſe poteſt, ſi quis cogitauerit, priuatam negotiationē non tum onerarijs & corbitis, vt nunc, ſed nauibus longis omnis generis fere exerceri ſolitam. quarū maxima pars triremes erant, aut etiam maioris formæ Taridæ. Ex a priuatis hominibus priuato ſumptu parabantur, quarum ingentem fuiſſe numerum, haud dubitandum eſt, quippe quæ minoris oneris capaces eſſent, cū oneraria mediocris quattuor aut quinque & eo amplius triremium onus vehat. quo fiebat, vt minor capacitas numero ſuppleretur, cumque Patrum & noſtra quoq. memoria plus centum quinquaginta onerarias in Liguſtica ora ipſi viderimus, quis ſano iudicio vtens negauerit, plus ſexcentas longas naues quarum haud exigua pars triremes eſſent, in Liguſtica ora, vt minimum, fuiſſe? cum nullum eſſet tam exiguum oppidum ac tenue, quod non vnam ſaltem aut alteram triremem armaret, id quod ex innumerabilibus annaliū monumentis perſpicuum eſt. quæ res eo etiam minus mira videri debet, quod longe minoris triremes, quam onerariæ conſtabant, tum cum nullus eſſet bombardarum vſus, neque ſeruis in remigium vti ſoliti eſſent maiores noſtri, quæ duæ res impenſo parantur pretio, illiſque demptis minimi impendij ſit præ oneraria & corbita triremis comparatio & inſtructio. Neque vero ea nos moueat res, quod oram Liguſticam, id quod non in poſtremis mirū videbatur, non niſi minima ex parte imperio poſſidebamus, quæ compluribus Dominis parebat. Omnia enim Liguriæ oppida, quæcumque Varo & Macræ fluuijs interiectum accolunt mare, Cæſarum lege & decreto Ciuitati noſtræ, cum inſtruenda & armanda eſſet claſſis, contributa erant, graui fraude Dominis conſtituta fiduciario iure & dominatu excidendi, ſi impedimento fuiſſent: & ipſi ſuis priuatim viribus infirmi ſinguli populi, atque ideo exterorum iniurijs obnoxij & expoſiti ſe ſe in fidem præ-

potentis

potentis Ciuitatis vltro tradebant, viresque cum illa libenter, nulloque adacti imperio coniungebant, quæ ipſos, ipſorumq. commercia tuta redderet. quam rem olim maritimas Græciæ ciuitates feciſſe accepimus viribus cum Athenienſi populo coniunctis, vt impotenti Lacedæmoniorum dominatu ſeſe eximerent. Iam vero pecuniarum ratio, quæ perdifficilis & impedita ſemper fuit, vt non paruam atq. haud ſcio, an omnium maximam admirationem, ita perfacilem habet reſponſionem. neque enim ingentes illæ claſſes ære publico, niſi parua ex parte parabantur, aut alebantur, ſed a priuatis hominibus tam Principis vrbis, quam ceterorum oppidorum armabantur, ac reipublicæ commodabantur. quibus ciuitatis Magiſtratus Præfectos & Duces Genuenſes ciues præficiebat, quibuſque ciuitas cum tempora reipublicæ & vſus belli poſtulabant, pro ſuis vtebatur, omnibus certatim ac libenter vires conferentibus, cum non decus tantummodo, & officium, ac communis Patriæ charitas, ſed priuatæ quoque vtilitatis ratio homines ad operam reipublicæ alacriter nauandã incitaret, quippe quod ex victorijs partis, hoſtilibusq. conatibus compreſſis tutior & minus infeſta redderetur priuata nauigatio. neque tum ſtipendijs merebant homines, ſed gratuitam operam, quæ priuatim quoque vtilis eſſet, reipublicæ nauabant. quod non nouum, neque primi fecerunt maiores noſtri, ſed is mos vetuſtiſſimus fuit apud eos fere populos, qui impetu, & nõ perſeuerantia bella gerebant, quemadmodũ omnes erant maiorum noſtorum vnius æſtatis expeditiones. Quare Romani milites non prius ſtipendia acceperunt, quam vltimo bello Veienti, quod fuit trecentis quinquaginta circiter annis poſt Romam conditam, quod creſcente imperio bella diutius duci neceſſe eſſet, cum prius in breuibus illis expeditionibus gratis meruiſſent. quem morem, quodq. inſtitutum a nonnullis Europæ Regnis & prouincijs ad hucretineri, nemo eſt qui neſciat. Vt nemi

ni mirũ videri debeat, illorũ temporũ Genuenſes ciues bimeſtrẽ,aut ſummũ trimeſtrẽ operam, quæ in priuatam quoque vtilitatẽ tantopere redundaret, reipublicæ gratuitã haud grauate cõmodare ſolitos. Quæ ſingula ſi quis animo & cogitatione circumſpexerit, contrariã opinionẽ quamuis animo penitus cõprehenſam facile,ac nõ retractanter deponet,neq. nos in Patriæ laudibus plus illius amori indulſiſſe, quã veritati tribuiſſe exiſtimabit. Longe autẽ omniũ difficillima noſtra ratio fuit, eoque iniquiore cõditione hoc opus agreſſi ſumus,quam ceteri, qui ætate noſtra ſimile argumentũ tractarunt,quod illi omnẽ terrarũ orbem, omniumque nationũ, atq. omnium profeſſionum homines amplexi materiam amplam & copioſam habuerunt, in qua ipſorũ ingeniũ & induſtria exſpatiari, ipſorumque eloquentia poſſet excurrere, cum noſter cõtra labor anguſtis finibus incluſus vna ciuitate,atque vna natione terminetur. ad hoc illi non vnum aliquod tantummodo clarorum virorum factum illuſtrandum ſuſceperunt, ſed ſimul illorum vitam, illorumque caſus breui narratione perſtrixerunt. quo fit, vt opus tam varium,ac multiplex,totque veluti amœnitatibus refertum & diſtinctum miras habeat delectationes, iucundaque quadã ſuauitate legentium animos perfundat. cõtra nos, qui vitas exponẽdas non ſuſcepimus, neq. enim nobis illæ præter paucas notæ eſſe potuerunt, quique in eodem fere argumento in ſingulis claſſibus verſamur, quibuſq. de rebus tanta ſimilitudine inter ſe coniunctis, vt eædẽ pene eſſe videantur, perpetuo ſcribendum fuit,tantũ abeſt, vt vlla varietate animos legentiũ tenere poſſe ſperemus,vt præclare nobiſcum actũ putemus,ſi ſatietatẽ vitauerimus. Petimus igitur ab ijs, qui ſcripta hæc noſtra legere non grauabuntur, ne quod in re ipſa eſt incõmodum, id ingenij vitio,& orationis ieiunitati tribuant. quã rem nos ab illorũ æquitate facile impetraturos cõfidimus,ſi in ſcripta noſtra perpendenda animũ acriter intenderint. Nemini autem

tem, quã tibi IOANNES. ANDREA, hoc opus inſcribi verius fuit. neque enim vllius familiæ virtus in patriæ ſalute & dignitate tuenda & amplificanda magis, quã gentis Auriæ eluxit,aut maiora ſunt omniũ temporum in patriam merita;pluraque in hoc opere Auriæ domus,quam ceterarũ familiarũ Elogia legentur. Ex ipſis porro Aurijs multis de cauſſis te potiſſimũ delegi,cui librum hunc nuncuparẽ. nam plus priuatæ domui tuæ, quã ceteris Aurijs ciuitas noſtra debet ab Andrea patruo magno tuo tanto, tãque immortali beneficio affecta; & tu is extitiſti,qui in ipſo ineuntis adoleſcentiæ flore tot maiorum indolẽ præclaris conſilij,fortitudinis,virtutis multis locis editis facinoribus expreſſeris. Vt gentis Auriæ numquã ſeneſcens gloria nunc,vt cũ maxime,in te viuat,ac vigeat:appareatque,te nõ minora ornamenta maiorum tuorũ nomini, ſi vita ſuppetet, redditurũ,quã quantum ipſe ab illorũ memoria acceperis ſplendoris. Accedunt egregia tua in me merita, ſuſceptaq́. ſalutis & afflictæ fortunæ meæ propugnatio, vt tantã in me tuẽdo atq. ornando voluntatis tuæ ſignificationẽ ſempiterna recordatione mihi colendã intelligam. Si quis autẽ huius noſtri laboris futurus eſt fructus, eius gratia non tam mihi, quã viro ampliſſimo Hippolyto Eſtio Cardinali Ferrarienſi debetur. Cuius, vt omittã ĩ præſentia reliquas præſtãtes virtutes, atq; eximias ingenij & prudẽtiæ laudes Italiæ & Galliæ, atq. adeo toti Europæ in multis ac grauibus reipublicæ partibus adminiſtrandis cognitas & perſpectas, Regia liberalitas cũ in omni magnificentiæ genere ſeſe copioſe oſtẽdit, tũ vero in præclaris artibus fouendis & amplectendis veluti clariſſimũ lumẽ in his ſæculi tenebris elucet, eiuſq́. domus omniũ hominũ egregia aliqua in re præſtantiũ, in primis vero doctrinæ & eloquentiæ gloria cõmẽdatorũ recepta culũ ſemper fuit. ĩ quibus ille mea ſtudia cõplexus, meq́. in familiariũ numerũ receptum liberalitate ſua ſuſtentat.

DE · IIS · QVI · IN · DIVORVM NVMERVM . SVNT . RELATI QVIQVE . AD . SVMMVM RERVM . FASTIGIVM. PERVENERVNT.

DIVI . FELIX . SYRVS . VALENTINVS ROMVLVS.

A QVIBVS felicioribus auguſtioribus ve initijs noſtra Clarorum Ligurum Elogia quam a cæleſtibus & Diuinis viris auſpicari poſſumus? Docuerunt FELIX. SYRVS. VALENTINVS. ROMVLVS Genuenſis Vrbis ciues ijdemq; Pontifices in Beatorum ſedes recepti, Genuenſium hominum virtutem non humanis tantum rebus fluxis & caducis, ac vitæ huius gloria breui interitura terminari, ſed cælum ipſum cõſcendere. Virorum Sanctorum continentia, innocentia, pietas, religio, perpetuuſque vitæ curſus ab omni vitiorum contagione puræ atque integræ quam Diuino Numini fuerit acceptus, illud ipſum Numen multis inſignibus miraculis declarauit, quæ per viros beatos non viuentes modo, ſed poſt eorum quoque obitum edidit. Siquidem eorum ſubito contactu complures à grauiſſimis & inſanabilibus morbis ſæpenumero liberatos conſtat.

FVLVII

FVLVII. CARDVLI.

Ante potens opibus Genua, & uictricibus armis
Impleral terras nomine & alta ſuo.
Sanctorum nunc illa parens fœcunda uirorum
Implebit terras nomine, prole polum.

DIVVS. DESIDERIVS.

AT DESIDERII laudes ideo a ceteris ſeparādæ fuerunt, ac ſuo ipſæ Elogio decorandæ, quod ad ſuperiorum virtutes, atq. ad miraculorum ſplendorem, quibus non minus ipſe quoque clarus fuit, multa eximia addita ſunt, quibus ſanctiſſimi viri gloria præfulget. In ignobili enim pago prope Genuam vrbem ortus a Lingonibus Galliæ populis, quos nunc Burgundos appellamus, tanto terrarum tractu ad Pontificatum aſcitus eſt, cum illis de paſtore in demortui locum ſufficiendo ſolicitis Diuinum reſponſum clariſſimis verbis redditum eſſet, Deſiderium Epiſcopum longe alia regione illis eſſe quærendum. In quem diu errabundi, atque ignari, quem Deſiderium, aut quo loco peterent, cum eodem ipſo Numine Duce tandem incidiſſent, Diuino mandato expoſito, ab aratro ad Pontificatum tranſlatus eſt Deſiderius. cuius in commiſſo populo regendo ita omnia Paſtoralis muneris, multiplicisq. ac Diuinæ virtutis officia conſtiterunt, vt Lingones ad noſtra vſque tempora viri Sancti memoriā omni veneratione colentes Deſiderium cum Apoſtolorum ipſorum fere laudibus coniungere non dubitent, neque id ea ſolum de cauſſa, quod pro Chriſtiana religione confitenda & defendenda extremum ſupplicium fortiſſime ſubijt, omnibus prius intolerandis patientiæ humanæ cruciatibus ab immaniſſimis Barbaris laceratus, ſed

quod

quod ex indocto agricola, omniſq; eruditionis experte, atque in omni litterarũ genere ita rudi, vt ne prima quidem elementa noſſet, ſubito clariſſimus Diuinæ legis Doctor, ac ſacrorum Myſteriorum egregius interpres euaſerit; doctrina videlicet puriſſimæ menti, id quod poſt ipſos Apoſtolos aut nulli, aut quampauciſſimis accidit, Diuinitus indita.

PETRI . MAGNI

Quis DESIDERIO ſimilis? quem iure paterno
Ignotum ſibi Rectorem Burgundia poſcit?
Quem non peruigili ſtudio, non arte magiſtra
Erudiere homines, ſed cælo infuſus ab alto
Spiritus omnigenas docuit Diuinitus artes.

INNOCENTIVS . QARTVS.

PRoximum a viris Diuinis locum tenent ij, qui ipſius Diuini Numinis locum & poteſtatem inter mortales obtinuerunt. In quibus INNOCENTIVS Quartus e nobili Fliſcorũgente vetuſto Lauaniæ Comitũ titulo inſigni multorum Romanorum Pontificum laudes, quorum pietas & prudentia in republica gerenda enituit, profecto ſuperauit. Siquidem illorum duntaxat viuentium merita rebus Eccleſiæ profuerunt, INNOCENTII virtus & ingeniũ non viuentis modo, sed mortui quoque omnibus ſæculorum ætatibus Pontificio ſolio ſummo vſui & decori fuit, atque erit. Et multorum nomen alterutra tantum laude, hoc eſt, vel virtutis & probitatis, vel doctrinæ fere clarũ eſt; in INNOCETIO eximia vtraque res fuit. nã nemo illo acrior Pontificiæ & Sacerdotalis dignitatis ac libertatis propugnator & aſſertor fuit; illiuſq;. potentiſſimis oppugnatoribus conſtantius reſtitit. quippe qui pri-

uatæ neceſſitudinis cauſſis rempublicã præferens FRIDE
RICVM ſecundo rerum curſu elatũ, immodicisq́. fortunæ
opibus inflatum in res Eccleſiæ graſſantem compeſcuit.
quem in concilio Lugdunenſi grauiſſimis criminibus ac-
cuſatum, & compertum e piorum cœtu exterminauit;
tandemq́. ad errata agnoiſendi, veniamq́. efflagitandi ne
ceſſitatem adegit. Ingenio vero & doctrina; quæ non vi-
uo illo tantum viguit, ſed litterarum monumentis æter-
nitati conſecrata eſt, ita Pontificias leges illuſtrauit, vt nul
lius auctoritas ad hæc vſque tempora in forenſibus cauſ-
ſis ſacrarumq. rerum iudicijs maioris eſſe ponderis exiſti
metur. Quibus ille virtutibus & meritis id aſſecutus eſt,
vt Friderico mortuo nobiliſſimum & opulentiſſimum
Neapolitanum Regnum in Romanæ Eccleſiæ imperium
ceſſurum fuerit ſumma Procerũ voluntate. qua de cauſſa
cum Neapolim ſeſe contuliſſet, multæq́. iam vrbes atq.
oppida in illius ditionem & poteſtatem veniſſent, luctuo
ſo Romanæ Eccleſiæ fato tantarum rerum inchoata & ad
exitum haud dubie perducenda initia eius obitu concide
runt; tantæq́. groriæ curſus eſt interruptus.

PETRI. MAGNI.

FLISCE decus patriæ CHRISTI gregis optime uindex,
Iuſtitiæ legumq́ue opifex, terrorq́ue Tyranni.
Te Capuæ ſoboles, te pulchra Neapolis unum
Inuocat, agnoſcitq́ue Ducem, ni linquere terras,
Ni partum meritis properes aſcendre olympum.

HADRIANVS. QVINCTVS

GEntilij decoris æmulus ꝓfecto futurus fuit HADRIA
NVS Quinctus eadem Fliſcorum familia ortus, atq.
INNOCENTII patrui memoriæ non minori orna-
mento

mento virtute ſua futurus, quam quantum ipſe ab illius gloria commendaretur. Ea enim in Cardinalatu ſui documenta dederat, is in grauibus & arduis negotijs tractandis, maximis legationibus obeundis extiterat, vt quē immenſæ opes, atque ingentis patrui venerabile nomen conſpectum faciebat, eundem virtutis & ingenij fama longe faceret conſpectiorem; magniq́ue ac iuſti Principis in illo indoles appareret, ſi præclara conſilia explicare potuiſſet, ac ni fata tantam commotam exſpectationē in ipſo Pontificatus limine præcidiſſent, HADRIANO intra quadrageſimum diem ſublato.

Te oſtendere, ſimul rapueruntq́ue inuida fata,
Nec gentis ſinunt FLISCE referre decus.

NICOLAVS . QVINCTVS.

EO magis in NICOLAO Quincto præſtantiū virtutū & ingenij gloria ſuſpicienda eſt, quod is nullo maiorum ſplendore commendatus, nulliſque fortunæ opibus ſubnixus, ſed ſuis ipſe meritorum momentis ad celſiſſimam illam honoris & dignitatis ſedem conſcendit. Ex oppido enim Sergiano eius Liguriæ regionis, quam Lunenſem vocant, loco ita obſcuro ortus eſt, vt nomen familiæ ignoraretur, nullumq́. eſſet gentis inſigne, & ab oppido Thomas Sergianus appellaretur: Pontifexq́. factus claues Pontificias pro gentilitio inſigni ediderit. Thomas igitur cum litterarum ſtudijs ſeſe dedidiſſet, eos in omni genere eruditionis progreſſus fecit, vt profitendi munus illi publice ſit mandatum: in quo multa cum ingenij & doctrinæ laude aliquandiu verſatus Romam ad amplioris fortunæ initia Numine ducente commigrauit. In qua vrbe viri induſtria ab inferioribus procurationibus exorſa per omnes munerum gradus breui in notitiæ & familia-

ritatis iura apud Eugenium peruenit. a quo multas & graues reipublicæ partes ſibi mandatas magna cum prudentiæ, & integritatis, ac doctrinæ laude ſuſtinuit. Nam doctrinæ clariſſimum ſpecimen in concilio Florentino eluxit in controuerſijs de religionis rebus inter Latinos & Græcos. Et prudentiam oſtenderunt duæ Legationes, altera in Germaniam ad Schiſma tollendum Germanoſq. qui medios ſe ſe inter Eugeniū & Felicem gerendo neutras partes profitebantur, ad Eugenium colendum traducendos; altera Ferrariam ad pacem inter Principes Italos, quorum Legati in eam vrbem conuenerant, componendam. Quæ vtraque legatio quamuis effectu caruerit, tamen omnia illarum munera Thomam cumulate impleſſe, declarauit ſummus honor redeunti a Pontifice habitus. qui aduenientem in ſacrum Senatum legit ampliſſimi ordinis veſtibus & inſignibus illi ad portam miſſis, vt in illis conſpectus Vrbem ingrederetur. Diuino autem conſilio legationes effectum fruſtratum credo, vt vterque honos ipſius Pontificatui reſeruaretur. Ad quē mox peruenit mortuo Eugenio ſuccedens. In qua re duo fuerunt ad omnem poſteritatis memoriam inſignia; alterum incredibilis moderationis, ac neutiquam vulgatæ virtutis ſpecimen, quod retractans ac diu recuſans ad Pontificatū a Cardinalibus pertractus eſt, cum ſeſe tanto muneri parem conſtanter negaret; Cardinaleſq. ſedulo moneret, vt rebus Eccleſiæ melius conſulerent; alterū quod anni curriculo ex priuata ſorte ad Epiſcopatū Bononiēſem, Cardinalatus honorem, & Pontificatum Maximum peruenit, benigni Numinis fauore virtutum & meritorū gratiam proſequente. Tantam clariſſimis virtutibus excitatam exſpectationem Pontificatus egregie ſuſtinuit. in quo quæ plurima edidit documenta pietatis, religionis, continentiæ, manſuetudinis, iuſtitiæ, comitatis, in primis vero multiplicis liberalitatis in egentium inopia ſuble-

uanda, in magnificis ſacrarum ædium & alijs ſubſtructionibus, in ampliſſimis templorum donarijs, in litterrarum ſtudijs fouendis, in præſtantium virorum ingenijs amplectendis, ac præmijs & honoribus extollendis; diligentiæ vero, conſilij, prudentiæ in ſchiſmate extinguendo, intermiſſiſque pacis conſilijs repetendis, & ad exitum perducendis, hæc ſingula perſequi infiniti & ſuperuacanei operis fuerit, cum omnia ex hiſtorijs, eiuſq. vita cognoſci poſſint. obijſſe vir pius conſtanter creditus eſt mœrore ex Conſtantinopoli a Turcis capta confectus.

IOANNIS . BAPTISTAE . FONTEII PRIMIONIS.

Obſcuri generis cum falſa inſignia THOMAS
Magnanime, ac faſtus temneret arma leuis.
E cælo uirtus, ſic fies nobilis, inquit:
Iam cape clauigeri ſtemmata ſola Petri.
Tum ſacro triſtes deiecit culmine mores
Vox Quinctum ingeminans optima Nicoleon.
Non docto ignaros potis exul gratia turpis,
Pontificiue malos inſinuare probo.
Illius ob narunt ergo inclyta tempora Regum
Hinc pietas, illinc ars noua chalcotypa.

XYSTVS . QVARTVS

ADmirales multipliceſque XYSTI . QVARTI laudes eæ fuerunt, vt in illo ornando cum Diuina voluntate Natura conſpiraſſe videatur. adeo omnia bona in illum cumulate congeſta ſunt. Diuini enim Numinis benignitas hominem ad ſummum rerum faſtigium, extulit. neque ea res fortunæ eſt aſſignanda, quin potius ipſe ſuo ſibi ingenio & induſtria fortunā feciſſe dicendus eſt. Quippe qui Cellis obſcuro Liguſticæ oræ Vico Ciue Saonēſi

in

in tenui & humili ſorte ortus, quamuis gens Roboreia nobilis ac peruetuſta ſit ex ſubalpinis Taurinis oriunda, vnde maiores Xyſti Saonam commigrarunt, in eaque Vrbe ſedes ac domicilium ſibi conſtituerunt. humili igitur loco ortus Xyſtus, atque in Franciſcanorum diſciplinam pueritiæ annos nondum egreſſus a parentibus traditus; ac cum in ætatem venit, Franciſcana inſtituta ex voto profeſſus, tantam animi contentionem in ſapientiæ & ſacræ doctrinæ ſtudijs adhibuit, vt breui ad altiſſimum in illis famæ & gloriæ locum peruenerit;adoloſcentiamque nondum egreſſus profitendi publice impoſitum munus in celeberrimis Italiæ Gymnaſijs ea cum ingenij & doctrinæ laude exercuit, vt fama nominis ſui omnem Chriſtianum orbem implerit. quod non viui tantum enituit, ſed eo quoque mortuo viuit ac vigebit doctiſſimis ſcriptis æternitati conſecratum. Vniuerſi denique Franciſcani ordinis ſummus Miniſter creatus viuidi animi impetu ad maxima quæque illũ ducente, ac viam expediente, breui temporis curriculo a primo hoc honoris initi gradu, Cardinalatus titulo medio, ad ſummum Pontificatum aſcenderit. At Natura acerrimam ac prope Diuinam ingenij vim, eximiam animi magnitudinem, Regiam magnificentiam & liberalitatem, ſingularem religionem dedit. Quarum virtutum cum in omni vita tum vero in Pontificatu innumerabilia edita ſunt documenta. Atque ingenium quidẽ in doctrinæ ſtudijs, vt diximus, in primis apparuit. animi vero magnitudo, ac pietas cum in ipſo ſtatim initio tum in toto Pontificatu conſpecta eſt. Simulac enim Pontificatum inijt omnes curas & cogitationes in Turcarum impetus compeſcendos contulit, legatis ipſis Senatus luminibus in omnes Europæ prouincias circummiſſis ad diſſidentes Regum Chriſtianorum animos inter ſe conciliandos, atque in Turcam incitandos, fœdereque cum Venetis, & cum Neapolitano Rege

ſancito compluribus expeditionibus in Turcas cum infinito ſumptu factis. Iam vero dignitatis iuriſq. Pontificij conſtantiſſimus ac perpetuus aſſertor fuit, contemptuſq. ſui acerrimus vindex, grauiſſimis bellis ea de cauſſa tam contra exteros Principes, quam contra contumaces ac parũ imperijs obedientes ſuſceptis. At vero Regia magnificentia cum ſumma religione coniuncta eluxit cum in pauperũ inopia ſubleuanda, Valetudinarijs reficiendis, & ampliſſimis vectigalibus dotandis, litteratis hominibus amplectendis, ac fortunis honeſtandis, amicis ditandis, beneficijs etiã in humiliore fortuna acceptis ac meritis vel tenuiſſimis large remunerandis illorum memoriam grato animo longe repetendo, tum vero in immanibus ſacrarum ædium, bibliothecarum, pontium alijſq. publicis exſtructionibus, quibus Vrbem exornauit, ac velut e cœno & ſordibus extractam in auguſtam ſpeciem ac nitorẽ redegit vijs etiam directis & ſtratis. Vt iure in bibliotheca Vaticana hoc carmen eius imagini ſubſcriptum ſit.

Templa, domum expoſitis, uicos, fora, mœnia, pontem,
Virgineam Triuiæ quod repararis aquam,
Priſca licet nautis ſtatuas dare commoda portus,
Et Vaticanum cingere XYSTE iugum,
Plus tamen Vrbs debet. nam quæ ſqualore iacebat,
Cernitur in celebri bibliotheca loco.

INNOCENTIVS . OCTAVVS

INNOCENTIVM octauum e nobili gente Cibo moderationis, clementiæ, animi ab omni contentione remoti ac pacis & concordiæ ſtudioſi fama ad Pontificatus Maximi honorem omnium humanorum altiſſimum extulit. quem ille ijſdem artibus exercuit, quibus per omnes honorum gradus conſcendens adeptus eſt. Duæ enim inter ſe contrariæ inſigneſq. virtutes in eodem ornando cõuenerunt,

uenerunt, ſumma ſeueritas, & ea, quam diximus, eximia clementia. nam nemo acrius maleficia puniuit, ſub nulloque Pontifice Vrbs pacatior aut quietior fuit, minuſque furtis, cædibus, maleficijs infeſta. ingenio vero ita miti ac clementi fuit, vt Ioannem Baluū Cardinalem Andegauēſem ab ipſomet in Senatum lectum, a quo per ſummam perfidiam oppugnatus eſt, quippe qui concilium contra ipſum conflare ſtuduerit, tantæ iniuriæ oblitus veniam petentem nihil retractans in gratiam receperit. Vt merito nullius Pōtificis mors ex multorū ſæculorū memoria maiori luctui ac mœrori toti Aulæ, omnibuſq́. pijs fuerit; cū ob incredibilem humanitatem, morumque ſuauitatem, ac ſingularem innocentiā omnibus ſummis, & infimis æquæ charus ac venerabilis eſſet. Initia Pontificatus nonnihil inquieta & infeſta habuit ad bellum Neapolitanū a Proceribus illius Regni attractus, inani ſpe oſtenſa Ditionis & dignitatis Pontificiæ amplificandæ. qua ſpe eluſus moleſtum negotium, ab ipſiuſq́. natura & profeſſione alienum mox depoſuit; poſteaque ab omni armorum tractatione perpetuo abhorruit; totaque Pontificatus mens fuit, pacem & concordiam inter Chriſtianos Principes conciliare, in quibus in Turcas Chriſtiana Regna occupantes aſſidue incitandis, nullum vmquam optimi parentis, ac ſeduli Paſtoris officium prætermiſit.

IOANNIS . CASANAE . MONTERVBRENSIS

Maxime o Heros, Ligurum propago
Maxima, ingenti grauitate morum
Maxime, En Dijs te probitas amicum
Maxime fecit.
Pontifex alto ſolio uerendus
Sceptra geſtabas ſuperum Deorum,
Hæc regens tanta pietate, quanta
Quilibet umquam.

Alma

Alma pax, ius relligio, fideſque
Tecum erant, te te merito Quirites
Alterum Auguſtum ueluti colebant,
Pompiliumque.
Aurea o CYBO tenebris fugatis
Sæcla condebas Latium per omne
Sæcla, queis pleno locuples fluebat
Copia cornu.
Te Deus nobis utinam dediſſet
Soſpitem æternum: fera nam Tyrannos
Monſtra pacatis procul hinc fugaſſes
Vndique terris.
Quam foret Res publica Dij beata
Orbe nunc tota ſuper aucto Regnis,
Rebus immenſis, populis, trophæis,
Imperijsque.
Conſtat in Turcas cupiiſſe Reges
Te pij bellum gererent ut icto
Fœdere, & cunctis Scythicum domarent
Viribus hoſtem.
Parce te haud iactes adeo ſelime
Proh ſcelus: te iam miſeratus ipſe
Dat iugo CHRISTVS, tua nota CYBO
Subdere collo.
Euge tu o Heros meritis per æuum
Roma quem tollit ſuper aſtra, felix
Viue cum Dijs ſæcla nunc beata
Terque quaterque.

IVLIVS . SECVNDVS

EGo vero te clariſſimum Italiæ lumen Iuli Maxime, quem eadem, quæ Xyſtum patruũ Roboreia gens tulit, quo nomine appellem, incertum habeo; tot illud meritorũ ac multiplicis virtutis tituli inſigne faciunt. An Italicæ libertatis acerrimum vindicem vocem? an Pontificiæ dignitatis conſtantiſſimum propugnatorem? an Sacerdotalis dignitatis perpetuum aſſertorem? an Ditionis Ro

manæ Eccleſiæ omnis fere amiſſæ recuperatorem? an Pō-
tificij imperij propagatorem · duabus opulentiſſimis &
nobiliſſimis Ciſpadanæ Galliæ vrbibus Parma & Placen-
tia illi adiectis? Quid vero magis miremur, rerumne
geſtarum magnitudinem, an Diuinam & multiplicem
in illis gerendis virtutem, tot conſilij, fortitudinis, auda
ciæ, conſtantiæ, animi nullis terroribus infracti, nulliſque
periculis vmquam deterriti editis exemplis? Nec minor
continentiæ animiq; ab omni ſorde liberi laus, quam He-
roica hæc virtus, ac rerum geſtarum gloria nomen tuum
commendat, qui bonorum publicorum tam diligens &
religioſus cuſtos & conſeruator fueris, nullis vmquam
largitionibus in tuos factis. Iam vero innumeræ cum om-
nis generis, tum in primis arcium ſubſtructiones Regio
ſumptu excitatæ, quibus Ditionem Pontificiam vbique
firmaſti & ornaſti, quam tandem gloriam nomini tuo cō
ciliant? in quibus Vaticanum templum a fundamentis ex
citatum, quod contemplantium animos horrore perfun
dit, declarat, te Romanam animorum magnitudinem,
quæ duabus rebus, hoc eſt virtute bello inuicta, atque
immanium ſubſtructionū portentoſa ſpecie in primis cō
ſpecta eſt, hac quoque parte tanto ſæculorum interuallo
vnum nobis rettuliſſe. Beatam vero Italiam, ac beatum
Pontificium ſolium, in quod augendū & ornandum om-
nes curas perpetuo intendiſti, niſi nos Diuina virtute tua
humanæ conditionis neceſſitas nimis cito orbaſſet. Pro-
fecto ad ſummum aliquod rerum faſtigium illud extuliſ-
ſes. quam rem te moliri, incredibilis animi tui magnitu-
do, ardenſq. Patriæ charitas haud dubium faciebat. Vno
igitur nomine laudes tuas conplectar: teque Italiæ ac Ro
manæ Eccleſiæ parentem iure nominabo; omniſque no-
bis ac poſteris noſtris tantis a te beneficijs acceptis ætas
erit in meritis ac laudibus tuis prædicandis, memoriaque
tua veluti Numinis cuiuſdam colenda,

PETRI

PETRI . MAGNI

Iulius haud ulli Ligurum Virtute ſecundus,
Seu pacem, ſeu bella gerens, acerrimus hoſtis
Deſidiæ, probrique urbes ditione tuetur,
Amiſſas recipit, captas inſtaurat, & auget,
Inuictus, ſollers, obſeruantiſſimus æqui.

AELIVS . PERTINAX

SAcroſanctos Chriſti Vicarios ſubſequuntur ij, qui ad ſummum rerum humanarum faſtigium, atque ad orbis terrarum imperium elati ſunt. quod Aelio Pertinaci in Martis villa haud procul a vadis Sabatijs humili loco orto virtus per omnes publicorum munerum ac militiæ gradus & dedit & ademit. Optimum enim Principem ac priſcam diſciplinam ſeueritate, parſimonia, continentia, iuſtitia longo interuallo referentem cum corrupta ſæcula non ferrent, Prætoriani con ſcelerata conſpiratione interfecerunt, cum quinque & octoginta tantum dies in imperio fuiſſet. Ceterum clariſſimarum virtutum memoria Diuinitate a Senatu decreta, Flamineque & Aelianis ſodalibus additis decorata eſt.

ANTONII . VACCAE

Sancte ſenex, ſub quo antiquis uirtutibus olim
Romanam rem reſtitui, quæ fœda iacebat,
Et collapſa malis, ſpes certa illuxerat orbi.
Quid prius, aut quid poſterius mirarier in te
Mens ualeat, tamquam ſolis ſtupefacta nitore?
An ſuprema loco ex humili ad faſtigia uectum
Te rerum? an corpus tolerans animumque laborum
Cunctorum? an parcam & ſollertem ante omnia uitam?
Vt tibi auaritiæ male nomen inureret id, quod

Laus

Laus propria, atque bono uirtus in Principe habetur.
Tu leges, tu militiam, tu munera pacis,
Ac belli, tu iuſtitiæ & pietatis honorem
(Quod caput eſt) Princeps ſic & privatus obiſti,
Sanctius ut nemo quam tu, aut ſollertius umquam.
Inuidia ingratis uelut ignis in alta penetrans
Teſtata id ſcelere eſt, teſtatur gloria gratis,
Immortale tibi ſeruans per ſæcula nomen.
Illa necem, hæc deſiderium, famamque rependit
Aeternam, ac tantum ſe auget, quantum illa ſeneſcit.
Propenſi in Ligures ſalue decus Apennini.
Quo ſe cumque addant natæ ad miracula gentis.
Temporis exigui imperio qui plura dediſti,
Et maiora, alij multo quam tempore multi.
Fortuna a b tenui tibi ſcilicet imperitare
Nec mala per frangi teneris bene dictus ab annis,
Dum fortis tendis, dumque aſsuetudine uincis.
Unde tibi ex uero & dictum cognomen adhæret.
Nempe bonæ exemplum ut patriæ morimque ſecutus
Cunctorum fieres meritus compoſque bonorum,
Perpetuaque auſint petere idem ſorte nepotes.

CHRISTOPHORVS. COLVMBVS.

SAlue Ligurum ac Genuæ Patriæ ſempiternum decus CHRISTOPHORE COLVMBE; Salue ex omniũ gentium & ſæculorum memoria mortalium longe princeps (eos viros ſemper excipio, quos pietas ac Chriſtiana religio caſte ſanctequc culta in beatorũ ſuſtulit ſedes) ſi te mortali nomine vocare volumus. nam ſi veterũ more fabulari liberet, atque ad eorum inſtituta nos accommodare fas eſſet, cæleſte ingeniũ & Diuina in hominũ genus beneficia te ex mortalium ſorte eximere, & in Deorum ſedibus locare diceremus. in quibus tibi tante auguſtiorem & celſiorẽ locum, quam Libero, Herculi, Aeſculapio, & ceteris, quos antiquitas accepta beneficia grata recordatione remunerans in cælũ extulit, iure daremus;

quanto immenſius ac Diuinius virtutis opus fuit, nouum atque alterum orbem inueniſſe, quàm inuentum legibus, inſtitutis, varijſque artibus excoluiſſe. Quinetiam ſi quis rem vere exiſtimare velit, nõ vnius tantũ orbis, ſed duorum inuentor fuiſſe dicendus es. neque enim minus illi inuento a te orbi noſtrum orbem, quàm noſtro illum adiecisti: nec minus illius incolis noſtrum, quàm nobis illorum orbem aperuiſti, & in lucem protuliſti. Sed ijs quoque laudibus, quibus veterum Heroum nomen ac fama cælum conſcendit, tantum abeſt, vt careas, vt illos etiam longe ſuperes. Cum vterque orbis ſumma tibi beneficia ſigillatim debeat; ille, quod Chriſtiana religione humanæ ſalutis præſide, noſtriſq. moribus atque artibus in illum inductis innumeris nationibus iter ad ſempiternã beatitudinem patefeciſti, illaſque ad hunc humanũ cultum traduxiſti; atque vt immanem feritatem exutæ humanitatem induerent, feciſti. quo beneficio nullum excogitari poteſt maius. at noſter, quod tantorum commerciorum, ac tantarum opum, quantas ne Romani quidem ipſi omnibus triumphis ſuis in Italiam congeſſerunt, nos compotes feceris, eo etiam maiore cum emolumento, quod opes a Romanis inuectæ breui finem inuenerunt, cum orbe perdomito victoriarum ac triumphorum materies defuit. at quæ te auctore cõtinenter importatur auri & argenti immanis vis nullis ſæculis exhaurietur. Iam vero quantum Deus immortalis ingentium meritorum gratiam cumulant ea, quæ in præclaro conſilio exequendo pertuliſti? ad quæ vt mentem & cogitationem conuertamus, cuius animus nõ horreat immenſos a te exhauſtos labores? cæli iniurias, atrociſſimas tempeſtates, quibus ſæpe pene es obrutus? aſſiduas vigilias, quibus vſum luminum ſæpe amiſiſti? prælia cum barbaris & ignotis gentibus commiſſa? amicorum & ſociorum infidelitates, quibus perpetuo conflictatus es? partim ab illis in medijs di-

ſcriminibus ſatietate & tædio deficientibus deſertus, partim inſidijs & cõ ſceleratis conſpirationibus appetitus? in uidorum & obtrectatorum perpetuas calumnias, quæ te rerum gerendarum curſu interrupto ad cauſſam dicendã tanto maris ac terrarum tractu in Hiſpaniã nonnumquã auocarunt? Aduerſus quæ omnia inuicta ſtetit virtus tua; omneſq. hominum & cæli iniurias viuida vi ſua proſtrauit & perfregit. Quas res ſiquis animo circumſpiciat, ac momentis ſuis ponderet, profecto ſtatuat, tantarum rerũ geſtarum tantorumque meritorum non maiorem gratiã ſollertis ac Diuini ingenij aciei, quã ſolidæ ac cõſtanti virtuti a poſteritate deberi. Ac ne quid tibi de ſummis laudibus deeſſet, Patriæ charitas, quam etiã extremo ſpiritu retinuiſti, Diuinarũ virtum gloriã comitatur. quippe qui ampliſſimarum opum tuis laboribus partarum decumam partem reipublicæ Genuenſi legaueris, id quod Antonius Gallus egregius hiſtoriarum ſcriptor, qui æqualis illorũ temporũ fuit, quique vitam tuã conſcripſit, teſtatur. Præclarã vero gratiam tantis meritis Patria rettulit. quæ quo ſtatuæ honore complures ciues læuiſſimis ſæpe de cauſſis decorandos duxit, eo te fraudare non ſit verita. Vt nomen tuum, quo nihil eſt omnium nationum ſermonibus, ſcriptis, laudibus magis vſurpatum aut celebre, in vna patria tua turpis ſilentij obliuione comprimatur; memoriaque tua, quæ omnium mentibus inſidens Numinis pene venerationem apud exteros obtinet, nullum in patria inueniat locum; a qua ſit veluti perpetuo exilio ablegata. Qua in re non ego tuam, ſed patriæ ipſius vicem doleo. tua enim gloria ita alte aſcendit, vt neq. illi honor decretus vllus addere; neque negatus demere quidquã poſſit. Sed ciuium tuorum ſupina negligentia incredibili cæcitate coniuncta lugenda eſt, qui tantum ipſi ſibi & patriæ honorem inuideant. cum quibus ego conſilia conſociare nefas duxiſſem. Quare ſanctiſſima mens e cæleſti-

bus ſedibus huius ciuis tui accipe ſtudium, qui ceteris tanto officio indormientibus, quã vnam gratiam poteſt, tibi ſtilo atq. hoc elogio perſoluit. cuius ea erit clauſula, Nullarum gentium, nullorumue temporum gloriam tuæ æquatum iri, quæ eo etiam eſt celebrior, quod ceterorũ hominum nomen & merita anguſtis Herculei freti terminis includuntur, tua fama tuáque beneficia vtrumque orbem complexa, nulliſque coercita finibus omnes maris ac terrarum tractus, omniaque cæli climata magnitudine ſua complerunt.

HIPPOLITI . CAPILVPII EPISCOPI . PHANENSIS.

O Ligur Italiæ decus, & lux certa COLVMBE
Heu breuis extinctum te quoque teſta capit.
Te modo non potuit terras qui amplectitur omnes
Oceanus magno continuiſſe ſinu.
Illius es fines ultra rate uectus ad Indos,
Quo prius haud pennis fama tetendit iter.

DE

DE · VIRIS · MILITARI VIRTVTE ILLVSTRIBVS.

ANTONII . HORTENSII

Magnanimi Heroes Ligurum, quos inclyta uirtus,
Magnus & in patriam nobilitauit amor:
En uos Vbertus ſcriptis intexuit aureis;
Vt uos nulla queat, nulla abolere dies.
Ergo uos illi debitis, patria uobis,
Vel potius uobis patria eique ſimul.
Vos patriam auxiſtis meritis, Vbertus & illam
Et uos æterno conſecrat eloquio.

POPVLVS . GENVENSIS.

NE huius quidem ſecundæ claſſis, quã militari virtuti aſſignauimus, vllum ſplẽdidius exordium, quam a pietate & religione duci potuit. Bellica enim Genuenſium virtus nõ modo ad gloriam nomini conciliandam, & ad rempublicam tutandam atque amplificandam valuit, ſed, quod longe præſtabilius eſt, in Chriſtiana religione propaganda in primis conſpecta eſt. Genuenſes enim claſſe & viribus cum Piſanis coniunctis (neque enim quamuis æmulum populũ debitæ laudis præconio fraudare candoris noſtri fuerit) Genuenſes igitur Piſanis adiunctis Sardiniam inſulam perdomuerunt; Moſaitoq;

 Rege

Rege Mauro victo ac capto, Genuamque adducto, atque inde ad Cæſarem miſſo non modo tantam inſulam ditioni cũ Piſanis cõmunicatæ adiecerunt, quæ res poſtea (vt parum fida, parumq. ſtabilis imperij ſocietas ſemper fuit) præpotentes & vicinos populos diuturnis internecinisq. bellis inter ſe commiſit, verũ, quæ longe præſtantior meriti gratia fuit, impia Mahumetana ſuperſtitione extermi nata Chriſtianam religionem in eam inſulã induxerunt. Qui Dux tãtæ rei gerendæ præfuerit, temporũ vitio, quæ diligenti ſcriptore caruerunt, incompertum eſt. quæ res in bonũ vertere cenſenda eſt, vt tanta laus cunctæ Ciuitatis potius ſit, quã vni nominatim viro, aut vni familiæ aſſignetur. Neque nos vllo modo hanc hiſtoriã omittere debuimus. nã præterquã quod in patriã ipſam ingrati & in iurioſi plane fuiſſemus, ſi qui tot Ciuiũ noſtrorũ virtutem ſuis ſigillatim laudibus pro cuiuſque merito perſecuti ſumus, vniuerſam ipſam Ciuitatem debito præconio præterijſſemus, priuatam quoque ſingulorum gloriam haud parum imminuiſſe exiſtimaremur. quæ mirũ quantum a Ciuitatis dignitate augeatur & illuſtretur.

FVLVII. CARDVLI.

Subijcit imperio, ac cælo populoſque feroces
Vrbs Ligurum Princeps, magnanimoſque Duces.
Dicere ſic non eſt, fuerit ſtudijs ne Gradiui,
An Chriſti maior religione Ligur.

GVLIELMVS. EMBRIACVS.

NObilis & peruetuſta Embricorũ gens fatali humanarum rerum conditione extincta quidẽ eſt, ceterũ gloria viget, ac perpetuo vigebit clarorũ virorum, quos permultos tulit, laboribus & rebus geſtis immortalitati cõſecrata. quorũ virtus cũ multis locis enituit, tum vero

in bello ſacro maxime conſpecta eſt. in quo GVLIELMI nomen in primis clarũ fuit. qui prævalidæ Genuenſis claſſis Præfectus cũ claſſe in terram ſubducta ipſe cum omnibus tam militum, quam ſociorum naualium copijs, omnique bellico apparatu & machinarum genere, quibus rebus claſſis inſtructiſſima fuit, ad exercitum ſacrã Vrbẽ circumſidentem ſe contuliſſet, fortiſſimam operam Chriſtianæ reipublicæ nauauit; magnaq. in illo & in adductis copijs toto oppugnationis tempore opportunitatis pars, plurimuſq. vſus rebus gerendis fuit. Eius enim in primis conſilio, Genuenſiumq. opera & induſtria ſacram vrbem captam non Genuenſiũ modo Annales, ſed exteri quoq. illarum rerum, illorumq. temporum ſcriptores tradunt; turri ingentis magnitudinis miriq. artificij ipſo auctore & Genuenſium induſtria fabricata, cuius cacumen cum libuiſſet, flecteretur, ac ſtabilis pontis vſum pugnantibus præberet. ex qua mœnibus admota in Vrbẽ tranſcenſum eſt; illaque tandem Christiani potiti ſunt.

ANGELI FOSCARDI.

Diſcite noſtra uiri bello quos parturit ætas,
Infestum Christo uincere poſſe genus.
Huius nam tandem indefeſſo pectore & armis
Sancta olim nobis reddita terra fuit,
Turribus & ponte ſuperatis oppida muris.
Sternere quem docuit religionis amor.

ANSALDVS. ET. HVGO. EMBRIACI

GVlielmi gloriã ANSALDVS. ET. HVGO. EMBRIACI fratres gentilitiæ virtutis æmuli rebus a ſegeſtis ſubſecuti ſunt. incredibilique huius gentis felicitate factum eſt, vt cum bellica virtute pietatis quoq; & religionis cõmendatio coniungeretur. Hi etenim viri claſſis ſeptuaginta triremium Præfecti præter multa alia inſignia edita

facinora

facinora vrbem Biblium in Phœnicia ad deditionis neceſſitatem adactam Genuenſi Ditioni adiecerunt; Quæ amborum & ceterorum Embriacorum merita ampliſſimis præmijs Patria remuneranda duxit, omnibus vrbibus atque oppidis, quæ in ora Syriæ poſſidebat, Embriacorum virtute in primis partis; nobiliſſimæ genti omniique poſteritati fiduciarijs conceſſis.

FVLVII. CARDVLI.

Veſtra quoque Embriacæ genti, patriæque pararunt
Anſalde atque Hugo facta perenne decus.
Publica uos pietas ſæuos armauit in hoſtes,
Credidit & fidei robur, opesque ſuas,
Tum uires Ligurum & ualidas Phœnicia puppes
Senſit, & Embriacum nomen & imperium.

POPVLVS. GENVENSIS.

QVæ tres res ad magnas vrbes illuſtrandas plurimũ valent religio, potentia, virtus, eas omnes Ciuitas noſtra cum multis locis, tum vero in hoc ipſo bello ſacro quod in manibus habemus, declarauit. nam & religio in nullis laboribus, nulliſque diſcriminibus pro Chriſtiani nominis gloria, proque Chriſtiana re augenda recuſandis conſpecta eſt; & eximiæ potentiæ argumento fuerũt ſeptem ingentes claſſes cum magno bellatorum numero tredecim annorum curriculo Chriſtianis rebus ſubſidio Genua ſubmiſſæ; & virtutis in prælijs atque vrbium expugnationibus clariſſima ac quamplurima documenta edita ſunt. Præter enim eas vrbes, quæ in Elogio, quod nationi noſtræ à Balduino Rege datum hic adſcribemus, nominantur, Tripolim quoque, Beritum, Aconem, Bibliũ maiorẽ, Ioppã, Aſcalonẽ à Genuenſibus partim ſolis, partim copijs Balduini Regis adiunctis fuiſſe expugnatas conſtat.

conſtat. Diploma autem in Genuenſi Tabulario adſeruatum ipſi vidimus. Neq; vero conſilium noſtrum reprehendendum putamus, aut fidem nobis abrogatum iri ſperamus, quod Elogiũ ipſum paulo ieiunius, incomptoq; illo, & rudi eorum tẽporum orationis genere conſcriptum copioſius & politius ſententia nihil mutata aut variata explicauerimus. Eſt autem huiuſmodi.

Quod populus GENVENSIS pro eius perpetua & cõteſtate pietate ac religione, toto ſacro bello præpotentibus claſſibus, firmiſſimiſq; terreſtribus copijs Chriſtianam rem iuuerit, in ſacraque vrbe Hieroſolyma, Antiochia, Laodicea, Dertuſa expugnandis plurima opportunitatis atque operæ pars in illius virtute, & induſtria fuerit, ſolique Genuenſes celebres vrbes Cæſaream, Aſcalonem, Solimum, Biblium Hieroſolymitano imperio, ac ſacro Chriſti ſepulchro adiunxerint, ſummos labores exhauſerint, maxima diſcrimina ſubierint, ſanguinem profuderint, mortem fortiter oppetierint, nullis impenſis pepercerint, nullis difficultatibus ſint debilitati, nullis iacturis infracti; ſed aduerſus omnia mala inuictam virtutem, & patientiam præſtiterint, vt a nullo omnino Chriſtiano populo promptior, fidelior, conſtantior, magis multiplex opera Chriſto Domino, Chriſtianæq; reipublicæ nauata ſit. Hæc tot, ac tanta merita Balduinus Rex inuictus Dãberto Patriarcha laudante atque approbante, & præclaro Elogio ad memoriæ æternitatem teſtanda, & ampliſſimis præmijs remuneranda cenſuit, tertia Ditionis, & vectigalium parte vrbium Cæſareæ, Aconis, Aſſuris in perpetuum conceſſa, ad hoc ſingulis vicis in vrbibus Hieroſolyma, & Ioppa cum iuriſdictione illi tributis. Datum in vrbe ſacra decimo kal. Maias anno a verbo homine facto milleſimo centeſimo quincto.

Octoginta enim triremes fuerunt, ac quattuor ingentis magnitudinis corbitæ, ad hoc amplius ſexaginta minora varij generis varijque nominis roſtrata nauigia, ac duo, & viginti bellatorum millia. cumque nullam Piſanorum claſſem obuiam habuiſſent, copijs in terram expoſitis Piſanos intra mœnia compulſos arctiſſima annua obſidione vt Volaterranus tradit, preſſos ad pacē impetrendam, & ad ſuas conditiones de omnibus controuerſis rebus adegerunt. quos etiam ad ignominiæ teſtimonium humilioribus ædibus vti voluerunt, ſuperioribus cœnaculis deiectis. cuius tantæ rei geſtæ laus, cũ nullus vllius certus Dux ab Annalibus prodatur, tota populo ipſi vniuerſo ipſa quoque tribuetur.

HORTENSII. TORCELLINI.

Non tulit iniuriam Ligur, ac ius quæſiit armis;
Arma dabunt, inquit, quod dare iura negant.
Improuiſus adeſt, inimicamque obſidet urbem,
Nec prius oppreſſos obſidione leuat,
Quàm litem incidit, quàm culmina ſumma domorum
Diſturbat, quàm hoſtis corda ſuperba domat.
Sic decuit Piſani animos domuiſſe ſuperbos,
Ne ſe humili in tecto tollere deinde queat.

ANSALDVS AVRIA. VBERTVS TVRRIVS. PHILIPPVS LONGVS. ANSALDVS PIZO. BALDVINVS. INGO.

VT res communiter geſtæ ſunt, ita clarorum virorum laus vno communique Elogio nobis comprehendenda fuit. neque multitudine minuitur compotum gloria, ſed Ciuitatis noſtræ mirifice augetur dignitas, quæ egregiorũ virorum copia tam diues sẽper fuiſſe appareat. nam quamquam ſplẽdor in vnum collectus fulgẽtior

eſt, idem partitione ſubobſcurari, & veluti hebeſcere videtur, tamen ingentis apparatus, rerumque geſtarum magnitudo tanta eſt, quæ vel in multos diſtributa ſingulos memorabiles atque elogio dignos faciat. Hi fuerunt ANSALDVS AVRIA. VBERTVS TVRRIVS. PHILIPPVS LONGVS. Quæ gens nunc IVSTINIANA Eſt. ANIZALDVS PIZO. BALDVINVS INGO. qui duo poſtremi familiæ nomine apud Annales carēt, ingētis ac præpotentis claſſis Præfecti. tres enim & ſexaginta triremes fuerunt, quibus addita ſunt centum & ſexaginta alia minora nauigia. Commeatuum vero ac nautici inſtrumenti, ad hoc machinarum & tormentorum ad expugnādas vrbes, omniſque bellici apparatus tanta copia, quodque caput eſt, tantus delectorum bellatorum numerus, vt nullam claſſem validiorem aut inſtructiorem ad eum diem a Genuenſibus littoribus ſoluiſſe conſtet. Tantis conatibus digni exitus reſponderunt, Almeria maritima Regni Granatæ, & Dertuſia citerioris Hiſpaniæ opulentis vrbibus, quæ a Mauris tenebantur, poſt longos exhauſtos labores expugnatis, cum expugnatio Dertuſiæ ſex menſes extracta ſit, ac multo ſanguine Genuenſibus ſteterit, ingentique hoſtium multitudine cæſa, quibus vrbibus altera Caſtellæ Regi, altera Comiti Barchinonenſi ex pacto traditis ipſi pleni gloriæ, atque ingenti onuſti præda Genuam reuerſi ſunt.

ANTONII FOSCARDI.

Cui pareant acies, poſcit cum prælia Mauors,
Vrbs nisi confert qualibet arma Duci.
At Ligurum urbs Senos armat, qui tergore cæſo
Maure tuo in patriam ſpolia opima ferant.
Scilicet ut deceat (tanta illi bellica uirtus)
Agmina magnanimum mittere poſſe Ducum.

Felix

Felix prole uirum, proles atque aurea felix,
Quam uirtus recto tramite ad aſtra uehit.
Atque o bis felix, famam nam dentibus ani
Diuino Vbertus eripit eloquio.

POPVLVS. GENVENSIS.

PОrtentoſa Guelfarum & Gibellinarum partium rabies animos hominum multa ſæcula ita agitauit, vt tota Italia omnis generis cladibus graſſata compluribus populis miſerabili exitio fuerit; quippe quæ non modo eius prouinciæ vrbes acerrimis interneciniſque bellis inter ſe committeret, ſed vnius eiuſdemq. Ciuitatis incolas, quinetiam eiuſdem cognationis, vniuſq. & eiuſdem domus & familiæ homines in cõtraria ſtudia diſtraheret. quo fiebat, vt animis Ciuium hoſtili atq; execrabili odio inter ſe diſſidentibus, omnia turbis, ſeditionibus, rapinis, direptionibus, cædibus, domorum euerſionibus, ſacrarum ædium incendijs miſcerentur, cum veſanus furor nõ modo alteram factionem in alteram incitaret, ſed omni pietatis & humanitatis iure perfracto fratrum in fratres, atque ipſorum parentum in filios, filiorumq. in parentes dextras armaret; pluraque inhumanæ crudelitatis facinora eiuſdem vrbis inter ſe ederent incolæ, nulla patrij ſoli charitate inexpiabilia ardentiaque odia mitigante, quã vlla immanis Barbaries ardore pugnæ irritata in victos edidiſſet. quæ diſſidia & inſanientium animorum certamina cum nullis non locis aut tẽporibus exercebantur, tum vero in honorum, & magiſtratuum contentionibus in primis apparebant. qui non iam prenſationibus, ſuffragationibus, allegationibus, largitionibus, ſed ferro & ſanguine petebantur; reſq. ſæpe a iurgijs ac verborum certaminibus ad manus reuocabatur, omnia factionibus ad ſe, & ad ſuos trahentibus. Cui malo vnum illud ſalubre quidem, ceterum parũ honorificum remedium inuẽtum eſt,

vt ipſi ſe Ciues reipublicæ adminiſtratione atque hono-ribus priuarent, peregrinumque Prætorem ſibi aſciſcerent, cui ſummam rempublicam, ſummumq. in Ciuitate imperium cõmitterent. quæ contagio cum omnes fere Italiæ vrbes infeciſſet, nemini mirum videri debet, ſi illa ne Ciuitas quidem noſtra intacta fuerit; eidemque neceſſitati peregrino homini annuam reipublicæ adminiſtratiõnem tradendi parere coacta. Neque tamen res a populo Genuenſi exteris Prætoribus res vrbanas moderantibus & regentibus geſtæ, victoriæque noſtris hominibus, armis, claſſibus, opibus, conſilijs, laboribus, diſcriminibus partæ peregrino homini ad eam tantum modo rem aſcito, vt diſcordiarum noſtrarum arbiter, & diſceptator eſſet, potius, quã ipſi Ciuitati ſunt aſſignandæ, quamuis Genuenſi homine ſummo Duce caruerint. quales fuerunt duæ expeditiones, quas mox ſuis ſingulas Elogijs proſequemur. Genuenſes igitur cum amicitia, tum precibus, & ingentibus pollicitationibus Henrici Cæſaris inducti, qui ea de cauſſa Genuam ſe ſe contulerat, omnemque victoriæ fructũ cum Genuẽſibus partiturum fidem dederat, ingentem claſſem armarunt, cuius nauium, & bellatorũ numerus ab auctoribus non traditur, ſed ingentem fuiſſe ex rebus geſtis haud dubitãdũ eſt. In expugnatione igitur vrbis Caietæ, quod primum illius expeditionis opus fuit, tãta in Genuenſi claſſe, & in adductis copijs momenta fuerunt, vt Caietani vrbem tradentes non in Cæſaris modo, ſed in Genuenſis quoque populi imperia vicario ipſo Cæſaris præſente, remque æquo animo ferẽte & ratam habente iurarint. Ad hoc in Sicilia Catinæ vrbis, quæ iam in Ditionem Henrici conceſſerat, obſidionẽ ſoluerunt Mauris fuſis & fugatis, qui eam vrbem pro Regina Tancredi Regis mortui vxore repetebãt; Poſtremo nobiliſſimam celeberrimique nominis Vrbem Syracuſas expugnarunt... Quorum laborum & impendiorum cum

fructum perceperunt, vt ingentia merita Henricus (id quod plerumq; fit) fidei & promiſſorum oblitus ingenti memorabiliq; ingrati animi exemplo remuneratus ſit, nihil nō modo promiſſorū faciens, ſed Genuēſes omnibus iniquitatibus omnibusque iniurijs vltro afficiens. Quas tamen iniurias Genuenſes haud multo poſt vlti ſunt, eadem vrbe per occaſionem Henrico, iiſque, quibus illam Henricus fruendam dederat, adempta, & Alemano Comiti populi Genuenſis fiduciario tradita.

HORTENSII TORCELINI.

Elatus Thento ſucceſſu pacta negauit,
Præmiaque, immeritos expulit & Ligures.
Verum quæ potuit uirtuti pacta negare,
Tollere non potuit dextra maligna decus.

POPVLVS GENVENSIS.

NE huius quidem anni rerum geſtarum gloriam vnius alicuius priuatim hominis, ſed vniuerſæ Ciuitatis eadem de cauſa eſſe neceſſe eſt. FRIDERICVS ſecundus CESAR, idē Romanæ Eccleſiæ & Genuenſis nominis infenſiſſimus hoſtis validis maritimis, ac terreſtribus copijs Genuenſes vrgebat; iamque maximā partem maritimæ oræ, quæ ad orientem ſpectat, occuparat. Cōtra quem ingens claſſis trium, & octoginta triremium ac tredecim Taridarum (eas eſſe naues longes maioris formæ, quas nunc Galeatias appellamus ſupra iam diximus) educta eſt delectis bellatoribus referta: quæ non modo hoſtem finibus Genuenſibus expulit, amiſſaque loca recuperauit, ſed hoſtilem claſſem in fugam verſam, certamenque detrectantem vſque ad Stichadas inſulas inſecuta eſt. neque inſequendi finem prius fecit, quam hoſtis

ſeſe in portum Saonæ, quæ vrbs toto eo bello ſedes belli fuit, recepiſſet, ac vallis oſtio portus clauſo aditum Genuenſibus irrumpentibus excluſiſſet. qui pugnæ ſpe deiecti in ſua conceſſerunt. At hoſtis metu liberatus e portu iterum cum exijſſet, circumiectaque maria excurſionibus & rapinis infeſta faceret extemplo altera ſeptuaginta triremium claſſis e Genuenſi portu prodijt; hoſtiſque congreſſum vitans claſſem iterum intra vallum Saonenſis portus ſubduxit.

SIGISMVNDI DONATI.

In te dum nemo contraria tela ferebat,
Sulcabas tumidus caerulea alta maris.
At cum uidiſti Ligurum FRIDERICE cohortes,
Diceris effuſa terga dediſſe fuga.
Siccine te inducto certamine poſſe putabas
Victorem hoſtili ponere caſtra ſolo?
Sic puto totum orbem domuiſſes uiribus iſtis,
Si nullus toto miles in orbe foret.

VBERTVS AVRIA.

NVllam ſane labẽ VBERTI AVRIAE gloriæ aſpergit, quod ipſe vna cũ Vberto Spinula collega Principatum ſibi in Patria pararit. nam ea res potius duarum clariſſimarum familiarum ſummam indicat potentiam, quàm magnorum hominum ambitionem, aut regnandi coarguit cupiditatem. Ciuitate enim in contraria Guelfarum & Gibellinarum partium ſtudia ſciſſa, quibus ſæculum illud ita corruptũ fuit, vt nemo omnino ab ea contagione integer aut ſincerus eſſet, Auriam, & Spinulam gentes factionum, quas tollere non poterant, capita fuiſſe, gloriæ potius, & ſplendori, quam inuidiæ eſſe debet. Verum hæc in præſentia nobis ſunt omittenda,

quibus

quibus illud tantum propoſitum eſt, rerum præclare geſtarum memoriam debitis Elogijs ab interitu vindicare. in quibus VBERTVS altiſſimum locum tenet nauali prælio ad portum Piſanũ cum Piſanis commiſſo victor. in quo vtraque præpotens claſſis, quæ præter cetera varij generis nauigia amplius octogenarũ triremium fuit, quid quid floris, quidquid roboris, quidquid nobilitatis in vtraq. natione fuit, in armis habuit, cum etiam aureis & purpureis veſtibus, omniq. ſplendidæ fortunæ opulentia rem nobilitaſſent; atque ingentes globorum cumuli purpurea faſcia velatorum in claſſe Piſana ſint reperti; quos illi a ſuperbia & contemptu ſe ſe in portum Genuenſem iaculaturos non minus ridiculo ac puerili conſilio, quàm vana ferocia iactauerant. quod prælium diu anceps ita atrox & cruentum fuit, vt mare ab immenſa effuſi cruoris vi late circa rubrum factum ſit; natantiumque paſſim ſcutorum, galearum, telorum, cadauerum, contractorũ remorum, & omnis generis naualium armamentorum fuerit conſperſum. Septem hoſtium triremes ſuppreſſæ ſunt octo & viginti captæ; tantusque captiuorum numerus Genuam adductus eſt, vt vna cum reliquis, qui varijs caſibus multiſque temporibus antea capti fuerant, & in cuſtodia adſeruabantur, ad nouem Piſanorum millia carcere incluſi ſint. Vt non minus vere, quàm contumelioſe in Piſanos dictum illud apud Hetruſcos multis ſæculis vſurpatum ſit, Genuam eundum, ſi quis Piſas cernere cupiat. In captiuis fuit Vbertus Maurocenus Venetus, quẽ Piſani ob virtutis rerumque naualium famam Prætorem ſibi, ac claſſis Præfectum vltimam ſpem tentaturi, omniaque extrema conaturi, aſciuerant. Sacro igitur ſollemni anniuerſario ad ædem Xyſti, atque aurei Aulæi dono tantæ victoriæ memoriam perpetuo colendam eſſe decretum eſt.

IDEM . VBERTVS . AVRIA.

CVm hominis, tum rei magnitudo fecit, vt vnus VBERTVS . AVRIA inter ceteros Ligures duplici Elogio a nobis ornandus viſus ſit. vir re quidem geſta, clariſſimaque victoria de Piſanis parta, quam modo ſuis laudibus proſecuti ſumus, memorabilis, ceterum re non geſta (neque id quiſquam miretur, priuſquam quale ſit cognouerit) memorabilior. de quo viro Patria ita ampla iudicia fecerit, vt illum præ ceteris elegerit, cuius ſpectatæ virtuti, rei bellicæ ſcientiæ, conſilio non modo quidquid virium, quidquid opũ habuit, atque adeo totam ſe ipſam omnemque remp blicam, ſed quod longe maius, & præſtabilius eſt, famam & exiſtimationem ſuam crediderit. Nam cum Veneti clade a Spinula accepta ira & indignatione ardentes ſeſe omnia Liguriæ littora nauibus cõplecturos, eaque claſſe oſtium ipſius Genuenſis portus inſeſſuros, cuius Genuenſes non modo impetum, ſed ne aſpectum quidem poſſent ferre, contemptim ſuperbeque iactaſſent; Genuenſes verborum ferociam rebus retundendam cenſentes, extemplo certo homine miſſo, Venetis nuntiarunt, lætari ſe vehementer, illorum verbis ſibi occaſionem dari, prælio experiendi, vtra natio bello ſit melior; ſeque laborem longioris itineris illis adempturos. Siciliam enim inſulam vtrique vrbi interiectam, parique fere ab vtraque diſtantem interuallo campum delegiſſe, in quo præclaram hanc æmulæ virtutis & potentiæ contentionem communis Mars decerneret. Quare Nauibus ex omni Liguſtica ora corrogatis claſſem centum & ſexaginta triremium menſis curriculo compararunt, omnique nautico inſtrumento, atque omni bellico appatatu inſtruxerunt. in quam duo & quadraginta bellatorũ millia præter remigiũ cõſcenderunt. qui omnes Ligures fue

runt omnibus alienigenis, quos generoſæ expeditionis celebris fama Genuenſiſq. nominis amicitia, & cupido oſtẽtandæ virtutis Genuam attraxerat, in tam ſplendidum certamen nomina certatim dantibus, repudiatis. quam rem Iacobus Varagineus illorum temporum æqualis grauiſſimus & ſanctiſſimus Antiſtes, idemque certiſſimus ſcriptor tradit, qui rei interfuit, & claſſem ipſam conſpexit, numerumque nauium ſeſe recenſuiſſe affirmat. Cũ qua claſſe VBERTVS cum inſulam certamini deſtinatã tenuiſſet, ac circiter menſem in anchoris ſtetiſſet hoſtem expectans, ſuoſque ad optatam pugnam omnibus incitamentis exacuens, Venetiq. nuſquam apparerent, Genuenſes Diuos hominesque, ac cælum ipſum & maria conteſtati, certamen vltro à ſe oblatum, ab hoſtibus detrectatum, Genuam reuerſi ſunt tanto pleniores gloriæ ex hoſte nõ conſpecto, quàm ſi idem prælio victus eſſet, quanto ingentius fortitudinis ſpecimen fuit, ipſorũ virtutem adeo hoſti terribilem fuiſſe, vt is illam prælio attingere auſus non ſit, quàm ſi congreſſus fuſus aut captus fuiſſet. Alterius claſſis ſeptuaginta triremium hic ipſe VBERTVS Præfectus fuit. Vt appareat rem Genuenſem illis temporibus illius virtute & conſilio in primis ſtetiſſe.

POMPEII . ARNOLPHINI.

Clara Iouis ſoboles, & uiuida Martis imago
V B E R T E, antiqua quem nobilitate decora
Auria gens auro inſignem ſceptroque potentem
Regnaſſe, & patriæ uidit dare iura uolenti.
Vnde tuas canere incipiam Dux maxime laudes?
Iuſtitiam ne prius & ſacræ munera pacis,
Queis olim grata ciues ditione regebas,
Commemorem, & ſacra intexam tua tempora oliua?
An potius ductos Piſano ex hoſte triumphos,
Quos non ulla queat ſæclorum abolere uetuſtas

Expediam, & uiridi cingam tua tempora lauro?
Tu patriæ charus pariter, pariterque tremendus
Hoſtibus æternis, illam clariſque trophæis
Ornaſti, atque horum faſtusque animoſque minaces
Fregiſti, & uictos ingenti clade domaſti.
Teſtis Tyrrhenis Arnus qui illabitur undis:
Quem referunt rubro ſtupefactum gurgite aquarum
Frenaſſe irriguæ ſinuoſa uolumina Lymphæ,
Atque iterum a tergo fontes petiiſſe relictos:
Gorgonis & teſtis, proprio quæ in littore uidit
Mucrones galeaſque leues, clypeoſque natantes,
Armatoſque humeros, & pectora luce carentum.

LAMBAS : AVRIA.

NOn minore, quàm Vbertus victoria, atque haud ſcio an ideo maiore, quia de clariore hoſte parta eſt, nomen ſuum illuſtrauit, ac familiæ decus cumulauit paucis poſt annis, vt eorundem temporum æquales fuiſſe ambo dicendi ſint, LAMBAS AVRIA in eodem, in quo Vbertus imperio, in eodemque titulo poſitus. Is igitur octo & octoginta triremium Præfectus Hadriaticum ſinum ingreſſus ad vrbem Curſulam cum Venetorũ claſſe numero ſuperiore (ſeptem enim & nonaginta triremiũ fuit) congreſſus longo & cruento prælio illos tandem vicit; tota fere claſſe capta, cum duodecim tantum naues fuga ſe ſe exitio ſubtraxiſſent. ex qua ſeptem & ſexaginta iuſſu Lambæ conbuſtæ ſunt; reliquæ decem & octo Genuã cum captis in prælio adductæ. fuerunt autem ſeptem millia quadringenti. in quibus fuit ipſe claſſis Præfectus. quem Annales tradunt, a rabie capite ad aſſerem illiſo ignominiæ dolorem morte finiuiſſe. Anniuerſario igitur perpetuo ſacro ad ædem Matthæi, atq; Aulæi aurei dono tantæ victoriæ memoria decreto publico ipſa quoque decorata eſt. Quæ hoc quoque addito carmine ab homine mihi amiciſſimo eſt ornata.

Qualis præcipiti coruſca flamma
Rumpit fulminea fragore lampas,
LAMBAS AVRIA præpotentiorem
Irrupit Venetum repente claſſem,
Ipſoſque in propriam necem coactos
Hoſtium Duce, patrias in oras
Captiuos innumeras agens cateruas
Victricem ſpolijs referſit vrbem.

PAGANVS . AVRIA.

DVos præſtantes Duces cum iiſdem ambos iuſtitiæ, & continentiæ laudibus inſignes, tum bellica gloria in primis claros eadem ætas tulit, PAGANVM AVRIAM & SIMONEM . VIGNOSVM quorum ſingulorum egregias virtutes, egregiaſq; res geſtas ſingulis elogijs perſequemur, initium facientes a PAGANO Cuius nomen non minus clarũ facit excelſus animus aduerſus aſſiduum & inteſtinum cupiditatum bellum perpetuo inuictus, diuitiarumque adeo contemnens, vt mortuus de publico ſit elatus, quàm duabus clariſſimis victorijs partis bis triumphaſſe. Altera fuit in Helleſponto prope vrbem Conſtantinopolim claſſe Venetorum, Catalanorũ, ac Græcorum fœderatorũ vnius & octoginta triremium profligata & deleta, octo & quadraginta ex illis captis, reliquis partim ſuppreſſis, partim in fugam coniectis; hoſtiumque plus quatuormillibus cæſis, cum de Genuenſibus non plus ſeptingenti ceciderint, ac perpaucæ naues ſint deſideratæ. Victoriæ gloriam auget, quod numero nauium inferior (ſexaginta enim tantùmodo habuit) congreſſus eſt longo & atrociſſimo prælio, quod ingentibus animis accenſum, ipſoque certamine creſcens, cum veteris odij & perpetuæ æmulationis acres ſtimuli vtriuſq. partis animos incitarent, ne nox quidem interueniens diremit. Poſtmer idiano enim tempore commiſſum ad

inſequentem primam lucem varia fortuna extractum eſt, cum initia Fœderatis ſecūdiora fuiſſent. Altera fuit in Ionio ad Oenuſas, quam inſulam Sapientiæ poſteriores appellarunt, haud procul Meſſeniaco ſinu de eiſdem hoſtibus minore mole, minoreq. diſcrimine minuſque oſtinato prælio parta, cum pari vtrinque quinque & triginta triremiū numero cōcurſum ſit, quamuis Fœderati quinque onerarijs ingentis magnitudinis ſuperiores eſſent: tota claſſe hoſtiū capta, Nicolao Piſano Præfecto, ac quinque hoſtium millibus Genuam captiuis adductis. Quarū victoriarū memoriam ſacro anniuerſario ſollemni in Aede Matthæi, aureique Aulæi dono à Magiſtratu publicè deferendi quotannis recoli placuit.

THOMAE CORREAE.

O quem triremes æquoris arbiter
Vidit prementem fluctibus Hadria,
Dum uela contra uertit in te
Dux Venetus, ſocijque ad arma
Acciti Hiberi fluminis accolæ.
Aerata nec tot carbaſa ſufficis
Contra mouentes bella, cum ſis
Tu numero inferior quid audes?
Tunc ſigna Triton claſſica, & hoſtium
Vidit natare cæſa cadauera, &
Colla reluctanti catenas
Inijcere, & Genuam reduci.
Tunc fama uera utraque littora
Neptuni, & oras latior ultimas
Telluris impleuit trophæis,
Et uarios retulit triumphos.
At tu ſuperbos nil titulos ſtupens
Gazaſque, honoreſque exiguo cubas
Tectus ſepulcro. namque egenti
Aere dato poſuit Senatus

SIMON

SIMON. VIGNOSIVS.

PAr continentiæ & iuſtitiæ animique ab omni ſorde integri ſpecimen in omni vita præbuit SIMON. VIGNOSIVS (ea fuit poſtea gens FRANCA) cuius duo illa in primis memorabilia prætereunda non ſunt. alterum, quod cum Genuenſis claſſis nouem & triginta triremiũ Præfectus ad Euboeam inſulam in claſſem ſex & viginti nauium, quarum maxima pars Venetæ erant, incidiſſet, quam Ingibertus Delfinus Viennæ ducebat; Delfinuſque oratione primo & precibus, deinde magnifico promiſſo anniuerſarij vectigalis decemmillium aureorum nummum reuocare Simonem contendiſſet ab incœpto celebris nominis inſulæ Chij, quam vna cum Smyrna Aſiæ vrbe Michael Palæologus Genuenſi populo donarat, armis repetendæ, cuius inſulæ commercijs tam opportunæ imperio ipſe quamquam alia in ſpeciem præferens hianti cupiditate imminebat, Simon fœdæ rei mentionem auribus aſpernatus in incœpto perſtitit, inſtitutumque iter proſecutus eſt. alterum, quod cum vrbe Chio potitus ingreſſum in Ciuium prædia militibus edicto interdixiſſet, vnicus filius paterna indulgentia ſeſe aduerſus edicti ſeueritatem ſatis munitum ratus; cuiuſdamque Ciuis fundum temere ac per laſciuiam ingreſſus nonnullis vuæ racemis aſportatis, comprehenſus, racemiſque collo ad maiorem ignominiæ notam ſuſpenſis, palam virgis cæſus tota vrbe iuſſu parentis circumductus eſt, memorabili rigidi atque inuicti animi exemplo, omnemque paterni amoris ſenſum in Ducum imperijs, militarique diſciplina & obedientia ſancienda ſuperantis. Bellicæ vero laudes Simonis eæ fuerunt, vt ſi rerum geſtarum magnitudo publicæ vtilitatis momentis eſt ponderãda, perpauci illius gloriæ poſſint æquari. quippe qui vrbem Chium poſt longã & difficilem oppugnationem captam,

nobiliſſimamque inſulam, ad hoc vtramque Phocæam, quæ Ioniæ vrbes Foliæ nouæ & veteres vulgo appellantur, Genuenſium imperio adiunxerit.

BAPTISTAE. GVARINI.

Argolicis clarus ſpolijs Vignoſius heros,
Nec minus eloquio clarus Vberte tuo.
Phocæam patriæ ſubiecit uictor utramque
Claraque in Aegeo eſt hoc Duce parta Chios.
At non parta foret, ſi ferro inuicta, fuiſſet
Auro magnanimi dextera uicta Ducis,
Supplicio nati nec ius uiolauit amoris,
Auſus enim fuerat ius uiolare patris,
Dura quidem pietas, nimia quæ indulget amori,
Si magis ille pius, non pius ille foret.

PETRVS. FVLGOSIVS.

NOn decori modo & ornamẽto genti ſuæ & Genuæ Patriæ, ſed magno quoque fructui & emolumento PETRI FVLGOSII dupliciter virtus fuit. quippe qui grauiſſimas Ciuium ſuorũ iniurias vltus nationis Genuẽſis incolumitatem memorabili documento ſanxerit, & opulentæ vrbis ditione adiecta imperium populi Genuẽſis propagarit. Contentione enim in Inſula Cypro in ſollemni Regij diadematis accipiendi de ſuperiori honoris loco inter Venetos & Genuenſes orta cum inſtinctu fauẽtium rebus Venetis Rex Petrus ſecundũ Venetos decreuiſſet, Genuenſes acceptæ contumeliæ intolerantes cum dignitatem ſuam armis, quando in iudicij æquitate parũ præſidij experti eſſent, vindicare decreuiſſent, occultis gladijs ſe præcingunt, vt Venetos ſe præferentes interficiant. quam rem reſcientes Veneti factum Regi aperiunt, Genuenſesque in ipſius Regis caput & vitam arma ſum-

pſiſſe

pſiſſe criminantur. Facile fuit puerilem ætatem cum ſua ſponte infirmam, & credulam, tum ab obtrectatoribus Genuenſium obſeſſam circumuenire. Quare ingenti ira commotus Rex Genuenſes Regiam ingreſſos cum armis tectis comprehenſos non quæſito, qua de cauſſa ſe ſe gladijs cinxiſſent, ſed tamquam manifeſti parricidij ac maieſtatis compertos crudeliſſimo mortis genere affecit e ſumma turri præcipitatos, ſuppoſitarumque haſtarum erectis cuſpidibus indutos: omnes quoq; Genuenſes tota inſula conquiſitos necari iuſſit. Qua re cognita Genuẽſes dolore Ciuium ſuorum necatorum ardentes, tantæque atrocitatis iniuriam haudquaquam inultam ſinẽdam ſtatuentes, præpotentem claſſem trium, & quadraginta triremium ac magni nauium corbitarum numeri breui compararunt. in quam quattuordecim bellatorum millia conſcenderunt. Cui omnibus rebus inſtructæ, omnique machinarum, & bellicorum apparatuum copia refertæ præfectus eſt PETRVS. FVLGOSIVS Dominici Ducis frater. Is igitur magna celeritate tantũ maris ſpatium emẽſus cum inſulam tenuiſſet, copijs expoſitis Famaguſtam vrbem Regni emporium circũſeſſam primo aduentu ad deditionis neceſſitatem adegit, Regina Regis pueri matre vrbem tradente, cum non ſuarum virium eam dimicationem cerneret. Qua vrbe potitus PETRVS morte trium ex primoribus Proceribus, quibus inſtigantibus Rex in Genuenſes ſæuierat, necatorum Ciuium iniuriam vltus eſt. Totamq; inſulam cum victore exercitu peruagatus cum omnia loca, quæcumq; adiret, Genuenſium Ditionis faceret, Regem in angulum Regni compulſum, & in ſummas anguſtias adductum, intelligentemque non ſibi eſſe cum Genuenſi præpotente populo par certamen, ad ſuas conditiones adduxit. Famaguſta enim vrbe Genuenſibus ceſſit; Vectigalq; inſuper in multos annos Regno impoſitum gemens, & mœrens accepit. PETRVS tanta vi-

ctoria parta plenus gloriæ cũ Iacobo Luſiniano vno ex Regis patruis, duobuſq. paruulis filijs Principis Antiocheni, qui alter erat Regis patruus, captis & obſidibus Genuam reuertitur. At Genuenſes clariſſimæ victoriæ memoriam anniuerſario ſacro ſollemni ad ædẽ Diui Frãciſci decreto cum dono aurei Aulæi cõſecrarunt. Iacobus tam diu Genuæ in cuſtodia eſt adſeruatus, donec Petro mortuo ipſe in Regnũ ſucceſſit. tũ a Genuenſibus dimiſſus pacta & fœdera cum illis renouauit, filiumq́. Genuæ natum, vt amicitiam & animorũ coniunctionem nomine ipſo præferret, Ianum appellauit. Corruptus enim Genuẽſis populi multorum ſæculorũ vſus Genuam vrbem veluti a Iano conditam Ianuã appellauit. Genuenſium Annaliũ fidem ſecutus a Genuẽſibus Ciuibus munere publico mãdato conſcriptorũ, qui æquales illorum temporum Iacobũ ipſum Genuæ viderunt, ſæpeque cum illo collocuti ſunt, Iacobum Genuam adductum ſcripſi, non autem Regem ipſum, vt Pius ſecundus tradit. Cum etiam pacis & amicitiæ fœdere cum Rege ſancito nulla cauſſa reliqua eſſet, cur Regẽ captiuum tenerent, veroq́. propius ſit, propinquos Regis obſeruandæ pacis obſides retentos. nam quætãdem pax & amicitia cum Rege cõuenire potuiſſet ipſo non liberato ac dimiſſo?

RAINALDI. CORSI.

Fulgoſius ipſe Venerem alloquitur.

Quod tua Regna petam fax o pulcherrima, amorq́ue
Cælicolum, atque hominum, tuus idem me trahit ardor,
Ac flamma in patriam, quæ me feliciter urit.
Non odio certare uelim, non ſanguine Regis
Tingier antiqui, non claram excindere gentem,
Quamquam nos Procerum cumulata iniuria pulſat.
Virtutem Ligurum egregiam, quæ neſcia prorſus

Turpe pati, aut alijs inferre, & fortia facta
Extendiſſe ſat eſt. Salamin, Amathunta, Cytheram
Et florens quidquid Cypri complectitur ora,
Præclaro Genuæ Iacobus munere bebeto.

BLASIVS AXERETVS.

SIue hoſtis, cum quo dimicatum eſt, nobilitatem ſpectes, ſiue virtutem & fortitudinem in memorabili re gerenda tecum reputes, ſiue rei geſtæ & victoriæ ſplendorem intueare, quem tandem Ducem ex multorum ſæculorum memoria cum BLASIO AXERETO conferre auſus fueris? Hoſtis enim inclytus ALPHONSVS Aragonius fuit, tot Regnorum, quibus imperabat, opibus conſpectus, ceterum rerum geſtarum & clariſſimarum virtutum gloria longe conſpectior. Neque in re gerenda maius virtutis documentum edi potuit, quàm præpotentem claſſem numero nauium ſuperiorem, ad hoc omni bellico apparatu inſtructiſſimam (quodq; caput eſt) tanta clarorum Ducum ſummorumq. Procerum, ac primæ nobilitatis virorum copia, tantaque acerrimorum bellatorum multitudine refertam a priuatæ ac tenuis ſortis Ciuibus pauperibuſque nautis ad inſulam Pontiam longo atrociſſimoque prælio victam. Iam vero clariſſimæ victoriæ fulgor an non lumine ſuo multarum ſplendorem præſtringere cenſendus ſit, ſi quis animo & cogitationi pulcherrimam ſpeciem ſubijciat Alphonſi ipſius, ac duorum Regis fratrum, quorum alter Ioannes fuit ipſe quoq. Rex Nauarræ, alter Henricus magnus Magiſter ſancti Iacobi Regibus ipſis maieſtate æquandus; ſimulq. tantæ illuſtriũ Heroum multitudinis captæ. in quibus fuerunt Ioannes Antonius Princeps Tarentinus, Ioannes Antonius Dux Sueſſanus, ac centum amplius Proceres dominatu populorum inſignes. Quo loco illud genti Iuſtinianæ ad poſteritatis memoriã perhonorificum nullo modo prætereun-

dum fuit, quod Rex Nauarchorum conditione, qui ex omnibus ordinibus fuerunt, diligenter cognita IACOBVM. IVSTINIANVM delegit, cui deditionem faceret. Ceterum BLASIVS naualem trimphum omnium, qui vmquam acti ſint, ſpecioſiſſimum acturus fuit, ſi aut is mos ea ætate fuiſſet, aut Patriæ afflicta fortuna eiuſmodi ſpectaculo locum dediſſet. Par deinde tantæ partæ gloriæ per omnem vitam fuit egregia ac forti opera Philippo Mediolanenſium Duci aduerſus Venetos in naualibus pugnis perpetuo nauata. Quæ merita Philippus ampliſſimis remunerans præmijs, in quibus fuit Ditio & celebris nominis arx Serrauallenſis, nomen gentis inſigni titulo nobilitauit. Omnibus igitur ſummis ſtudijs, ac ſempiterna veneratione BLASII. AXERETI memoriam Genua Patria colere debet, qui Genuenſium gloriæ tot victorijs diu paulatimq; collectæ clariſſimum celſiſſimorum Regum captorum faſtigium impoſuerit,

BAPTISTAE. GVARINI.

Axeretus Patriæ gremio dum ſedet inermis,
Sic Martem fama eſt increpuiſſe uirum.
Quid mea cura trahis ualidos inglorius annos?
Nil iuuit imbelli parta quiete quies.
Erubuit monitus, Diuino & concitus æſtro
Arma animo uerſat, uerſat & arma manu.
H s Regum domitor Tirrhenis imperat undis,
Et ducit ad patrios bina trophæa lares.
Tanta tamen uirtus tenebris obſcura iaceret,
Erueret ſcriptis ni FOLIETA ſuis.

LAMBERTVS. CIBO.

QVis Ciuitatis noſtræ priſcorum temporum potentiam miretur, cum ipſorum priuatorum Ciuium

tantæ

tantæ eſſent opes, quæ ad iuſtas claſſes comparandas & inſtruendas ſufficerent? Id quod LAMBERTVS. CIBO docuit (eam gentem nobili Græcia oriundam, ac Cubeam olim vocatam Genuam commigraſſe ferunt.) Qui Mauris piratis mare circum excurſionibus & latrocinijs infeſtum facientibus, claſſe valida armata Mauros profligatos & fuſos, atque in inſulam Caprariam, quam ſibi arcem delegerāt, compulſos expugnauit ac deleuit; eamque ac circumiectas inſulas ſibi imperio ſubegit. Quam rem ab Annalibus noſtris, vt multa alia, ſilentio præteritam Eleutherius Mirabellus illorum temporum æqualis & ſcriptor, atque Annales Piſani tradunt.

CEFFARVS. VBERTVS TVRRIVS.

MIretur quiſquam illorum temporum ſcriptores tam ſupine negligentes fuiſſe, vt nomina familiarum in claris viris commemorandis omitterent. cum in maximis victorijs nulla omnino Ducum ipſorum mentio interdum fiat. Hoc igitur ſtemmate carebit, quæcumque illa eſt familia, quæ Caffarum vnum ex conſulibus habuit (is tum erat ſummus Ciuitatis Magiſtratus,) qui vnaq; illi adiunctus ſocius VBERTVS. TVRRIVS viginti duarum triremium & ſex Golabiorum, (id tum erat nauigij genus,) Præfecti detrimenta accepta a Mauris Balearicis & Almerienſibus, qui eo tempore Piraticam facientes mare excurſionibus & prædationibus late infeſtum faciebant, illis reddiderunt, minore Balearica ferro & igni late vaſtata, vrbeq; ipſa capta & direpta; excenſioneque in continentem facta cum egregiam equitum alam ſecum haberent, Almeriaq. circumſeſſa Regem ad neceſſitatem ſe ſe pecunia redimendi obſidibus acceptis adegerunt: nec minus gloria conſpecti, quàm præda onuſti Genuam redierunt.

AMICVS

AMICVS. GRILLVS

EGregios AMICI. GRILLI conatus quamuis effectu caruerint, meriti tamen Elogij teſtimonio carere haud æquum eſt. Neq; enim clari viri fortunã, quæ in manu noſtra non eſt, ſed fidem, diligentiã, vigilantiam audaciam, conſiliũ, virtutem præſtare debent. Quarum omnium rerum egregia documenta in AMICO. GRILLO conſpecta ſunt. Bello enim Piſano tum, vt cum maxime, ardente, quod Sardiniæ & Corſicæ ante oculos poſitarũ inſularum cupiditas per varias in ſpeciem confictas cauſſas excitabat, quodq; ſæpe pace numquã tñ fida intermiſſum per leuiſſimas occaſiones renouabatur, vtroq. præpotente populo inſularũ imperio imminente, AMICVS GRILLVS ob ſpectatã virtutem in altera eiuſdẽ anni expeditione quinq; & triginta triremiũ Præfectus aduerſus eoſdem Piſanos miſſus, qui vrbem Ingaunorũ improuiſo adorti diripuerant & incenderant, indeq. ſe ſe in prouinciam contulerant, & claſſem in fluuium Rhodanum ſubduxerant, eundem amnem ingreſſus ad oppiũ ſancti Egidij penetrauit omnibus diſcriminibus ſe ſe obijciens. Cumq. omnia ſumma feciſſet, vt hoſtem ad pugnam eliceret; ad extremumq́ue pro comperto cognouiſſet, oppidanos Comitemq́ue ipſum, atq; eos, qui ad mercatum conuenerant, occulta conſilia cum Piſanis coniunxiſſe, inſidias, ac ne circumueniretur veritus ignauia hoſti exprobrata, qui ſe ſe in apertum committere, fortunamq. pugnæ experiri auſus non eſſet, egregia audacis & experientis Ducis parta laude in Patriam reuerſus eſt.

SIGISMVNDI. DONATI.

Eſt aliquid cautas inimico texere fraudes,
Atque hoſtem tectis uincere poſſe dolis.
Sed tamen eſt maius tectas cognoſcere fraudes,

Nauta

Nauta uelut fluctus proſpicit horribiles.
Plus ergo meruit ueri tum GRILLVS honoris,
Cum uictor Gallis ceſſit AMICVS agris.
Quàm qui tum fruſtra tentarunt artè Pelaſga
Inſidias cauto compoſuiſſe Duci.
Ergo fuit potius fraudes aperire doloſas,
Non fuit hoſtiles id trepidare minas.

NICOLAVS. SPINVLA.

NICOLAVM. SPINVLAM ſi parum rerum geſtarum fama, quæ vitio ſcriptorũ illius ſæculi ignotæ ſunt, at maximi Principis ampliſſima de illo facta iudicia ab obliuione hominũ vindicāt. Quis enim magnũ & memorabilé in primis virũ, ac cõſilijs & factis clarũ fuiſſe cũ neget, quē Fridericus Cæſar tantis opibus, tanta potētia Imperator, idemq́. rerum geſtarũ magnitudine ac clariſſimarum virtutum gloria præfulgens vltro delegerit, alienigenamq; euocarit, cui ſummam naualium rerum cum inſigni Halmirotis titulo committeret.

ANDREAE. SPINVLAE.

Cum torpere graui ſcriptorum corda ueterno
Spinulidæ uirtus NICOLEI aſpiceret,
At, dixit, Cæſar Fridericus magnus in armis
Imperium uaſti cum tibi det pelagi,
Te quoque, ne dubites, aliquis mirabitur olim,
Et uerum huic dicet nominis omen erat.

ANSALDVS. MARIVS.

CLari quidem nominis, magnæq́. fortunæ vir, neque ambiguæ famæ eſſe debet ANSALDVS. MARIVS. Nam ab imperatore Cæſare FRIDERICO ſecundo celſiſſimo ac potētiſſimo Principe ſummã maritimarũ rerũ obtinuiſſe cũ eodē quo Spinula Halmirotis titulo, ingētiũq; Cæſarianarum claſſium Præfectum multa conſilij, auda-

ciæ

ciæ fortitudinis edidiſſe documenta cum hoſtilibus claſſibus vario euentu ſæpe congreſſum, hæc omnia haud quaquam vulgatam laudem memorabilis viri famæ conciliant. Neque vt rerum imperiti putant, Saona belli ſede delecta, ex ea Genuam Patriam arcta obſidione diu preſſiſſe, totamq. Liguriæ oram aſſiduis incurſionibus infeſtam feciſſe, vllam labem rerum geſtarum gloriæ aſpergit. non enim contra Patriã veniſſe merito eſt dicendus, ſed Guelfos Cæſaris hoſtes tum Genuæ rerum potientes dimidia Ciuitatis parte expulſa, hoc eſt Gibellinis ſuis oppugnaſſe Gibellinarum partium acerrimus vindex & aſſertor. quam ſententiam nos quoque amplectentes clarum in primis Ligurum ac memorabilem virum ſuo præconio fraudaſſe, liuidi ac maleuoli animi duxiſſemus.

ANDREOLVS MARIVS.

PAtri ANDREOLVS filius ſuggeritur ſine vllo verborum apparatu. quæcumq; enim de parẽte dicta ſunt, ea omnia in filium conueniunt. nam eodem honoris & imperij titulo vſus eſt. quod eadem ratione, conſilio, virtute geſſit. Vt hi viri non magis natura, quam vitæ, ingenij, fortunæ ſimilitudine coniuncti videantur. Illud vnum eſt in ANDREOLO ad memoriam inſigne, quod Guelforum ingẽtem claſſem memorabili multorumque ſcriptis celebri prælio fudit duabus & viginti triremibus cum Pontificijs Legatis, ſacriſque Antiſtitibus, qui Pontificis iuſſu ad concilium euocati erant, captis.

M. ANTONII LANFRANCI.

At non minore gloria præcelluit
ANSALDVS ille rebus a maritimis
Cognomen obtinens, & eius filius

Claro

Claro parente dignus ANDREOLIVS
Ambo ſecundi FRIDERICI claſſium
Duces potiti maximis uictorijs.
Qui forte ſi uideantur hoſtes patriæ,
Lares quod olim patrios obſederint,
Hi neutiquam fuere, ſed miſerrima
Premebat urbem Ciuium diſcordia.

IACOBVS. MAROCELLVS.

HIc annus humanæ ſalutis milleſimus ducenteſimus quadrageſimus vnus variante fortuna, ſecundiſque & aduerſis rebus luctum & gaudium Genuæ miſcentibus inſignis in primis fuit: tribuſque expeditionibus tria egregia edidit documenta, quãta fuerit maiorũ noſtrorũ religio, quanta animi magnitudo, quantæ Ciuitatis noſtræ facultates. Ac præ religionis quidẽ ſtudio Genuẽſem populum omnem terrorem atque omnia diſcrimina leuia ducere, prima infelix expeditio docuit. nam cum nullis minis FRIDERICI ſecundi, cuius opes ac potentia cunctæ Italiæ terribilis erat, deterreri potuiſſent Genuenſes, quominus Pontificis Romani monitis atque adhortationibus parerent, claſſem ſeptem & viginti triremium armarunt, Octo poſtea ad famam ingentis numeri hoſtiliũ nauium in ſupplementum decretis, qua Legatos Pontificios, ac ſacros Antiſtites ad Concilium euocatos traijcerent. Cuius Præfectus fuit IACOBVS. MAROCELLVS qui quamquam ſupplemento non expectato infeliciter rem geſſit duabus & viginti triremibus amiſſis, Legatiſq. cum maiore parte Antiſtitum captis, tamen clades hæc a nobis nullo modo omittenda fuit, quæ & ſi partæ victoriæ decus hoſti dedit, magnam tamen religionis & pietatis gloriam nomini Genuenſi conciliauit; noſque in elogijs ſcribendis non tam virorum, quos laudibus noſtris proſequendos ducimus, quàm Patriæ ipſius gloriam ſpe-

ctamus. Quamquam victoriæ quoque laus Genuenſis hominis eſt. Cæſarianæ enim claſſis præfectus Andreolus Marius fuit, is, quem proximo elogio ornauimus.

FVLVII. CARDVLI.

Quæ uis, quæ Ligures in aperta pericula mttit,
Et faſces temnit Cæſaris, arma, minas?
Relligionis amor, ſancta ac reuerentia Sedis
Sors auſis curſum Cæſariana negat.
Egregijs ingens debetur gloria cæptis,
Et magnum in magnis eſt uoluiſſe decus.
Euentus ſpectant mortalia lumina, mentes
Ille hominum Iudex, imaque corda uidet.

ANSALDVS. SOLDANVS. IACOBVS LEVANTVS

AT altera expeditio, quæque illam conſequitur proximo elogio mox explicanda docuerunt, quanta fuerit maiorum noſtrorum animi magnitudo, quantæ illorum temporum Ciuitatis noſtre facultates, quæ duæ reliquæ ſunt res ex tribus ijs, quas ad admirationem modo propoſuimus, ad hoc quàm ſollers induſtria, quàm formidoloſa uirtus. quæ nihil clade accepta animis infractis vnius diei ac noctis ſpatio prælucentibus tædis claſſem duarum & quinquaginta triremium deduxerit, bellatoribuſque refertam, & omni nautico inſtrumento, omniq́ue bellico apparatu inſtructam e portu emiſerit ANSALDO. SOLDANO & IACOBO. LEVANTO Præfectis. Ad cuius primum conſpectum FRIDERICI claſſis repentino ac veluti Panico terrore perculſa extẽplo omnibus, quæ tardare curſum poterant, in mare proiectis, turpi fuga certamini ſe ſubtraxit.

GVLIELMVS. GABERNIA.

IDem decus fugatæ atque in portum Saonenſem compulſæ claſſis GVLIELMVS. GABERNIA tertiæ expeditionis, quæ eundem nauium numerum habuit, Præfectus, rettulit. Vt ſi quis rem ſuis momentis ponderet, maiorem eo anno victoriæ gloriam penes Genuenſes, quàm penes hoſtem fuiſſe ſtatuat. qui cum ſemel vicerit, bis victus dicendus ſit, cum bis de virtute Genuenſibus conceſſerit.

SIGISMVNDI. DONATI

Quid te, quid Ligurum iactas FRIDERICE phalanges,
Inuictos bello perdomuiſſe uiros?
Scilicet intrepidam claßem quod ſponte laceſſens
Cepiſti aduectos fraude doloque Patres.
Quin potius te fraude pudet uiciſſe doloque,
Moxque oppugnatum terga dediße fugæ.
Non ſemper ſacris illum, qui proſilit ante
Carceribus, curſus meta cupita manet.
Nec ſemper ſæuos audax qui primus in hoſtem
Attollit caſtus, præmia læta refert.

VBERTINVS. AVRIA.

OPeræpretium, eſt Ciuitatis noſtræ illorum temporum animum & potentiam conſiderare. quæ finitimo bello Piſano maximo & internecino implicita, eoq. tum, vt cum maxime, ardente, quod tanto ſanguine, totque cladibus vtrique Ciuitati ſtetit, Vrbem Venetias veteris fortunæ opulentia abundantem, & perpetua nauali gloria, ac rerum geſtarum, imperijque late patentis viribus cunctis gentibus formidoloſam hoſtem ſibi adiungere, nouoque ſe bello onerare non expauerit; eodemque

tempore cum duobus potentiſſimis populis acerrima & continenti dimicatione, parique, atque haud ſcio, an dicere auſim, ſuperiore Marte pluribus illatis, ſi Annalibus credimus, quàm acceptis cladibus contenderit. in quibus VBERTINI. AVRIAE magnæ audaciæ viri haudquaquam obſcura opera fuit; eiuſque nomen inter cetera quamplurima Auriæ gentis ſtemmata nullo modo omittendum. Qui quinque & triginta triremium Præfectus Ceteam oppidum in Creta inſula cepit & incendit, omni circum regione late uaſtata; ſinumque Hadriaticũ ingreſſus, cunctaque excurſionibus & prædationibus infeſta faciendo Venetos ad certamẽ attrahere fruſtra eſt conatus.

THOMAS. SPINVLA.

INſignis ac maxime bellicoſus hic annus fuit. tres enim expeditiones factæ ſunt. Prima Præfectum habuit Cõradum Auriam, quam paulo poſt commemorabimus; poſtremæ, quæ omnium maxima fuit, ſeptuaginta triremium VBERTVS. AVRIA præfuit Conradi pater ſummus illorum temporum Dux Piſano prælio victor. media quinque & triginta triremium THOMAE. SPINVLAE ducenda data eſt. in qua hominis virtus haud mediocriter enituit oppido Planaſiæ inſulæ occupato, turribuſque proſtratis, ac cõpluribus nauibus Piſanorum captis, prædaque ingenti parta. Quare Genuam reuerſus Thomas plus noningentos captiuos, octoq́. & viginti millia marcarum argenti ex præda redactarum Patriæ tradidit.

ANDREAE. SPINVLAE.

Spinula Piſanæ THOMAS ingentia prædæ
Pondera, captiuum rettulit & numerum,
Et claßem, & pictis terrarum ucla tabellis,

Omnibus

Omnibus ereptis hoſtis ut ingemeret.
Ne Ligures animas, ne fortia temnere gentis
Facta queam, cogit SPINVLA ſola domus.

HENRICVS MARIVS.

EGregio ſtemmate gentem ſuam Mariã perpetua nauali gloria nobilem auxiſſe exiſtimandus eſt HENRICVS, qui duarum & viginti triremium Præfectus cum Piſanorum claſſe numero ſuperiore congreſſus longo & cruento prælio egregiam victoriam rettulit, tredecim triremibus captis, reliquiſque partim ſuppreſſis, partim in fugam coniectis; multiſque nobilibus Paſanis captiuis Genuam adductis.

CONRADVS AVRIA.

VBerto tanto parente, quo nullus omnino Genuenſium bellica virtute, magnitudineque rerum geſtarum clarior fuit, CONRADVS, qui ei quoque in ſummo imperio Genuæ ſucceſſit, duabus inſignibus expeditionibus ſeſe dignum filium oſtendit. quibus memorabilis clades ſuperius cõmemorata interiecta eſt. prior quæ anno cladem præceſſit, vnius & quinquaginta triremium fuit, in qua Piſanos ad Populoniam diu obſeſſos claſſe in pugnam directa ad manum conferendam elicere non potuit. Quorum aliquot triremibus per varias occaſiones captis, turrim, quam Veronicæ vocant, demolitus Genuam reuerſus eſt. Poſterior ſexto põſt cladem anno cũ Henricus Marius, & Nicolaus Buccanigra claſſibus coniunctis Iluam inſulam cepiſſent, quadraginta triremium fuit. in qua CONRADVS ferrea catena, qua Portus Piſanus muniebatur, perfracta, quæ ad hæc vſque tempora in compluribus vrbis noſtræ locis ad decoris memo-

riam

riam ſuſpenſa conſpicitur, portumque ingreſſus turres omnes deiecit; Liburnumque captum euertit, cum ſacræ Aedi tantummodo pepercíſſet. Hunc Conradũ Friderici ſecundi Siciliæ Regis inuicti Halmirotẽ fuiſſe, magnaſq. res geſſiſſe, ac fortem & fidelem operam Regi ſuo multis locis nauaſſe apud Annales Siculos reperio.

NICOLAVS . SPINVLA

VIctoria de Venetis a NICOLAO. SPINVLA parta nõ tam numero nauium & copiarum multitudine, quàm rei geſtæ magnitudine admirabiliſque virtutis edito facinore clara in primis & memorabilis eſt. Is enim cũ legationis munere apud Cæſarem Græcum fungeretur, decem & octo triremium, quæ Genua negotiationis & mercatorij quæſtus cauſſa profectæ Duce carebant, in vrbe Pera a claſſiarijs ipſis & tota Genuenſi colonia ob ſpectatam virtutem Præfectus creatus, cum pugnam a Venetis oblatam diu detrectaſſet, ne aduerſus claſſem numero tãto ſuperiorem (decẽ enim nauibus amplior erat) tot Ciuium ſuorum ſalutem in tam præcipitem caſum daret, tandem Venetis nullum vrgendi finem facientibus ad neceſſariam pugnam attractus claſſe explicata, omnique bellica ratione ad pugnam firmata congreſſus eſt. in quo prælio ancipiti & atroci ita Nicolai enituit virtus, illudq. Genuẽſes haudquaquam comparabilis fortitudinis ſpecimen præbuerunt, vt ira & indignatione violatarum induciarum, vltimaque neceſſitate animos acuente hoſtilis claſſis fuſa ſit, quinque & viginti triremibus, ingentique hominum numero capto, cum tres tantummodo naues euaſiſſent. quæ victoria cum ſacro & aurei Aulæi anniuerſario dono decreto publico maximis illis ſit æquata, nobis quoque pari elogio decoranda fuit.

GANDVS

GANDVS. MARIVS.

EA eſtvirtutis maieſtas, vt etiam a felicitatis ſocietate deſerta ipſa per ſe ſuſpicienda ſit; noſq. debemus ad ampliſſima de claris viris a Patria facta iudicia ſcriptorum noſtrorum teſtimonium accommodare. Cuius igitur viri GANDI. MARII ſpectatæ fidei cõſilio, audaciæ, virtuti patria tantam reipublicæ partem committendam duxerit, eum nos debitæ laudis præconio fraudare non debemus. Cum igitur Genuæ eſſet auditum præualidam Venetorũ claſſem e portu exijſſe, Genuenſes GANDVM delegerunt, quem tanto hoſti opponerent, ac quinque & ſeptuaginta triremibus præficerent. qui quamquam præclari conatus effectu caruerunt, quæ tamẽ partes ſuæ fuerunt, eas abunde impleuit, hoſte multis locis perquiſito, quem ad pugnam attrahere numquam potuit.

SIGISMVNDI. DONATI.

Quid modo Sparta tuum ſuper aſtra Leonida tollis,
Exornaſque uirum laudibus immodicis?
En pauco MARIVS ſtipatus milite fortes
Oppugnare audax non trepidat Venetos.
Ille quidem laudem peperit ſed morte perenni,
Hic laudem peperit, nec tamen interijt.

ROSCIVS. AVRIA

MVltiplici gloria nomen ſuum ROSCIVS. AVRIA conſpiciendum fecit. nam militaris virtus, quæ in illo eximia fuit, quæque ad homines illuſtrandos vna ſufficere, atque adeo primas obtinere a veteribus exiſtimata eſt, exiguam partem in huius viri laudibus occupauit. præfulget enim præcelſi animi, humiliaq. hæc deſpicientis magnitudo; ad hoc pietatis & religionis coruſcans fama

ma. quippe qui partarum victoriarum, atque vrbium in littore Euxino expugnatarũ, Andronicique iunioris Græci Cæſaris, ſub quo claſſium Præfectus complures annos ſtipendia fecit, imperio adiectarum, nulla aut opum, aut potentiæ, aut oppidorum ditionis, aut humanæ gloriæ breui interituræ præmia petijt; quæ ceteri mortales ſequi inflammato ſtudio ſolent, quæque virtuti & meritis debita a Cæſare vltro deferebantur, ſed Anaſtaſiæ martyris corpus impetrauit. quod Conſtantinopoli Genuam religioſe delatum, atque in Aedem Diui Matthæi illatum ad noſtra vſque tempora adſeruatur. Quanto igitur ſubli- miorem finem ſpectauit ROSCIVS, tanto eius nomen altius euolauit, quantumque gentis ſuæ Auriæ perpetuũ armorum ſplẽdorem pietatis & religionis longe inſigniore addita laude cumulauit, tantundem in ROSCII memoria præ ceteris colenda ſtudij, & venerationis gentem Auriam addere verum eſt.

IO. PAVLI. AMANII. EPISCOPI ANGLONENSIS.

Ob captas urbes, & uictos Cæſaris hoſtes
Euxino in ponto, fuluum non ROSCIVS aurum,
Fluxa nec egregij quæſiuit præmia facti.
Sed pius in patriam ſacra, quæ uehat, oſſa, colatque
Virtutis monumenta ſuæ pia Numina poſcit.
Certe habet inſignes fama gens Auria multos,
At pietas dignum hunc cæleſti reddit honore.

PETRI. MAGNI.

AVRIA tam claro uero cognomine digne
Auria, poſt uictos hoſtes, domitoſque rebelles,
Seruatum imperium, Rex omnia detulit, at tu
Dilectæ tantum Diuæ monumenta tuliſti,
O & auis, & digne nepotibus Auria tantis.

RENATVS

RENATVS. GRIMALDVS

INgentibus claſſibus, clariſſimiſque victorijs Genuenſis populus totum mediterraneũ mare peruagatus omnes illius oras, atq; omnes vel lõgiſſime recedẽtes ſinus per immẽſos littorũ ambitus fama nominis ſui late impleuit. Nam & inferum Italiæ mare hoſtili cruore ſæpe inundatũ, continentibusq; cladibus ſubactum, florentibus Piſanorũ opibus fractis tandem perdomitum eſt: & ſuperum, clariſſimæq; ipſæ Venetiæ veteri fortuna & gloria abundantes, adhoc late prolati imperij opibus ſubnixæ crebris atque ingentibus illatis terroribus, in extremumq; diſcrimen aliquãdo adductæ trepidarunt. Præterea Ibericũ & Balearicum victricia Genuenſium arma magnis claſſibus deletis, clariq; nominis Vrbibus traditis formidarunt. Iam vero complures in Aegeo captæ inſulæ, ac diuturno imperio poſſeſſæ haud obſcurum Genuenſis virtutis monumentum diu fuerunt. Ac ne Pamphilium quidem pelagus magni nominis Regibus captis, nobiliſſimaq; inſula Cypro vectigali facta Genunenſium armis non ſæpe infeſtum fuit. nullum vero clarius bellicæ gloriæ, ſimulq; perpetuæ pietatis & religionis Genuenſi nomini teſtimoniũ dedit, quàm Syriacum mare ingentibus Genuenſium claſſibus in belli ſacri expeditionibus toties conſtratum. Poſtremo Euxinum etiam pontum claſſes Genuenſes penetrarunt; ipſaq; longe introrſus retracta Meotis palus non tantum Genuenſe nomẽ fama accepit, ſed arma quoq; illata experta eſt, Theodoſia vrbe veterũ ſcriptis celebrata concedentibus Tartaris in ditionem accepta. Quarum tantarum rerum cum immortalem gratiam quamplurimis ciuibus ſuis Gennuenſis Ciuitas debeat, quorum virtute & laboribus in tam altum dignitatis locum aſcendit, tum RENATI. GRIMALDI nomen

magno cum primis in honore illi eſſe perpetuo oportet. qui primus Herculeum fretum tranſgreſſus Genuenſem gloriam magnam illã quidem, verum mediterraneo mari ad eum diem incluſam in oceani vaſtiſſima ſpatia memorabili fortitudinis & audaciæ edito facinore diffudit. Acerrimis. n. & continentibus inter Gallos & Flandros ardentibus bellis Philippus Rex Gallus Renatum ob ſpectatam virtutem & conſilium naualibus rebus cum ſummo imperio præfecit, ita munera cum illo partitus, vt ipſe Rex pedeſtribus & equeſtribus, quas ducebat, copijs Flandros terra inuaderet, Renatus eoſdem mari vrgeret. qui cum hoſtibus in Britannico mari obuijs factis cõgreſſus prævalidam ac numero nauium longe ſuperiorem illorum claſſem (octoginta. n. naues fuerunt) lungo & cruento prælio fudit ac profligauit, nauibus partim captis partim depreſſis, partim in fugam coniectis, ſummoque Flandorum Præfecto capto.

OPICIVS. CARRETTVS

OPICIVM. CARRETTVM e nobili Germania oriundum, atque ab ipſis Cæſaribus originem ducentem, ad hoc duorum Pontificum Maximorum Innocentij Quarti, & Hadriani Quinti affinitate conſpectum. Fliſcam enim Innocentij fratris filiam, Hadriani ſororem in matrimonio habuit, ſi prudens præterijſſem, improbum ſane me admiſiſſe facinus, ſi imprudens, diſſolutæ negligentiæ crimen ſubiturum fuiſſe exiſtimarem. In hoc viro nõ Liguriæ modo, in qua nobilem Finarij Marchionatum vetuſto gentis iure obtinuit, ſed toti Italiæ magnũ decus & ornamentum fuit. Cui Mediolanenſes in turbulentiſſimis ac laborantibus rebus ſuis, tum cum omnia ciuilibus diſcordijs arderent, Diuinaque & humana omnia fa-

nia factionum ſtudijs miſcerentur, ab ſpectatæ prudentiæ & virtutis fama vltro accerſito ſummam bellicarũ & Ciuilium rerum mandauerunt. ipſeq́ue ſeſe tam domi, quã militiæ tanto muneri & exſpectationi parem protinus oſtendit. nam factioſorum audaciam compeſcuit, resq́ue vrbanas in tranquillum ſtatum redegit, ac Gregorium X. Pontificem Maximum Mediolanẽſibus implacabili odio infenſum mitigauit, cum ille Mediolanum veniſſet, omnesq́ue Mediolanenſes ab ira & indignatione alte animo inſidente aditu & cõſpectu ſuo plane excluſiſſet, vno admiſſo Opicio. quo interprete & arbitro res compoſitæ ſunt, Mediolanenſesq́ue in Pontificis gratiam redierunt. Nec minora ſunt militaria merita multis felicibus expeditionibus ſuſceptis contra circumiectos populos rẽ Mediolanenſem cõtinenter vexãtes Papienſibus & Comenſibus ſæpe fuſis ac domitis. Qui etiam, ſi id ad viri gloriam cumulandam quidquam pertinet, cæremonijs Diadematis ab Henrico Cæſare ea in vrbe ſumpti præfuit.

Eadem gens Carretta omnibus ætatibus ab Opicij gloria haud deflectentes viros tulit. nam MANFREDVS egregiam operam in bellis contra ſeditioſos & rebelles atque aduerſus Sabaudiæ & Montisferacis Principes Genuenſi populo nauauit.

HENRICVS, quoq; qui ab eximia fortitudine & ferocia ipſis ſummis Principibus formidoloſus bellatoris nomen tulit, præter Sabaudiæ & Montisferacis Principes ſæpe repulſos, capto Vigleuano Franciſci Sfortiæ ſummi ac celeberrimi illius ætatis Ducis impetus impauidus ſuſtinuit, vrbemq́ue tutatus eſt.

Iam vero IOANNIS IACOBI haud obſcura fuerunt bellica opera. Ad hoc ALPHONSVS Genuenſibus in Corſica recuperanda & domanda virtute & opibus ſuis haud paruo adiumento fuit.

Denique nulla Liguſtica gens hac Carretta ſtemmati-

bus crebrior fuit, cuius numquam conſopita virtus illuſtribus motibus ſæpe excitata eſt. nam præter eos, quos ſuis ſigillatim Elogijs decorauimus, BONIFACII. duorũ HENRICORVM parentis & filij IOANNIS. IACOBI. CONRADI. ODONINI haud obſcura fuerunt bellica opera. noſtra quoque ætate IOANNES Finarij Marchio in expeditione Africana ampliſſimorũ ordinũ ductor fortiter dimicãs, magnaq; ſui relicta exſpectatione occubuit.

IO. BAPTISTAE. FONTEII. PRIMIONIS

Qualis priſcorum doctis celebrata poetis
Læta Deum mater Cybele, materque Dearum
Dicitur & partus & centum amplexa nepotes,
Hiſtorijs talis noſtris noſtrisque tabellis
Heroum genetrix ſtirps hæc Carretta potentum
Cernitur, inſignesque Viros Regesque Ducesque,
Maxima quos Italo uirtus æternet in orbe,
Alma fouere ſinu, & tali deducere curru,
In quali bijugos agitauit Diua Leones.
At quantum Diuos inter fulgebat Apollo
Inſignisque comis, longeque ſonante ſagitta.
Tantum Carrettos inter dicendus Obizus
Complures armis poſt ſe & uirtute reliquit.

IACOBVS. FLISCVS

NOuo atque ampliſſimo honoris titulo clariſſimam gentem ſuam Fliſcam auxit IACOBVS a Lodouico eius nominis nono Gallorum Rege celſiſſimo Magiſter equitum creatus, quem Mareſcalum appellant. qui honos in rebus militaribus altiſſimum apud Gallos auctoritatis & exiſtimationis locum tenet. quippe in cuius moderatione & arbitrio res bellicæ Gallorum verſentur; Omnesque prouinciarum Præſides & arcium Præfecti, ac militiæ Duces Mareſcalorum imperijs pareant. apud

Gallos

Gallos quidem ſummus hic honoris gradus tanto in pretio eſt, vti exteris non niſi in multis ſæculorum ætatibus vni aut ſummum alteri deferatur, iisq. viris, qui ad ſummum faſtigium, ſummumque nomẽ in rebus bellicis peruenerunt. id quod Patrum & noſtra ætate declararunt in Ioãne Iacobo Triuultio; & Petro Strozio vtroq; ſummo in Italia Gallicorum exercituum Duce.

SIGISMVNDI. DONATI

Dum Fliſci uirtus nondum perſpecta lateret
In tenebris, nullo & nomine clara foret,
Se ſe oſtendebat dignum, qui primus ab ipſo
Rege foret, primus qui ſequeretur eum.
At ſimulac iuſto fuit exornatus honore
Se oſtendit dignum, ut ſceptra uel ipſa gerat.

PRINCIVALLES. FLISCVS

IAcobi ætati & gloriæ ſuccreuit PRINCIVALLES. FLISCVS ipſe quoque ad ſummos honores a Rodulfo Cæſare elatus. Vicarius enim in Italia Imperialis fuit. Amplam vero & ſplendidam eam fuiſſe procurationem (quamquã rerum Princiuallis parua neq; ea admodũ explicata extant monumenta, quæ quidem ipſi viderimus) hinc ſtatuere licet, quod in Hetruſcis annalibus legimus PRINCIVALLEM Cæſaris nomine Hetruriæ ciuitatibus tributa imperaſſe, illumq; in bellis, quæ per eadem tempora in Hetruria geſta ſunt, inter primores Duces cum ſummo imperio fuiſſe varia fortuna vſum.

FRIDERICVS. MARABOTTVS

NOn quidem inter eos viros, qui maximarum claſſium Præfecti magnas res geſſerunt, ingenteſque

victorias

victorias pepererunt, cõnumerandus eſt FRIDERICVS MARABOTTVS, ſed inter eos, quorum nomen egregio aliquo vel ſingularis fortitudinis & audaciæ, vel ſollertis ingenij edito facinore vna cum ſummi faſtigij Ciuibus litteris mãdandum duximus, prætereundus non fuit. qui non in poſtremis docuerit, ad ceteras bellicas laudes & imperatorias artes peracrem quoque eſſe in Genuẽſibus hominibus ingenij ſollertisque animi vim ad ſubita & im prouiſa belli celeritate aſtuti conſilij expedienda. Is enim Gibellinorum claſſe numero longe ſuperiore ad ſe iter tendente procul conſpecta, quam expectare, ac cum illa congredi, non iam hominis fuiſſet, fortunam pugnæ tentare, ac communem martem experiri audentis, ſed ſe ſe, ac ſuos, claſſemque ſibi commiſſam in certam perni-tiem per ſummam inſaniam præcipitantis, fuga ſaluti con ſuluit. Cumque hoſtis nullum inſequendi finem faceret, validioreque remigio vtens propinquus factus ipſum mox aſſecuturus eſſet, ſuperuenientibus tenebris, atque ea, quæ adminiſtrabantur, tegentibus imminens periculum egregio noui ſtratagematis commento diſcuſſit. nocturni enim luminis inſigne ad curſum nauium regendum in Prætoria puppi extolli ſolitum in ſcapham cum paucis remigibus tranſtulit, dato mandato, vt proximum littus peterent, ipſeque itinere alio conuerſo, ne naues ſuæ nullo lumine prælato nocturna erratione diſſiparentur, nomen certi portus, quo curſum dirigerent, triremibus edidit. quo factum eſt, vt inſequenti luce omnes eundem portum quamquam diuerſis itineribus incolumes tenuerint, ſeque cum Duce coniunxerint. At hoſtes lumen ſequentes claſſe omiſſa, cum ad littus perueniſſent, ſcaphamque in terram eiectam hominibus vacuam cum lumine conſpexiſſent, ſeſe aſtu Marabotti Ludificatos intellexerunt.

HORTENSII. TORCELLINI

Hoſti dum cedit MARABOTTVS uiribus impar,
Et claſſem ut ſeruet, claſſe premente fugit,
Inſultantem hoſtem ridet, iam iamque uorantem,
Atque nouo fallit nocte fauente dolo.
Hoc ſummi Ducis & armisque inſignis & aſtu
Seu uirtute hoſtem uincere, ſiue dolo.

SALAGRVS. NIGRIVS.

QVod virtutis genus fuit, quod SALAGRVS. NIGRIVS in præclaro facinore patrando non expreſſerit? nam quantæ primùm conſtantiæ Deus immortalis, quamque inuicti animi fuit, hoſtilem Catalanorum claſſem ad inſulas Balearicas deprehenſam decem dies aſpero fluctibus mari inſecutum fuiſſe? quantæ porro virtutis ac fortitudinis quattuor ingentes onerarias delectorum numero refertas (mille enim & octingenti fuerunt, in hisque centum & octoginta primæ nobilitatis & equeſtris dignitatis viri) tum, cum nullus adhuc bombardarũ vſus eſſet, cum decem tantummodo triremibus expugnaſſe aſpectu præſertim coniugum ac natorum, quos Catalani ſecum vehebant, ardorem pugnæ accendentibus? Fortitudinis laudes cumulat conſilium militariſque aſtus, quo ſuorum virtutem Salagrus acuendam cenſuit. qui per ſpeciem expeditius nauigandi, velocitatemque onerariarum curſu triremium æquandi vna cum reliquis impedimentis annonam in mare proijci iuſſit. Prælioque vltimo commiſſo. Si ferrum, inquit, perhorreſcitis ſocij, longe tetriore mortis genere, hoc eſt, fame vobis pereundum eſt. annona enim in mare proiecta nullus vobis reliquus eſt cibus, quã quẽ ex victa claſſe plena com-

meatuum petatis. Quantæ igitur dimicationis, quamque acris certaminis rem fuiſſe putemus, hinc fame Genuenſes, illinc chariſſimorum pignorum reſpectu, a quibus inſtans ſeruitium & contumeliæ depellendæ erant, Catalanos incitantibus, quibus duobus nulli ſunt acriores ſtimuli? Ceciderunt ex hoſtibus circiter octingenti; capti ſunt centum ſexaginta. Nec militari gloriæ ſingularis continentiæ laudes parum addunt ſplendoris, vt exemplum ſit in omnes partes nobile. a matronarum enim corporibus violandis Salagrus graui edicto ſuos prohibuit, quas exſcenſione in terram facta liberas dimiſit, pudori muliebri contumelijs obnoxio parcens; vnumq. ex captiuis nobilitate inſigne compertũ, quod coniugem præſtanti forma, ne in hoſtium manus veniret, ab amoris ſtimulis iugularat, capite mulctauit. quod ſe non tam puniendi maleficij cauſſa, quam indignatione cõmotum facere dixit, quod ille ipſius & Genuenſis populi continentiæ diffiſus eſſet. Facinus igitur tam multiplici virtute cõmendatum, ſi rem verbis æquare volumus, non vno tantum, ſed pluribus Elogijs pro dignitate decorandum eſſet,

IO. BAPTISTAE. FONTEII. PRIMIONIS

Egerat hoſtiles Hiſpana per æquora naues
In decimum SALACER. NIGRIVS vſque diem,
Cum patri Cererem Neptuno credidit, ac ſi
Noſtra carina graui pondere tarda foret.
Et ſubito, O ſocij, nec equi expectabitis, inquit,
Dum parit auxilium, neue aliunde dapes.
Illa cibos uobis aufert cita claſſis Hybera,
Aut mors fœda fame, aut illa petenda hodie eſt.

EIVSDEM.

Quam Diua SALACER caſtæ quam callidus artes

Duri

Duri Mauortis ſæuo agitare mari:
Hoſtibus hic poſtquam uictis & claſſe ſubacta
Fœmineum intactum iuſſit abire chorum.
Coniugis occiſori, inquit, diffiſe meorum
Virtutique meæ haud uiuere dignus obi.

MARTINVS . ZACHARIAS

NOn tam copiarum, quàm rerum geſtarum magnitudine egregiorum hominum gloria metienda eſt. Quin etiam haud ſcio, an exigua manu magna facinora patraſſe, maius virtutis robur maioremque animi indolē declaret. Vt nonnullorum Ciuium noſtrorum nomina merito præconio prætereunda non fuerint, quos interrupta temporū ſerie ita Elogijs continuandos duximus, vt rei geſtæ ſimilitudine, parique rei gerendæ ratione cō iuncti ſunt, omnes expugnatarum vrbiū gloria, quæ numerari haud in poſtremis debet, clari. Hi fuerunt Martinus Zacharias, Philippus Auria, Thomas Murchius, Raphael Adornius, Othobonus Iuſtinianus, Petrus Spinula ſinguli ſingulis Elogijs ornandi, eadem ſingulis accommodata præfatione. Primus ordine, vt tempore erit MARTINVS . ZACHARIAS, quæ gens nobilis in primis ac præpotens fuit, nunc extincta prorſus eſt. Is claſſe Veneta & Pontificia ſuæ adiuncta Smyrnam inferiorem, quæ a Barbaris Mahumetanæ ſectæ tenebatur, cepit, ac Chriſtianæ religioni reſtituit.

PHILIPPVS . AVRIA

PHILIPPI vero AVRIAE gloria duabus Vrbibus expugnatis ea fuit, quam ſplendor maximarum illarum victoriarum a tot ipſius maioribus partarum haudquaquam obſcuret. Nam cum Venetorum claſſis quinq. &

triginta triremium, quattuordecim Genuenſes triremes, quarum Præfectus fuit Nicolaus Magnerres, quæ gens nunc Franca eſt, improuiſo deprehenſas profligaſſet, decem nauibus captis, PHILIPPVS. AVRIA cum nouẽ triremibus a Simone Vignoſio Chij Prætore miſſus, qui iniurias vlciſceretur, acceptaque detrimenta hoſti redderet, Inſulam Euboeam tenuit. quam populationibus & incendijs peruaſtauit; ipſamque vrbem Chalcidem expugnauit, ac diripuit, pretioſiſque captæ vrbis ſpolijs onuſtus Chium cum tribus & viginti patritij ordinis Ciuibus Venetis captiuis reuerſus, captæ vrbis claues ad memoriam parti decoris ſupra portas Chij ſuſpendit. quæ ad noſtra vſque tempora conſpiciuntur. Idẽ PHILIPPVS quinquennio poſt quindecim triremium Præfectus Genua miſſus claram vrbem Tripolim in Libiæ ora cepit, ingensque auri pondus ex ſpolijs redactum, magnamque captiuorum vim Genuam adduxit.

THOMAS. MVRCHIVS

AT THOMAS. MVRCHIVS decem triremiũ Præfectus Inſulam Melitam perdomuit, excenſioneque in Siciliam facta Mazariam vrbem cepit. Quæ vrbes & ſi a Genuenſibus retentæ non ſunt, memoria tamen egregiorum facinorum clarique viri MVRCHII a nobis retinenda eſt.

RAPHAEL. ADORNIVS

PAri rei geſtæ gloria ſuperiores ſubſequitur RAPHAEL: ADORNIVS. qui ad perpetuum clariſſimæ gẽtis ſuæ Ciuilium rerum decus bellicam quoque laudem adiunxit. Cum igitur fama eſſet, Regem Tuneti Ciuitatis noſtræ hoſtem claſſem comparare, qua Genuenſem natio-

nationem & Liguſticam oram vexaret, Genuenſes duodecim triremes repente armarunt. quibus præfectus eſt RAPHAEL. qui quinque Piſanorum, & tribus Manfredi Claramontij Regni Siculi Halmirotis triremibus ſibi adiunctis oram Libiæ tenuit; Gerborumq́. inſula expugnata & ſubacta, docuit, eas eſſe Genuẽſis Ciuitatis facultates, eamque Genuenſium hominum virtutem, quæ non ad ſua tantum tuenda, neque ad bellum tantummodo ſuſtinendum & propulſandum, ſed ad inferendum quoque valeat; ac quæ detrimenta quaſque clades verbis feroces homines temere comminentur, ad eas in illos ipſos vertendas. Quam inſulam tam longe diſſitam cum in tantis Ciuilium diſcordiarum occupationibus minus commode tueri poſſet, Manfredo ingenti auri pondere accepto ex propinquo commodius defendendam ac poſſidendam tradidit.

OTHOBONVS . IVSTINIANVS

OTHOBONVS vero IVSTINIANVS qui primus ſuæ gentis in Elogijs noſtris locum obtinebit, nam res multis ante ſeculis ad Almeriam & Dertuſiam vrbes a Philippo Longo vna cum collegis tum geſtæ ſunt, cum gens Longa nobilis in primis & peruetuſta Iuſtinianum nomen nondum ſibi aſciuerat, quindecim triremiũ Præfectus Vrbem Albintimilium, quæ a Genuenſibus defecerat, contumacique pertinacia in prauo incœpto perſeuerabat, Dominici & Barptholemæi Auriarum terreſtriũ copiarum Ducum non expectato aduẽtu omnibus viribus adortus expugnauit. Idemque oppidum & portum Telamonem egregie defenſum acerrima & continenti duorum dierum oppugnatione tandem cepit.

PETRVS . SPINVLA

HOc quoque expugnatarum vrbium decus nobiliſſimæ gentis ſuæ ſtemmatibus addidit PETRVS . SPINVLA viginti quattuor nauium Præfectus. quarum decē longæ ac triremes fuerunt; reliquæ corbitæ ingentis magnitudinis, Corcyra diu oppugnata, ſuburbijsque captis & incenſis, ac Naxo & Andro in Aegeo captis, & Genuēſi imperio adiunctis. quarum vrbium poſſeſſio etſi breuis fuit diſcordijs Ciuilibus Genuenſes ab exterarum rerum cura auocantibus, meritorum tamen & rei geſtæ memoria debet eſſe diuturna.

HORTENSII . TORCELLINI

Iuſtinianus, Murchius, Zacharias
Adornus, Auria, Spinula inſignes Duces
Cepere bello ſinguli urbes ſingulas,
Ac ſpolia tectis intulerunt patrijs,
Nepotibus monumenta auitæ gloriæ,
Si ſe nepotes præbeant dignos auis.

RAPHAEL . AVRIA

RAPHAELEM . AVRIAM alterū ex Duumuiris rei publicæ gerendæ Regni ſiculi ſummum maritimarū rerum Præfectum fuiſſe, quē Halmirotem vocant, quinquaginta circiter annis poſt Gallos exactos, cū Regnum ab Aragonenſibus teneretur, apud annales noſtros inuenio. Ceterum quibus ille uirtutibus, qua fama, qua rerum geſtarum commendatione ad eum honorem peruenerit, qua ve ratione illum geſſerit, nihil ſane nobis rediu quæſita compertum eſt. Vt viri laudes ſeu temporis iniuria obſcuratas, ſeu ſcriptorū vitio oppreſſas noſtro præconio in lucem proferre non potuerimus. Verū ne ſimul cum rebus geſtis nomen quoque RAPHAELIS interiret,

neue

neue patria noſtra numero ſtemmatum ſuorum fraudaretur, illud qualicunq. hoc Elogio ab obliuione & ignoratione hominum vindicandum duximus.

SIMON. BVCCANIGRA

HAud facile nobilius fratrũ par inueneris SIMONE & AEGIDIO BVCCANIGRIS quorũ ille domi, hic militiæ clariſſimus fuit. Sed Simonis amplum quidem ceterum incertæ exiſtimationis eſt nomen peracri ſimulque turbulento ingenio viri. Nam quattuor nobiliſſimas familias Spinulam, Auriam, Grimaldam, Fliſcam inueterato dominatu deieciſſe, illorumque potentiam & ſummam dignitatem tot opibus ſubnixam, tantisque radicibus hærentem fregiſſe, ad hoc inſignem Ducatus honorem in Patriam induxiſſe; popularemque & communem reipublicæ formam, cuius omnes participes eſſent, inſtituiſſe, cum quattuor familiæ omnia ſuperioribus temporibus ad ſe attraxiſſēt, memorabile in primis facinus fuit. Præterea tãtam dimicationem non expauiſſe virum, cui exiguæ opes, nullæ clientelæ, nulla maiorum potentia, nullusque magnopere familiæ ſplendor animos faceret, ſed omnia apud illum tenuia eſſent; Poſtremo contẽtionem vſque ad finem vitæ ſuſtinuiſſe, ac varijs iactatum caſibus, & Principatu expulſum nihil aduerſis rebus infracto animo fuiſſe, Principatumque recuperaſſe, atque inimicis inuitis in eo extremum vitæ diem plenum gloriæ clauſiſſe, hæc omnia viuidi ingenij, inuictique animi opera fuerunt; eæque res Simoni non bene geſtæ, verum, quod longe præclarius eſt, ſeruatæ reipublicæ, ac liberatæ Patriæ clariſſimum & haud dubium teſtimonium darent, ni tantorum meritorum gratia nonnulla ambitionis, occupatique Regni labe per ſpeciem tollendarum factionum a nobilitate inductarum, ac communis libertatis

aſſerendæ & conſtituendæ aſpergeretur, neque minus inſequentium Ducum tempora, quam ſuperiora turbulenta fuiſſent. quamuis factiones Ducibus regnantibus non tam execrabili internecinoque odio exercitæ ſint. Ceterum ingentis facinoris memoriam, quæ anniuerſario ſacro, ac dono aurei Aulæi decreto publico ornata eſt, quod ſacrum perpetuo & numquam interrupto tenore vſurpatum ad noſtra vſque tempora perductũ vidimus, in noſtris Elogijs locum habere, a nemine iniquo animo ferendum eſt.

AEGIDIVS. BVCCANIGRA

AT. AEGIDII fratris fama integra eſt, bellicæque laudes nulla turpi nota deformantur. qui ſubſidio Hiſpaniæ Regi laboranti cum prævalida claſſe miſſus florentes Maurorum opes fregit, iiſque illos affecit cladibus atque eas geſſit res; quarum magnitudinem Rex inſigni Halmirotis titulo & peramplæ Ditionis dono remunerandam duxit. Quam ditionem ad noſtra vſque tempora illius poſteri in Hiſpania poſſident gentile Buccanigrarum nomen retinentes, interque Hiſpaniæ Principes numerati nobili titulo Comitatus Palmæ inſignes.

IO. BAPTISTAE. FONTEII PRIMIONIS

En BVCCANIGRA fratres a ſtirpe profecti,
Libera quos ſemper patria terra colat.
Nobilium SIMON qui clauſtra ſuperba refregit,
Conſtituens populi feruidus imperium.
Et qui nauali uicit certamine Mauros
Aegidius Regnis additus Heſperijs
Viuite uterque decus Ligurum, ueſtrumque minores
Exemplum uili tollere pergat humo.

FRAN-

FRANCISCVS . CATALVSIVS

NOn modo Patriæ, ſed exteris quoq. maximis Principibus Genuenſium virtutem vſui & decori fuiſſe; clariſſimum in primis exemplum in FRANCISCO . CATALVSIO conſtitutum eſt, quippe qui propter eximiam virtutem & fortitudinem, maximum auctoritatis, & potentiæ locum apud Græcum Cæſarem obtinuerit, maritimis rebus cum ſummo imperio præfectus. Cuiuſque præter ceteram Cæſari multis locis nauatam operam, cõſilio, virtute, cura, vigilantia Cantacuſeni conatus ingentibus ac periculoſis initijs res nouantis ſint compreſſi. Quod egregium promeritũ ampliſſimo præmio remunerans Cæſar Franciſci memoriã, ac gentis Cataluſiæ nomẽ opulentæ ac celebris nominis inſulæ Lesbi, vrbiſq. Mytilenes ditione nobilitauit, ſorore illi in matrimoniũ data.

RAINALDI . CORSI

Me clara Cæſar donat Lesbò ac Mytilene,
Cæſar, qui Graio præſidet imperio.
Quo Ligurum terra ac pelago notiſſima uirtus
Præcipuo fiat munere nota magis.

AVRIETA . AVRIA

NOn in viris modo, ſed in fœminis quoque inſita Auriæ genti bellica virtus illuſtri documento eluxit. Nam cum Amurathis Turcarum Regis ingens claſſis inſulam Lesbum veterum ſcriptis celebrem petijſſet, accopijs expoſitis oppidum arcta obſidione premeret; reſque in anguſtum adductæ eſſent, atque oppidani diuturna obſidione, crebriſq. oppugnationibus feſſi, non com-

meatibus

meatibus modo & ceteris belli apparatibus, ſed viribus quoque ipſos deficientibus deditionem ſpectarent, A V-RIETA . AVRIA Catalvſio viro inſulæ & vrbis domino abſente armata in publicum proſilijt, homineſque hortata, ne animum deſponderent, neue ſeſe, liberos, coniuges in teterrimam Barbarorum ſeruitutem proderent, ſeque ipſa Principem in prælijs profeſſa, cum acres ſtimulos virorum animis hac adhortatione & exemplo audaciæ admouiſſet, illi ignauis deditionis conſilijs abiectis fœminam Ducem ſecuti, ſubita eruptione facta tanto impetu ſeſe in Turcas intulerũt, vt illos ipſo incurſu fuderint; ingentemque illorum ediderint cædem. Qua clade Turcæ perculſi ſoluta obſidione trepida fuga ſeſe in naues receperunt, liberamque inſulam reliquerunt.

RAINALDI . CORSI

Iniecere faces animo pietaſque fideſque,
Atque amor ingenui cura pudica tori.
Queis crinem galea exornans uirgo Aurea ſeruas
Abſenti ciues, mœnia, teque uiro.
Segnius haud ſtudio Patriæ nunc ardet Vbertus,
Qui tua ne pereat gloria, totus agit.
Virtutem pariet facundo prodita ab ore
Virtus: atque acres concipiet ſtimulos.

ANTONIVS . GRIMALDVS

SEcundæ aduerſæque res luctum quidem & gaudium miſcere ſolent, at famam variare clarorum virorum nequaquam debent. nihil igitur poſterior infelix expeditio de ANTONII . GRIMALDI laude in priore expeditione parta detrahere debet, ſed potius poſterioris aduerſi euentus ſenſum a priore gloria obrui oportet. Idem igitur quod non Patria modo, ſed egregij ipſi co-

natus

natus atq; auſus, nos quoque laudibus noſtris virtutis & fortitudinis Antonio Grimaldo teſtimonium debemus dare. qui in prima expeditione firmiſſimæ quinq; & quadraginta triremium claſſis Præfectus exſcenſione in terram facta maiorem Balearicam & Cataloniam magnis cladibus affecit; regibusq́. Aragonio & Balearico bellum indixit. Qui vt ferociam Grimaldi retunderent, claſſem duarum & quadraginta triremium, ad hoc magni numeri longarum nauium varij generis contra illum miſerunt. At Grimaldus e portu minoris Balearicæ, in quem ſe ſe illum incluſuros,& obſeſſuros hoſtes ſperarant, impigre egreſſus tanto impetu illos inuaſit, vt hoſtes audacia territi; ſimulq́ue impreſſionem non ſuſtinentes ſe ſe in turpem & præcipitem fugam coniecerint. Grimalduſq́ue eximium decus Regiarum claſſium fugatarum vnaq́ue ingentem prædam in Patriam rettulit. Spectatæ Antonij virtuti vno & vigeſimo poſt anno Patria ſexaginta triremium claſſem commiſit. qui cum Veneti & Catalani fœderati claſſem octoginta triremium cõiunxiſſent, non timuit fiducia virtutis & ſuperiore felici rerũ ſucceſſu elatus prælium cum claſſe numero tanto ſuperiore committere. in quo diu ſuſtinendo quamquam omnia, quæ imperatorij muneris fuerunt,abunde præſtitit, is tamen pugnæ exitus fuit, vt ingenti clade accepta documento poſteris fuerit, neminem ita ſuæ ac ſuorum virtuti fidere, atque hoſtem quamuis ſæpe victũ & fugatũ contemnere debere, vt non incerta humanorum caſuum, & fortunæ viciſſitudinem ſecum reputet.

LANFRANCVS. VSVSMARIVS.

IN rebus quidem gerẽdis magnã proculdubio partem Fortunam obtinere veteres putarũt. quam niſi comitẽ habeat virtus perraro,egregia cõſilia ad effectum perdu-

cantur. At in claris viris laudandis nullus eſſe debet fortunæ locus. omnia enim virtus occupat. Quorum igitur virtus excelluit, eorum memoria nullo modo extingui debet, quamuis nullum illis campum dederit fortuna, in quo excurrere poſſet virtus. Quis igitur LANFRANCVM. VSVSMARIVM inter memorabiles Ligures immerito locatum dicat, aut quis conſilium noſtrum reprehendendum ducat; quod ad ampliſſima de illo a Patria facta iudicia nos quoq; præconij noſtri teſtimonium accommodauerimus? quæ niſi ſpectatæ Lanfranci fidei, virtuti, audaciæ, conſilio tantam ſui partem, tantasque ſuas vires, quibus amiſſis haud facile alias eſſet recuperatura, numquam commiſiſſet. Atque ego funeſtæ rei abominandam mentionem libenter omiſiſſem, ne vulneribus Patriæ obductam cicatricem attrectando refricarē. ni ne in clari viri famam eiusque poſteritatem iniurioſus fuiſſe exiſtimarer, veritus eſſem. Cum igitur partium furor eo veſaniæ proceſſiſſet, vt præpotentis Genuenſis populi vires in ſe conuerſæ mutuis ſe cladibus ipſæ conficerent, Guelphis Genuæ rerum potientibus, ac dimidia ciuitatis parte vrbe extorre; Friderici q; ſecundi perpetui Genuenſis nominis hoſtis Claſſis Gibellinorum Genuenſium claſſe ſibi adiuncta Liguſtica littora incendijs, excurſionibus, rapinis continenter infeſta faceret, Lanfrancus Guelforum Præfectus quamquam numero nauium par, genere tamen longe inferior, octo enim & ſexaginta triremiū claſſis Friderici fuit, cum in Genuenſi claſſe totidem quidem numero, verum minoris formæ multa eſſent nauigia, hoſtili claſſi obuius factus certamē non detrectauit. quod hoſtis committere auſus non eſt. Vt nō vulgatæ virtutis ſpecimen cenſendum ſit, imparem viribus, conditione parem diſceſſiſſe.

LVCIANVS.

LVCIANVS. AVRIA

LVCIANI. AVRIAE nomen eo clarius eſt, quo minoribus copijs ingentem ac cuiuis æquandam victoriam peperit. Duarum enim & viginti triremium Præfectus cum totidem Venetis quamuis bellatorũ numero aucto firmatis congreſſus longo & crueto prælio, in quo ipſe fortiter pugnans cecidit, illos vicit, quindecim nauibus, ac duobus millibus & quadringentis hominibus captis, cum circumſtantes primores in eius locum alium ijſdem armis & inſignibus ſubornaſſent, ne pugnantes, ſi ſenſus Ducis interfecti ad illos perueniſſet, cuius virtute maxime cõfidebant, animis caderent. Res bellicas æquarunt & ornarunt eximia humanitas & liberalitas, ſingularisque Ciuium ſuorum charitas. quippe qui militum inopiam argento, ſupellectili, atque omnibus ſuis vẽditis ſæpe ſubleuarit; ac militi cuidam ad genua procumbenti, ſeque fame deficere clamanti fibulam argenteam à cingulo præciſam, cum nihil reliquum eſſet, donarit. Vt LVCIANI mortui, qui cum anima rem quoque familiarem reipublicæ donaſſet, liberis de publico ſubueniendum fuerit. Iure igitur Genuenſes partæ victoriæ, ac clari viri memoriam ſacro anniuerſario, atque aurei Aulæi dono ad poſteritatem conteſtatam eſſe voluerunt.

IO. BAPTISTAE. FONTEII PRIMIONIS

LVCIANVS Venetum quadriremes Auria quondam
Idem æque turpem uicit auaritiam.
Nec bello ipſe Ducem, quàm maluit eſſe parentem,
Se, ſua concedens omnia militibus.
Cedite Frabritij, Romani cedite, ſi quos
Sumptus in extremo funere deſtituit.
Nam ſtipe collata ſobolem reſpublica egentem
LVCIANI fouit grata memorque ſui.

PETRVS. AVRIA

INſigne in vtramque partem PETRVS. AVRIA poſteris documentum fuit, nemini ſuæ gentis rerum geſtarum magnitudine ſecundus futurus, ſi ad bellicam virtutem moderationis quoque, atq. animi fortunæ viciſſitudinum, humanorumque caſuum memoris laudem adiunxiſſet, ac ni gloriam bello partam ſuperbia & arrogantia deformaſſet. quam turpitudinem auget Luciani gentilis ſui proxima comparatio, cui ille in imperio ſucceſſit. Quid enim glorioſius fuiſſet, quã Clodia vi expugnata, ſex hoſtium millibus acriter vrbem defendentibus cæſis, opulentiſſimam vrbem Venetias, rerumq́. geſtarum atq; imperij magnitudine inter ceteras Europæ clariſſimam veluti faucibus oppreſſam ad neceſſitatem pacis petẽdæ, legesq́. a victore accipiendi ſupplicem adegiſſe? ni animus ſecundo rerum curſu elatus, fortunæq́. inſolentia vltra omnes officij fines prouectus eas conditiones tuliſſet, quas pudeat referre. Quæ conditiones legatione renuntiata adeo iram & indignationem Venetorum accenderunt, vt illi in rabiem verſi, omniq́. pacis cogitatione depoſita ſe ſe ad omnia vltima experienda compararint. quo factum eſt, vt præclaris initijs ea, quæ cõſecuta ſunt, minime reſponderint, nomenque PETRI, qui maximo bello fortaſſe confecto plenus gloriæ in Patriam redire potuerit, paullatim conſenuerit, tantarumq́. rerum feliciſſima initia tractu in dies duriora, exitu irrita fuerint.

THOMAE. CORREAE

Sapit fauente ſorte qui modum tenet,
Nec fidit auris proſperis ſibi imperans,
Licet ſecunda ſuppetant. Quid aureus

Acervus

Aceruus, & quid ampla Regna te iuuant,
Et quid trophæa parta, nulla ſi ex tuo
Honore gloria extat? Exempla inſpice
Mutationis; umbra, imago, ſomnium
Humana gens, Deæque inſtabilis iocus.
Sors nulla libera omnibus moleſtijs.
Amandus exitus tamen, nil pulchrius,
Quàm in omnibus modum tenere ſtatibus.

GASPAR. SPINVLA

VEnetorum bella ſeges victoriarum, ac gloriæ Genuenſibus fuerunt, vt ſæpe de illis mentio facienda nobis ſit. nihil enim rerum Clodianarum ſucceſſu Genuenſes animis infracti GASPAREM. SPINVLAM, quē non modo nobiliſſimæ ac præpotentis familiæ ſplendor, ſed ſpectata etiam virtus conſpectum faciebat, Auriæ ſucceſſorem cum præualida triginta triremium claſſe miſerunt. qui Hadriaticum ſinum ingreſſus Matthæo Marruffo, qui cum parte claſſis præmiſſus egregias ipſe quoque res geſſerat, ſibi adiuncto ad intimum ſinum penetrauit, in ipſoque Veneti portus oſtio claſſe explicata & in pugnam directa copiam pugnādi hoſtibus fecit, Venetiſque certamen detrectantibus totā ditionis Venetæ oram peruagatus, copijſque ſæpe in terram expoſitis complures Venetorum clari nominis vrbes expugnauit ac diripuit. in quibus fuerunt Iuſtinopolis, & Pola; Tergeſtum quoque ad deditionis neceſſitatem adactum, ac Patriarchæ Aquilegiēſi donatum. Genuamque reuerſus eſt ingenti parta gloria, ac præda onuſtus non tam rerum pretio, quàm religionis veneratione conſpicienda compluribus Diuorū reliquijs è captis vrbibus aduectis. quæ in Aedes ſacras adſeruandæ diſtributæ ſunt.

IO.HIE-

IO. HIERONYMI. CATENAE

Afflictis ſtuduit rebus ſuccurrere GASPAR,
Deletasque acies, & merſas littore puppes
Inſtaurat, Venetoſque ciet, ſegnesque fatigat.
At poſtquam bello non commouet, oppida cepit,
Hadriacumque ſinum uexans, hoſtilia ſigna
Rettulit, & prædas, egitque ex hoſte triumphum.

MEGOLVS. LERCARIVS

QVi priuatæ ſortis homines iniurias ſuas occultis cõſilijs & coniurationibus in maximos Principes vel vlti ſint, vel vlciſci infelici auſu tentarint, nõnulli omnibus ætatibus inuenti ſunt. At MEGOLVS LERCARIVS Ciuis Genuenſis nobili & peruetuſto genere ortus nouo atque haud ſcio, an vnico incredibilis audaciæ & fortitudinis edito facinore virtutem priuatorum hominum ipſis etiam Regibus & ſummis Principibus alia quoque de cauſſa verendam & formidoloſam fecit. quippe quos docuerit aperta quoque vi, armisque vltro inferendis iniuriarum & contemptus ſui interdum vindices eſſe. Is enim inter Aulicos Cæſaris Trapezuntij cũ eſſet, luſuq;, vt fit, pomeridianas horas traduceret, in altercatione & iurgio ab homine, qui magnum gratiæ locum apud Cæſarem obtinebat, colapho cæſus, cum iniuria ſua a Cæſare neglecta eſſet, omnem iracundiæ & generoſæ indignationis impetum humilitate auctoris ſpreta in ipſum Cæſarem contulit. Genuam igitur in Patriam cum veniſſet, animi mœſtitiam ſqualore atque habitu corporis præferens, iniuria amicis & propinquis expoſita, illorum opibus adiutus, duas triremes comparauit & inſtruxit. Cum quibus egregia florentis ætatis bellatorũ omnisque

naualis

naualis inſtrumenti & bellici apparatus copia refertis tanta maris emenſus ſpatia Euxinum ingreſſus, non populationibus modo, incēdijs, vaſtationibus omnē Cæſarianæ ditionis oram breui infeſtā fecit, ſed vim, & iram implacabilis animi, memoriamque alte inſidentis iniuriæ voluentis in miſeros a ſe captos fœdo ſupplicij genere expromebat. quos naribus & auribus deſectis dimittebat, vt videlicet contumeliam in ore acceptam illa oris deformitate reddenda vlciſci videretur. Quibus acerbitatibus impulſus tandē Cæſar quattuor triremes in illū armauit. quas MEGOLVS, cum aperta vi imparem ſe intelligeret, aſtu ſollertique conſilio eluſas vicit. Simulata enim fuga cum Cæſarianæ omnibus remigij viribus connixæ fugientes inſequerentur, diſparique celeritate aliæ alias anteirent, MEGOLVS reſpiciens cum aſtum ſibi proceſſiſſe, pugnaque illorum ſegregata imbecilliores fore illos cerneret, in duas proximas conuerſus reliquis longo interuallo ſequentibus, easq; adortus ipſo impetu & incurſu oppreſſas cepit. quo exemplo reliquæ perterrefactæ fuga ſalutem expediuerunt. At Megolus triremibus ſuppreſſis vſitata deformandi oris exempla in captos edidit. quos dimittens nuntiare Cæſari iuſſit, vnam illi tantummodo eſſe, ſeſe ac populos ſuos e tantis cladibus eximendi rationē, ſi eum, qui ipſum iniuria affeciſſet, ſibi in manus daret. aliter ſibi de iniuria ſatisfieri non poſſe. Quod cum Cæſar malis & populorum fremitu victus feciſſet, MEGOLVS hominem ad ſe adductum calce prius in cōſcenſu triremis in ore percuſſum ad genua in humiles fletus proiectum, ac mortem quidem tam audacis ſuperbiæ & arrogantiæ facinori debitam fatentem, ſed tormenta & cruciatus deprecantem benigne allocutus bono animo eſſe iuſſit, cum addidiſſet egregiorum ac fortium virorum moris nō eſſe, in mulieres ſæuire. quod anceps dictum in muliebres hominis fletus in ſpeciē iactum

famam

famam gratiæ apud Cæſarem flore ætatis collectæ obliqui perſtringebat. Ceterum cum ſibi affatim ſatisfactum eſſe diceret, vnam reliquam eſſe addidit erga Genuenſe nomen ſatisfactionem, cui non minor, quam ipſi facta eſſet iniuria, ſi Cæſar Trapezunte Aedes publicas negotiatoribus Genuenſibus ædificaſſet egregij facinoris ſerie in parietibus pictura expreſſa, ad documentum ſanciendum, ne quis in poſterum illius nationis homines iniurijs cuiuſquam obnoxios duceret. quas Aedes Cæſar ex pacto ædificatas homine recepto Genuenſium nationi domicilium aſſignauit. Tantam indolem, tamque admirabilem animi magnitudinem quamquã alio in genere ætate noſtra Frãcus Lercarius rettulit. nullum eſt enim magnificentiæ ſpecimen, quod Regia illius liberalitas copioſe non præbuerit, egentium inopia leuanda, afflicta amicorum fortuna ſuſtentãda, omnium, qui in eius opem confugiunt, anguſtijs ſubleuandis, præclaris artibus amplectendis & fouẽdis, litteratis & ingenioſis viris domi alendis, atque honorifice tractandis, Patriæ, cum tempora reipublicæ poſtulant, large ſubueniendo, immanibus infinitique ſumptus cum priuatorum tum publicorum & ſacrorum ædificiorum ſubſtructionibus vrbem ornando. quæ res gloriam quidem viri, non autem animos ſupra ceteros extollunt, nulloſque illi ſpiritus faciunt. quin contra ab omni faſtu ita abhorrens eſt, vt cum opibus, quas ampliſſimas poſſidet, ditiones honorumq. inſignes titulos vltro delatos ſibi poſſet parare, illos repudiarit. Vt cum fortunæ amplitudine ſingularis animi moderatio raro admodum exemplo coniuncta appareat.

RAINALDI. CORSI

Senſiſti Cæſar miſeratum publica damna,
Non mea me, Patriæ naſcor & intereo.

Iam

ACTIOLINI. LERCARII

Iam ſileat memoranda Ducum miracula fama
Quot Patriæ generiſque extera quotque canit,
Fando umquam? Immanes populos, longe auia terris
Imperia uni homini Marte ſuo domita?
Tantum inſtar Ligurum, quantumque arma inclyta bellis,
Iuſta ira, & uirtus conſcia, gentis honos.

MATTHAEVS. MARRVFFVS

CVm egregiæ res, quas haud contemnendarum claſſium Præfectus MATTHAEVS. MARRVFFVS geſſit, illius nomen ab obliuione hominum vindicāt, tum vero ſingularis iuſtitiæ & cōtinentiæ gloria in claro viro præfulget. Nam quod ad bellicas res attinet, vt complura alia egragia facinora omittantur, quæ Annales diligenter perſequuntur, duo illa memorabilia fuerunt, quod nouem & viginti triremium Præfectus, tum cum rebus ad iniqua inclinatis Veneti Genuenſes in vrbe Clodia obſidebant, in oſtio portus Veneti bis claſſe in pugnam directa hoſtem ad certamen prouocauit.& togati virtutes ita enituerunt, vt non modo ipſum admirabilem facerent, ſed in alios quoque redundarent. quippe qui populos, quos Prætor a Genuenſibus miſſus rexit, in ſuos mores formaret. quare fiebat, vt vrbes illi commiſſæ non iam vrbes, ſed omnis ſanctitatis domicilia viderentur; hominesque ab alieno non modo rapiendo, & furto ſubtrahendo manus & cupiditatem abſtinerent, ſed pretioſæ res noctu inter pedes forte oblatæ a nemine prætereuntium attingerentur; dominique luce orta dimiſſas res in publico inuenirent. quæ gloria, ſi verum quærimus, tanto bellicis laudibus clarior exiſtimanda eſt, quanto rarior ſemper fuit.

ALPHONSI . SALNESII

Draco, Zaleucus, Solon, & Licurgus
Legis auctores ſacra condidere
Iura, queis grandes populos & urbes
Pace ligarent.
Fecit at nullus quod agit Maruffus,
Nempe dum terras Genuæ gubernat,
Victor & iuſtus fuit ille Iudex
Tempore in omni.
Nocte ſi forſan cecidere Gazæ,
Si uel incaute cadit æs, uel aurum,
Nocte ſi reddit, reperit uiator
Iudice tali.
Virtus eſt ingens, animique robur.
Lege non ſolum fugat ille prauos,
Moribus uerum, ſtudiiſque ſanctis
Atque quiete.

ISNARDVS . GVARCVS

INter tot nauales victorias, totque viros maritimarũ rerum famæ inſignes ISNARDI . GARCI nomen in primis fulget. qui Genuenſem virtutem terreſtrium quoque rerum gloria claram fecit. quippe qui pedeſtres & equeſtres copias & genere firmiſſimas, neque numero contemnendas a Barnaba Vicecomite Mediolanenſium Principe Venetorum inſtinctu ad Genuam premendam miſſas atroci & cruento prælio fuderit ac delerit, maxima parte obtruncata, reliquis in fugã coniectis, in quibus fuit Veteranorum legio Stellæ cognomine inſignis Italiæ prægrauis ac formidoloſa. nullius enim Principis ſtipendijs addicta aſſiduis excurſionibus & populationibus multas eius Prouinciæ partes infeſtas faciebat. Vt huius victoriæ fructus non modo ad Genuenſes, ſed ad quãplurimas

Italiæ

Italiæ Ciuitates magna cum illarũ lætitia peruenerit. quã pleræque illarum litteris & nuntijs teſtificatæ ſunt; gratiasque Genuenſibus egerunt, quod illorum virtute & fortitudine a tanta moleſtia eſſent liberatæ. Genuenſes quidem hanc victoriam in magnis numerant. quam anniuerſario ſacro in Aede Diui Georgij & Aulæi aurei dono, qui honos non niſi maximis victorijs haberi ſolet, immortalitati cõmendandam cenſuerunt. Ac ne nauali quidem gloria ISNARDVS caret. qui vnius & triginta triremium Præfectus Zenum Venetæ claſſis Præfectũ Liguriæ oram excurſionibus & populationibus vexãtem fugauit.

RAINALDI . CORSI

Quæ ſibi Sydereum cælo deducere nomen
Auſa fuit Legio terris infeſta Latinis,
Iniurata, atrox, non Regis ſigna ſecuta,
Non Ducis, hanc Ligurum ſedes & Regna petentem
Inſubriæ agminibus coniunctam, & grandia de ſe
Profeſſam Venetis ISNARDVS *cædit & urget,*
Obſcuro tradens multis cum millibus orco.
Vndantem excipiunt hoſtili ſanguine ciues,
Italia armorum plauſu gratatur, ouatque
Maiorum notis damnatur ſera iuuentus.

LVCAS . FLISCVS

AD togæ ſplendorem, quo nobiliſſima gens Fliſca ceteras Genuenſes longe anteiuit, bellicas quoq. laudes inter ceteros addidit LVCAS . FLISCVS. Qui Florentinarum copiarum Dux vrbem Piſas maximis rebus geſtis, clariſſimiſque victorijs, ad hoc late propagato imperio nobiliſſimam diuturna obſidione preſſam, ad extremamque omnium rerum inopiam adductam ad deditionis neceſſitatem adegit.

SIGISMVNDI . DONATI

Cum Piſana ſibi uictricia ſigna uideret
Inferre arx hoſtes, talia dicta dedit.
Cur adeo ex te iactas Florentia, quod me
Viceris impoſito iam tumefacta iugo?
Non tua me uirtus, tua nec præſentia uicit,
Me me Dux uicit, perdomuitque tuus.
Non tua, non igitur iam ſum Florentia, magno
Debeor at FLISCO, *qui meus eſt domitor.*

LAVRENTIVS . FOLIETA

ADmirabilis fortitudinis inuictique animi ſpecimen LAVRENTIVS . FOLIETA gentilis ac proauus meus in mari oceano edidit. Is enim vnius nauis Præfectus cum in claſſem ſeptem Anglicarum nauium, quam ducebat Dux Veruichius Regij generis vir, incidiſſet, in qua mille & ducentos bellatores fuiſſe conſtat, cum LAVRENTIVM non plus duos & ſeptuaginta habuiſſe incorruptis annalium monumentis tradatur. Cumq. Angli Genuenſem nauem circumſtitiſſent, FOLIETA nihil tanta in ſe incumbente mole animo infractus, ſed ſuos cohortatus, vt aut egregia victoria, aut memorabili morte tetram ſeruitutem morte ipſa duriorem a ſe depellerent, atrociſſimum prælium multas horas extraxit. Tandem cum Genuenſes laſſitudine confectos vulneribusq. exangues, octo ex ipſis interfectis, quinquaginta vulneratis, vires magis, quam animus deficerent, iamque Angli ponte iniecto aſcenſum tentarent, FOLIETA qui in prælio ſuſtinendo omnes & boni Ducis, & ſtrenui militis partes impleſſet, tum quoq. in extrema ſpe ſe ipſe non deſerens, omniaq. circumſpectans vnum ex ſocijs, cuius virtus in primis conſpecta fuerat, graui vulnere in iugulo

accepto

accepto pugna exceſſiſſe conſpicatus. Ita ne vero,inquit, macte virtute.nunc cum maxime audacia & opera tua opus eſt, in medio pugnæ ardore nos ac te ipſe deſeris? Vulnusque hominis illo innuente, cum præ vi effluentis ſanguinis loqui non poſſet, linamentis, vt cumq. potuit, clauſit. Ille vero ſecuri arrepta aſſerem, quo pons innitebatur, magna vi præcidit; ponsque corruens haud exiguum ſuperſtantium hoſtium numerũ vna ſecum traxit. qui omnes vndis hauſti ſunt. Cuius ſpectaculi ſtupore Angli defixi cum animis obtorpuiſſent, nullum operæ pretium rati, homines, quorum nullo aut labore corpus fatigari, aut terrore animus vinci poſſet, ipſaque deſpera tione in rabiem verſos vlterius tentare, pugna dirempta Genuenſem nauem liberam reliquerunt.

IO. BAPTISTAE . FONTEII PRIMIONIS

Cocles ut Hetruſcos arceret Horatius Hoſtes,
Se ſe confracto ponte dedit fluuio.
Auſus in aduerſas ſeptem certare triremes
Exigua LAVRENS tu FOLIETA rate,
Deijcis inciſo confertos ponte Britanos,
Gurgite quos ingens obruit oceanus.
Ergo illum ciues, hoc tu felicior uno
Hiſtoricus celebrat quem Folieta nepos.

IOANNES . FVLGOSIVS

TRes virtutibus ſimul & meritis memorabiles fratres eadem gens FVLGOSIA tulit. Quorum Thomas, qui maximus natu fuit, Principatum Patriæ adeptus rem publicam tanta cum prudentiæ, moderationis, æquitatis laude adminiſtrauit, ſingularemque ſuam in Patriam cha ritatem tot tamque egregijs documentis declarauit, vt eius nomen in ſempiterna beneuolentia & veneratione

Genuen-

ſibus eſſe debeat. At. IOANNES clariſſimum incredibilis, atque haud ſcio, an vlli ſæculorum ac gentium memoriæ comparabili audaciæ, ſimulq́. militaris aſtus ſpecimẽ edidit, vt facinus in omnes partes nobile, nec conatu magis, quàm effectu admirabile nulla vmquam poſteritatis obſcuratura ſit obliuio. Nam cum Alphonſus Aragoniæ Rex Inclytus Bonifacium Corſicæ vrbem natura loci inexpugnabilem, prææltæ enim atque vndiq. abſciſſæ rupi impoſita maxima ex parte mari in peninſulæ modum circumluitur, ingentibus naualibus ac terreſtribus copijs circumſediſſet: oppidaniq́. omnia extrema perpeſſi ad ſummamq́ue omnium rerum inopiam adducti deditionem pacti eſſent, ni intra certam diem ſubſidium Genuenſiũ veniſſet; Alphonſusq́ue proinde, vt aditum portus, quæ vna erat ſubſidij introducendi via, Genuenſibus intercluderet, catena inter vtrumque cornu ducta, eaq́ue trabibus & funibus religata ac firmata oſtium portus centum quinquaginta paſſus circiter patens, cum portus mille paſſus introrſus ſit retractus, clauſiſſet; claſſemq́ue præpotentem trium & viginti triremium ac tredecim corbitarum nauiũ opportunis locis collocaſſet, in quibus vna fuit ea magnitudine, quæ terreſtris arcis inſtar eſſet; magnamq́ue bombardarum vim in vtroque portus cornu diſpoſuiſſet, vt neminem ſanum eo acceſſurum, ac munitionem inexpugnabilem tentare auſurum crederet, IOANNES ne fideliſſima colonia, cuius tantæ eſſent rebus Genuenſibus opportunitates, in manus hoſtium veniret, animam pro Patria, cuius dignitas & ſalus ea in vrbe conſeruanda haud in poſtremis verteretur, profundere non dubitauit; ſeptemq́ue onerarijs nauibus omni bellico apparatu inſtructis a Thoma fratre Duce acceptis, in quas ingens fortiſſimorum bellatorum numerus conſcendit, qui ſeſe eadem deuotione Patriæ obſtrinxerunt, e Genuæ portu ſoluens in cõſpectũ hoſtium venit, nihilq́.

horribili ſpecie munimentorum deterritus opportunum conatibus ventũ nactus cum munitionẽ inuaſiſſet trabibus ac funibus, quibus catena deligata ac firmata erat, ipſo impetu perfractis, catenaque diſiecta prælíũ cum nauibus oppoſitis cõmiſit, anguſtijs oſtij Genuenſes adiuuantibus, ne a multitudine circũuenirẽtur. quod atrox & diuturnũ fuit ab hora tertia ad veſpertinã extractũ, cũ aſſiduis bombardarũ ictibus Genuenſis claſſis peteretur. aduerſus quæ omnia Ioannis & Genuenſiũ inuicta virtus ſtetit. Tandẽ cum audacia aſtu & conſilio iuuanda eſſet, Andreas quidã celebris inter Genuenſes nominis vrinator, qui quod ſub vndis magnũ temporis ſpatium illæſus duraret, mergus vulgo appellabatur, IOANNIS iuſſu ad prægrandẽ nauem vndis occultatus adnatauit. qui cũ funes, quibus anchoræ alligatæ erant, præcidiſſet, nauisque proinde nullis adminiculis firmata prora cõuerſa in hanc & in illam partẽ ferretur, ſæpeq́. in Aragonenſes ipſas naues incurreret, IOANNES occaſionẽ arripiens per mediã hoſtium claſſem, partim illis ſtupore audaciæ defixis, partim naui iactata omnia turbante, ac miniſteria nautarũ & bellatorũ impediente perrupit; & ad intimũ ſinum vrbisq́. crepidinẽ incolumis penetrauit; ac ſubſidiũ hominum, & bellicorum apparatuum, omnisq́. generis cõmeatuum in vrbem introduxit. Nec minoris virtutis, minoriſue conſilij aut gloriæ reditus, quã acceſſus fuit, nec minore aſtu Aragonẽſes ſunt eluſi. Qui cũ bipartitã claſſem vtriq. ſinus lateri prætendiſſent, quo Genuenſium claſsẽ egreſſum tentantem mediam acceptam & circumſeſſam demergerent, IOANNES veterem nauẽ picis, ſulphuris, bituminis, aliarumque rerũ ignem facile concipientium plenã præcedere agmen iuſſit. quæ claſſi Aragonenſi cũ appropinquaſſet, nautæq́. ſuperſtantes materia incenſa in ſcaphã deſilijſſent, atq. igne ſubito cõcepto cũ vehemẽti flante vento flammæ late iactatæ ad Aragonenſiũ claſſem perue-

peruenirent,illi appropinquantis peſtis metu trepidi,pugnæq́. obliti, qua cuiq. proximum & expeditum fuit, in terrā deſilientes liberū egreſſum Genuēſibus reliquerūt.

IO. BAPTISTAE . FONTEII PRIMIONIS

Inuito ueluti Romano Punicus olim
Arma Sryacoſio fertque refertque ſinu;
Tali Ioannis fulgoſi ad littora Cyrni
Alphonſum uirtus ludit Aragonium.
Auſa tot oppoſitas paucis penetrare carinas
Regis, & obſtructi fauce redire ſali.
Iiunc, atque aliquas antiquis aſſere laudes,
Quas minus eſt ætas poſtera cauta ſequi.

BAPTISTA . FVLGOSIVS

BAptiſta vero vt honoribus, ita virtutibus eximius fuiſſe putandus eſt. neque enim niſi ſpectatæ virtuti alienigenæ præſertim homini Ludouicus Andegauenſis Apuliæ Rex, idemq; Prouinciæ Comes ſummam maritimarum rerum cum inſigni Halmirotis titulo detuliſſet. quod ſummi honoris nomen in alijs Ciuibus merito Elogio proſecuti, in Baptiſta quoque ſuo præconio ornare debuimus.

IOANNES . GRIMALDVS

CLarorum virorum virtus non modo publica vtilitate eſt amplectenda, ſed ſua ipſa dignitate ſuſpicienda.nec minus apud poſteros in honore eſſe debent ij,qui Ciuitatibus ſuis decori, quam qui vſui fuerunt. qualis fuit IOANNIS . GRIMALDI ſpectata virtus. ob cuius famam ille a Mediolanenſium Duce claſſi Præfectus cum

prævalida

prævalida Venetorum claſſe & nauium numero, & pugnantium multitudine, & omnis bellici apparatus copia longe ſuperiore in Pado fluuio ad Cremonam vrbem congreſſus egregia victoria docuit, Ducis virtutẽ ceteris omnibus rebus præponderare; Venetis ingẽti prælio profligatis & fuſis; octo & triginta nauibus, octoque hominum millibus captis. Nihil me de clari viri fama detractum exiſtimaui, ſi illi adiunxiſſem Georgium Ioannis Baptiſtæ filium, cuius mira indoles & incenſum gloriæ ſtudium haud dubium faciebant, quin ille, ſi vita longior cõtigiſſet, multum lucis Grimaldæ gentis ſplendori ætate noſtra additurus fuerit, ac ſtemmatum numerum virtute ſua aucturus. quippe qui nullum tempus inanibus adoleſcentiæ cupiditatibus, ac iuuentutis luſibus & illecebris dederit, ſed omnem vitæ curſum iam inde a primis annis in continuis militiæ laboribus confecerit. Vt ætatis anno tertio & trigeſimo, quo fato functus eſt, undeuicena ſtipendia ſub Maximis Principibus feciſſe illum conſtet, honorifico Præfecti munere perpetuo functum. Qua re factum eſt, vt magnum vſum in rebus naualibus, magnumq; nomen conſecutus ſit varia fortuna vſus; aduerſisq; rebus numquam obrutus aut infractus. Virtus ac fortitudo cum multis locis, tum in primis in nauali prælio ad echinadas, quod Turcarum maritimas opes fregit, conſpecta eſt, cum vim atque impetum trium triremium in ſe vnũ incumbentium acerrime pugnans nonnullis acceptis vulneribus tam diu ſuſtinuit, donec ſuperueniente ſubſidio e ſummo diſcrimine, cui proximus fuit, ereptus eſt.

PETRI. MAGNI

Grimaldi, geminum patriæ decus, inclyta bello
Progenies: alter Venetos Inſubribus armis
Edomat, Eridani medio congreſſus in alueo:
Te uero, Auſtriaci uictricia ſigna ſecutum,
Naupacti decorat uictoria clara Georgi.

N *Hoſtili*

Hoſtili inuictum pugna, illecebriſque iuuenta.

RAPHAEL. MONTALTVS

NOn minore gloria RAPHAEL. MONTALTVS inſulam atque vrbem Chium in primis fructuoſam, commercijſque opportunam reipublicæ Genuenſi conſeruauit, quàm Simon Vignoſius acquiſiuit. Atque haud ſcio an factum MONTALTI eo ſit magis ſuſpiciendum, quò maioris dimicationis res fuit, ac cum potentiore hoſte geſta. Nam cum Veneti cum præualida octo & viginti nauium claſſe, quarum tredecim ingentis magnitudinis corbitæ fuerunt, reliquæ quindecim triremes maioris fere omnes formæ, quas Galeatias vulgo appellant, aliam expeditionem in ſpeciem præferētes Venetijs profecti inſulā improuiſo tenuiſſent, haud dubia ſpe vrbis campeſtris non flumine, non foſſa cinctæ, neque mœnibus validæ, tum autem nullo præſidio, vt in nulla tali ſuſpicione firmatæ, primo aduentu, atque ipſo impetu potiundæ; copijſque expoſitis vrbem terra mariq́ue circumſediſſent; Cumq́. Ciues re ſubita & nec opinata trepidi tanto circumſiſtente terrore obtorpuiſſent, totius coloniæ conſenſu ad RAPHAELEM rerum ſumma delata eſt. qui cum diſpoſitis opportunis locis præſidijs, ceteriſq́ue vtcumque potuit in tantis rei & temporis anguſtijs præparatis & expeditis ſe ſe ac Ciuium animos ad defenſionem, atque ad omnia vltima experienda confirmaſſet, complures atque atrociſſimas oppugnationes mira virtute & conſtantia ſuſtinuit, Cum Veneti ſæpe cū magna cæde ac multis vulneribus repulſi eſſent; atque etiam ex ſucceſſu creſcēte audacia crebris eruptionibus vltro petiti, idq́ue eo maiore cum laude, quod non vſitato oppugnationum more mœnia tentabantur, ſed vrbe

pluribus

pluribus in locis ruina mœnium, quæ bombardæ pro ſtrauerant, patefacta, veluti æquo campo concurrebatur. Poſtremo cum Veneti portu vrbis potiti eſſent; nauibusq́. ab ea parte mœnibus applicatis maritima quoq; oppugnatione vrbem cæpiſſent vrgere. malisque nauium altitudinem mœnium ſuperantibus ex corbibus bellatorum refertis ingentem miſſilium vim funderēt, ac propterea defenſores locum illum relinquere coacti eſſent, hoſtesq́; proinde ad mœnia defenſoribus nudata ſcalas erexiſſent, haud dubie in vrbē tranſcenſuri, reliquis Ciuibus imminentis peſtis ſpecie oculis atq. animis obuerſante exanimatis, cuius vitandæ nulla ratio expediretur, RAPHAEL cum ſe ſe nō deſeruiſſet, ſingulari audacia, egregioq́. conſilij atq. animi aduerſus omnē formidinē inuicti exemplo periculū diſcuſſit. A diuerſa enim vrbis parte egreſſus, delectaq́. fortiſſimorū iuuenum manu, quā ſecum rapuit, circumducta, terga ſcandentiū inuaſit. quibus partim cæſis, partim in fugā coniectis vrbē ſeruauit. Quare Veneti cum etiam celebris illis temporibus nominis Dux Scaramucia Papienſis, dū in operibus paulo incautius verſatur, tragula ictus cecidiſſet, omnia nequidquā experti, fracto aduerſis rebus animo obſidione ſoluta, irritoq́. incœpto vrbem liberam reliquerunt.

ALPHONSI. SALNESII

Qualiter puppim rapidis procellis
Flante nauclerus zephiro gubernat,
Prora ne ſyrtes Lybicas ſubintret
Ore uadoſo.
Nonne Montaltus Raphaellus ille
Sic Chium niſis Venetis potenter
Seruat, ut longa liberaret urbem
Obſidione?

Poſſet anguſtam ſuperare uallem
Tela dum torquet Venetus, ſed altum
Montem, & excelſam Raphaellis arcem
Quis ſuperabit?

NICOLAVS. FVLGOSIVS

QVod FVLGOSIORVM ſuorum perpetuæ & conteſtatæ gloriæ debuit, abunde reddidiſſe exiſtimandus eſt NICOLAVS. qui in ipſo adoleſcentiæ flore Patriæ claſſis Præfectus Renato Andegauenſi auxilio miſſus arcem nouam Neapolitanam, quæ ab Aragonijs tenebatur, prælta circum foſſa ducta, crebriſque caſtellis excitatis veluti circumuallatam arctiſſima mari terraque obſidione, atque acerrima oppugnatione aſſidue vrgendo ad deditionis tandem neceſſitatem adegit. Cumulatur arcis munitiſſimæ, quæque illis temporibus inexpugnabilis habebatur, expugnatæ gloria egregijs animi magnitudinis laudibus. NICOLAVS enim nihil Alphonſi tanti nominis ac potētiæ Regis cum maximis copijs ad obſidionem ſoluendam aduentantis fama deterritus, ſe ſe ad reſiſtendum duplicato caſtellorum numero comparuit; in ancipitique diſcrimine poſitus hinc ab arce, inde ab exteriore hoſte Regis conatus ſæpe munimenta tentantis irritos reddidit.

HORATII. BLADII

Celſam Parthenopes Ductor FVLGOSIVS arcem
Dum quatit: & totis uiribus urget opus,
Pugnantem Rex hunc Gradiuus uidit ab alto;
Vidit, & ardenti eſt concitus inuidia.
Quis nouus hic, inquit, conſurgit ad æthera Mauors?
Quis mihi bellando ſe putat eſſe parem?
Dixerat, obſeſſæ cum defenſoribus arcis,
Ne uinci poſſent, uimque, animumque dedit.

Nec ſatis, Alphonſum ualidas ductare cohortes
Iuſſit, & egregio bella mouere Duci.
At medios inter poſitus FVLGOSIVS illos
Frangit, & hos celeri cogit abire fuga.
Protinus erubuit Mauors: cæloq. relicto,
Oſcula uictori iunxit amica Duci.

IOANNES. IVSTINIANVS

QVibus virtutibus, quibusque meritis, quibusue rebus geſtis IOANNES. IVSTINIANVS ad eum gratiæ & dignitatis gradum apud Græcũ Cæſarem aſcenderit, vt bellicis rebus tam mari, quàm terra cum ſummo imperio atque honorificentiſſimo Halmirotis titulo præficeretur, nobis diu quærentibus haud ſatis compertum eſt. Egregias certe fuiſſe virtutes, atque eximia merita neceſſe eſt, quæ priuatæ ſortis hominem apud exterum præſertim Principem ad tam altum honoris locum extulerint. Verũ, vt cetera huius viri obſcura ſint, Conſtantinopolis oppugnatio clariſſimum eius nomen facit, magnumq; nobili Iuſtinianæ genti ſplendorem conciliat. In qua oppugnatione ſuſtinenda cum Mahumetes Turcarum Imperator eam vrbem ingentibus copijs circumſediſſet, ducenta enim armatorũ millia ſub ſignis habuiſſe ſcriptores, qui minimum, tradunt, ita omnia, quæ ſunt imperatorij muneris executus eſt Iuſtinianus, vt eius virtute conſtet, præclariſſimam vrbem diu fuiſſe defenſam; nec prius expugnatam in vltimo prælio, in quo Cæſar ipſe Conſtantinus fortiſſime pugnans cecidit, cum amiſſo imperio, vt tantæ maieſtatis Principem decuit, nollet ſupereſſe, quàm Iuſtinianus graui vulnere accepto, ex quo paulo poſt deceſſit, pugna excedere ſit coactus. Cuius virtute deſtituti defenſores cũ animis cecidiſſent, Turca omnibus viribus cõnixus auguſtiſſima vrbe, atq; omniũ,

quæ ſub cælo ſunt, pulcherrima, quæq. immanium ſubſtructionum magnificẽtia Romanam magnitudinem ſpiret, orbiſque imperij tot ſæcula domicilium fuerit, ſempiterna ac numquam delenda Chriſtiano nomini dedecoris & ignominiæ inuſta macula potitus eſt.

ANTONII. HORTENSII

Imperij ſedes o IVSTINIANE, decusque
Te uiuente manet, te moriente cadit.
Nam uelut Hectoreis olim ſtetit Ilion armis,
Atque unius erant pergama tuta manu,
Bizanti columen, ſic Regia Cæſaris alma
Fortuna tecum ſtatque caditque pari.

FVLVII. CARDVLI

Hic Conſtantini turmas ſeruabat & arces,
Hic & Riphæis hoſtibus horror erat.
At ſimul occubuit, Turcis uictoria ceſſit,
Mors Graium imperium ſuſtulit una Ducis.

FRANCISCVS. SPINVLA

O Miſeram FRANCISCVM. SPINVLAM, quod in hac militarium virorum claſſe illorum tantum memoriam recolere mihi propoſitum eſſet, qui aut in ſummo imperio poſiti fuiſſent, quique res eo dignas loco geſſiſſent; aut qui ſi minus ad illud faſtigium perueniſſent, aliquo tamen inſigni edito facinore nomen ſuum memorabile ad poſteritatem feciſſent. Sed ipſa mihi Patria manum iniecit, & conſiſtere coegit, ac ne Franciſcum merito Elogio præterirem, pro iure ſuo mecum egit, cum diceret, ſe ſe a multis quidem ex filijs ſuis defenſam, ornatam, opibus, imperio, gloria auctã, a Franciſco ab interitu ſeruatam. Nam cum Mediolanenſis Dux eo cupiditatis

prouectus eſſet, vt Genuam in fidem receptam in ſeruitutem adducere vellet, atque eodem quo Mediolanum & ceteras Inſubriæ vrbes imperio ſuo ſubiunctas loco habere, eaque de cauſſa Caſtelletum exiguam & infirmam arcē munimēto amplificato firmare, atq; ab ea arce, quæ edito loco poſita ſubiectæ vrbi imminet, perpetuam munitionem per mediam vrbem ad portum perducere decreuiſſet, mœroreque attoniti Ciues potius libertatem in perpetuum complorarent, quàm aduerſus tanti Principis opes toti Italiæ formidoloſas oculos attolere auderēt, qui etiam ſuperiora vrbis loca præſidijs & numero, & genere firmiſſimis obtineret, vnus FRANCISCVS, generoſo animi impetu incitatus caput pro Patriæ ſalute tanto diſcrimini obijcere non dubitauit. manu enim clientium & amicorum corrogata in publicum proſiliens. Ferro inquit, Ciues & audacia tetrum ſeruitutis iugum, quod vobis & liberis veſtris Tyrannus parat, diſcutiendum eſt. Agite quicumque rempublicam ſeruatam cupitis, me libertatis autorem ſequimini. Qua voce ſimulque auctoritate tanti viri Genuenſium conſopita ſtudia excitata ad libertatem recuperandam ſubitis & ingentibus motibus exarſerunt. Armis igitur arreptis FRANCISCVM Ducem ſecuti præſidium inuadunt, longoque & cruento prælio tandem ſuperatum, vnaque cum illo Triuultium vrbis Præſidem obtruncant, atque arce paucis poſt diebus recuperata ſe ſe in libertatem aſſerunt. Qui FRANCISCVS ne bellicis quidem laudibus caruit. in quibus illa in primis egregia eſt, quod Caietam flagitantibus Caietanis & in opem confugientibus cum delecta manu a Genuenſibus præſidio vrbi miſſus obſidionem Alphonſi omnia vltima perpeſſus conſtanter ſuſtinuit, donec obſidio ſoluta eſt, Alphonſo ad inſulam Pontiam a valida Genuenſium claſſe ſuperato & capto. Quibus meritis deuincti Caietani legatis Genuam miſſis ſe ſe in

Genuenſis

Genuenſis populi fidem tradiderunt, Prætoremque ſibi Genua mitti poſtularunt, a quo interea regerentur, dum communis belli Mars decreuiſſet, vtri Regi ipſis parendum eſſet.

IO. HIERONYMI. CATHENAE

Non Caieta minus FRANCISCO præmia debes,
Qui te lethifero eſt quondam tutatus ab hoſte,
Quàm quæ Campano te littore condidit alto,
Illa licet fuerit nutrix Aeneia, Ianus
Hunc pater enutrit Rex ſeruantiſſimus æqui.
Hic tibi iura dedit, leges hic ſanxit honeſtas,
Hic numquam Patriæ pro libertate tuenda
Extimuit duri reſcindere iuſſa Tyranni.

IANVS. FVLGOSIVS

CVmulat haud dubie claræ gentis ſuæ ſtemmata virtute & dignitate ſua IANVS. FVLGOSIVS. Cui graue inflictum vulnus in bonum ac decus vertit. Neque enim Principatu patriæ deiectus in hominum contemptu & in ſolitudine ignobili exilio conſenuit, ſed a Venetis illuſtri fauore exceptus in ſummo bellicarum rerum imperio ob conſilium, fortitudinem, virtutem multis locis conſpectam poſitus eſt. qui honos vel non niſi magnarum rerum gloria claris viris, vel inſignis imperij titulo fulgentibus haberi ſolet.

PIERII. AVIOLAE

Viuida uis animi minaci in pectore quantum
Polleat, e claris percipe Principibus.
Exilio, ſenioue, laboreue clara Camilli
Non tabuit uirtus, ſed magis enituit.

Sed ſileant reliqui. IANVS. FVLGOSIVS *unus*
Dux patria eiectus ui ſibi ſtruxit opem.
Intrepidus Venetum clariſſima ſigna reuoluens
Innumeras laudes uiq́ue fideq́ue tulit.
Nec potuit Fortuna ſuis fallacibus unquam
Inſidijs tantum frangere iniqua uirum.

BRITIVS. BAPTISTA. GALEATIVS IVSTINIANI

QVis BRITIVM. IVSTINIANVM nō inter memorabiles viros locandum ducat? cuius virtus ac fama ita enituerit, vt poſt fortem & fidelem multos annos Genuæ patriæ nauatam operam, cuius claſſium ſummus Præfectus fuit, Villamarino celeberrimi ac formidoloſi nominis eo tempore maritimo Duce ſuperato, ab Hiſpaniæ Regibus celſiſſimis vltro accerſitus, honorificētiſſimis cōditionibus multos annos ſub illis ſtipendia fecerit, meritorumq́ue gradibus, ac rerum geſtarum commendatione id ſit conſecutus, vt idem munus BAPTISTAE & GALEATIO filijs continuatum ſit, poſtquam ipſe in Vrbe Chio fato functus eſſet, auctoritate gentis ſuæ Iuſtinianæ in ea inſula ſtabilita, aduerſarijſq́ue, qui omnia ad ſe trahebant, eius in primis opera & conſilio expulſis. Mandato autem muneri filios virtutem & animos æquaſſe, declararunt cum multa ſingularis conſilij & audaciæ compluribus locis conſpecta facinora, tum ſatis amplæ Caſtellorum ac populorum ditiones, quibus ſpectatam fidem & operam Iuſtinianorum fratrū Reges remunerati ſunt, cum etiam BAPTISTA. IVLII ſecundi Pontificis Maximi ſummus naualium rerum Præfectus fuerit. Neapolitana vero clades poſtremo accepta tantum abeſt, vt de GALEATII fama quidquam detrahat, vt ad extremū in gloriam etiam verterit. quippe qui Hugonem a Mōcada

O in

in Regno Neapolitano Cæſaris Vicariũ cum ingenio ferocem & in conſilijs rapidum, tum aſpectu tot clarorum Ducum & delectorum militum, quibus claſſem affatim refertam habuit, elatum a prælio cum Genuenſibus conſerendo magnopere deterruit, quos rerum naualiũ ſcientia & vſu longe dixit præſtare; ad hoc aſpero fluctibus mari iactatione & nauſea victos milites pugnæ inutiles futuros. quibus rebus nauales Genuenſium ſocij numero ſuperiores nihil læderentur. Quin etiam cum duæ ex hoſtilibus triremibus ſeſe a reliqua claſſe ſegregare, & altũ petere viſæ ſunt, cetericque illas fugere lætis plauſibus & clamoribus ſublatis effuſe lætarentur, illas fugere vir ſciẽtiſſimus, longoque vſu doctus aſſeueranter negauit; ſed ſecundi venti fauorem quærere affirmauit. quæ res lætitiam illam temere conceptam mox in luctum conuerteret. Verum prauum conſilium magis non probare, quã Regium imperium non ſequi potuit Iuſtinianus. qui quæ Ducis fuerunt partes in prouidendo & monendo, eas egregie præſtitiſſe exiſtimandus eſt, aduerſæ pugnæ euentus alienæ inſcitiæ & temeritati aſſignandus. Vt quidem exiſtimauit Carolus Quinctus Cæſar Princeps ſapientiſſimus. qui conſpectam in ea clade GALEATII virtutem & conſilium ampliore honoris titulo ornandã duxit ſumma Regni Neapolitani naualium rerum Præfectura illi mandata. Vt omittam Iuſtinianum prælio cõmiſſo, quod militaris muneris fuit, ſtrenue ac fortiter feciſſe, triremi, cum qua congreſſus eſt, ſuperata ac mox deprimenda, ni duabus ſuperuenientibus triremibus, quas ſpeciem fugiẽtium initio præbuiſſe diximus, fortuna Pugnæ verſa eſſet. Paternæ & auitæ virtutis GALEATIVS Galeatij filius in ipſo ætatis flore æmulus fuit compluribus ſtipẽdijs factis; egregiaq́. opera in bello Corſico Genuæ Patriæ nauata. quæ merita illuſtri gratia Patria excipiens triremium Præfecturam, quæ quattuor fuerunt, ſummamque maritimarum

rum rerũ illi mandauit. in quo munere obeundo ad Oranum & Pignonum ita ſe geſſit Galeatius, vt tot maiorũ indoles multis haud obſcuris ſignis in adoleſcente apparuerit. quorum illud ſilentio haudquaquam prætereundũ eſt, quod Franciſco Mendozæ Regio ſummo Præfecto conſtanter reſtitit, locumque ſibi aſſignatum vt inferiorẽ honoris titulo, in quo poſitus erat, perſeueranter recuſauit, tamque diu in generoſo incœpto perſtitit, quoad Regis ipſius litteris & iuſſu ſuus illi locus proximus a Regia Prætoria eſt tributus. Neque vero FRANCISCVS & RAPHAEL. IVSTINIANI fratres gentilitium decus modo rettulerunt, ſed etiam cumularunt, ijs in bello Corſico editis incredibilis audaciæ ac viuidi animi, eximijque conſilij facinoribus, vt nullius nomen æque ac IVSTINIANORVM. FRATRVM Corſis eſſet formidoloſum, Celebris nominis ordinum Ductore, eodemque ſtrenuo & fortiſſimo milite, quo auctore Corſi rebellauerant, quique toto Corſico bello caput rerum fuerat, cognomento Sancto Petro cæſo. Quarũ rerum fama ad exteros delata Venetos impulit, vt Raphaeli vltro euocato perampla militaria munera mãdarint. quæ ita ſuſtinuit RAPHAEL itaque expectationi reſpondit, vt Veneti meritorum gratiam non litteris modo honorificentiſſimis verbis conſcriptis, ſed præmijs quoque teſtificati ſint. Idẽ Corſicum bellum nõ minus LEONARDI. IVSTINIANI Dominico Patre forti & egregio viro honorificiſque militiæ muneribus vſo orti nomen fecit inſigne. Vt virtutem Termius etiam in hoſte amplexus ad Gallorum ſtipendia hominem vltro accerſierit. Neque Gallos conſilij pœnituit opera Iuſtiniani cum multis locis, tum vero ad Portum Gratiarum forti ac fideli experta. id quod honoribus & præmijs declararunt.

Quin Mauros Turcaſque trahis per flumina uictor,
Dum præparant fortes in fera corda Duces.
Tu MVTINORVM ſeruas nunc grata nepotes
Roma memor. decorant hi noua ſæcla uiri.

BALTASSAR . BIASSIA

CElebre nobiliſſimi portus Lunenſis & circuniectarum regionum emporium Spedia oppidum agri bonitate, commercijs maritimis, omnibuſque naturæ & induſtriæ bonis circumfluens, nulla re magis gloriatur, quàm alumno ſuo BALTASSARE. BIASSIA. Cuius memoriam eædem, quæ Mutinum virtutes, idemque honoris tutulus immortalitati cōmendat. Cōplures enim annos magna cum rerum geſtarum gloria ſub Iulio ſecundo meruit ipſe quoque ſummus naualium rerum Præfectus. quem IOANNES filius duarum triremium dominus ita æmulatus eſt, vt eundem honorem, quem tempora illi negarunt, virtutibus debitum omnes faterentur.

AMBROSIVS . NIGRIVS

PRæfulget in primis AMBROSII . NIGRII gloria, quem duplex laus & bellicarum rerum, & continentiæ, iuſtitiæ, moderationis immortalem facit. In Corſis enim rebellantibus armis compeſcendis & perdomandis, prouinciaque magno motu ad bellum conſurgente pacāda omnia egregij Ducis munera cumulate impleuit. Vt clarum virum Genuenſes honorario anniuerſarij vectigalis, ſtatuaque publica raro in ea Ciuitate honore decorandum cenſuerint. Idemque, quæ longe clarior eſt victoria, indomita & contumacia Corſorum ingenia iuſtitia & continentia ſua vicit; quodque iugum a ſemet vi & armis impoſitū illos patienter coegit ferre, charitate ſui effecit, vt etiam libenter ferrent, Patronumque

AM-

AMBROSIVM ſibi aſciſcerent, in eiuſque præſidium aliquibus iniquitatibus prementibus Genuam confugerent. id quod ex compluribus grauibus viris pro re comperta cognoui.

THOMAE . CORREAE

Qui Genuæ Proceres opibusque armiſque ſuperbos
Suſpicis, & uariјs fixa trophæa locis,
Inter mille triumphos, & mille inter honores
Aſpicis AMBROSIVM conſtituiſſe ſuos.
Non ille in caſſum factis ſe æquauit Olympo,
Et nomen ſuperis orbibus inſeruit.
Dum neſana mouet Corſos diſcordia in arma
Indomitas fregit, compoſuitque acies.
Inſignis probitate Heros, metuendus & armis,
Queis uicit rexitque artibus omne genus.
Patria non oblita decus immortale ſacrauit,
Ne benefacta Ducum fraudet honore ſuo.

IOANNES . ET . LEONARDVS ROBOREII

GEns Roboreia e Subalpinis Taurinis nobili & peruetuſto genere oriunda, cum in Liguriam commigraſſet, ſedemque ſibi ac patriam Vrbem Saonam delegiſſet, pacis artibus ac togæ ſtudijs in eum honoris gradũ conſcendit, quo nihil in rebus humanis eſt altius. in quo poſitus IVLIVS rerum geſtarum & meritorum magnitudine id aſſecutus eſt, vt Sacerdotum ordo, Italiaq́. Patria, cuius dignitatis & libertatis accerrimus ac perpetuus vindex fuit, nihil habeat (de hominibus noſtræ ac patrum noſtrorum ætatis loquor) ad memoriæ venerationem ſanctius. Tantum gentilitium decus æmulati ſunt viri bello illuſtres IOANNES & LEONARDVS quorum Ioannes vrbis

vrbis Præfectus, ac ſummos militares honores adeptus vehementi viuidoque ingenio, expedito animi vigore, prompta & ad pericula imperterrita audacia laceſſendo, inſtando, vrgendo, omnibus locis occurrendo, cum neque ſibi, neque hoſtibus vllam quietem daret, fama nominis ſui totam Europam impleuit; effecitque, vt nemo ſua ætate acrior bellator haberetur. Leonardus vero iiſdē honoribus ac militiæ muneribus vſus egregiam quoque laudem nomini ſuo peperit, vir ingenio remiſſior, ceterū conſilio non inferior. Quem fortunæ quoque amplitudine & Regia affinitate clarum (Regis enim Neapolitani filiam in matrimonio habuit, atque vna cum illa Ducatum Soræ accepit) clariſſimus filius FRANCISCVS. MARIA ſplendore ſuo clariorem facit.

HIERONYMVS. RIARIVS

NOn tam affinitati, quàm virtutibus HIERONYMI RIARII Comitis Boſchi & Chariatis Xyſtū Quartum nobiliſſimas vrbes Forum Cornelij, quæ nunc Imola appellatur, & Forum Liuij fiduciarias dediſſe, declararunt ſummi honores a Maximis Principibus illi habiti, peramplaque militaria munera mandata. Nam Regni Neapolitani Comes ſtabuli fuit. qui militaris honoris titulus a Regibus ipſis proximus eſt: Præterea ſummæ rerum bellicarum a Romana Eccleſia, & a Veneto Senatu præfectus eſt. quod munus Gubernatorem Generalē vocant. Ad hoc Mediolanenſis equitatus Magiſter fuit. Quis igitur non in Elogijs noſtris HIERONYMVM præcelsū locū iure dicat tenere, quē etiā illuſtres affinitates Mediciæ, Roboreiæ, Sfortiæ gentis Catharina Ludouici Mediolanenſis Ducis filia vxore ducta, cōſpectū faciant?

FRAN-

FRANCISCVS . MARIA . ROBOREIVS FELTRIVS

QVo te primum honoris titulo inſignem faciam FRANCISCE . ROBOREI . FELTRI? aut ī quo Elogiorum noſtrorū ordine locem ? Profecto multiplex virtus tua in tot ſeſe partes fundit, vt nullus ſit, in quouis genere locus, quem illa non occuparit. Si enim rem militarem ſpectemus, quis ad illam maioribus naturæ & induſtriæ præſidijs instructior fuit? Cuiuſue maiora & expreſſiora ingenij; conſilij, fortitudinis, conſtantiæ ſigna extiterunt ? quis in bellis gerendis plures edidit imperatorias artes ? Vt Italicæ militiæ iure parens habitus ſis. Iam vero quis non horreat tantam in tuam pernitiem incumbētem molem, quam tu vna virtute, conſtantia, audacia non ſolum ſuſtinuiſti, ſed etiam diſcuſſiſti, patria Ditione aduerſus opes ſummis ipſis Regibus formidoloſas recuperata ? Quod ſi ad pacis artes animum conuertamus, cuius in populis ſibi commiſſis regendis iuſtitia, continentia, æquitas magis eluxit? Vt in tantis corruptiſſimi ſæculi tenebris vnus extiteris, qui veterum illorum Principum, quos ob ingentia merita in Deorum ſedes ſuſtulit antiquitas, tanto poſt interuallo imaginem nobis rettuleris, XYSTOQVE & IVLIO tantis patruis te dignum oſtenderis. Quibus virtutibus tanta in charitate cum populis tuis fuiſti, vt nemo illorum eſſet, quin pro tua ſalute & dignitate, ſuam & liberorum animam depaciſci cuperet. Merito igitur Diuini Numinis fauor in te extollendo virtutes tuas acceptas habuiſſe oſtendit, qui tibi in nobiliſſimam Feltriam gentem, & in ſucceſſionem Vrbinatis Ducatus aſcito latiſſimū, in quo eximiæ virtutes tuæ excurrere poſſent, campum dedit.

AN-

ANTONII . FRANCISCI . RAINERII

Mars enſem, clauam Alcides, dedit Aegida Pallas,
Et tibi cæleſtum tela triſulca pater.
Fulmina ſeu metuenda manu, ſiue excutis ore.
Pars ſtupet ut celeri conijcis illa manu,
Pars ſtupet altiloquæ donum immortale Mineruæ,
Vtque cohortante defluit ore ſophos.
His tu & roboreæ perfectus munere clauæ,
Vnde tibi æternum ab robore nomen erit,
Monſtra domas, acies perrumpis, concutis urbes,
Et late undanti fulmine ſternis iter.
Cum patrias ſedes fuſis tot millibus ante
Inuicto & repetis Regna ſuperba pede.

FABRITIVS . CARRETTVS

DEclarauit FABRITIVS . CARRETTVS, nullum eſſe inſignem honoris titulum ex ijs, ad quos ex virtute gradus fit, ad quem Ligurum virtus non aſcenderit. Magnus enim Hieroſolymitani equeſtris ordinis Magiſter fuit. Qui præcelſus dignitatis locus vt multis Regibus de opibus & de imperio concedit, ita ea re eſt ſuperior, quæ in omnibus humanis rebus longe principem locum obtinet. nam ceteri Pincipatus vel generi tribuuntur, vel felicitate ſæpe acquiruntur. quo fit, vt ignauiſſimos homines, atque etiam ſceleribus oppletos regnantes quandoque videamus; at is locus, cum vnus ſit ad illum virtutis aſcenſus, nemoq. niſi meritorum & officiorum gradibus documentumque ſui dando ad illum perueniat, eos qui illius compotes fiunt, non ſolum parto honore illuſtrat, ſed, quod longe præclarius eſt, honore dignos oſtendit.

IO. BAPTISTAE . FONTEII PRIMIONIS

Magnorum Othonum ſanguine Regio
Cretus ſacrata militiæ pater
Ingens Carretæ ſtirpis heros
Fabritius Ligurumque gentis.
Non quo Magiſtro aut Conſule militum
Soli dicatam crederet inſulam
Turbare recte ſtirps ferocis
Dura Othomani orientis horror,
Nimis periti pertimuit Ducis
Pectus paratum in cuncta pericula,
Expertus, ut caute irruentes
Sæpe manu repuliſſet hoſtes.
Bizanti ut ergo uoce dolentium
Auditum, & aucto tot lacbrymis mari
Funus Carreti, nunc eamus,
Noſtra Rhodos, Solimanus inquit.

GEORGIVS . ADORNIVS

NEc prætereundus nobis fuit GEORGIVS . ADORNIVS, quem Hieroſolymitana inſtituta ipſum quoque profeſſum non minus conſpecta virtus, quàm clarum genus illuſtrat. Cui fortuna ſummum Magiſtri imperium adimere quidẽ potuit, merita omnium conſentiente iudicio tanto honori paria adimere nõ potuit, cum tamen honorũ expers omnino nõ fuerit ſummus maritimarum rerũ Præfectus. qui honos a magno Magiſtro proximus eſt.

OCTAVIANVS . FVLGOSIVS

OCTAVIANI . FVLGOSII ingentium meritorum atq. eximiarũ virtutũ recordationẽ perpetua grati-

animi

animi veneratione proſequi debes Genua Patria. Cui viro cum totius Italiæ conſenſus conſilij, prudentiæ, fidei, conſtantiæ, religionis, animi magnitudinis nullis aduerſis rebus infracti, virtutum omnium clariſſimum teſtimonium ſemper dedit, tum tu illas in primis in Principatu experta es. quem ille adeptus tanta cum moderatione geſſit, vt innumeris præſtantis virtutis documētis aſſidue edendis, id quod perraro ac vix vmquam auditum eſt, aſſecutus ſit, vt in ardentibus Ciuium inter ſe odijs, partiumque vigentibus ſtudijs non minus aduerſæ, quàm ſuæ factionis, cuius ipſe erat caput, voluntates teneret; omnibusq́. æque charus eſſet. Singula perſequi non breuis Elogij, ſed iuſtæ hiſtoriæ opus fuerit. Illud tantum vnici exempli atque eximiæ in patriam charitatis facinus ſilentio præterire nefas ducerem, quod cum arcem munitiſſimam ac portui imminentem de Gallis poſt lentam obſidionem tandem receptam in poteſtate haberet, quā veluti Genuæ compede gentis ſuæ Fulgoſiæ opes firmare perpetuumque fortaſſe opulentiſſimæ ac præpotentis in rebus maritimis vrbis imperium ſibi poſteriſque ſuis poſſet ſtabilire, illam continuo ſceleratorum diſſuadentium oratione auribus non admiſſa demolitus ſit, cum in omnibus fere rebus Raphaelis Ponſoni conſilio vteretur. qui vir honorifico Senatus ſcribæ munere relicto cum procul ab omnibus Ciuilibus curis, vitæque huius ambitione abſceſſiſſet, totum ſe Diuino cultui dicauit in ſacerdotum ordinem cooptatus. Huius viri pietas, innocentia, religio cum ſingulari prudentia coniunctæ ita enituerunt, vt earum fama patriæ fines egreſſa in Romanorum Ponti ficum notitiam venerit, qui multa de religionis rebus ſæpe cum illo per litteras conferre maieſtate ſua haud indignū duxerunt. OCTAVIANVS quidē eas virtutes familiari vſu cognitas ita ſuſpexit, vt hominē apud ſe perpetuo haberet; illiusque conſilio plurimū tribueret. Patrui me-

moriam haud parum virtute ſua honorat Andreas fratris filius tanta tamque multiplici eruditione conſpectus, vt medicinæ ſcientia, qua in primis excellit, minimam in illius commendatione partem obtineat. quippe ad quam eximiam Philoſophiæ & virium ac naturæ herbarum intelligentiam addiderit: in Mathematicis vero diſciplinis eos habeat progreſſus, vt nemo illum ætate noſtra antecedat, quàm pauciſſimi æquent. Ceterum OCTAVIANI, vt ad incœptum redeam, bellicæ laudes ciuilium rerum gloriam non parum ornarunt, compluribus ſtipendijs ſub maximis Principibus factis, honorificentiſſimiſq. muneribus illi mandatis. quibus ille ſeſe parẽ ſemper oſtendit.

THOMAE . CORREAE

Macte animo FVLGOSI Heros, cui patria debet
Tantum uni, quantum ſoluere poſſe negat.
Si tibi, quos cenſet meritos decernat honores,
Gloria erit meritis quælibet ampla minor.
Libera quod perſtet nullos experta Tyrannos,
Nec domini ſubigat colla coacta iugo,
Quod molem capias euertasque, ut timor abſit,
Otia quod firmes, laus ea tota tua eſt,
Quod titulis opibusque tuis gentique tuorum
Anteferas patriam, iusque, piumque fori,
Illa memor tua facta canit, quoque æmula cælo
Fit duce, fit priſcis æmula temporibus.

AVRELIVS . FVLGOSIVS

TAnto parente ſeſe dignum oſtendit AVRELIVS filius, quo nemo noſtra ætate maiore in militaribus rebus intelligentia eſſe exiſtimatur, peramplis muneribus a magnis Principibus delatis vſus. in quibus gerendis ea multis locis ſui documenta dedit, vt quod nomini hominum-

numq. expectationi dare,quodq. tot illuſtriũ maiorũ cõteſtatæ laudi reddere debuit,plane præſtitiſſe dicẽdus ſit.

THOMAE . CORREAE.

Quo me, quo rapis AVRELI
Virtutis patriæ pignus amabile?
Magni progenies patris?
Quo gaudet Ligurum terra potens Duce.
Te Martis decus inuocat,
O Sol, o Luna patris ſoboles boni,
Fuluis namque Leonibus
Quis naſci pauidos quis lepores uidet?

EMANVEL . CABALLVS

QVis Emanuelis Caballi ardorem, patriæque charitatem in incredibilis audaciæ facinore ſuſcipiendo non laudibus in cælum ferat? quis generoſum animi impetum non admiretur? quem non cæca temeritate excitatum,ſed a ſapiente conſilio profectum felix euentus docuit. nam cum Galli arcem natura loci munitiſſimam,atque adeo inexpugnabilem firmiſſimo præſidio tenerent, qua in præcelſo promontorio ſita portuique imminente Vrbem Genuam maritimis commeatibus clauſam, Genuenſiumque libertatem eo veluti compede conſtrictam tenerent, obſidionemque terra ac mari in ſextum decimum menſem extraxiſſent, tandem extrema omnia perpeſſi, ad ſummamque omnium rerum inopiam ac deditionis neceſſitatem adacti eſſent colloquijs ea de re iam inſtitutis,ecce oneraria in remotiſſimis Oceani littoribus occulto comparata commeatuumque ac bellicorum apparatuum omnis generis referta cum in alto apparuiſſet, terræque appropinquans ſpeciem primo præbuiſſet ad claſſem; quæ arcem obſidebat, atque ad nauim, quæ

erat

erat in ſtatione, tendentis, propinquior facta ſecundo vento vtens curſum ad arcem flexit. quam claſſe eluſa incredibili felicitate tenuit, promontorijq́. crepidini ponte prolato coniuncta eſt. Quo ſpectaculo ijs, qui erant in ſpeculis, perculſis & exanimatis, cum nuntius tota vrbe peruaſiſſet, magnoque continuo luctu excitato, trepidi Genuenſes ac mœrore amentes tota vrbe diſcurrentes alij alios rogitantes conſilij inopes fatum patriæ lamentarentur, deſponſurique animum eſſent, Emanuelis Caballi Diuina virtus abiectos excitauit, ac ſaluti deſperare vetuit. Is enim veluti mẽte Diuinitus tacta in medium procedens. Non muliebribus, inquit, fletibus Ciues, in quos vos turpiter abieciſtis, imminens patriæ interitus eſt prohibendus, ſed audacia diſcutiendus, nauiq́. a Magiſtratu impetrata ad circumfuſam turbam, nobiliumque adoleſcientium globum conuerſus. Macti, inquit, virtute. qui Patriam ſeruatam, & a perpetuo ſeruitutis iugo liberatã cupit, nauim hanc mecum conſcendat. Qua adhortatione incitati multi & primæ nobilitatis & omnium ordinũ iuuenes ſaluti ac libertati patriæ animam deuouentes nauim conſcenderunt. quam directa in arcem prora, pleniſque velis ad ſeſe venientem ex ſuperiore loco conſpicati Galli, temeritatem hominum integra mente haudquaquam vtentium, atque deſperatione ipſa ſeſe in voluntariam & apertã mortem proijcientium irridentes bombardis nauim petere cœperunt, breui haud dubie deprimendam. quarum ictibus veluti creberrima grandine naui ſæpe multis in locis percuſſa, ſupperſtantiumque nonnullis exanimatis, nonnullis a reſilientibus aſſeribus ſopitis, Emanuel nihil atroci & formidoloſo ſpectaculo ab audaci incœpto deterritus vir rerum nauticarum longo vſu peritiſſimus vento apte ad incœptũ flante, nauim ſuam inter arcem & applicatam & alligatum ſcopulo Gallorum nauim inſinuauit, funibusque præciſis in nauẽ
ipſo

ipſo impetu ab arce abſtractam impigre primus inſiluit, fortiſſimis iuuenibus conſequentibus; Ducéque ac ſuperſtantibus Gallis miraculo audaciæ obſtupefactis, cum nonnulli, qui ſeſe in mare proiecerunt, vndis hauſti eſſent; nauem captiuam ab arce abduxit, in vrbemque tantæ virtutis edito facinore reuerſus ingentibus omnium ordinum atque ætatum plauſibus exceptus, matronis etiam ad habendos honores & gratias agendas effuſis, cunctiſque proſequentibus, ac ſeruatorem & liberatorem patriæ acclamantibus domum reductus nomen ſuum in primis memorabile ac grata recordatione Genuenſibus tanto beneficio obſtrictis perpetuo colendum reliquit.

RAINALDI. CORSI

Roſtra Caballe tuum merito caput aurea cingunt,
Quem neque flammanti ueniens cum grandine turbo
Martius hinc, atque hinc, nec Gallus terruit hoſtis,
Nec ſcopulis appulſa ratis, ac nixa catena,
Arxue obleſſa diu, atque loci muniminetuta,
Extremo uitam quin obiectare periclo
Pro patria optares, ac libertate ruente,
Audaci donec fauerunt Numina uoto.
Macte animi mentiſque Heros, tu compede uinctam
Reginam in proprium reparas decus atque nitorem,
Demiſſum firmat nomen Rex ſummus ab alto.

ANDREAS. AVRIA

NOn veterem modo gentis ſuæ Auriæ, qua nulla Liguſticarum rebus bello geſtis clarior vmquam fuit, gloriã rettuliſſe ANDREAS eſt exiſtimãdus, ſed hoc vno ſaltem ſuperaſſe, quod illorum opera patriæ Genuæ fere nauata eſt, ANDREÆ virtus toti Europæ illiuſq. maximis Principibus

Principibus vſui & ornamento fuit. Claſſium enim Pontificij ſolij, Regis Francorum, Caroli Cæſaris Philippi filij Hiſpaniæ & vtriuſque Siciliæ Regis cum ſummo imperio Præfectus, multis & præclaris virtutis, audaciæ, fortitudinis, conſilij facinoribus aſſidue editis, ſummis diſcriminibus aditis, compluribus victorijs partis, claſſibus deletis, vrbibus expugnatis ad eum gloriæ, atque in rebus maritimis potentiæ gradum peruenit, vt nullius ſuæ ætatis Ducis nomen clarius fuerit, remotiſſimiſque nationibus notius aut formidoloſius. ad quod faſtigium ex humili & tenui fortuna, in qua nātus eſt, quamuis genere nobili ac claro ortus nullis externis opibus ſubnixus, ſed laboribus tantū ſuis, ac meritorū gradibus peruenit, virtute & fortuna de homine extollendo inter ſe certantibus. Vt omittam præmia Principatus Melphiæ & torquis Burgundici ordinis a Cæſare data. quæ quamuis ampla & honorifica, ſplendore tamen clariſſimi viri obruuntur. Sed nulla res Andreæ nomen æque commendat, atque eximia Patriæ charitas. Nam cum Galli Saonam occupatam arcem ſibi in media Liguria feciſſent, qua Genuam faucibus oppreſſam tenerent, neque vt illam reſtituerent, vllis Andreæ precibus fidem promiſſorum obteſtantis poſſent adduci, Andreas cum multis priuatis iniurijs tum vero hac publica ſtipendia illis renuntiare coactus illos Genua expulit. Verum non ea tantum de cauſſa Patriæ libertatis aſſertor dici debet, ſed quod illius opibus, opera, conſilio Saona e Gallorum manibus extorta ſit, iugumque duriſſimum ceruicibus imminens diſcuſſum. ſed alterum quoque eſt Andreæ in patriam haud leue promeritum, quod emendatum reipublicæ ſtatum, concordiamque ciuium, ſine qua libertatem ipſam breui concidere, atque omnia ruere neceſſe fuiſſet, potentia & auctoritate ſua firmauit & ſtabiliuit. Ceterum bellicæ Andreæ laudes non totæ vnius

ſunt,

ſunt, ſed cum militibus, nautiſq. quorũ opera & miniſterio in egregijs facinoribus patrandis vſus eſt, neceſſario communicandæ: illius virtutis neminẽ habet ſociũ, quæ ſummæ fortunæ perraro comes eſt, hoc eſt eximiæ animi moderationis ſingularisq. clementiæ. quippe qui cũ Genuæ omnia poſſet, Genuaq. illius opibus in primis niteretur, neq. communi, neq. priuatæ cuiuſquã libertati grauis fuerit, neminemque vnquam aut in re, aut in ſanguine læſerit; tantumque ab inferẽdis iniurijs abfuerit, vt contra nullas iniurias vmquam vltus ſit, cum illarũ auctores Genuæ obuerſantes nutu euertere poſſet. Iure igitur Genuenſes Andreæ ſeruatæ ac liberatæ patriæ ſtatua publica teſtimonium dederunt, iuſtius parẽtis patriæ memoriam grato animo ſempiternaq. veneratione culturi.

POMPEII. ARNOLPHINI

Hic tam feruenti patriæ flagrauit amore,
Illius ut chara pro libertate tuenda
Horribiles Regum non formidauerit iras.
Hic quoque cum patriæ regno ſceptriſque potiri
Poſſet, & aurata frontem redimire corona,
Contempſit Regum faſtus, nomenque Tyranni.
Huic maris imperium uaſti, magnumque tridentem
Neptunus, pelagique leues conceſſit habenas.
Quin etiam inſanum premeret dum claſſibus æquor,
Haud pauci impauidi admirantes pectoris auſa,
Neptunum, aut ſacro Neptuni ſanguine cretum,
Mortaleſque Deum uultus ſumpſiſſe putarunt.
Hoc certum eſt, nullas Neptunum amplectier oras,
Qua non ille ſimul fama penetrarit & armis.

PHILIPPVS. AVRIA

QVamuis clarorum virorum, quos plurimos Auria gens tulit, Philippus temporum ordine in poſtre-

 mis ſit;

mis ſit; minoribusque copijs quàm veteres illi pugnauerit, eximia tamen virtus & fortitudo, reiq. geſtæ magnitudo in primoribus illum collocat. quippe qui cum Cæſariana claſſe in Salernitato ſinu congreſſus ſit. in quam quidquid floris ac roboris in Cæſariano exercitu fuit, cõſcendit, cum ſtrenuiſſimus & ſpectatiſſimus quiſque miles carptim ac nominatim delectus eſſet, atrociſſimo prælio, incertoque Marte diu extracto. in quo tanto irarum certamine res geſta eſt, eaque ſunt vtrinque edita virtutis, fortitudinis, incredibilis conſtantiæ exempla, vt in claſſe Genuenſi omnes fere milites ac Præfecti & nauales ſocij aut pugnantes ceciderint, aut ex mortiferis vulneribus acceptis paulo poſt deceſſerint; in nonnullis vero Cæſarianæ claſſis triremibus ſepties ſigniferi ſint mutati, cum alius alij occumbenti deinceps ſuccederet. Philippus igitur clariſſimam tandem victoriam peperit claſſe hoſtili deleta, Hugone a Moncada clariſſimi nominis Duce in Regno Neapolitano Cæſaris Vicario interfecto, Aſcanio Columna, Alphonſo Daualo, ac compluribus Proceribus, ſummæque nobilitatis viris, quorum ingens vis veluti ad certam & exploratam victoriam claſſem conſcenderat, captis.

IO. BAPTISTAE. FONTEII

PRIMIONIS

O quem te credam Auriadis prognate Philippe,
Si cui te priſco confero, quidue putem?
Nam quis ſe Procerum Mynijs opponeret, & quis
Perderet Alcidam, aut pignora chara Deum?
Tu tamen heroas delectos Cæſaris alti,
Tu tamen Heſperiæ robora militiæ
Aſcanium, Daualumque, Vgumque, Ducesque nigentes
Viribus, unde omnis territus orbis erat,
Ponto congreſſos ualidus capis, ut tibi nullum
Suſpicer antiqui temporis eſſe parem.

VICECO-

VICECOMES. CICADA

NOn ſuis tantum laboribus & meritis Andreas Auria patriæ & Chriſtianæ Reipublicæ profuit, neq́ue præſtantes illius virtutes eæ fuerunt, quæ ipſum ſolum clarum facerent. verum ex eius diſciplina præter eos, quibus claſſis & ſumma rerum commiſſa eſt, ſuis ſigillatim Elogijs decoratos, complures alij cum ex vrbe Genua, tum ex omni Liguſtica ora prodierunt, quorum nomen bellica virtute ac nauali gloria multisq́ue egregijs facinoribus non in Liguria modo memorabile eſt, ſed in exterorum quoque Principium, atque in ipſius Cæſaris notitiam venit illuſtri fauore ac præmijs exceptum. quos ſingulos perſequi infinitum fuerit. Duo mihi erunt eximij, vt ipſi quoque virtute eximij fuerunt Vicecomes Cicada,& Chriſtophorus Pallauicinus. VICECOMES igitur haudquaquã æquali egregijs virtutibus fortuna vſus ad ſummos honores non peruenit. quibus illum dignũ oſtenderunt complura incredibilis audaciæ & fortitudinis facinora. in quibus illa memorabilia in primis fuerũt, cum in prima adoleſcentia in nauali clade à Gallis, cum quibus ſtipendia faciebat, ad portum Delphini in Liguſtico mari accepta, ipſe, vt erat lorica indutus, ſignum e manu ſigniferi arreptum in mare ſe ſe proijciens annatans prægrauantibus armis, hoſtibusq́ue ingentem telorum vim ſuperne ingerentibus, quibus pene obrutus fuit, tot iniquitatibus ſuperatis incolumis ſeruauit; vel cum vnam tantum triremem habens cum tribus biremibus piraticam facientibus numero & genere bellatorum firmiſſimis longo & atroci certamine cõgreſſus æquo marte diſceſſit; vel cum fracta naui ad littus Africæ cum cohorte militum & naualium ſociorum eiectus hoſtilem nauem pretioſis mercibus refertam, quæ nauem eiectam

ab alto conſpicata ad eam ſpoliandam accurrerat, aſtu & conſilio cepit. Vir igitur virtutibus & meritis, quàm honoribus inſignior ab hominum obliuione ſcriptis noſtris vindicandus fuit.

CHRISTOPHORVS PALAVICINVS

AT Chriſtophorus Palauicinus, vt omittam multa audaciæ, fortitudinis, virtutis multis locis data documenta, cum Turcæ Coronen Peloponneſi maritimã vrbem arctiſſima obſidione premerẽt, eamq́. terreſtribus copijs ac validiſſima ducentarũ nauium claſſe, quarũ maxima pars longæ erant, terra mariq́. veluti corona cinxiſſent, omnesq́. maritimi aditus firmiſſibus ſtationibus eſſent inſeſſi, atq; oppidani vltima perpeſſi deſponſuri animos eſſent deditionemq; facturi, ni ſpe introducendi præſidij, atq; aliquo interea exiguo præſidio, quo ingruentem Turcarum vim tolerarent, confirmarentur, id facinus auſus eſt, quod non inſpectantes modo, ſed audientes quoque horrore perfundat. Qui non in maximum modo diſcrimẽ, ſed in certam peſtem, vt ab omnibus putabatur, caput ſuum proijcere, animamq; Cæſari & Chriſtiano nomini, cuius dignitas in ea vrbe retinenda agebatur, deuouere non dubitarit. Trireme enim ab Auria accepta, qui cum tota claſſe haud procul ſubſtiterat, per mediam Turcicam claſſem luce ac palam omnibus remorum viribus connixus tranſiuit, cum Turcæ ſubitæ atq; incredibilis rei miraculo oculis atque animis defixi immobiles parum perſtitiſſent, neque prius a ſtupore recipere animum poſſent, quàm Chriſtophorus præteruolaſſet. qui ſubſidiũ in vrbem introduxit, oppidanosq́. læta & haud dubia ſpe ſubſidij ab Auria, qui cũ tota claſſe

aderat, introducendi confirmauit. Ceterum longe mirabilior reditus fuit. in quo audacia aſtu militariq́ue ſtratagemate adiuta eſt, cum in Turcarum mentis alienatione ſpem ponere non poſſet, quos ſuperiore audacia doctos ipſius conatus obſeruantes ac paratos & intentos ad ipſum excipiendum cerneret. Compluribus igitur conatibus captis, cum ſpeciem tentantis exitum præberet, aliquantumq́. ſpatij progreſſus claſſi Turcarum appropinquaret, ipſosq́ue ad ſe excipiendum commotos cerneret, prora conuerſa ſe ſe in portum recipiebat. quam rem cum crebro faceret, Turcas in eam opinionem adduxit, vt ſe ſe ab illo ludificari crederent. quos cum idcirco ſtudium & intentionem remiſiſſe animaduertit, impetu capto, illis iterum eluſis per mediam illorum claſſem euolauit, incolumiſq́. ad Andream reuerſus eſt.

PETRI. MAGNI

Irruere in medias acies, perrumpere claßem
Hoſtilem, obſeſſis ut ferat unus opem,
Quis ſemel hoc auſit? ſemel at feciße uidetur
Palauicino gloria parua Duci.
Ergo indignantes iterum perrupit eoſdem,
Mille uni æratas ludibrio eſſe rates?
An Decios confers (eſto) quod conficit unus
Incolumes Decij ſi potuere duo.

ACTIOLINI. LERCARII.

Inuia quid proſunt late diffuſa per arua
Aequora? Neptunus, Marſq́ue quid arma mihi?
Cuncta tenent hoſtis, tela, & mala mortis imago, &
Securus medijs itq́ue reditq́ue Ligur.
Non ſatis haud genti? uicinum callida Pallas
Intulit. at fuimus palma iocusq́ue uiro.

ANTONIVS.

ab alto conſpicata ad eam ſpoliandam accurrerat, aſtu & conſilio cepit. Vir igitur virtutibus & meritis, quàm honoribus inſignior ab hominum obliuione ſcriptis noſtris vindicandus fuit.

CHRISTOPHORVS PALAVICINVS

AT Chriſtophorus Palauicinus, vt omittam multa audaciæ, fortitudinis, virtutis multis locis data documenta, cum Turcæ Coronen Peloponneſi maritimā vrbem arctiſſima obſidione premerēt, eamq́. terreſtribus copijs ac validiſſima ducentarū nauium claſſe, quarū maxima pars longæ erant, terra mariq́. veluti corona cinxiſſent, omnesq́. maritimi aditus firmiſſibus ſtationibus eſſent inſeſſi, atq; oppidani vltima perpeſſi deſponſuri animos eſſent deditionemq́; facturi, ni ſpe, introducendi præſidij, atq; aliquo interea exiguo præſidio, quo ingruentem Turcarum vim tolerarent, confirmarentur, id facinus auſus eſt, quod non inſpectantes modo, ſed audientes quoque horrore perfundat. Qui non in maximum modo diſcrimē, ſed in certam peſtem, vt ab omnibus putabatur, caput ſuum proijcere, animamq́; Cæſari & Chriſtiano nomini, cuius dignitas in ea vrbe retinenda agebatur, deuouere non dubitarit. Trireme enim ab Auria accepta, qui cum tota claſſe haud procul ſubſtiterat, per mediam Turcicam claſſem luce ac palam omnibus remorum viribus connixus tranſiuit, cum Turcæ ſubitæ atq; incredibilis rei miraculo oculis atque animis defixi immobiles parum perſtitiſſent, neque prius a ſtupore recipere animum poſſent, quàm Chriſtophorus præteruolaſſet. qui ſubſidiū in vrbem introduxit, oppidanosq́. læta & haud dubia ſpe ſubſidij ab Auria, qui cū tota claſſe

aderat, introducendi confirmauit. Ceterum longe mirabilior reditus fuit. in quo audacia aſtu militarique ſtratagemate adiuta eſt, cum in Turcarum mentis alienatione ſpem ponere non poſſet, quos ſuperiore audacia doctos ipſius conatus obſeruantes ac paratos & intentos ad ipſum excipiendum cerneret. Compluribus igitur conatibus captis, cum ſpeciem tentantis exitum præberet, aliquantumq́. ſpatij progreſſus claſſi Turcarum appropinquaret, ipſosque ad ſe excipiendum commotos cerneret, prora conuerſa ſeſe in portum recipiebat. quam rem cum crebro faceret, Turcas in eam opinionem adduxit, vt ſeſe ab illo ludificari crederent. quos cum idcirco ſtudium & intentionem remiſiſſe animaduertit, impetu capto, illis iterum eluſis per mediam illorum claſſem euolauit, incolumisq́. ad Andream reuerſus eſt.

PETRI. MAGNI

Irruere in medias acies, perrumpere claßem
Hoſtilem, obſeſſis ut ferat unus opem,
Quis ſemel hoc auſit? ſemel at feciße uidetur
Palauicino gloria parua Duci.
Ergo indignantes iterum perrupit eoſdem,
Mille uni æratas ludibrio eſſe rates?
An Decios confers (eſto) quod conficit unus
Incolumes Decij ſi potuere duo.

ACTIOLINI. LERCARII

Inuia quid proſint late diffuſa per arua
Aequora? Neptunus, Marsque quid arma mihi?
Cuncta tenent hoſtis, tela, & mala mortis imago, &
Securus medijs itque reditque Ligur.
Non ſatis haud genti? uicinum callida Pallas
Intulit. at fuimus palma iocusque uiro.

ANTONIVS.

ANTONIVS. AVRIA

EXimia in ANTONIO. AVRIA nō minus Ciuiliū artiū ſcientia, quàm bellicarum rerum intelligentia fuit. quibus virtutibus ducibus cum in maximorum Principum notitiam veniſſet, ac ſub illis perhonorificis conditionibus terra & mari militaſſet, magnum gratiæ & auctoritatis locum apud Carolum Quinctum Ceſarem, & Philippum Regem filium omnium Chriſtianorum Principum longe potentiſſimos & ſapientiſſimos obtinuit, ad deliberationes de maximis rebus adhiberi ſolitus. De cuius conſilio maxima bella geri voluerunt, illo ſummis belli Ducibus Regij generis hominibus comite ad res cō ſilio regendas addito. Equeſtris quoque Burgundici ordinis torque a Carolo donatus eſt, quo ipſius Principis dignitas communicari videtur. qui honor noſtra ætate rarus admodum fuit, ac non niſi ſummi faſtigij viris haberi à Carolo ſolitus. A clari viri virtute & laudibus ſe ſe haudquaquam deflexuros Scipio, Ioannes Baptiſta, & Cæſar filij, & Petrus Franciſcus, ac Georgius fratris filij egregia documenta dederunt. Ob quæ a magnis Principibus accerſiti honorificentiſſimis militaribus muneribus functi ſunt. in quibus Petrus Franciſcus apud Ioannem Auſtrium Principem celſiſſimum in tanta exiſtimatione fuit, vt ob eximiam & perſpectam militarium & naualiū rerum intelligentiam in intimam familiaritatem acceptus ad priuata interiora conſilia adhiberetur.

IO. FRANCISCI. LEONIS

Eloquio capimur, bello axpugnantur & urbes,
Vtraque in heroe hoc maxima pars ualuit.
Magne Ligur meritis par ſi fortuna fuiſſet:
Plus ultra iuiſſent Cæſaris arma tui.

CAESAR.

CAESAR. FVLGOSIVS

HAud pœnitēdus filius Iano parenti CAESAR. FVLGOSIVS fuit ſtipēdijs primū ſub Venetis cōditionibus honorificis factis, egregiaque illis ac forti nauata opera. quem Franciſcus deinde Gallorum Rex vltro accerſitum ita amplexus eſt, vt nemo Italorum altiorem exiſtimationis & gratiæ locum apud celſiſſimum & præpotentem Regem obtineret: equitatuiq́. Italico Præfectum multis inſignibus militaribus facinoribus conſpectum ingentibus præmijs & fortunis honeſtauit; equeſtri quoq; torque donauit. qui honor non niſi Regij generis hominibus, aut magnæ amplitudinis, magnæque gloriæ proceribus tum haberi ſolitus ampliſſimus exiſtimabatur, nunc multitudine cōmpotum vulgatus, ac tenuis ſortis hominibus leuiſſimis de cauſſis impartitus non ita magno in pretio eſt.

M. ANTONIVS. CARRETTVS. AVRIA

MARC. ANTONIVS. CARRETTVS, eximijs virtutibus ſuis effecit, vt in generis ſplēdore, atq. in tot maiorū ſtēmatibus exiguum momentum eſſet ad ipſum commendandum. Andreas quidem Auria vitricus ingenium, conſilium, audaciam, induſtriam, rerum naualium intelligentiam ita probauit, vt Cæſarianis claſſibus Legatum illum præfecerit. Cuius mandati muneris MARCVS ANTONIVS ita omnes partes impleuit, vt Andreas merita viri, egregiamq́. ac pergratam nauatā operam remunerans illum in nomē & familiam cooptatum Principatu Melphiæ donarit; & Philippus Chriſtianorum Regum longe maximus & potentiſſimus ſapiens Andreæ

dreæ iudicium ſecutus vltro euocatum, & ab omni eiuſmodi cogitatione iam diu remotum inter tot ſummis contentionibus perhonorificum munus ambientes in demortui Andreæ locum ſuffecerit; claſſiumque ſuarum ac maritimarum rerum ſummum Præfectum crearit. Qui ſi diutius in eo imperio fuiſſet, in omnibusque, quæ ſunt eius muneris magna & præclara, prouidendis & obeundis vim ingenij & conſilij explicare potuiſſet, haud dubitatur, quin exſpectationi in ætatis flore excitatæ, in ætatis robore reſponſurus fuerit.

IOANNES. AVRIA

QVæ ſecuris Deus immortalis Genuenſi nomini tum iniecta eſt, quantus gloriæ curſus interruptus, cum Ioannes Auria inuidia & inſidijs inimicorum circumuentus e mortalium oculis raptus eſt. Quem, ſi vita longior contigiſſet, omnes magni iuſtique Ducis numeros expleturum fuiſſe, ſpem haud dubiã faciebat mira indoles tot expreſſis egregiarum virtutum ſignis ſe ſe indicans. Fuit enim in eo viro expeditus generoſi animi vigor, ſumma viuidi ingenij vis, incredibilis in periculis cepeſſendis audacia, promptum in illis depellendis conſilium, indefeſſa in rebus agendis diligentia & vigilantia, inuicta in laboribus patientia, ea in ijs, qui ſub illo merebant regendis moderatio, vt nullus Dux milites & nauticos ſocios imperijs obedientiores haberet. Quæ tot ac tam præclaræ virtutes ita omniũ oculos in Ioannẽ conuerterant, vt nullius nomen aut hoſtibus formidoloſius, aut amicis maiori eſſet fiduciæ. Turcis quidem terribilis eſſe cœpit, cum Drogutẽ poſt Hariadenũ Aenobarbum extinctũ clariſſimi inter illos nominis maritimũ Ducem aſtu

ſuperatum cepit. Feruor ille adoleſcentiæ, ac paulo fero ciores ſpiritus, quod vnum in illo nonnihil offendere videri poterat, profecto in bonum vertiſſent, tempore ætatis ardorem mitigante, quodque redundabat, amputante, ac robore animi, a quo illa manabant, omnibus, quæ incommoda erant, expurgatis, ſincero remanente. Ceterum dolor amiſſi Ioannis mitigatur, quod vna cum illo tot ac tantæ virtutes haudquaquam extinctæ ſunt, quas nunc in Ioanne Andrea filio viuere ac vigere cernimus. qui in ipſo adoloſcentiæ flore is extitit, qui parentem & patruum magnum nō nomine tantum referat, ſed virtutibus reddat. Cum Pagano quoq. fratri ſingularis audacia præcelſuſq. animus nihil a parentis & maiorū conteſtata virtute degenerans feruore adoleſcentiæ ætate lenito magnæ amplitudinis, & gloriæ ſpem certā oſtēdant.

RAINALDI . CORSI

O quæ te dederant, ſero ſi fata tuliſſent,
Quot foret imperijs clarior ora Ligur:
Hanc tamen inuicti ſolatur dextera nati,
Quem prærepta tibi gloria certa manet.
Iamque illum experti iuuenem Thrax, Parthus, Arabsque
Et Libia, atque Aſia littora nota timent.
Hoc auus, hoc genitor felix, qui nomina ſolus
Vtraque complexus, tam bene utrumque refert.

IO. ANDREAS . AVRIA

QVod perraro ætate prouectis vix contigit, vt magnorū & iuſtorum Ducū nomen mererentur, id in ipſo ætatis flore aſſecutus eſt IOANNES . ANDREAS AVRIA. Vt expectationem, quam tot maiorum illuſtrium virorum gloria perpetuuſque gentilis ſplendor, in primis vero Andreæ patrui magni clariſſimū nomen concitarunt

non modo ſuſtinere & tueri, ſed vincere quoque videatur. Eius ſiquidem virtus, ingenium, conſilium, audacia ita enituerant, vt ex tot tam multarum nationum noſtræ ætatis naualibus Ducibus neminem illo adoleſcentiam nondum egreſſo ſapientiorem aut intelligentiorem eſſe ab ipſis æmulis etiã inuitis confeſſionẽ expreſſerit veritas. neq. a Chriſtiano tantũ orbe IOANNES. ANDREAS ſuſpiciatur, ſed Turcis quoque adoleſcentis Ducis nomen (ita enim illũ appellant) terribile eſſe conſtet. Quarum virtutum multis locis egregium ſpecimen apparuit. Nam audacia & patientia ad Pignonum ſeſe indicauit in aſperrimis & difficillimis quibuſque ad periculum & laborem depoſcendis, & alacriter obeundis. Et ingenium ad Oranum enituit, cum eius conſilij auctor fuit, quod niſi alicuius ſiue inſcitia, ſiue laudis obtrectatio turbaſſet, hoſtilem claſſem improuiſo deprehẽdi & deleri potuiſſe conſtanter creditum ſit. Vtraque res conſpecta eſt in oppugnatione Melitenſi, cum ſeſe triremibus delectũm mille ducentorum hominum ſubſidium claſſe Turcica oſtiũ portus inſidente in vrbem introducturum profeſſus eſt, explicatamq. rationem rei ad effectum perducendæ probauit. quod conſilium exequi prohibitus eſt, cum ſe Garſias eius capiti parcere dixiſſet. Sed nulla res æque conſpectum facit, quàm naualis victoria ex omni ſæculorum memoria clariſſima ad Echinadas inſulas a Ioanne Auſtrio inclyto & excelſo Principe parta. in qua Ioannis Andreæ virtus ita eluxit, vt eius conſilio magnam atque adeo præcipuam laudis partem inter ceteros Duces, qui Auſtriũ ſecuti ſunt, quique ex omnibus nationibus in eã claſſe fuerunt, deberi, ipſe Philippus Rex ampliſſimo litterarũ teſtimonio confirmarit. quibus obtrectationem & inuidiam retudit. quæ medijs intactis ſuperiora tamquam ignis petere ſolita clariſſimum iuuenẽ carpere non dubitauit. Verum quemadmodum fumus exiguum ignem

obruit,

obruit, idem ab ingenti emicante flamma diſcutitur, ita Ioannis Andreæ coruſcans gloria offuſas tenebras fulgore ſuo depellit. Cui vtinam ea vitæ contingat longitudo, quæ Genuam Patriã ſpei ex mira indole magniſque ex initijs conceptæ compotem faciat.

RAINALDI CORSI

Inuidit claro quidquid fortuna parenti,
Obſtitit aut, uirtus ne ſuperaret aui,
Di tibi magne nepos, curæ eſt quibus alma propago,
Reſque Italum, adijciunt nominis auſpicio.

ANTONII HORTENSII

Auria ut immenſum tua gloria perculit orbem,
Vtque patrem & patruum nomine reque refers,
Sic quod auis, atauiſque tuis longa attulit ætas,
Id pubeſcenti fata dedere tibi.
Naupactus teſtis, ſcopulis & Echinades altis,
Teſtis & inuictos Auſtrius ante Duces.
Res geſtas nomenque tuum maria omnia honorant,
Teque Ducem egregium fama loquetur anus.

DE . VIRIS . PACIS ARTIBVS . ET . LITTERARVM COMMENDATIONE INSIGNIBVS

BEllicæ ac nauali Genuenſium gloriæ, quã poſt Carthaginenſium & Romanorum imperium nulla gens clarior fuit, pacis quoque artes, ac res ciuiles reſpõderunt, neque eos minus togatos, quã armatos floruiſſe, declarant magnorum honorum præmia omnibus ætatibus Ligurũ nationis hominibus tributa. In quare cum Cardinales proximũ a ſummis Pontificibus locũ obtineant, nonnullos fore video, qui noſtrã rationẽ miraturi ſint, quod illos armatis viris ſubiecerimus. quos non dubito noſtrũ conſiliũ, ſi quale illud fuerit cognouerint, omni prorſus reprehenſione liberaturos. neq. enim Cardinales eadẽ claſſe, qua Diuos & Pontifices maximos locũ & auctoritatẽ Diuini Numinis in terris obtinentes cõprehendere potuimus, ne illorũ dignitatẽ Pontificibus tãto interuallo ĩferiorẽ illis æquaſſe videremur. Et ſi ſuũ ſeparatim locũ Cardinalibus tribuiſſemus: illumq́. Pontificiæ claſſi continuaſſemus, hæc togatorum virorum feries ieiuna plane & obſcura fuiſſet tot clarioribus luminibus orbata. Togatam porro virtutem armorum ſplendori de dignitate longe concedere, omniũ ſæculorum, omniumq́. populorum conſenſus (de exteris Chriſtianæ veritatis

&

& religionis expertibus loquor:) declarat: altiſſimuſque gloriæ & dignitatis locus, quem in humanis rebus militaris virtus ſemper obtinuit. Qua re fit, vt cum militares viri ordine antecedere debuerint, exiſtimandum ſit, nos non Cardinalibus honoris titulo ſuperioribus belli Duces antepoſuiſſe, ſed Cardinales cum togatis viris, in quibus illos obtinere principē locū facimus, apte collocaſſe.

M. ANTONII . BOBBAE . CARD.

IN . OMNES . CARDINALES

Veſtra ubi Lethæis facta inclyta merſit in undis,
Nomina molitur perdere tempus edax.
Aeterno occurrit calamo Folieta, ſuoſque
Præſenti Ciues uindicat interitu.

GVLIELMVS . LVCAS . IOANNES, LVDOVICVS . GEORGIVS . FLISCI CARDINALES

INitium igitur facientes ad vrbe Principe Genua, cum multorum ex ipſis Cardinalibus vita, mores, res geſtæ ob vetuſtatem, ſcriptorumque luce carentes non ſatis exploratæ nobis eſſent, orationem in illis dilatare non potimus, neque ſingulos ſuis Elogijs perſequi. neque enim quibus virtutibus, quibuſque artibus illos inter ſe diſtingueremus, ſatis explicātum habebamus, cum tamen illud dubium eſſe non debeat, quin ſpectata virtus & prudentia magnarumque ac ſacrarum rerum ſcientia illos tanti honoris compotes fecerit. Hæc igitur noſtra

erit

erit ratio, vt quorum res nobis ſunt obſcuræ, eos aceruatim vno Elogio comprehendamus, ac nomina tantummodo referamus. id quod de Gentis Fliſcæ Cardinalibus facere cogimur. quæ nobiliſſima gens pacis artibus ac laudibus vt dignitate, ita tempore quoque ceteros Genuenſes longe antecedit. Neque idcirco exigua & coarctata videri debet nobiliſſimæ familiæ laus tamquã vnius Elogij anguſtijs cõcluſa, ſed cogitatione numeri eorũ, quibus ad tam altum honoris locum virtus & merita aſcenſum dederunt, amplificata & dilatata. Sunt qui putent ex hac familia plures, quàm quos nominauimus, Cardinales extitiſſe. in noſtram notitiam hi tantum venerunt, GVLIELMVS. LVCAS. IOANNES LVDOVICVS. GEORGIVS. Quod ſi ſacros quoque Antiſtites omniũ ordinum, qui omnibus ætatibus ex hac gente prodierũt, ſtilo perſequi voluiſſemus, nullum modum reperiſſet oratio. innumerabiles enim fuerunt, compluresque ex ijs egregijs virtutibus clari, & peramplis publicis muneribus functi. quorũ neminem attingere nominatim voluimus, ne nonnullos extollendo, ceterorum gloriam odioſa comparatione tacite perſtringere voluiſſe videremur.

Dum Sol plauſtra uehet, rutilo dum Sydera cælo
Fulgebunt, rapidi dum fluet unda maris,
Semper in excultis hominum uerſabere linguis
FLISCA domus, patriæ gloria rara tuæ.
Pontificum ſolio duplici quæ ut ſole refulges,
Purpureo ſeno lumine clara nites;
Nec non innumero ſacrorum cincta coruſcas
Agmine flamineo Sydera celſa petens.
Cælum Fliſca domus, ſoles duo, lumina ſexque
Hic fulgent, circum ſydera mille micant.

NICOLAVS . FLISCVS . CARD

AT NICOLAVS, qui patrum noſtrorum ætate floruit, vir fuit ſumma grauitate & ſanctiſſimis moribus, acerque iurium Eccleſiæ propugnator, nullaſque pro illis quamuis magnorum virorum offenſiones & ſimultates ſubire vmquam veritus. Quo perpetuo vitæ tenore, quibuſque meritorum gradibus cum ad ſummũ auctoritatis & exiſtimationis locum conſcendiſſet, in Pōtificijs comitijs anteactæ vitæ gloriæ clariſſimum faſtigiũ impoſuit. nam cum magna ſuffragiorum pars in illum inclinaret, multique auctores eſſent, vt renitentes patres largitionibus ad ſeſe attraheret, ingentemque pecuniæ vim ea de cauſſa a propinquis confectam & paratam oſtẽderent, vir integer in tanta re religioni ſuæ proximus fuit. fœdæ enim rei mentionem abominatus nefaria ſuadẽtes magna vultus & vocis acerbitate & contentione a ſe repulit, maiorem haud dubie gloriam ex Pontificatu repudiato, quàm multi ex adepto conſecutus.

RAINALDI . CORSI

O felix titulis, ſummis & honoribus aucta
Gens Lauani, Genuæqua decus.
Auctior hoc uno, quod ne te in tempore uilis
Deciperet ſpecies, refugis.
Vilius an quidquam, quam quod uirtute parari
Conuenit, hoc pretio expetere?
Quodque homini totum Diuino munere conſtat,
Mobilibus dare diuitijs?
At qui nec munus, nec dignum eſt numine quidquã
Largitio aſſequitur cupida.

PAV-

PAVLVS : FVLGOSIVS . CARD.

EGregium ac memorabile in primis documentum in PAVLO . FVLGOSIO Cardinali, qui idem Principatum in Patria obtinuit, ijs, quorum opes excellunt, quiq́ue ad magnos honores magnamq́ue fortunæ amplitudinem peruenerunt, conſtitutum eſt, quanti ſint ab illis ſcriptores rerum faciendi, quantopere cauere ab eis ſibi irritandis debeant. quippe in quorum ſtilo tanta ſint ad illorum nomen ad poſteritatis memoriam premendũ, aut ſubleuandum momenta. Virum quippe egregium, & ad magnas res tractandas aptum fuiſſe Paulum dubitare non debemus, quem Xyſtus claſſis in Turcas deſtinatæ legatum crearit, cuiuſq́ue egregia & approbata opera Innocentius Octauus, & Alexander ſextus in magnis & arduis rebus ſæpenumero vſi ſint. Ceterum viri clari memoria haud dubie ad poſteros laborabit a Baptiſta fratris filio in eleganti libro, quem de dictis & factis memorabilibus conſcripſit, omnibus probris conſciſſa. in quo ſe Baptiſta a Patruo circumuentum, Principatuq́ue per ſummam fraudem & perfidiam deiectum cõquerens tantam iniuriam ſtilo vltus eſt. Cuius dictis neque omnino fidẽ abrogauerim, neque rurſus vnum eundemq́ue hominem tot tamq́ue immanibus ſceleribus contaminatum facile crediderim. Verum in re minime comperta iudicium meum non interponam.

SIGISMVNDI . DONATI

Aequoream PAVLVS claſſem ducturus in altum,
Hoſtibus atque ſuis damna daturus erat.
Illi autem tutis ſe continuere latebris,
Atque ſibi tacita conſuluere fuga.

Atque

Atque ita dum pugnam detrectauere, fatentur
Victos ſe unius eſſe timore uiri.
Quid faceret Dux iſte manu fera bella capeſſens,
Hoſtem ſi ſolo nomine terrefacit?

FRIDERICVS. FVLGOSIVS CARD.

AT FRIDERICVS. FVLGOSIVS tanto viro Octauiano haudquaquam pudendus frater fuit, quamquam ingenio longe diuerſo. quod in Octauiano mite & clemens fuit, at in Friderico vehemens & impotens, atq. ideo a moderatione Octauiani ſæpe recedens, peracre tamen & præſtans, in magnisq. rebus tractandis perpetuo verſatum. in quibus magnum vſum & intelligentiam conſecutus eſt. Acceſſit ad hominem commendandum multiplex eruditio, ſacrarumque rerum haud mediocris cognitio. vt nobile hoc fratrum par illud extiterit, quo nullius nomen ab egregijs noſtræ ætatis grauiſſimisque ſcriptoribus magis celebratum ſit. Illud vero ſolidæ, neque fucatæ, aut adumbratæ virtutis rarum ſpecimẽ fuit, quod humanos caſus, fallacesq. huius vitæ fluxæ & caducæ ſpes ſecum reputans; mente Diuinitus monita, rationeque vitæ cõuerſa faſtui & ambitioni ſe ſe ſubtraxit, a ciuilibusq. muneribus & contentionibus procul abſceſſit, ac Diuino cultui ſe totum dedit, negotijsque Aulicis plurima ſalute dicta ad gregem ſibi commiſſum paſcendum Eugubium conceſſit. in quo regendo ita omnes diligentiæ, continentiæ, pietatis, liberalitatis in egentium inopia ſubleuã da partes impleuit, itaque eius virtus & religio eluxit, vt non Italiæ finibus contineretur, ſed totum orbem peruagata ſit; aduerſarijq. ipſi noſtri hunc virum in perpaucis illis numerarent, quos ſolos Epiſcoporum nomine dignos ducerent. quæ laus ab inuitis præſertim & ſacerdotalis ordinis perpetuis obtrectatoribus & inſectatoribus

expreſſa quanta ſit, facile intelliget, ſi quis cogitauerit, quantum ſit Epiſcopis impoſitum onus, cuiusque muneris colendi cauſſa ſit inſtitutus Epiſcopus. Nec minùs continentiæ animiq́ue omnem faſtum contemnentis ſignum expreſſit in Cardinalatus honore vltro delato recuſando, quem retractans ac gemens accepit Paulo Tertio pro imperio, ac pro iure ſacroſanctæ poteſtatis cum illo agente, pœnasq́. in contumaces & dicto non audientes ſtatutas comminante. Verum cum multa Romæ offendiſſet, quæ minus illum delectarent, ipſeq́. libertatem ſuam in ſententia dicenda cum officio ac pietate coniunctam non ſatis placere intelligeret, iterum relicta Aula ad priuatam eccleſiam regẽdam reuerſus anteactæ vitæ curſum digno exitu concluſit.

FVLVII. CARDVLI

Quæ te Musa libens tacitum FVLGOSE relinquat,
Inferior meritis ſit licet illa tuis?
Non pia uita minus, quàm te cognomen honorat.
Nomina conueniunt moribus apta probis.
Fulgebas quondam terris uirtute opibusq́ue,
Et ſophia, & titulis, murice clarus, auis.
Nunc cælo fulges ipſis fulgentior aſtris,
Agnoſcit ſydus patria læta ſuum.

LAVRENTIVS. CIBO. CARD.

LAVRENTIVM. & INNOCENTIVM CIBO Cardinales cum propriæ virtutes, tum generis nobilitas, & claræ propinquitates ab obliuione hominum vindicāt. Gentilitiū enim habēt Pontificiū decus Innocentij Octaui nepotes; & clariſſimæ Mediciæ gentis affinitate præfulgent. in qua gente maximū, atq. haud ſcio, an præcipuū fuiſſe dicam Italiæ ornamentum. quippe quæ præter ceteras

teras ampliſſimas laudes illã præclaris artibus exornarit, quas ex altiſſimis tenebris, quibus innumera ſæcula obrutæ fuerant, in lucem extraxerit. ceterum vtriusq. ſuæ ſunt propriæ commendationes. nam LAVRENTIVS religionis fama in primis clarus fuit, qui ſacras cellas multas extruxerit, ac peramplis vectigalibus dotarit, ad hoc natura ita miti, tantaque morum comitate & ſuauitate fuerit, vt omnibus charus & acceptus in principibus Cardinalibus numeraretur.

PANDVLPHI. GHIRLANDAE

Inſignis pietate uiret Laurentius æuo
Omni. quem Patrem purpura condecorat.
Illius nomen non ulla aboleuerit ætas,
Quod ſacris creſcit cum ædibus innumeris.

INNOCENTIVS. CIBO. CARD

At IN. INNOCENTIO acrius & viuidius ingenium fuit, cuius duabus maximis in rebus egregium ſpecimen edidit. Altera fuit in vrbis direptione; cum ſacroſanctus Pontifex arce incluſus hoſtili arbitrio obnoxiam animam duceret; maximaque Cardinalium pars Placentiam conueniſſent, vt capita conferrent. Qui cum rebus Romanis diffidentes de relinquenda Italia, ſedeque Pontificia Auenionem transferenda conſilia agitarent, INNOCENTIVS atrocis rei fama commotus eo ſtatim accurrit; Scipioniſque egregiam olim indolem; animumq. nullis malis infractum non minori in re noſtro ſæculo rettulit. Abiectos enim metu Patres atque animum deſpondentes erexit, ac ſaluti deſperare vetuit, a degneriq. conſilio præclara oratione reuocauit. Vt immortalem gratiã Pontificij ſolij retẽti Italia patria INNOCENTII virtuti & conſtantiæ debeat; claraq. gens Cibo nobili & veteri Græcia oriunda ſacræ Romanæ eccleſiæ, a qua ad ſummũ

rerum faſtigium elata eſt, ſi non quam debet gratiam (neque enim tanto accepto ſplendori vlla eſt par gratia) at certe quantam maximam quæuis vel in primis ſpectata virtus poteſt, reddidiſſe ſit exiſtimanda. Alterum eximij conſilij nulli ve moli ſuccumbentis animi documentum fuit, in rebus Florentinis Alexandro Medicio Duce interfecto ad tumultum ſpectantibus pacandis, cauſſiſque magnorum motuum præcidendis. Vt appareat INNOCENTIVM ad rempublicam gerendam in primis natum fuiſſe, niſi otium vitæ a contentionibus remote nimium amplexatus procul a Romana Aula maximam ætatis partem egiſſet.

IOANNIS. CASANAE.

MONTERVBRENSES

Salue Heros Romani olim pars magna Senatus,
Circum humeros Tyrio cinctus qui muric e ſacros
Haud umquam es paſſus transferri ſceptra Quiritum
Vltra alpes, Latij ſolus non immemor ipſe.
Imperia ecce tibi Tybrim poſita inter & Arnum
Accepta aſſeruata refert prudentia & aſtu
Multorum extincta capitum abs te funditus Hydra.
Maximus ille Ducum Medices pars maxima terræ
Auſonio in ſolio reſidens nunc Coſmus auito.
Quo facto æternum gaudet Florentia, teque
Principe læta ſuo tollit ſuper æthera laude.

ANTONIOTTVS. ET. IO. BAPTISTA PALAVICINI. CARDD.

MVtuis ſe ſe ornamentis, redundantibusq. alterius in alterum laudibus illuſtrant ANTONIOTTVS patruus & IO. BAPTISTA fratris filius Palauicini Cardinales

les diuerſo virtutum genere ac diuerſis vitæ inſtitutis cõmendati. ſumma enim grauitas, prudentia, conſilium, integritas ANTONIOTTI ita eluxerunt, vt vacuo ſolio in Pontificijs comitijs multos ex candidatis dignitate longe antecederet, propeq́. ſit factum, vt ad Apoſtolatus faſtigium perueniret, multorum patrum conſenſu meritis & perſpectæ virtuti ſummum locum deſtinante. Verum Pontificiæ ditionis partim e Tyrannorum, partim ex manibus exterorum Principum extortæ & recuperatæ gloria fatali Iulij ingenio Diuino cõſilio reſeruabatur. Neq. tamen ANTONIOTTI Pontificatu præteriti opera in maximo & grauiſſimo omnium negotio non Chriſtianæ reipublicæ vtilis fuit. Legatus enim ad Ferdinãdum Hiſpaniæ, & Lodouicum Galliæ Reges de pace inter illos cõponenda miſſus eſt, in celebri illo Saonæ conuentu, quo omnium fere Chriſtianorum Procerum concurſus factus eſt ad tantum ſpectaculum oculis perfruendum. neque enim quidquam conſpectius eſſe poterat, quàm duos maximos omniumq́. potentiſſimos Reges, qui omnia Chriſtiani orbis conſilijs ſuis traherent, totius Europæ nobilitate ſtipatos in exigua vrbe coniunctos eodem cõtubernio eademque menſa vtentes intueri, Legatumq́ue Pontificium ſacra purpura fulgentem inter tantos Reges medium conſidere. ANTONIOTTVS igitur in tantorum Regum animis tractandis & permulcendis ita ſe geſſit, vt haud paruum momentum in illius moderatione, lenitate, ſapientia ad ſummorum Principum animos inter ſe conciliãdos fuiſſe exiſtimetur. At IOANNES. BAPTISTA eximia Pontificij, & Cæſariani iuris ſcientia præditus per omnes forenſium honorum gradus, in quibus eius doctrina, ingenium, induſtria multos annos elaborauit, ad ampliſſimum ordinem peruenit, in quo cum haud diu fuiſſet, humanæ conditionis neceſſitate ſublatus eſt, vt eius virtus minus in Cardinalatu enituerit. Ceterum

cum

cum magna fortuna offenſionibus ſit obnoxia, factum eſt, vt vir ampliſſimus obtrectatorum liuorem non effugerit, aſpero carmine ac virulentis quamuis non iniucundis ſalibus reſperſo ita perſtrictus.

Cui ligur eſt genitor, genitrix cui Græcia, ponto
Qui medio eſt natus, uir bonus eſſe poteſt?
Ni uani Ligures, ſi non ſit Græcia mendax,
Ponto ſi qua fides, uir bonus eſſe poteſt.

Quo carmine tantum abeſt, vt quidquam de viri clari fama detrahatur, vt illa potius augeatur. qui enim vitam & mores hominis carpere non potuit, falſa conuicia in genus & originem intorſit. Quis enim neſcit Græciam omnis ſapientiæ omniſq. doctrinæ & eruditionis parentem & altricem mortalium ingenia egregijs artibus ad humanitatem excoluiſſe? Neque ſummus Poeta Ligures vanitatis aut animi fruſtra elati ipſe arguit, ſed maledictum a maleuolo hoſte coniectum perſona illius inducta refert. qui ſententiam ſuam de Liguribus declarauit, cum illos inter nationes, quarum virtute Italia illuſtretur, connumerat.

Aſſuetumque malo Ligurem, pubemque Sabellam.

Et T. Liuius Ligures natos dicit ad militarem diſciplinam inter reliquorum interualla bellorum Romanis continendam. adeo viuida gentis ingenia nullis cladibus frangi poterant, quin ad libertatem recuperandam nouis ſemper motibus conſurgerent. ex quibus igitur rebus maleuolus Poeta inuidiam Ligurum genti ſtuduit cōflare, ex ijſdem contraria gloria ita colligi poteſt.

Cui Ligur eſt genitor, genitrix cui Græcia, ponto
Qui medio eſt natus, uir malus eſſe poteſt?
Nonne malo aſſuetus Ligur eſt? ſapientia nonne
A Grais? nonne eſt & Venus orta mari?

Egregiorum

Egregiorum hominum ferax fuit gens Palauicina, cum pluresque ſacros Antiſtites tulit probitate & prudentia conſpectos. in quibus Petri Franciſci & Cypriani virtus enitet. quorum ille Aleriæ Epiſcopus dum in paſtoris muneribus obeundis nihil ſibi parcit, morbo ex Corſicæ noxio cœlo contracto deceſſit. Hic Genuenſem Eccleſiam Archiepiſcopus regit, quaque diſciplina ſibi commiſſos ſacerdotes formare cōtendit, eius ipſe præclarum ſpecimen vita & moribus exprimit. Petrus Franciſcus peracri & viuido ingenio fuit eximius Pontificij & Cæſariani iuris interpres, neque elegantis eruditionis expers; Cyprianus primos annos politioribus litteris & Philoſophiæ ſtudijs dedit, mox ſe ſe ad ſacram doctrinam conuertit, in qua haud contemnendos habet proceſſus.

BENDINELVS. SAVLIVS. CARD.

INauſpicatus genti Sauliæ opibus florenti ſacræ purpuræ honor fuit, quo BENDINELVS à Iulio Secundo donatus eſt. neque dubitatur, quin magni nominis Cardinalis euaſurus fuerit, ni ab indignatione ſe ſe in nefarij conſilij contra Pontificem initi ſocietatem præcipitem dediſſet. Viuido enim & præſtanti ingenio fuit, neq. politiorum litterarum rudis. quas in alijs quoque amauit, & amplexus eſt. quippe qui litteratos homines in familiaritatem acceptos aluerit & fouerit. in quibus fuerunt Ioannes Maria Catanæus, qui in heri gratiam vrbem Genuam eleganti poemate deſcripſit & laudauit, ac Paulus Iouius, quo nemo in prophanis rebus plura ſcripſit, aut magis noſtram ætatem ſcriptis ſuis illuſtrauit, feliciſſima rerum copia, ingenijque vbertate, ac ſtili ſublimitate omnes profecto ſuperaturus, niſi ingenio nimiū indulgens, dum ſcribendi impotenti auiditate veluti rapidiſſimo

pidiſſimo æſtu effertur, in ſcriptis ſuis limandis ac poliendis ſupine negligens interdum fuiſſet, vt fluere lutulentus aliquando exiſtimetur, quæ res magnum de illius gloria cumulum deijcit.

Inuida Virtuti mala ſors cum cerneret in te
Ingenium & dotes eximias animi.
Non tulit, atque tuis ſucceſſibus obſtitit, auſo
Ad decus intentum continuiſſe gradum.
Felix, ſi quo cœpiſti dare uela per altum
Hoc ires curſu tuque tuumque decus.
Nam uirtus cum purpureo te ornauit amictu
Promiſit triplex tum diadema tibi.
At ſors, quæ meritos olim ſubtraxit honores
Non potuit ſuperis te prohibere choris.
Hic tu Cæleſtes inter ſanctumque Senatum
Spernis opes, auri pondera, regna, decus.

AVGVSTINVS. SPINVLA. CARD.

DVæ ſunt omnino reipublicæ gerendæ artes. quarum illa præſtantiſſima eſt, quæ conſilia publica regit, quæ de magnis rebus, de bello, & pace ſuſcipienda & ponenda, ac de ſumma republica deliberat, quæ leges condit, quæ iudicia exercet, quæ exercitibus præeſt, remque militarem adminiſtrat. Secundas dignitatis partes obtinet illa, quam recte Quæſtoriam vocaueris. Huius munus eſt ærarium conſeruare, vectigalia publica tractare & augere, frumenta, commeatus, annonam, commercia prouidere, rem pecuniariam expedire, neceſſarios apparatus, bellica inſtrumenta, ſtipendia exercitibus ſuppeditare, eiuſmodique alia multa gerere & procurare. Primam illam, quæ altiſſimum locum in humanis rebus obtinet, haud ſane AVGVSTINVS. SPINVLA magnopere attigit. at in ſecunda ita verſatus eſt, vt in pri-

mis

mis noſtræ ætatis hominum excellere exiſtimatus ſit; ex eaque ſibi ad magnos honores, poſtremo etiam ad ſacrã purpuram gradum fecerit, ampliſſimumque Romanæ Quæſturæ magiſtratum, quem Camerarium vocant, obtinuerit, vir frugi & in quotidiano quidem cultu, qui tenuis & ab omni luxu & ſplendore abhorrens fuit, parcus, ceterum in hominum inopia ſubleuanda, amicis, clientibus, familiaribus opibus augendis, quæ longe clarior laus eſt, large munificus. Atque vtinam Andreas Spinula honorificentiſſimo Decemuirali Romanæ Quæſturæ Magiſtratu, quem clericum Cameræ vocant, perfungens vt ingenio, doctrina, virtute ſua ſeſe ampliſſimo ordine dignum oſtendit, ita amicos & clientes breui votorum ſuſceptorum damnet.

ANDREAE . SPINVLAE

En AVGVSTINVM quamquam Zenone carentem
Sedulitas animi uiuida, & unica gens
Spinula prouexit ueterum ditiſſima laudum,
Seu genuit claros, ſeu genita eſt Ducibus.
Quo uim conſilij teſtetur purpura Romæ
Ad cælum illuſtres poſſe uocare uiros.

HIERONYMVS . GRIMALDVS . CARD

MVltis grauibuſque de cauſſis mihi tamen haud ſatis compertis Hieronymus Grimaldus e priuata vita euocatus a Clemente VII. in ampliſſimum Cardinalium collegium cooptatus eſt, vir integer, & in ſententia dicenda libertatis & ſenatorij officij memor. Grimaldæ igitur gentis nobiliſſime & præpotentis atque opibus florentis, caſtellorumque & populorum veteri dominatu inſignis, quæque in quattuor illis numeretur, quæ turbu-

lentis reipublicæ tẽporibus, tum cum omnia Gibellinatum & Guelfarum factionum ſtudijs arderent, capita rerum Genuæ fuerunt, Regnumque in Patria diu poſſederunt, Hieronymus nouo hoc honoris titulo ſtemmata auxit. Neque vero vna cum Hieronymo gentis Grimaldæ gloria occubuit, quàm Dominici cognati viuidum verſatileque ingenium, & ad omnia magna natum magna ſpe & haud contemnendis initija incipit excitare. qui vir ad togæ artes iuriſque ciuilis ſcientiã in Aulicis negotijs conſpectam bellicarum quoque rerum cognitionem, & vſum addidit. Cuius rei preclara dedit documenta Pontificiarum claſſium Procurator & Quæſtor, cum in ceteris expeditionibus aduerſus Turcas ſuſceptis, tum in ea inprimis, in qua clariſſimus & celſiſſimus Princeps Ioannes Auſtrius maxima, ex omnique ſæculorum memoria maxime memorabili victoria parta Turcarum maritimas opes fregit. in quã expeditione nõ omnia modo, quæ fuerunt mandati muneris, magna cum ingenij, conſilij, diligentiæ, integritatis laude cumulate impleuit Dominicus, ſed in ipſo quoq. prælij ardore ſtrenuam ac fortem operã acriter pugnans nauauit in medio diſcrimine intrepide verſatus. Vt Pio Quincto, & Gregorio Tertiodecimo ſapientiſſimis Principibus plane ſatisfecerit, graduma. ſibi ex eo munere ad maiora feciſſe exiſtimetur; neque dubitetur, quin in præſtanti eius virtute genti Grimaldæ vtraque commendatione inſigni magnum ſit futurum decus.

HIERONYMVS . AVRIA . CARD

Res diu ac multum quæſita eſt; magniſque diſputationibus iactata, in laude ne an in vitio ponendũ ſit illorum conſilium, qui procul a republica, ab omnibuſque

que publicis muneribus abſcedentes in priuatæ vitæ otio omnem ſibi ætatem agendam decreuerunt. Sunt enim qui id vel eorum hominum eſſe dicant, quorum mentes exiles & anguſtæ ſplendorem illum & dignitatē, quæ eſt in republica gerenda, egregiaque honoris & amplitudinis præmia, quæ vitam illam conſequi ſolent, capere non poſſunt, quique humiliter & demiſſe de ſe ſentientes nihil amplum aut magnificum poſſunt ſpectare; nullamque eminentem virtutis imaginem intueri; atque idcirco ſeſe illi oneri ſubtrahunt, cui propter imbecillitatem ſe impares intelligunt; vel eorum, quibus voluptaria vita ac mollis cordi eſt, quique libidinibus dediti nullis ſe moleſtis negotijs velint implicari, quæ ipſos a voluptatibus omnibus ſenſibus hauriendis, in omnique vita perſequēdis interpellent. At nonnulli, ijque non indocti longe contrariam diſputandi rationem ingreſſi, magni & excelſi animi eſſe ſtatuunt, omnia humana, omneſque honores, & omnem vitæ huius faſtum ſubter ſe poſitum exiſtimare; prudenterque facere eos contendunt, qui vitam illā diſſidiorum, ſimultatum, contentionum plenam, adhoc inuidiæ, obtrectationi, calumnijs obiectam vitent; ſummæque ſapientiæ eſſe affirmant, graues & horribiles caſus eorum, qui vitam Aulicam amplexi ſunt, ac domorum & familiarum euerſiones ſecum reputantem, ab illis turbulentiſſimis moleſtiarum tempeſtatibus, quibus ea vita infeſta eſt, quibuſque multos ſæpe obrutos vidimus, in tranquillum priuati otij portum confugere. mirisque proinde laudibus extollunt vetus illud Græcorum dictum λάθε βιώσας Nos rem ambiguam & controuerſam ex hominum, qui alterutram vitam ſequuntur ingenijs exiſtimandam ducimus; eosque, qui ijs, quas modo commemorauimus, de cauſſis priuatæ vitæ tranquillitatem reipublicæ gerendæ dignitati præferunt, non quidem magis laudandos, aut ijs ante-

ponendos exiſtimamus, qui omne conſilium ſuum, ingenium, operam patriæ ac reipublicæ nauandũ cenſent, ſed excuſandos, ac nonnumquam etiam imitandos. Qualis fuit HIERONYMVS. AVRIA Cardinalis. in quo viro tantum robur animi & conſilij fuit, vt illum ignauia ac deſidia, aut nequitia procul a Romana Aula ætatem egiſſe nemo, cui vir ille notus fuerit, dicere audeat. quippe qui antequã in Andreæ Auriæ gratiam a Clemente VII. in Senatum lectus eſſet, multa ingenij, conſilij, prudentiæ in republica Genuenſi in vario munerum genere adminiſtranda, egregiaque documenta dederit, vt a ſpectata virtute dignus habitus ſit, qui eſſet in duodecimuiris legum ferendarum, & ſtatus rerum emendandi ac conſtituendi. in quo munere obeundo opinioni hominum abunde reſpondit. Talem igitur virum quis non ſapienti conſilio ac meditata ratione Aulam, atque illas contentionum procellas putet vitaſſe?

IO. BAPTISTA. CICADA. CARD.

TOt tamque eximiæ virtutes nomen tuum commendant IOANNES. BAPTISTA. CICADA, vt difficilius ſit in tuis laudibus exitum, quàm principium inuenire. Quid enim in te primum mirer? præſtantem ne doctrinam? an ciuilium rerum cognitionem? vt nihil eſſet in vſu Romanæ Aulæ poſitum, quod tuam ſcientiam effugeret? an acerrimam illam cæleſtis prope ingenij vim, ſollertemque quandam mentis aciem ad omnia quamuis ardua & implicata expedienda, & ad exitum perducenda? quibus virtutibus id aſſecutus es, vt Regnum in rebus forenſibus, dum vixiſti, obtineres, nullaque magna res eſſet, quam non de tuo conſilio Romani Pontifices gererent. Vt etiam ij, qui tibi parum æqui fuerunt, te ad magnas deliberationes adhibere cogerentur? an fidem & cõ-

ſtantiam

ſtantiam in iuſtitiæ & oppreſſorum defenſione, vt nullã vnquam pro amicis & clientibus dimicationem recuſaueris? quorum firmiſſimum præſidium & columen ſemper fuiſti: nemoque in tuam opem & tutelam confugerit, quem ſineres euerti, quemque non honoribus & fortunis auctum reddideris. In me quidem ea tua ſunt merita, vt Numinis cuiuſdam venerationem apud me obtineas. Quibus quam aliam in præſentia, quam eam, quæ facultatis noſtræ eſt, hoc Elogio gratiam referam? cuius ea erit clauſula, ſacræ purpuræ ampliſſimum honorem tantorum meritorum minimi pretij inſtar fuiſſe. Vnum nobis in tanto mœrore reliquum eſt ſolatiũ Carolus fratris filius Ingaunorũ Epiſcopus mitiore ingenio vir. qui vt te virtutibus reddit, ita honoribus quoque ſubſecuturus exiſtimatur. Cuius rei haud dubiã ſpem facit, quod iam a Gregorio Tertiodecimo ſapientiſſimo Principe ad grauiſſimas reipublicæ partes gerendas adhiberi cœpit.

ANTONII . VACCAE

Quis tua quàm fuerit uiuax & feruida Virtus
Dicat, & ingenium magne C I C A D A tuum?
Impiger ethereos meat ut ſol aureus orbeis,
Omnia colluſtrans calfaciensque ſimul,
Sic tua mens uelox ima & ſublimia rerum
Officij conſtans, propoſitique tenax
Luſtrauit fouitque bonos ſuper omnia amicos,
Et tulit, ut cælum creditur altus Atlas.
Mirus in aduerſis rebus miruſque ſecundis
Vera in te fulſit Iuſtitia & Pietas.

SIMON . PASQVA . CARD

QVæ duæ res in vnum eundemque hominem conuenire perraro, ac vix vnquam ſolent, præſtans ingenium,

ingenium, & ſumma animi moderatio, eæ ambæ in SIMONE PASQVA ita enituerunt, vt de illo ornando, certaſſe videantur. Nam & in Philoſophiæ ſtudijs, quibus primæ ætatis tempora in Gymnaſijs publicis dedit, ita excelluit, vt in noſtræ ætatis philoſophorum principibus numeraretur. quam haud exiguam laudem cumulabant ſingularis morum facilitas, miraque naturæ comitas, ac ſermonis affabilitas. quibus virtutibus cum formæ dignitate coniunctis voluntates & ſtudia hominum ita ad ſeſe attrahebat, vt apud principes viros, quorum frequenti conſuetudine vſus eſt, in gratia & in honore ſemper fuerit. Et virum tantis ingenij & induſtriæ præſidijs ad maxima quæque gerenda inſtructum priuatæ vitæ otium ambitionis ſtudijs, & honorum cupiditati antepoſuiſſe, proculque a publicis muneribus & ciuilibus contentionibus quietam & tranquillam ætatem egiſſe, ſummæ moderationis, excelſique animi, atque humana deſpicientis atque infra ſe poſita putantis præclarum ſpecimen fuit. quamquam honores & legationes ad maximos Principes publice ſibi in patria interdum mandatas declinare non potuit. in quibus obeundis & magnam a Principibus, ad quos miſſus eſt, gratiam inijt, & apud ciues ſuos haud exiguam laudem peperit. Quibus rebus id aſſecutus eſt, vt honores, quos numquam quæſiuit, illi ſint vltro delati. Neque enim Pius Quartus acer ingeniorum exiſtimator paſſus eſt, virtutes familiari vſu perſpectas debiti honoris luce carere. qui ſimulatque Pontificatum inijt, SIMONEM e patria euocatum Epiſcopalibus inſignibus ornauit. ad quod munus colendum cum ſibi alia præſidia adiungenda intelligeret, SIMON vir Græcarum litterarum ſcientiſſimus, omnique eleganti eruditione perpolitus ſacræ doctrinæ ſtudia maiore opera repetijt; viuidique ingenij felicitate breuiſſimo temporis curriculo ad ſummos peruenit. quæ res ceteris diu-

turni

turni laboris, ac temporis eſſe ſolent. cuius rei periculũ factum eſt in Concilio Tridentino, quo ab eodem Pio ſeptuageſimum annum natus miſſus egregium ingenij, doctrinæ, pietatis, religionis in celeberrimo Chriſtiani orbis Theatro ſpecimen dedit. Multiplici igitur doctrina, innocentia, prudentia, integritate commendatus Simon ab eodem Pio in Cardinalium ordinem ſumma cum omnium bonorum lætitia cooptatus genti ſuæ Paſquæ, quæ complures Nobiles & inſigens viros patriæque in primis vtiles tulit, aditum ad tantum honorem Princeps reſerauit. qui in tanta dignitatis ſede locatus is ſtatim apparuit, vt omnes ſtatuerent, ampliſſimo honore non tam præmium meritis debitum perſolutum, quam ex illo ad ſubliniora SIMONI gradum factum, quam expectationem mors Romanæ Aulæ acerba, ſuis luctuoſa, bonis omnibus grauis eluſit.

M. ANTONII. BOBBAE. CARD.

Egregio PASQVAM finxit Deus ore SIMONEM
Eximijſque animum uirtutibus imbuit, ut quas
Condidit inſignes præſtanti in pectore dotes,
Protinus exprimerent oculi ſub fronte decori.
Ingenua, e liquido ceu picta corallia fulgent
Criſtallo, nullam roſei perpeſſa nitoris
Iacturam, mittuntque ſuos illæſa colores.
Illuſtri quantum is patria, celeberrima tantum
Vrbs Ligurum claro fœlix lætatur alumno,
Conſiliumque, operamque haud raro experta fidelem.
Quem modo purpureo ornatum uenerata galero eſt
Inclyta Roma ſacri columenque decuſque Senatus,
Virtutis propria nitentem fortibus alis,
Dum ſublime uolat, mors abſtulit inuidia terris
Ingenio pollentem acri, uiridique ſenecta.

HIP-

HIPPOLYTI . CAPILVPII EPISCOPI . PHANENSIS

Felix qui potuit naturæ diſcere leges,
Immenſumque uagi noſcere ſolis iter.
Sed longe ante alios felix, qui colligit alto
Miſſa polo e ſacris aurea dona libris.
Sed te P A S Q V A nequit dici felicior alter,
Qui ui Diuinæ mentis utrumque facis.

BENEDICTVS . LOMELINVS CARD.

IN BENEDICTO quoque LOMELINO ampliſſimo Elogio ornando non plus me ſtudijs, quæ illi pro egregijs in me meritis ſumma debeo, quàm veritati tribuiſſe, teſtis eſt Romana Aula, cui hominis virtutes per tot annos ſunt ſpectatæ. æque enim hunc virum ingenij atq. voluntatis bona commendant. Nam in Pontificij & Cæſariani iuris ſcientia ita excelluit, vt adoleſcentiam nondum egreſſus, quod tempus ceteris ad perdiſcendum datur, profitendi munus publice mandatum ſumma cũ ingenij ac doctrinæ laude ſuſtinuerit. nec minores ſunt integritatis & innocentiæ laudes. quibus accedunt mirus animi candor, naturaque ſimplex & aperta, nullaque maleuolentia infuſcata, quoque nihil ex omnibus humanis rebus præſtabilius eſt, ad bene merendum de omnibus, quicunque in illius opem confugiunt, in primis propenſa. comitantur incredibilis facilitas ac morum ſuauitas, ſingulariſque humanitas. quæ ſummæ & præſtantes virtutes cum relicto Gymnaſio ad gerendam rempublicam acceſſiſſet, illum per omnes honorum gradus ad Cardinalatum tandem extulerunt. quem ille honorem in gentem ſuam Lomelinam nobilitate &

opibus

opibus perpetuo florentē primus intulit, vt plus huic viro maiores ſui, quā ſuis ipſe maioribus debere videantur; maioraque ipſe illis ornamenta dignatione ſua reddidiſſe, quàm quantum ipſe ab illorum ſplendore acceperit commendationis. Gentis Lomelinæ orientem ſacerdotij gloriā haud parum cū egregijs virtutibus, tum dignatione ſua cōdecorat IACOBVS. Petri filius qui nullis externis præſidijs, nulliſq. opibus, nullaue potentia aut gratia ſubnixus, ſed meritis ipſe ſuis, documentaq. ſui in inferioribus ordinibus, honorumq. titulis dando ad ampliſſimum Panhormitanū Archiepiſcopatū ſibi gradum fecit. Multa huius viri in rempublicam conſtant officia. Nam in tridentino cōcilio eius doctrina & ingenium in arduis quæſtionibus differendis, ſententiaque de grauiſſimis eccleſiæ negotijs dicenda enituit; adhoc opera & induſtria ſanctæ Pontificiæ ſedi in exulceratis rebus multiplici vſui fuit. Prudentia vero in primis conſpecta eſt in honorifico legationis munere ad Gregoriū Tertiumdecimū, quo pro Philippho Rege celſiſſimo de maximis Regni Siculi rebus perfunctus eſt. Inqua legatione Pontificis animum à Poſtulatis abhorrentem leniter tractando tandem expugnauit, perarduumque negotium, quo Siciliæ ſtatus non in poſtremis continebatùr, cum magna vtriuſque Principis gratia tranſegit. Vt ſummum hoc beneficium nobiliſſima inſula Iacobi prudentiæ & induſtriæ ſe ſe debere fateatur. Vt omittam multas Ditionis Pontificiæ vrbes, quibus ſumma cum iuſtitiæ & prudentiæ laude præfuit.

FVLVII. CARDVLI

Hactenus & ſophiæ ſtudijs florebat, & armis
Lomelina opibus gens, atauiſque potens.
At ſacra, quæ clarum decoraret purpura nomen,
Deerat adhuc, ætas hanc quoque noſtra dedit.
Dotibus en præſtans animi, doniſque Mineruæ,
Et magis maior iam BENEDICTVS auis

Auget honore domum, mitraque inſignis, & oſtro
Quæ ſuperi debent, huic potiora dabunt.

IOANNI. CARGAE

Inter opes atque arma, quibus terraque marique
Lomelina domus clara potensque nitet,
Primus Romano fulget BENEDICTVS in oſtro
Inſignis ſacra purpureusque toga.
Cedite opes atque arma, nouus ceu lucifer orbi
Additus omne ſuis hic decus auget auis.
Illi magnanimis titulos heroibus æquant,
Hic ualet in terris proximus ire Deo.

VINCENTIVS. IVSTINIANVS. CARD

EA dedit VINCENTIVS. IVSTINIANVS in magnis rebus gerendis eximiæ virtutis documenta, ita ſe ſe in magnis procurationibus adminiſtrandis maioribus dignum ſemper oſtendit, vt Cardinalatui, qui honor in ſacerdotum ordine proximum a Pontifice Maximo dignitatis locum obtinet,non minorem reddat ſplendorem, quàm ipſe ab illo illuſtretur. Huius enim viri tanta vis ingenij & conſilij fuit in Dominicano ordine, cui duodecim annos ſummus Magiſter præfuit,cũ octauũ & trigeſimum agens annum ad eum locum perueniſſet, moderando, vt ex multorum ſæculorum memoria eum ordinem neque pacatiorem, neque maiore in concordia & charitate inter ſe fuiſſe conſtet. quæ res quantæ virtutis ac prudentiæ fuerit, facile intelliget, ſi quis ſecum reputauerit, quàm longe lateque fuſus ſit is ordo, quippe qui omnes Chriſtianas prouincias ampliſſimis cœnobijs occuparit, quot ex nationibus, quamque ex varijs hominum ingenijs conſtet, quot viri in illo ſint genere & doctrina præſtantes. quæ res animos hominum inflare, & ad imperia contumaces efficere ſolent, quàm diffidentia

inter

inter ſe ſtudia in eo eſſe neceſſe ſit. Quis igitur verſatile IVSTINIANI ingenium ad omnes hominum naturas tractandas aptum non admiretur? illud vero longe mirabilius ac pene Diuinæ laudis ſpecimen fuit, quod in tam contrarijs inter ſe voluntatibus hominum regendis & moderandis, in tantaque mole ſuſtinenda nemini offenſus gratiam omnium partium ac volũtates tenuit, inuidiamq; & obtrectationem perpetuas eminentis virtutis & gloriæ comites IVSTINIANVS magnitudine ſua obruit. Neq. vero laudibus in Dominicano ordine regendo ceteræ res geſtæ non reſponderunt, aut minorem in maximis & grauiſſimis Chriſtianæ Eccleſiæ negotijs, prudentiæ, conſilij, ingenij vim expreſſit. quippe cuius in primis iudicio, opera, induſtria, in rebusque ducendis lenitate in Tridentino Concilio, quo quidquid floris Chriſtiana habu. reſpublica, conſtat conueniſſe, Legati Pontificij in arduis rebus expediendis vſi ſunt, eoq. interprete quamplurima grauia & impedita negotia tranſegerunt. vt nullius omnino maiora operæ pretia aut merita conſtet extitiſſe. Accedit quod non parum clariſſimi viri laudes cumulat, Legatio ad Philippum Regem celſiſſimum de maximis & arcanis rebus obita, quo munere dum fungitur, abſens Cardinalis eſt factus.

HIPPOLYTI. CAPILVPII. EPISCOPI PHANENSIS

VINCENTI egregio ſic enitet aurea uirtus
Ore tuo, ut puro lucida gemma uitro.
Nec fuco aut maculis reſperſa apparuit umquam
Ceu ſol qui nitidum fert ſine nube diem,
Quaque uigil flectis Diuinæ lumina mentis,
Illa tibi ſemper præuia monſtrat iter.

Perge uiam, non fortunæ ſuper ætheris oras
Te rota, ſed uirtus te tua ſola uehit.

ANTONII. HORTENSII

Quis te magne pater taceat? quis laudibus æquet
Virtutem paribus IVSTINIANE tuam?
Te ſtupuere ſenes iuuenem, dum legibus ornas,
Dum ſancta cohibes relligione patres.
Te Rex Heſperiæ, te concio Dia Tridenti
Eloquio ſenſit, conſilioque parem.
Nunc o purpurei ſalue pars magna Senatus,
Perge decus meritis hoc decorare nouis.

FVLVII. CARDVLI

Tu quoque VINCENTI clariſſima fama tuorum
Multiplici magno nomine uincis auos.
Te ſibi relligio primis ſacrauit ab annis,
Ordinis illa Ducem, legit & illa patrem,
Conſilij & docti teſtis caduceus oris
Miſit ad Heſperij ſceptra ſuperba Tagi.
Abſenti naticanus largitur honorem
Sponte parens, Tyrius tempora cingit apex;
Curia gratatur reduci tibi, Roma precatur:
Quod ſupereſt, tribuent Numina, Viue diu.

XYSTVS. GALEOTTVS. CLEMENS

ROBOREII. CARDINALES

GEnuenſibus ciuibus abſolutis, vt ad reliquæ Liguriæ Cardinales deſcendamus, quid clariſſimæ genti Roboreiæ

Roboreiæ abeſſe dicemus de maximis omnis generis ornamentis ? Si enim clariſſima mortalium rerum ſpectemus, duos Pontifices Maximos tulit egregijs ambos virtutibus cōſpiciendos. IVLII quidē virtus Pōtificio ſolio ita honorifica & vtilis fuit, vt quidquid Romana Eccleſia ditionis prophanæ nunc poſſidet, id fere eius laboribus & conſtanti virtuti debeamus. Si ad militarem gloriam animum conuertamus, ſummum eius laudis faſtigium ætate noſtra Franciſcus Maria Dux Vrbini tenuit. Si ceteros ſacros ordines cogitatione complectamur, præter innumeros Epiſcopos ſex habuit Cardinales, Quorum quattuor Ligures ciues Saonēſes fuerunt. omnes ampliſsima fortuna vſi XYSTVS. GALEOTTVS. CLEMENS. LEONARDVS. XYSTVM & GALEOTTVM fratres clariſſimi generis ſplendor & ampliſſimus ſacræ purpuræ honor ab obſcuritate eripit. ceterum non ſane amplam materiam ſcribentibus præbent. Cuius rei in altero morbus, in altero breuis ætatis curſus cauſſa fuit. Xyſtus enim cum acerrimis podagræ doloribus cōtinenter vreretur, procul ab Aula & a publicis muneribus abſcedere coactus omnem fere ruri ætatem egit. Galeottus in ipſo ætatis flore immatura morte ſublatus eſt, vir litterarum politiorum non omnino rudis. extant nonnullæ odæ populari lingua ingenij indices. inſignis huius viri liberalitas ac Regia magnificentia cum erga amicos, tum in quotidiani cultus ſplendore in primis conſpecta eſt. His additur ex eadem familia CLEMENS, cuius memoria quibus priuatim ornamentis decoraremus, inuenire non potuimus. Tres igitur hi viri vt nomine, ita Elogio coniuncti erunt, quod quibus moribus, quibuſue rebus geſtis illos inter ſe diſtingueremus, nihil ſane nobis appareret.

LEONARDVS

LEONARDVS. ROBOREIVS. CARD

AT in LEONARDO ornando fortuna & natura inter ſe certaſſe videntur, ſi ethnicorum more loqui velimus. nam hanc fortunæ vocem a Chriſtiana profeſſione abhorrere nō ſum neſcius, quæ hæc & cetera omnia Diuinæ voluntati merito attribuit. adeo quidquid boni vtraque habuit, in illum cumulate congeſſit. nam illa clariſſimi generis nobilitatem, ampliſſimas opes, ſummos honores dedit; hæc præſtans ingenium, egregiamque ac Diuinam quandam animi indolem cōtulit. Eximia enim in hoc viro fuit Pontificij & Cæſariani iuris ſcientia, præterea ſanctiſſimi mores, perpetuo vitæ curſu integerrime acto. verum duæ in illo ingentes virtutes in primis conſpectæ ſunt, eximium iuſtitiæ ſtudium, ac ſingularis miſericordia; excellensque in egentium inopia ſubleuanda liberalitas. quæ virtus inter Chriſtianas altiſſimum locum tenet. quarum virtutum multa in omni vita clariſſima edita ſunt documenta, nos vtriusque ſingula exempla protuliſſe cōtenti erimus. nam cum ſupplicibus libellis, tam ijs, qui ad forenſes res regendas, quam ijs, qui ad beneficiorum diſtributionem pertinent, multos annos præfuiſſet, in eoque munere fungendo caſte & integre perpetuo eſſet verſatus, factū eſt, vt quidā ex cubicularijs longa & intima familiaritate illi in primis acceptus illum commonefecerit, etiam atque etiam animaduerteret, quæ enim in libello oblato continebantur, ea rem fratris oblique attingere. At Leonardus hominem verbis male acceptum oculis & auribus aſpernatus, faceſſe, inquit, protinus e conſpectu meo ſceleſte, qui tantum nefas mente concipere auſus ſis, vt pluris eſſe apud me ponderis fratris reſpectū, quam iuſtitiæ ſtudium ſuaderes, hominemque domo exegit. Et mortuum Leonardum

nardum miſerorum & egentium parentem pauperes diu multumq́ue luxerunt.

CAROLVS DOMINICVS. CARRETTVS CARD.

QVot Deus immortalis, quantæq́ue laudes CAROLI DOMINICI CARRETTI nomē verendū faciūt. nā ad præclari & peruetuſti generis nobilitatem acceſſerunt immenſæ opes. quæ res cum per ſe ad homines illuſtrandos ſatis valeant, tamen tanta eſt in Carolo clariſſimarū virtutum gloria, vt illarum ſplendore reliqua amplitudo pene obſcuretur, fortunæq́. & generis commendationes animi & ingenij bonis obruantur. Fuit enim in hoc viro præſtans ingeniū, adhoc ſingularis prudentia, tum autem eximius rerum humanarum vſus, in primis vero ſummū religionis ac pietatis ſtudium. Accedebat Regia in omni genere magnificentia, quæ ingentes virtutes mirifice decoraret. Neque vero indefeſſa virtus aut labore vmquā infracta eſt, aut negotiorum multitudini ſuccubuit, aut tædio & ſatietate relanguit, ſed eodem perpetuo tenore viruit ac viguit; omnisq́ue vitæ curſus Carolo in aſſiduis laboribus, atque in reipublicæ adminiſtratione acerrimaq́ue animi contentione continenter actus eſt. Prima gerendæ reipublicæ tempora Gallis data ſunt. pro quibus multis & peramplis legationibus de maximis rebus perfunctus eſt. in quibus obeundis ea ſui documenta dedit, itaq́ue nominis ſui fama Chriſtianas prouincias impleuit, vt Iulius Secundus quantus qualisq́ue Pontifex execrabilis interneciniq́ue odij, quo Galli a ſe diſſidebant, oblitus aduerſarum partium virum, ac pro illarum propugnatione expertæ conſtantiæ ad ſe euocatum ſacræ purpuræ honore collato in Senatum legerit. quod ſapiens

piens Pontificis conſilium ea quæ conſecuta ſunt, comprobarunt. In Piſano enim conciliabulo Carolus raro ac neutiquam vulgatæ virtutis exemplo ampliſſimorum beneficiorum ac partium immemor ſe ſe a ſeditioſorum conſilijs & ſocietate penitus ſegregauit, ſtudijsque cum pijs viris cõiunctis in Romani Pontificis cauſſam penitus demiſit. adeo vir pius ceteros omnes humanos reſpectus præ religionis ſtudio leues duxit. Præclaræ actioni omnis reliqua Caroli vita reſpondit. Cui in Lateranenſi Concilio vna cum nonnullis alijs negotium omnium grauiſſimum pacis inter Chriſtianos Principes componẽdæ datũ ſit. Iam vero immanes ſacrarũ Aedium ſubſtructiones Regio ſumptu, ac miro opere excitatarum, ampliſſimaque illis facta donaria quantum cumulum reliquis laudibus addunt? vt iure duo Principes Chriſtianarum rerum capita Leo Decimus Pontifex Maximus, & Maximilianus Cæſar Elogijs ſuis ampliſſimis verbis conſcriptis ingentium meritorum & virtutum Carolo teſtimonium dederint.

IO. BAPTISTAE. FONTEII PRIMIONIS

Non adeo Ideis quondam Curretes in oris
Vel Cybelen pulſu, uel coluere Iouem.
Carolus Heſperias quantum Carrettus ad aras
Et matrem, & uera pro pietate Deum.
O decus, o patriæ eximium, ſtirpisque paternæ,
Fratribus & claris anteferende tuis.
Nam ſi Fabritius Rhodios equitesque Magiſter,
Et Ligurum Alphonſus littora læua regit,
Ars tua turbatos dictis componere Reges,
Ars tua Pontificum maxima iußa ſequi.
Hinc dedit ille Deus, quoniam tibi templa placebant,
In ſummo poſitum templa fouere gradu.

PETRVS.

PETRVS. ET. RAPHAEL RIARII. CARDD

ILlud fere nobis natura eſt inſitum vitium, vt peccata ipſi noſtra vel temporibus aſſignemus, vel in negotia conferamus, vel fortunæ delegemus, vel alienæ voluntati & imperio tribuamus, vel in neceſſitatem, cui parendum fuiſſe dicamus, reijcere conemur, vel aliquam denique cauſſam criminis a nobis remouendi comminiſcamur. Vt ſunt hominum ingenia ad ſuam eleuandam culpam nimio plus copioſa. Sunt tamen nõnulli, qui hæc omnia in rebus humanis plurimum poſſe contendant, magnamq́ue in mortalium actionibus ponderandis vim habere, multumq́ue in vtramque partem vel ad laudem vel ad vituperationem imminuẽdum valere. quæ opinio etſi tamquam a Chriſtiana doctrina & pietate abhorrens a nobis & a pijs omnibus explodenda eſt, tamen minime miramur PETRI AC RAPHAELIS. RIARIORVM magni nominis Cardinalium Regium cultum & ſplẽdorem, quem illi in omni vita ſecuti ſunt, temporibus a nonnullis excuſari. Ceterum hæc nobis in preſentia quærenda non ſunt, neque viri ampliſſimi ſuo teſtimonio fraudãdi. quos Saonenſes ciues cum Xyſti Quarti affinitas, tum merita & virtutes ad ampliſſimũ ordinẽ, & ad ſummas opes extulerunt. quibus ceteros ſuæ ætatis ſuperarunt. PETRVS haud vulgari ſacræ doctrinæ ſcientia præditus fuit. RAPHAEL Pontificij iuris haud contemnendus conſultus. PETRVS. in ipſo ætatis flore extinctus eſt ampliſſimo Legationis Italiæ munere perhonorifice & cũ laude perfunctus. At RAPHAELIS Regia magnificentia cum multis in rebus, tum vero in immanibus ſubſtructionibus ſe ſe oſtẽdit. nam præter Hoſtiam & Portum inſtauratas, eas Ae-

des Romæ ædificauit, quæ Laurentianum templum laxitate ſua includens magnitudine, opere, materia cetera Europæ ædificia facile exuperare exiſtimentur. Vt Peregrini vrbem adeuntes duo duorum Ligurum eiuſdem vrbis Saonæ Ciuium, has nimirum ædes, ac templum Vaticanum Romanam magnitudinem ſpirantia honore defixi mirentur. Hic vir quamquam vitæ vno eodemq. tenore innocenter actæ perpetuum curſum tenuit, ac mira comitate morumque ſuauitate omnibus charus fuit, multa tamen ætatis tempora infeſta habuit, ac varijs & atrocibus fortunæ caſibus exercitatus & iactatus fuit: nam in prima adoleſcentia, cum recenter in Senatum lectus eſſet, in coniuratione Pactiana, quæ Iulianum alterum ex Medicijs fratribus ſuſtulit, concitati Florentini populi impetum vix effugit Laurentij alterius ex fratribus ſuperſtitis cura in primis & auctoritate e ſummo diſcrimine ereptus. præterea Valentino ad Sfortiam matronam & Riarios ſuos foro Iulij expellendos profecto ſibi timens noctu clam ex vrbe profugit, ac Mediolanum conceſſit. Iam vero in conſilijs in Leonis vitam Alphonſo Petrutio auctore initis carcere incluſus eſt, non quidem, quod ſocietatis parricidij inſimularetur, ſed quod cōiurationis cōſcius illam Pontifici non enuntiaſſe argueretur. quā rem horum ſæculorum Principes ad parricidij crimen ex frequentiore iuriſcōſultorum ſentētia reuocare ſolent. Poſtremo carcere emiſſus eſt pecunia à familiaribus collata redemptus. fuerunt autem ducenta millia aureorū nummum. vt ex tam immani ſumma illis præſertim temporibus cum tanta auri & argenti vis ex nouis occidentalis indiæ prouincijs in noſtrum orbem ab Hiſpanis cōtinenter inuecta nōdum Regna Europæ ſupra modum ditaſſet, appareat, quod familiarium genus vir ampliſſimus apud ſe haberet, quantaque in charitate cum illis eſſet. Succeſſores habuit tres fratris filios omnes perāplis ſacerdotijs

ornatos

ornatos Cæſarem Patriarcham Alexandrinum, eundemque Archiepiſcopum Senenſem, & Epiſcopum Malacitanum, Octauianum Epiſcopum Viterbienſem, Sfortiam Epiſcopum Lucenſem.

HIERONYMVS. BASSVS. CARD

EGregium virum fuiſſe HIERONYMVM. BASSVM eiuſdem vrbis ciuem neceſſe eſt. quem Iulius ſecundus tantus Princeps affinem habere gloriari ſolitus ſit; eiq́ue magnificentiſſimum ſepulchrum extruxerit. huius perpetuus vitæ curſus conſtantiſſime actæ morumq́. candor. & integritas, ſingulareq́ue religionis ſtudium vna omnium voce laudantur.

ANTONIVS. FERRERIVS. CARD

ILluſtre ac perutile documentum mortalibus duarum haud leuium rerum in ANTONII. FERRERII Saonenſis grauibus caſibus poſitum eſt, & hominum cupiditatem inani ſplendore deceptam in eas res ardentibus votis plerunq. ferri, quæ nulli non modo vtilitati, ſed etiam damno & dedecori futuræ ſint. Siquidē ANTONIO ſacræ purpuræ honor prauo illius vſu in exitium tandē vertit. Is enim ab eodem Iulio ſecundo, a quo fuerat in Senatum lectus Bononiēſi Legatione impetrata diplomata ipſe facultatum conceſſarum compoſuit. in quæ multa grauia, & ab vſu, & æquitate abhorrentia congeſſit, tempusq́ue obſeruauit, quo Pontificem poſt cœnam in hilaritatem effuſum minus animaduerſurum quæ faceret, haud temere putauit; diplomataq́ue obtulit, quibus ſubſcriberet, nihil in illis inuſitatum eſſe affirmans. fidem dictis habuit Pontifex Princeps ceteroqui cautus & prudens, cū omnia prius putaret fore, quā vt ab homine

amiciſſimo, tantiſq́. ſibi beneficijs obſtricto circumueniretur. Quibus facultatibus cũ immodice abuteretur Antonius, res multorum querelis in Pontificis notitiã peruenit. Enimuero Pontifex natura ſeuerus, contemptuſq́. ſui acerrimus vindex ira & indignatione exarſit, ſcilicet hominem quem ipſe ex humili ſorte ad eum locũ extuliſſet, quo nihil ſit in ſacris honoribus altius, ſimplicitatem ſuã perfido aſtu captaſſe, maieſtatiq́. illuſiſſe. Quare Romã euocatum ex carcere cauſſam dicere coegit, iſq́ exitus iudicij fuit, vt falſi damnatus Antonius ingenti auri pondere ſe redemerit. carcereq́. dimiſſus morbo ex ignominiæ dolore contracto bimeſtri ſpatio conſumptus ſit. quẽ Iulius a memoria iniuriæ alte animo inſidenti nulla funeris pompa efferri, nulloque exequiarum honore decorari voluit; ac ne ſepulchrum quidem vllo inſcriptionis monumento inſigne fieri permiſit; vt ingrati hominis, a quo ipſe parum ſincera fide cultus eſſet, memoria prorſus extingueretur.

MARCVS. VIGERIVS. CARD

GEns Roborcia in ſummo ſacrarum rerum faſtigio poſita, pœna & præmijs rempublicam contineri probe intelligens, vt in nonnullos ſeueritatis ſuæ aculeos malefactis hominum excitatos contorquere coacta eſt, id quod de Antonio Ferrerio modo diximus, ita innumerabilium merita & virtutem amplexa, illos fortunis, opibus, honoribus amplificauit, qualis fuit MARCVS. VIGERIVS ipſe quoque Saonenſis ciuis. cuius mirificam ſacrarum rerum doctrinam, qua in primis ſuæ ætatis hominum excelluit, probitatem, prudentiam tanto fauore proſecuta eſt, vt in nemine extollendo clarius aut maius grati beneficiq́. animi ſpecimẽ expreſſerit. Xyſtus enim Pontifex beneficiorum a Marco Vigerio ſeniore

acceptorum

acceptorum memor, a quo cũ in cœnobio ab omni ope deſertus ſumma inopia ſummiſque omnium rerum anguſtijs premeretur, alendus & tuendus ſuſceptus fuerat, cum ipſe tandem ad primos, & ad ſummam dignitatem in Franciſcanis perueniſſet, EMANVELEM ad ſe vocatum, ac Franciſcana vota ipſum quoque profeſſum prioreq́.nomine ex Monachorum inſtituto in illud, quod bene meritum patruum referret, commutato, apud ſe habuit, ac quibuſcunque rebus potuit, augendum & ornãdum ſuſcepit. Demum Pontifex Maximus creatus ex cœnobij vmbra in lucem Aulicam eductum ſacerdotijs ac peramplis fortunis honeſtauit, arciq́. Hadriani præfecit, At Iulius inchoatum opus abſoluit, MARCVM Q. experta fidelitate, doctrina, meritis commendatum in ampliſſimum collegium cooptauit, armiſq́. Alphonſo Duci Ferrarienſi illatis exercitus Legatum creauit. in quo munere fungendo cum egregia illius opera fuiſſet, tum vero longe magis eluxit in concilio Lateranenſi, in quo multo maxima grauiorum negotiorũ pars in eius procuratione & conſilio verſata eſt, cum etiam apologeticam diſputationẽ doctam & peracutam contra Piſanum cœtum edidiſſet. quæ vna cum allijs egregijs & approbatis extat ſcriptis. Quibus meritis ita delectatus eſt Iulius, vt ad cetera amoris vincula noua quoque affinitatis neceſſitudine VIGERIVM ſibi coniungere non indignatus ſit, Nicoleta Roboreia fratris filia Marci fratri in matrimonium data.

BARPTOLEMAEVS. CVCVRNVS. CARD

BARPTOLEMAEVM. CVCVRNVM ex oppido Clauaro nobili & peruetuſto genere ortũ libenter præterijſſem,

terijſſem, ne infelici exitu, quo vitæ curſum terminauit, fu neſtum hoc opus noſtrũ facerem. Ceterũ viro, cuius memoriam ſacra purpura illuſtrẽ faciat, omiſſo Liguria Patria numero clarorum virorum fraudanda viſa non eſt.

PHILIPPVS. CALANDRINVS. CARD

PHILIPPVM. CALANDRINVM Sergianenſem præterquã quod Nicolaus V. Vterinus frater cõſpiciendum facit, ſuæ quoq. laudes haud parum cõmendant. ingenio enim manſueto, ac comi, moribusq́. ſuauiſſimis fuit. A Nicolaoq́. Epiſcopus Bononienſis, Cardinalis, ac maximus vt vocant, Pœnitentiarius, Piceniq́. Legatus creatus ampliſſima mandata munera ſumma cum integritatis, æquitatis, iuſtitiæ, humanitatis laude adminiſtrauit.

CLEMENS. DOLERA. CARD

HVmani ingenij imbecillitate, naturæq́ue dona ſua inter mortales partientis decreto fieri videmus, vt idẽ quamuis excellenti ingenio præditus vir, & ad res gerendas natus non omni negotiorum generi aptus ſit, neque ſatis feliciter ſe ſe varijs hominum ingenijs & ſtudijs accõmodet. Quam rem CLEMENTI. DOLERAE ex oppido Monelia vſuueniſſe cõſtat. Is vir cum Franciſcanum ordinẽ, cui multos annos ſummus Miniſter præfuit, & ad quod faſtigium ab inferioribus muneribus ad ſuperiora ſibi deinceps gradum faciens cum ſumma omnium approbatione conſcendit, Is igitur vir cum eum ordinẽ ſumma cum prudentiæ, ingenij, probitatis laude rexiſſet, Cardinalis creatus famam tot meritorum & officiorum momentis diu collectam nihil ſane auxit, vt ſacræ purpuræ inſignis titulus plus honori & amplitudini adieciſſe, quã priori gloriæ & exiſtimationi addidiſſe videatur.

VBER-

VBERTVS. SPINVLA

MAgnum apud annales noſtros eſt VBERTI. SPINVLAE nomen, cuius togati virtus plus patriæ profuit, quàm multorum armatorum labores. eius enim eximia prudentia in multis reipublicæ partibus adminiſtrandis & conſtituendis explicata fecit, vt huius viri conſilio, & auctoritate rem Genuenſem ea tempeſtate in primis ſtetiſſe, haud immerito exiſtimatum ſit. Singula perſequi longum fuerit, Elogijq́. modum exceſſerit. vnum illud ſingularis animi magnitudinis facinus nulla poſteritas ſilere vmquã debet, quod in cõtrouerſijs cum Piſanis de Sardiniæ rebus, vtroq; populo eam inſulã vindicante, Cæſari in cauſſam Piſanorũ propendenti, Genuenſibusq́. pro imperio mandanti, vt libera poſſeſſione Sardiniæ Piſanis cederent, Legatus Genuenſium conſtantiſſime reſtitit, iniuſtumq́. imperium appellare non dubitauit, Genuenſesque prius vita diſceſſuros, quàm ea parte Inſulæ, quæ iuris ipſorum ſit, exceſſuros affirmauit. Non igitur ſe aut Genuenſes iniuſta imperata facturos, aut illa vllo modo accipere, ſed cauſſam per iudicium cognoſci oportere, cuius æquitati ſeſe Genuenſes ſint ſubmiſſuri. aliter amatos iuris & dignitatis ſuæ vindices non aduerſus Piſanos modo, quos contemnant, ſed aduerſus quemcunque honeſtam mortem fortiter oppetituros. Quæ orationis libertas commotum Cæſarem & in viri admirationem verſum flexit, qui ab imperio deſtitit, cauſſamque cognoſcendam ad Iudices reiecit. Summum igitur hoc beneficium rerum in Sardinia retentarum Vberto Spinulæ Genuenſes debent. qui imperterriti animi robore tantos imminentes motus diſcuſſit, tantasque bellorum cauſſas præcidit. Cum non dubium ſit, quin

eius Inſulæ retentio, ſi res ad arma deducta fuiſſet, Cæſare præſertim hoſte adiuncto multarum cladium, multique ſanguinis mercede Genuenſibus ſtatura fuerit. Cōplures omnibus ætatibus ex clara hac gente egregij viri extiterunt, in quibus quod duos Nicolaos noſtrorum temporum æquales, alterum Luca, alterum Stephano ortum noſtrarum laudum teſtimonio ipſos quoque ornandos duxerimus, vt ipſi eximijs virtutibus clarum genus ſuum ac patriam ornarunt, nemo id nos amicitiæ & gratiæ pòtius tribuiſſe, quàm illorum virtutibus & meritis dediſſe exiſtimabit, cui ij viri noti ſunt. Singularis enim eius, cui Lucas pater fuit, humanitas, morum facilitas, animi moderatio omnibus admirationi eſt. quem neque natalium ſplendor, neque ampliſſimæ opes, quæ res animos hominum inflare ſolent, vnquam extulerint; quique nihil vmquam in quotidiana cōſuetudine graue, aut aſperum, aut contumelioſum, aut elatum in quemquam fecerit, dixeritue, ſed comem ſe ſe, ac facilem omnibus ſummis, infinis, mediocribus præbuerit. illud autem eſt neutiquam vulgatæ moderationis ſpecimē, quod cum opum amplitudine ipſe quoq; vt multi, peramplas ditiones ſibi poſſet comparare, vir ab omni faſtu abhorrens priuatæ vitæ æquabilitatem vna cum ſuis ciuibus colendæ omnibus honorum titulis ſibi magis cordi fuiſſe declarauit. At Stephani filium præſtans & verſatile ingenium non magis in rebus ciuilibus tractandis & in republica gerenda conſpectum facit, aliquot iam legationibus, alijsque publicis muneribus functum, quàm in doctrinæ ſtudijs admirabilem. quippe qui ad eximiam iuris ſcientiam, quam in primis profitetur, Philoſophiæ quoque & Theologiæ haud mediocrē cognitionē adiunxerit cum mira eloquentia egregiaq. dicendi & ſcribendi tam ſoluta oratione, quàm carminibus facultate coniunctam.

IO. HIERONYMI. CATHENAE

Quod Ligures Sardoa tenent uberrima Regna,
Eſt VBERTE tuum, iuſtum dum Cæſaris audes
Exuere, & liber ſermoni obſiſtis iniquo.
Nec tanti ualuere Hetruſca potentia Piſæ,
Vt Ligur imperio uelit audiuiſſe ſuperbo.
Gens Piſana poteſt riſum ridere, cadentes
Quem Sardi ridere ſolent hoc fulmine linguæ.

ALBERTVS. CLAVARVS

VEterum illorum patrum, quos inter homines adhuc degentes, necdum huius corporis vinculis ſolutos cæleſtium vitã imitatos laudibus in cælum extulit antiquitas, quippe qui vt ſeſe ab omni vitiorum contagione puros atque integros ſeruarent, procul ab hominum cœtu in vaſtas ſolitudines, locaque deſerta concedentes omni mente in aſſidua Diuinarũ rerum meditatione defixa totam ætatem egerunt, Horum igitur ſanctiſſimorũ virorum continentiam, morum caſtitatem, humanarum rerum contemptum, animi demiſſionem tercentum circiter ab hinc annis rettulit Albertus Clauarus Genuenſis ciuis Dominicanorum inſtitutorum profeſſor. cuius vt omittam perpetuum vitæ tenorem in ieiunijs, cum a carnium vſu perpetuo abſtinuerit, vigilijs, precationibus actæ, quibus rebus carnis luxuriantem cõtumaciam mentisque legi reluctantem perdomandam didicerat, cum Diuinarum virtutum ac meritorũ commendatione ad ſummum Magiſtri vniuerſi ordinis locum elatus eſſe, nihil de priſtina vitæ ratione immutauit tenuiſſimo cultu contentus; tantaque fuit in homine animi ab omni faſtu & ſuperbia abhorrentis demiſſio, vt in tota Europa obeunda

ad cœnobia ſibi ſubiuncta luſtranda, reſque ordinis de more inſpiciendas & conſtituendas, numquã equo vſus tam immenſa itinerum ſpatia vir prouecta iam ætate pedes cõficere ſolitus fuerit. Eadem gens Clauara ætate noſtra Marcum tulit auunculum meum Franciſcana inſtituta profeſſum earundem virtutum æmulum, quamquam acriore ingenio virum. quem genibus flexis in preces effuſum, mente a ſenſibus abducta,& in Diuinarum rerum cogitationem elata, ſublimen a ſe conſpectum complures graues viri affeueranter affirmarunt. itaque huius viri ſanctitatis opinio in mentibus hominum penitus inſedit, vt ad mortui corpus concurſus facti ſint, partem veſtis vno quoque ſibi petente, vt ſancti viri reliquias apud ſe haberet. Vt mihi gloriari libeat, me maternũ genus a gente Clauara ducere, ex qua tam clari Chriſti diſcipuli extiterint.

POMPEII. ARNOLPHINI

CLAVARE quem cultuque pio, ſtudijſue Mineruæ
Ornatum Ligures Numinis inſtar habent.
Tu quondam in terris inter contagia mille
Exemplar niueæ ſimplicitatis eras.
Te non diuitiæ, nec honorum dira cupido,
Non auri infecit pernitioſus amor,
Non humeri ſpumantis equi, non eſſeda laſſum
Portarunt, rapidis eſſeda ducta rotis.
Aſt indefeſſis perluſtrans oppida plantis
Diceris immenſam conſuluiſſe uiam.
Ipſa ſitim explebant tibi dulcia flumina paſſim,
Ipſa miniſtrabat terra benigna dapes.
Felix qui humanæ potuiſti commoda uitæ
Spernere, & intacta ſcandere mente polum.

PILEVS . MARINVS

VNici profecto exempli virum ex multorum ſæculorum memoria fuiſſe PILEVM . MARINVM, omnes ad quos fama peruenerit, fatebuntur. qui Archiepiſcopus Genuenſium creatus præter diligentem & ſedulam operam aſſiduoſque exhauſtos labores in ſacerdotum moribus emendandis, lapſaque Eccleſiæ diſciplina reſtituenda illud edidit celſiſſimi animi, ſupraque humanum captum inferiora hæc ſordida & humilia deſpicientis ſpecimen, quod omnis ætas cunctæque nationes in vno Pileo mirentur. ampliſſima enim Genuenſis Eccleſiæ vectigalia non in priuatum cultum domeſticumque ſplendorem, aut in ſuos opibus amplificandos vertenda, ſed ad egentium inopiam ſubleuandam a pijs hominibus relicta intelligens, vltro auctor fuit, collegarum ſibi publice aſciſcendorum, quem Magiſtratum a re Miſericordiæ appellauit. qui munus hoc bonorum Eccleſiæ quotannis diſtribuendorũ ipſi obirent, tanta ſumma ex illis Archiepiſcopo relicta, quanta ad cultum modice tuendum ſufficeret. Qua ſanctiſſima lege Romani quoque Pontificis auctoritate & decreto comprobata atque ſancita facultatem bonis Eccleſiæ abutendi, illaque per luxuriam & faſtum profundendi ſibi ipſe vir in primis memorabilis & colendæ memoriæ, ac ſucceſſoribus Genuenſibus Antiſtitibus præcidit.

IO. FRANCISCI . FERRARII

Quæ maior pietas umquam eſt audita Marine?
Eſt lapis auri index, indicat aurum hominem.

RAPHAEL . ADORNIVS

COpia bonorum omnis generis exemplorum diues fuit Genuenſis Ciuitas. in quibus memorabile facinus RAPHAELIS . ADORNII in primis enitet. cuius viri quis ſilentio prætereat, atque adeo quis non æterna laude in cælum ferat admirabilem animi magnitudinem, ſingularemq́ue patriæ charitatem? qua inductus ea ſe re ſponte & a nemine coactus ipſe priuauit, quam homines omni dimicatione petere ſolent, ac pro qua aſſequenda viri ceteroqui egregij ius violare turpe fere non ducant, hoc eſt Regno. qua labe ne ipſe quidem Iulius Cæſar caruit, is vir, qui rerum geſtarum magnitudine omnium gẽtium, omnium q́. ſæculorum longe Princeps fuit. Raphael. igitur ſpe a ciuibus facta, ſi ipſe ſeſe Ducatu abdicare in animum induceret, fore, vt ſublatis partium ſtudijs concordia inter ciues conueniret, pacatusq́ue ac tranquillus Ciuitatis ſtatus conſtitueretur, nulla mora interpoſita nihilq́ue retractans Principatu, quem non inuaſerat, ſed liberis ſuffragijs delatum acceperat, extemplo ſeſe abdicauit, atque in priuatas Aedes conceſſit. Neque imminuitur egregij in Patriam promeriti gratia, quod ſanctum conſilium effectu caruerit, animis ciuium alio tendentibus, ſed augetur laus, quod in deprauatis ceterorum ſtudijs ipſe in diligenda patria vnici exempli ea ætate fuerit.

IO. FRANCISCI . FERRARII

O factum egregie, ter magno atque ore ſonandum.
Quam bene conueniunt nomina reſq́ue ſimul.
Ecce magiſtratu Raphael ſe ſe abdicat ultro,
Languenti ut Patriæ ſit medicina ſuæ.

LV-

LVCHINVS . VIVALDVS

CVm memorabili Adornij animi magnitudine apte coniungitur LVCHINI . VIVALDI non minoris virtutis, minoriſue gloriæ facinus, quamquam generis diuerſi. neque enim minus acres minuſue impotentes sũt in iuuenili præſertim pectore amoris ſtimuli, quàm regnandi cupido. Vt hi duo Ciues nobile par continentiæ in ciuitate noſtra fuerint. Atq. haud ſcio an LVCHINVS melius inter viros bellica virtute & inſignibus victorijs claros, quàm in hac togatorum claſſe locatus fuiſſet, atrociore & periculoſiore prælio victor. Grauius enim bellũ multis de cauſſis ſapientes ſemper exiſtimarunt, quod cũ cupiditatibus noſtris; atque adeo nobiſcum ipſi, quàm quod cum externo hoſte gerimus; maioreque multis partibus virtute maioreque gloria quàm exterior, interior hoſtis vincitur. qui eo acrior eſt, quo propior, quoque illius petitiones ad interiora ſemper penetrant, cum ad externos ictus varijs rationibus tecti eſſe poſſimus; ad hoc non ſemper externus hoſtis vtiliter vincitur, quin etiam damnoſa ſæpe eſt victoria, quæ meliori & ſapientiori nos parere vetat, at interiori hoſti, qui tyrannus omnium eſt teterrimus, parere ſine pernitie & exitio noſtro non poſſumus. Huc accedit, quod in externo hoſte vincendo ius ſæpe violamus, cum ille cauſſa & iuſtitia ſuperior eſt, at in interiore hoſte perdomando tantum abeſt, vt iniuſti vmquam ſimus, vt hoc ipſum vincere, reluctantemque rationis imperio obedientem reddere, opus iuſtitiæ vel maximum ſit. In hominibus igitur hac victoria, quæ rara admodum ſemper fuit, claris LVCHINVS . VIVALDVS altiſſimum gloriæ locum obtinere eſt exiſtimandus. qui cum Genuæ matronam forma præſtantem ac genere nobilem, ceterum caſtitate inuictaque pudicitia nobiliorẽ

deperiret,

deperiret, neque animum aduerſus omnes oppugnationes pudore munitum vllis aut precibus, & blandimentis flectere, aut donis corrumpere potuiſſet, factum eſt, vt mulieris vir vna cum naui omnibuſque mercibus a piratis captus & in ſeruitutem ſit abductus. quare mulier ad egeſtatem, extremamque omnium rerum inopiam redacta cum vnde paruulos liberos aleret, nihil haberet, neceſſitatibus victa ad LVCHINI occulto ad ſe accerſiti Genua prouoluta, atq. in flebiles queſtus effuſa. Quandoquidem, inquit, mentem tantummodo poſthac pudicam geſtura, vt vtraque parte mei caſta perpetuo manerem, fortunæ iniquitas prohibet, animumque illum aduerſus omnia inuictum fames, chariſſimorumque pignorum aliter periturorum amor & miſericordia expugnauit, dona illa Luchine, quæ a te ſponte acceptura numquam fui, nunc accipere, hocque corpore in ea, quæ libido tua feret, morem tibi gerere parata ſum. Conſopitam atque a libidine conſtrictam generoſi animi virtutem miſericordia excitauit, & indomitæ cupiditatis æſtũ tum, vt cum maxime, ardentem ſubito extinxit. quare ad meliorem mentem conuerſus LVCHINVS, lachrymas ipſe quoque non tenens. Ne iſtuc, inquit, Deus optimus Maximus, virgoque Regina ſinant permittantque, vt tã pudicum corpus violare audeam, mentemque tam caſtã, & a flagitio tantopere abhorrentẽ fortunæ iniurijs victã ad deteſtabilem rem deſcendere patiar. quæ dona proſtratæ pudicitiæ habitura a me fueras, eadem atque etiã cumulatiora ſeruatæ hera habebis. domumque reuerſus, vt omnem prorſus ſuſpicionem tolleret, coniuge participe conſilij facta, eademque miniſtra & internuntia tantum mulieri ſubinde ſuppeditauit, quantum in illius & filiorum alimenta abunde ſufficeret. Quod LVCHINI factum, quæque ſingularis animi magnitudo Africani cõtinentiæ tantis laudibus tamque magnifica oratione a

ſcriptoribus

ſcriptoribus in cælum ſublatæ, ſi quis rem ſuis momentis ponderet, infinito interuallo eſt anteferenda. nam neque Scipio puellam numquam ante cōſpectam amabat, vt nullis veteris alteque animo inſidentis amoris facibus illius libido accenderetur, facileque fuerit a re non expetita oculos & cupiditatem abſtinere. ad hoc Scipionis peccatum occultum eſſe non poterat, vt neque inuidiam apud ſuos, atque inimicorum, qui nimio plures erant, obtrectatorumque vituperationem ſubterfugere, neque grauem offenſionem apud Hiſpanos populos flagitium admittēdo poſſet vitare. qua re nihil ſplendidis ſuſceptis conſilijs magis aduerſabatur. Vt ſubita libido, quæque nondum alte radices egerat, non tam a virtute & continentia perdomita, quàm ab alia longe maiore inueterataque gloriæ cupiditate conſopita videri poſſit. quod totum contra in LVCHINO fuit, animo veteri flamma æſtuante, occultoq́. peccato nulli inuidiæ aut fraudi obnoxio, nihilque priuatæ vitæ ſuſceptas rationes lædente.

IO. FRANCISCI . FERRARII

Quis laudes Vialde tuas ſatis exprimat? aut quis
Hæc tua miretur fortia facta ſatis?
Omnia uincit amor, hominesque feraſque triumpho
Fruſtra repugnantes imperioſus agit.
Tu tamen illius ſtimulos auertis, honeſtum
Optato anteferens, uimque tibi ipſe facis.
Tu LVCHINE tuæ ſeruaſti ciuis honorem,
Te tuus hinc merito ciuis ad aſtra uocat.

FRANCISCVS . MARCHESIVS

BEllicis artibus ac naualib' ſtudijs Ciuitas noſtra perpetuo intenta, quibus nomen ſuū toto mari mediterraneo

raneo celebre Regibus & Ciuitatibus accolis verendum in primis, atque adeo formidoloſum fecit, eos tantum Ciues ſuo ſplendore illuſtrat, qui militarem rem coluerunt, At quibus pacis & togæ artes, magis cordi fuerunt. ijs vel a doctrinæ ſtudijs, vel ab externarum rerum tractatione cõmendatio petenda eſt. Nonnullorum tamen ingenium ita excelluit, vt illorum virtus etiam Ciuitatem noſtram non egreſſa eximios illos faciat. In quibus auorum noſtrorum memoria inſignis fuit FRANCISCVS marcheſius Ioannis haud obſcuri nominis iuriſconſulti filius nobili & peruetuſto genere ortus, cuius nomẽ multorũ ſcriptis celebre duplex laus cõmẽdat & doctrinæ & reipublicæ gerẽdæ ſcientiæ. Cui Alexander Imolenſis quãti qualiſque nominis Iuriſconſultus egregium iuris ſcientiæ teſtimonium dedit. in republica vero gerenda is fuit, vt nullius magis conſilio & virtute ea tempeſtate ciuitas noſtra niteretur. quippe cuius prudentia & ingenium cum in omni gerendæ reipublicæ genere ſeſe explicuit, tum vero in Legationibus in primis enituit, quibus compluribus magna ſemper cum gloria ad magnos Principes de grauibus negotijs functus eſt. in quibus illa prætereunda non eſt ab Annalibus, & a Baptiſta Fulgoſio celebri laude commemorata, qua ſeruitutem a patria depuliſſe, ac magnorum tumultuũ cauſſas præcidiſſe exiſtimatus eſt, cum idem complures legationes eadem de re miſſæ fruſtra tentaſſent. Galeatium enim Mediolanenſem Ducem ad non conceſſa tendentem, atque idem quod ceteris Ditionis ſuæ vrbibus iugum ſpretis fœderibus Genuæ imponere molientem a prauo conſilio reuocauit egregio commẽto ozimi ad illum miſſi. cuius herbæ cũ ea natura ſit, vt leniter attrectata ſuaui odore, nimis preſſa graui & tetro attrectantium manus perfundat, Genuenſis populi ingenium ſapientibus ambagibus declarauit, haud omnino abſimili verum tanto feliciore commento, quàm

quod

quod traditur de ficu Catoniana, quanto præſtabilius eſt vrbes ſeruare, quam euertere. Egregij viri, cuius poſteritas quamplurimas nobiles familias affinitatibus complexa eſt, nulla virilis extat ſtirps, quæ Marcheſium nomen Genuæ perenne faciat, non tamen ſucceſſione omnino carere dicendus eſt. quæ ex materno genere in OCTAVIANO Paſqua iuriſconſulto viget; qui in Romana Aula in vtroque ſupplicum libellorum munere ea ingenij, induſtriæ, doctrinæ dedit documenta, vt appareat illum neque Simoni Cardinali patruo, neque tãto abauo fratreque Leonardo Ingaunorum Epiſcopo viro ſancto indignum ſucceſſorem fore. vt omittam comitatem, morumque & naturæ ſuauitatem, quæ illum in cõſuetudine omnibus charum & iucundum faciunt. quod vero virtutum ſuarum maius aut clarius teſtimonium optare poſſit Octauianus, quàm illud, quod ipſe ſummus Pontifex Gregorius tertiuſdecimus ei peramplum dedit, honorifico Locrorum epiſcopatu, quem nunc Hieracenſem vocant, illi delato?

TRIPHONIS. BENTII

Sanctarum in ſtudijs legum MARCHESIE quantus
Extiteris culto pectore, & ingenio,
Quodque tibi comites fuerint probitaſque fideſque
Illuſtres certe non ſiluere uiri.
Quantus at in patriæ ſis libertate tuenda
Alta memor patria eſt teſtis. & Auſonia.
Arte noua Inſubridum dum prudentiſſime Regem
Illius cuſtos quo uelit eſſe, mones.
Quod ſi magnanimo ficus allata Catone
Claræ urbi exitium mox tulit, & Libiæ,
Tu tenuis mittens herbæ munuſcula, charos
Indigno ciues eximis inde iugo.
Ergo nulla tuos ætas reticebit honores,
Et pius & felix, optime ſemper eris.

IOANNES BAPTISTA LAZANIA

IN eodem reipublicæ gerendæ genere, atq. in pari ingenij & conſilij laude memoria noſtra verſatus eſt IOANNES BAPTISTA. LAZANIA ipſe quoq; eximius Iuriſconſultus, cuius omnis fere ætas dum intinerũ laboribus ferendis fuit, legationibus obeundis, ijsq; de maximis ſemper rebus cõtrita eſt. Vt nullius opera & induſtria maiori vſui reipublicæ, magisue multa fuerit. quas legationes non neceſſe habeo ſingulas perſequi. nam id infinitũ pene fuerit. carptim igitur nõnullas fructuoſiores & illuſtriorer attingã. Quarũ illa in primis eſt inſignis, cũ Saonẽſes cõtinuatis ampliſſimis ſacerdotij honoribus, alteroque Pontificatu maximo ſublati ad ſpem Genuenſis imperij exuẽdi animos erexiſſent; Ludouicoq. duodecimo Gallorum Regi ſuadere cœpiſſent, e re Gallorum eſſe, duo capita Liguriæ fieri Saonamq. a reliquo corpore ſeparari, ibiq. alteram imperij ſedem conſtitui. ſic fore, vt Ligures in duo corpora diſtracti, ac propterea eneruatiores facti minus in poſterum ad imperia contumaces eſſent, magisque dicto audientes, miſſus Ioannes Baptiſta Regem cum ſpecie vtilis conſilij permotum, tum quod Genuenſium dominatus non certi & explorati, ſed dubij & controuerſi iuris ipſi videretur, in cauſſam Saonenſium propendentem a ſententia deduxit, Genuenſium iure acerrime defenſo, imperioque aſſerto. Quare ad eum diem nutantem Regem ab omni ſtudio ſenſuque Saonenſium ad Genuenſis ciuitatis dignitatem amplectendam

ctendam traduxit. Vt ſummum hoc beneficium Saonenſis imperij retenti Ioannis Baptiſtæ virtuti & induſtriæ magna ex parte ciuitas noſtra debeat. id quod ad hoc vſq. tempus Saonenſes ſæpe querentes audiui, cum palam profiterentur, ſe ſe Lazaniæ operi in ſeruitute eſſe. Cumulatur egregium ingenij ſpecimen haud minus inſigni eximiæ in patriam charitatis documento. nam cum legationis munere defunctus commeatum petijſſet Ioannes Baptiſta, Rex hominis ingenio & eloquentia captus, Quandoquidem, inquit, Lazania tam multa a me publice impetraſti, te quoque priuatim volo aliquid me erga te voluntatis pignus auferre. poſtula quodcumque animo libet, nullo poſtulato fruſtrandus. Hic Ioannes Baptiſta manum Regis apprehenſam exoſculatus. Per ego te iſtam, inquit, dextram fide & liberalitate præſtantem oro quæſoque Rex, vt benignitatem iſtam tuam in me commotam omnem in patriam meam conferas. quamq. olim opibus & gloria florentem, nunc diuturnis malis feſſam & afflictam in fidem recepiſti, eam recrees, ac tueare. hoc ſummũ a te habere beneficium poſſum. Tum Rex in viri admirationem verſus, Generoſi, inquit, voti, ac magnifici iſtius reſponſi eum fructum, ſi in Italiam vmquam venero, capias faxo, cuius tu, poſteritaſque tua in perpetuum meminerit. Mox ad Iulium Secundum eadem de cauſſa miſſus Ioannes Baptiſta ingenium illud acre ac vehemens, impotentemq. illam iracundiam, atq. animum recenti offenſione Genuenſibus irritatum, Vt Saonæ patriæ fauere natura cogebat, tum autem ipſi legato odioſæ & acerbæ rei adminiſtro infenſum leniter tractando ita paulatim permulſit, ac mitigauit, vt ad Genuenſium beneuolentiã tandem flecteret, ad illorumq. cauſſam & dignitatem amplectendam traduceret. Nec minus Patriæ honorifica ea legatio fuit, in qua ipſe Princeps ad obedientiam Leoni

decimo deferendam miſſus Gallos acriter reſiſtentes, ac Pontificis fidem implorantes, ne tanta iniuria ipſorum Regi imponeretur; obteſtantesque, nullum ius eſſe, obedientiam recipi ab hominibus delatam, qui non ſuæ poteſtatis, ſed Gallicæ ſint ditionis, firmiſſimis rationibus refutauit; docuitque Genuenſes in fide quidem Gallorum aliquando, in ditione numquam fuiſſe. qua fide ſolutos in libertate eſſe eo iure, quo qui optimo; ac proinde tenuit, vt obedientia acciperetur. Iam vero illa legatio tempore quidem ſed non vtilitate poſterior fuit, qua ad Carolum Regem Hiſpaniarũ celſiſſimum functus eſt, ad amicitiam ſanciendam, fœdusque inter illam Regiam & Genuenſem nationem ſcribendum miſſus. in quo negotio ducendo ita ſe ſe geſtit Lazania, vt cõditionibus ſuperioribus, longeque magis ſecundum rationes atque vſus populi Genuenſis amicitiæ fœdus compoſuerit. Legationibus exterisque laboribus res vrbanæ reſponderunt. nam & conſilium ita enituit, vt nihil magnum publice niſi illo adhibito decerneretur; ipſique duodecim viri in ſcribendis legibus reipublicæ conſtituendæ eius ingenio & opera perpetuo vſi ſint: & ea fuit eloquentia, vt ſiue in ſenatu ſententiam diceret, ſiue in concione verba faceret, ſiue ad Iudices cauſſam perorarct, coetus hominum mirifice teneret. Atque ego neminem puto fore, cui Ioannis Baptiſtæ virtutes & egregia in patriam merita nota ſunt, qui non exiſtimet, me officio adductum præclarum virum meritis laudibus fraudare noluiſſe; neque ſuſpicetur, me hoc dediſſe amicitiæ animorumque coniunctioni, quæ mihi cum Ioanne Bernardo nepote ſumma intercedit. quem tanto auo non indignum facit cum præſtans & viuidum ingenium, eximiaque iuris ſcientia, tum egregij facinoris ſimilitudo. Rebus enim inter Pium Quinctum, & Perafranum Riberam Alcalanorum Ducem Vicarium Regni Neapolitani

tani exulceratis, & ad apertum diſſidium ſpectantibus Romam miſſus Pontificis animum indignatione ardentem, tum autem ſuæ & Apoſtolaris dignitatis contemptæ acerrimum vindicem, ad hoc iuris Pontificij retinentiſſimum placauit; grauiſſimisque offenſionum cauſſis præcisis mutuam gratiam inter illos reconciliauit.

ARANVS. CIBO

EA fuit ARANI. CIBO virtus, eæque res geſtæ, vt non multum ſit illi ad nominis commendationem de domeſtica nobilitate petendam. quam non modo vt fere ceteri, ex maiorum ſplendore d[illegible]it, quos in Græcia, vnde gens Cibo oriunda eſt, claros multisque honorum & rerum geſtarum titulis inſignes fuiſſe, grauiſſimis auctoribus teſtibus conſtat, verum multo magis ex poſterorum gloria trahit. Cuius Ioannes Baptiſta filius Pontifex Maximus fuerit INNOCENTIVS. OCTAVVS nominatus. ceterum eximiæ & præſtantes Innocentij virtutes, quæ illum ad ſummum & altiſſimum rerum humanarum gradum extulerunt, ſuo ſunt a nobis Elogio decoratæ. ARANI vero prudentia, conſilium, fides, conſtantia quam enituerint, res ab illo geſtæ, ac ſummus gratiæ & auctoritatis locus, quem ille apud maximos Reges obtinuit, declarant, egregia ac multiplici opera Genuæ Patriæ in magnis ac dubijs rebus nauata, eius claſſis aduerſus Alphonſum Aragonium pro Renato Andeganenſi decretæ Præfectus, vrbisque Romæ Senator a Caliſto creatus. qui honos illi temporibus non niſi magnis Proceribus haberi ſolebat, in primis vero vrbis & Regni Neapolitani procuratione cum ſumma omnium rerum poteſtate bis illi commiſſa, ſemel ab

Andegauenſi, qui Arani ſpectatam fidem in tanto munere mandando ſe ſe ceteris Proceribus prætuliſſe egregio verborum teſtimonio declarauit, cum dixit, fidem cuncta antecedere, quod præclarum Elogium populari Gallico ſermone, vt fuit a Rege pronuntiatum, nouo pauonis inſigni galeæ in locũ coni ſuperpoſito ab ARANO inſcriptum Innocentius ipſe Pontifex ac poſteri deinceps ad memoriam gentilitij decoris ſeruandam retinuerunt. iterum ab Aragonio ipſo aduerſus quem arma tulerat. quod Alphonſus cum perſpectæ ARANI virtuti, quam etiam in hoſte amauit, tum precibus Neapolitanorum dedit. qui hominis innocentiam, moderationem, prudentiam in priore adminiſtratione experti fuerant. Vir igitur tot maiorũ ſtemmatibus clarus, ſuis ipſe virtutibus, ac rebus geſtis, honorumque inſignibus clarior, poſteritatis gloria longe clariſſimus merito Elogio inter ceteros Genuenſes Proceres fraudandus non fuit.

FRANCISCI. MARIAE. CIBO

Hic ille eſt ARVNS CYBONVM gloria gentis,
Qui genus antiquum præalto a ſanguine ducit
Graiorum Procerum, queis ſunt tot ſæcula nati
Cyboni Heroes, Ligurum celebrata propago.
Oppida iam dudum, Lunenſiaque arua tenentes,
Gorgoneasque domos Hetruſca per æquora ſparſas.
Vnde ſacerdotes eminctæ tempora mitra
Romani imperij circum, phrygiaque tiara,
Totque Duces ui[illegible]uere armis, uiguere togaque.
Felix ſalue Aruns quondam iuſtiſſimus unus
In terris dictus. tu ſeruantiſſimus æqui,
Et morum pietate grauis, prudentia, & uſu
Inſignis, priſcaque fide ſuper æthera notus.
Te nullus maiora unquam caſtriſue forove
Geſſit: quandoquidem ſeruaſti fortibus ipſe
Conſilijs patriam, factis, pietate, fideque.

Conſilijs

Conſilijs etiam Princeps ſæpe ipſe Senatus
Romanos rerum dominos, gentemque tog. tam
Inuicti toties; inuictua Regna gubernans
Te iam Parthenope Regis obſeſſa potentis
Viribus Hiſpani: Ligurum cum miſsus ab oris
Ductor hic ingentis claſſis præſtantibus auſis
Protinus hoſtiles acies diſiecit: ouantem
Quem tu iam parum tanto liberata timore
Excipis ingreſſum tollens ad ſydera laude.
Præfectus Regnis Renati hic iura tuetur
Hiſpanum hinc armis pellens, qui uictor & ipſe
Aruntem Regnis etiam præfecit eiſdem.
Gaude Aruns factis toto iam cognitus orbe.

PANDVLPHI GHIRLANDAE

Ortum ſi ſpectes, ortu eſt inſignis Aranus,
Graiorum antiquo ſemine cretus auis,
Si patriam, Genua eſt, qua non mage nobilis ulla,
Si geſta illius, quæ patet orbis, habes:
Si prolem, illa gradum ad ſummum eſt euecta, decuſque
Curarum conſors, conſilijque Dei.
Et maior totum ſi ſpectes, denique laude
Muſa quid obtrudis laude minora? tace

BAPTISTA PINELLVS

GEns Pinella nobilis & peruetuſta multos egregios atque inſignes viros patriæ q. perutiles tulit. in quibus BAPTISTAE Franci filij nomen eniſnet, cuius prudentiã in multis difficultatibus expediendis, animisq. ciuium inter ſe cõciliandis, atq. in alijs arduis negotijs in patria multipliciter conſpectã Innocẽtius Octauus Pontifex Maximus, cuius pronepos fuit Baptiſta, ita amplexus eſt,

vt hominem Romam euocatũ atq. Archiepiſcopũ Conſentinum creatum ad magnarum rerũ deliberationes adhiberet, eiuſq. fideli opera in perarduis rebus vteretur, ac magnam illi fidem haberet. Quo Pontifice fato functo cum ad Eccleſiam ſuam ſe contuliſſet BAPTISTA in Diœceſi luſtranda, moribus emendandis, collapſa Eccleſiæ diſciplina erigenda, templis ædificandis, valetudinarijs reparandis, egentium inopia ſubleuanda, in omnibus denique, quæ ſunt paſtoralis muneris explicandis ita viri religio, pietas, liberalitas, prudentia, diligentia enituit, vt eius virtus in tantis ſæculi tenebris veluti clariſſimum lumen eluceret. ad hoc tanta in charitate & veneratione cum populis ſuis fuit mira comitate, ac naturæ ſuauitate ſeueritatem in corrigendo temperante, vt fato functum de honorifice efferendo & ſepulturæ mandando canonicorum collegium, & Ciuitatis Magiſtratus medijs certaminibus egerint, ius ſepeliendi vtroque ſibi vindicante. Neq. vero tantarum virtutum memoriam ac populorum beneuolentiam vna cum illo extinctam, ſed adhuc in animis hominum viuere, ac vigere illuſtre documentũ Cõſentini dederunt, cũ in ſepulchro BAPTISTAE Archiepiſcopi ex decreto Tridentini Concilij. vna cum ceteris, quæ in templis conſtructa ſunt, demoliendo, legatione decreta omnibus precibus contenderunt, impetraruntque, ne ſancti viri memoriæ, quam cum Diuorum veneratione prope coniungerent, ſepulchro eo ſublato iniuria fieret. Huius gẽtilis ac pronepos Dominicus Paridis filius in Romana Aula, in qua Magiſter eſt ſupplicũ libellorum, ac nobiliſſimæ forenſi iuriſdictioni, quam Auditoris Cameræ vocant, etiam præfuit, ea ab ipſa adoleſcentia doctrinæ, ingenij, grauitatis, probitatis documenta dedit, vt maxima quæque omnium iudicio & ſpe illi deſtinentur.

TRIPHONIS BENTII

Vt cum purpureum pinus deſcendit in æquor,
Findere cæruleas ſi bene nouit aquas,
Et fluctus ſuperans portu potiatur amato,
Illa nitet ſertis conſpicienda nouis.
Et latas agitant choreas in littore nautæ,
Aureaque inſolitis uocibus aſtra petunt.
Sic uenerande Heros poſt tot narioſque labores,
Quos tu pro ſancta religione ſubis,
Nunc cæli immenſis frueris regionibus, altrix
Tellus, teque omnis ſuſpicit Auſonia.
O te felicem ſummis uirtutibus, & tot
Ecce refers meritis præmia digna tuis.

PAVLVS. CENTVRIO

NOn minus præclara conſilia quamuis effectu caruerint, ſi modo cum ratione coniuncta ſunt, quàm res ipſæ geſtæ laudari ſolent. atque haud ſcio, an maior illis interdum laus ſit tribuenda. ſiquidem ex Syrannis ſapientiſſimi Ducis ſententia conſilia tota noſtra ſunt, exitus rerum plerumque ac maxima ex parte ab aliena voluntate pendent. Quis igitur PAVLI CENTVRIONIS egregia cogitata, & incœpta quamuis temporũ vitijs & aliena culpa ad exitum perducta non ſint, debita laude prætereunda duxerit? Is enim Luſitanis multis de cauſſis infenſus cum orbis vaſtitatem immenſoſque terrarum tractus ac fluminum curſus, regionumque & montium ſitus & naturam animo perluſtraſſet, ſollertis ingenij vi rem magni animi, magniq; incœpti excogitauit, & aggreſſus eſt. Conſilijs enim Leoni X. Pontifici Maximo probatis, lit-

teriſque ab eodem impetratis ad Baſilium magnum Moſcouitarum Principem ſe contulit, duarumque rerum, quæ ipſi, ipſiusque Regnis peramplæ & honorificæ, altera etiam illarum fructuoſiſſima futura eſſet, illi auctor fuit. docuit enim aromatum commercia a Luſitanis auerti, & in Moſcouiam maiore itinerum & ſubuectionum compēdio transferri poſſe. quam rem Paulus Iouius in Moſcouitarum hiſtoria planius explicat. Suaſit præterea, vt ſecta Græcorum relicta, ad Romani ſolij auctoritatem, Romanæque Eccleſiæ inſtituta ſe ſe applicaret, ſacraque, vt ceteri Chriſtiani Principes a Romano Pontifice peteret. verum Baſilius alterum de aromatum commercio repudiauit, ſiue vano metu, ne ignotas regiones exteris & ferocibus gentibus patefaceret, ſiue quod rudia ingenia ſplendidis conſilijs, quæ multum ipſorum captum antecedunt, imparia fere ſunt; omniſque nouitas raro apud imperitos animos fidem & aſſenſum inuenit. Ad alterum de ſeſe cum Romana Eccleſia coniungendo animum adiecit, ſpe illa facta, facile illum Regij nominis titulum, cuius ille percupidus erat, regiaque inſignia a Romano Pōtifice impetraturum. Eaque cauſſa Paulus longis periculoſiſque itineribus ſæpe vltro citroque commeauit. Legato etiam a Baſilio Pauli ſuaſu ad Clementem VII. miſſo. Ceterum bene inchoata, & procedentia cōſilia obitu Pauli ætate ac diuturnis laboribus & curis confecti, Pontificiſque aduerſis rebus interrupta ac plane euerſa ſunt.

SIGISMVNDI DONATI

Diſcite mortales, quid uos ſuper æthera tollat,
Diſcite quæ magnus præmia fert animus.

Poſt

Poſt uarios rerum caſus, uarioſque labores
Factaque cæleſti plurima digna polo.
Iam maiora ſuo uoluebat pectore magnus
Centurio Liguris gloria magna ſoli,
Hoc pater omnipotens ſenſit, ſubitoque uocata
Morte, iubet ſummum ſuſcipier Procerem.
Scilicet ut noſtro fatis ereptus ab orbe
Maiori in cælo præforet imperio.
Felix ſorte tua nimium, nimiumque beatus,
Qui mundo charus, charior es ſuperis.

HIERONYMVS. ADORNIVS

EA fuit in HIERONYMO. ADORNIO animi & ingenij indoles, vt ſi iuſta vitæ ſpatia illi contigiſſent, vnicus ſua ætate euaſurus fuiſſe, cōſtanti omnium opinione credatur. Cuius expeditus animi vigor, viuidi ingenij acies, in conſilijs de magnis & dubijs rebus capiendis & expediendis ſollertis mentis celeritas, eximia eloquentia ita conſpectæ ſunt, vt tantarum virtutum fama Italiæ fines egreſſa in ſummorum Principum notitiam venerit, admirationique illis fuerit. CAROLVS quidem Cæſar is, qui non minus ſapientia & clariſſimis virtutibus, quā opibus & imperio ceteros Chriſtianos Principes longe anteceſſit, ita illas amplexus eſt, vt omnia ſua in Italia de HIERONYMI conſilio geri & adminiſtrari vellet. Nec mirum, quem ingenio tantum valuiſſe eſſet expertus, vt Leonem X. Pontificem Max. retractantē, ac ſeſe in tanti diſcriminis aleam demittere verentē conſilijs cum Folieta cōiunctis tandē ad fœdus illud cum Cæſare ſanciendū pertraxerit, quo Gallorū opes, quæ in Italia ſupra quā modicæ erant, ſunt fractæ, Cæſariſq. dignitas mire aucta. Ceterū HIERONYMVS cum in curſu maximarū rerū eſſet,

in ipſo ætatis flore luctuoſo ſuorũ fato ſublatus eſt, ſpeſq; que immenſæ amplitudinis; ad quam haud dubie peruenturus fuit, conciderunt.

RAINALDI . CORSI

Obruit exile ingenium tua maxima uirtus,
Obſcuro claram meditor dum carmine mentem
Aequare, o quem te memorem HIERONYME . ADORNI
Nam tu ſeu reſides populos in bella mouere,
Flectere ſeu mauis duros in fœdera Reges,
Seu ciues ſedare tuos, ubicunque coorta eſt
Seditio, ſæuitque furor, nil prorſus inane
Moliris, præſto dia eſt Facundia ſemper.
Quo Cæſar merito Quinctus, quem nouimus ipſi
Splendida facta uirum metiri ſplendidus idem,
Et mores hominum multorum doctus & urbes
Te colere, atque unum præ cunctis eſſe Latinis
Qui ſaperes, fari, ſolus tu, quidquid Achæi
Vix ſeptem, ſæclo præſtas, ac digna Mineruæ
Nomina fers ſacra uelatus tempora oliua.

STEPHANVS . IVSTINIANVS

DVos inſignes viros vna eademq; Iuſtiniana gens memoria noſtra tulit, quamquam ingenio & profeſſione longe diuerſos STEPHANVM & ANGELVM quorũ ANGELVS ſacris initiatus Franciſcanis inſtitutis ſeſe addixit, STEPHANVS Ciuilem vitam ſecutus totum ſeſe reipublicæ gerendæ à prima iuuentute dedit. In quo viro tanta vis animi ingenijque fuit, vt ciuilis illius viri exemplar, quod Philoſophi verbis adumbrarunt, ipſe re expreſſerit

preſſerit. qui perpetuum vitæ curſum eodem tenore a prima adoleſcentia ad extremam vſque ſenectutem te- nuerit, & in quo tot prudentiæ, conſilij, admirabilis in omni genere continentiæ ab omni cupiditate diſiunctæ exempla conſpecta ſunt, ad eamque opinionem & aucto- ritatem peruenit, vt omnia Genuæ in eius conſilio, & moderatione verſarentur, quodque de Pythagora in re- rum naturæ inueſtigationibus traditur, id Stephanus in re- bus ciuilibus. & in republica gerenda rettulerit. Pro ra- tione enim habebatur, cui nemo contradicere auderet, quidquid ipſe dixiſſet. Neque vero leuem Stephano, ſi quis rem vere exiſtimare velit, Genua Patria concordiæ ſtatuſque reipublicæ emendati gratiam debet, quippe qui aſſiduis ſuis monitis & adhortationibus ciuium ſtu- dia partim ad rem non magnopere incenſa, partim etiam ab ea abhorrentia ad eam mentem excitare numquã de- ſtitit. In Duodecimuirali vero Magiſtratu ferendarum le- gum cauſſa creato poſitus leges ipſe cõdidiſſe, ac ſtatum rerum, quo nunc ciuitas noſtra vtitur, formaſſe dicendus ſit, cum omnia eius ingenio, & conſilio conſtituta ſint.

FVLVII. CARDVLI

Quem priſci finxere ſophi, quem Græcia ciuem
Expreſſit chartis, cernere non potuit.
Extulit hunc tandem Ligurum lætiſſima tellus.
Iam ualeant ueteres nomina uana ſophi.
Hic ille eſt ſapiens, æqui recti que magiſter,
Publica cui curæ paxque ſaluſque fuit.
Quam nomen ſignat, merito tribuere coronam
Huic ſophia & ueritas ſplendor honorque togæ.

ANGELVS . IVSTINIANVS

AT. ANGELVS ad ſolidam doctrinam, qua in principibus ætatis noſtræ numeratur, verſatilis ingenij felicitate ad omnia quæcumque aggreditur, aptam multiplicem eruditionem adiecit, vt nemo illo omnibus ingenuis artibus inſtructior ſit. adhoc motibus ita ad excogitandum atque inueniendum acutis & celeribus, itaque ad explicandum vberibus eſt, vt nemo maiore & firmiore argumentorum copia & vi hæreticorum dogmata refellat. in quibus perpetuo inſectandis, & exagitandis vehementiſſimus & acerrimus eſt, cum ea dicendi copia ſit, eaque in animis hominum permouendis vi, quæ res in oratione haud dubie primas tenet, vt nemo ætate noſtra maiorem ſibi audientiam, maioreſque concurſus faciat. quem laudis fructum non in ceteris modo locis, quæcumque illum adire contigit, percepit, ſed Romæ quoque in illa clariſſima orbis luce, in illo ingeniorum theatro, vbi de omnibus rebus peracria & exquiſita iudicia fiunt; nec minus in Gallorum Regia, quo turbulentiſſimis temporibus, cum omnis Gallia ſeditionibus & tumultibus arderet, damnatæ ſectæ hominibus omnia miſcentibus a Pontifice miſſus eſt, Hippolyto Cardinali Ferrarienſi legationis comes additus, ipſis aduerſariorum Principibus concionantem, ac diſputantem mirantibus, acumenque & copiam formidantibus. Vt ſumma cum ratione Pius Quinctus Epiſcopatum Gebennenſem, qui inter imperij Principes connumeratur, illi mandarit, corruptiſſimæ dioeceſis, in qua hæreſis principem ſedem ac domicilium ſibi conſtituit, vtilitati & ſaluti præſtanti maximeque apto remedio conſulens.

AN-

ANTONII . HORTENSII

Prodijt ecce alios inter ueluti Heſperus ignes,
Abs te Heros alius Iuſtiniana domus.
Qui lolio euulſo Diuinæ ſemina frugis
Ad Rhodanum larga ſpargit opima manu,
Quanto ille eloquio, quantis uirtutibus orbem
Illuſtras? quales edit ab ore ſonos?
Siue minis populum terret, ſeu laudibus urgêt,
Nititur obliqua ſeu reuocare uia.
O Paſtore tuo Rhodani nimis accola felix,
Felix tam ſanctum Gallia nacta uirum.

IO. MATTHAEVS . GIBERTVS

AD communem Eccleſiæ ſanctiſſime rectæ laudem, in qua IO. MATTHAEVS . GIBERTVS duos populares ſuos æquales temporum ſuorum ſocios habuit, multa eximia ac magna in illo fuerunt, quibus viri nomẽ tota Europa in primis celebre, ac clarum ſuo ſeparatim Elogio decorandum fuit. Tanta enim in illo ad magnas res iam inde a prima adoleſcentia indoles fuit, vt in familiaritatẽ Iulij Medicij Cardinalis aſcitus breui omniũ oculos in ſe conuerterit; Iuliusq. ipſe patronus & Leo Pontifex hominis nondum adoleſcentiam egreſſi ingenium, conſilium, prudentiam, grauitatem admirati maxima illi reipublicæ munera mandarint, breuiq́ue ille apud Pontificẽ in eum gratiæ & auctoritatis locũ peruenit, vt maxima quæq. Põtificij ſolij negotia ĩ illius adminiſtratione & arbitrio verſarentur. quibus rebus non modo in Pontificia Aula ſummum potentiæ & dignitatis locum multos

annos obtinuit, ſed maximi Europæ Reges illius gratiã, & beneuolentiam, in qua ad conſilia de maximis rebus expedienda plurimum ponerent, ampliſſimis donis & beneficijs vltro delatis ſibi conciliare ſtuduerunt. Magna hæc quidem ſunt, verum illud longe maius, quod in tanta fortunæ amplitudine, in tanta omnium rerum copia, in tantiſque vndique affluentibus voluptatibus, quæ cuiuſcumque confirmatam iam ætatem labefactare & euertere poſſent, tanto fuit animi robore, vt aduerſus omnia blandimenta ſe inuictum præbuerit, ætatemque illam ſua ſponte infirmam ab omni flagitiorum & vitiorum contagione integram ſeruarit: quem perpetuum vitæ ac ſeueriſſimorum morum tenorem conſtantiſſime retinuit. Ceterum GIBERTI virtus in vniuerſa republica gerenda clara, in priuata Veronenſi Eccleſia regenda & moderãda longe magis enituit. nam cum temporibus cedens, faſtumque ac potentiam Aulicam relinquens eo conceſſiſſet, ijs moribus, legibus, inſtitutis corruptas res emendauit, vt Sacerdotum ſuorum ordo veluti priſcæ illius, ac ſanctæ diſciplinæ reliquis Diœceſibus ſpecimen eſſet; ceterique, qui illius virtutis æmuli fuerunt, Epiſcopi in Eccleſiæ ſuæ rebus ac ſtatu emendando, moribuſq. corrigendis, nullam expeditiorem viam inuenerint, quàm deſcriptas GIBERTI leges Diœceſibus ſuis proponere. quæ leges vſq. adeo probatæ ſunt, vt non modo aliquot priuatim Epiſcopi illas ſibi aſciuerint, ſed Tridentinum ipſum Concilium, in quod ipſa Eccleſiæ lumina conuenerunt, in moribus ſacrorum virorum emendandis, diſciplinaque lapſa Eccleſiæ reſtituenda GIBERTI leges exẽplar habuerint, ad quas ſeſe conformare ipſi vniuerſæ Eccleſiæ correctores ſibi erubeſcendum nõ ducerent, quam laudem iam inde ab ipſis Eccleſiæ primordijs repetendo quampauciſſimis conſtat accidiſſe.

RAINALDI

RAINALDI . CORSI

Vnus labentem tu nobis reſtituit rem
GIBERTE ad priſcam redeant quod ſæcula lucem,
Ipſa tibi in primis hoc ſe debere fatetur
Relligio, felix tu ouibus, ouiumque magiſtris.

AVGVSTINVS . FOLIETA

IPſe in me domumque meam iniurioſus fuero, ſi tantũ mihi gentilitium decus inuidero, ac ſi AVGVSTINI FOLIETÆ patrui eximias virtutes debita laude fraudaro, quaſi arrogantiæ & vanitatis inuidiam veritus. quam illius ætatis conſenſus a me plane deteſtatur, cum omnes ſingulari AVGVSTINI prudentiæ, conſilio, & in futuris prouidendis Diuino prope ingenio tantum tribuerent, vt fore, quidquid ille prædixiſſet, vulgo prædicaretur, conſtanterque crederetur. Quibus virtutibus cum admirabili eloquentia cõiunctis eum auctoritatis locum apud Iulium II. Leonem X. Clementem VII. Pontifices Maximos eſt aſſecutus, vt illi omnia maxima Pontificatus negotia eius conſilio gererent. Duplexque hominis ſapientiæ inter cetera extat ſpecimen. alterum, quod Leonem ad fœdus illud ineundum impulit, quo Gallorum opes in Italia fractæ ſunt, & Pontificij ſolij dignitas firmata. Alterum, quod à fœdere contra Cæſarem ſanciendo Clementem reuocare fruſtra eſt conatus. cui capto atque in arce incluſo confeſſionem euentus expreſſit, ſeſe vnius Folietæ futura prouidentis ſapientibus monitis cum magna vrbis direptæ & rerum euerſarum mercede praua conſilia prætuliſſe. Extat & inſigne in Genuam patriam pro

meritum, quod Giberto contranitente eundem Clemẽtem ad Genuenſes libertatem & ordinum concordiam nouamque emendatæ reipublicæ formam molientes in fidẽ accipiendos impulit. quamuis res Folietæ obitu Põtificisque aduerſis rebus effectu caruerit, credo vt honos conſeruatæ libertatis Andreæ Auriæ Diuino conſilio reſeruaretur, eaque ipſa libertas ciuis potius quam exterorum opibus niteretur. Neque vero AVGVSTINI fama Italiæ finibus terminata eſt, ſed ad exteras quoque prouincias delatam Carolus Cæſar ita amplexus eſt, vt inuictus ac maximus Chriſtianorum Princeps omnia ſua Romæ FOLIETÆ conſilio adminiſtrari voluerit. Is demũ fuit AVGVSTINVS qui Vberti parentis nomen, a quo adoleſcentiæ initia haud parum commendationis accepe runt, virtute ſua illuſtrius fecerit. cuius Vberti ingenium & prudentia cũ in multis legationibus ad Maximos principes de grauibus negotijs, tum vero in. Quattuoruirali Magiſtratu ſtatus ciuitatis lapſi erigendi, reique publicæ conſtituendæ conſpecta eſt. cum ſumma igitur approbatione ſepulchrum. quod in æde Diuæ Mariæ ſuper Mineruam illi poſitum eſt, inſigni hac inſcriptione clari Poetæ Antonij Tibaldei ingenio decoratum eſt.

Te merito FOLIETA tenent delubra Mineruæ,
Ipſe hominum quiſquam ſi ſapit, unus eras,

Illius quoque obtium, cum is in miſerabili vrbis direptione luctuoſo caſu ſclopi ictu ſublatus eſſet, Petrus Bẽbus elegantiſſimo carmine deplorauit. neque æquius quidquam fuit, quam cui viro prudentiæ & conſilij primas ſæculum illud conceſſu omnium dabat, eius memoriam ab eo viro, cui illius ætatis eloquentiæ principes primas facile tribuebant, ab interitu vindicari.

PETRI . BEMBI . CARD

Non ſecus ac gelidi ſummis in montibus Hæmi,
Aeſculeam tetigit ſi Iouis ira trabem,
proſtratæ immenſam tellus ſtupet inſcia molem,
Et gemit infeſtis ſylua agitata Notis,
Sic iacet ardentis deiectus fulmine plumbi
Et Romæ & patriæ lux FOLIETA ſuæ.
Effundunt queſtus ſepteni ad ſydera colles,
Et Tyberis ſolitam pernegat ire uiam,
Lamentabilibus complet uada concaua bombis,
Extremaſque iterat flebilis Echo notas.
Phæbe pater, Phæbique nouem, pia turba ſorores,
Tuque Gigantæi de capite orta Iouis:
Vos quoque quem uiridi quondam cinxiſſe corona
Nec piguit ueſtris inſeruiſſe choris,
Illius extincti lachrymis decorate ſepulchrum,
Nobilis & flentes ſentiat umbra Deos,

RAINALDI . CORSI

Auguſti uernant flores, uel fronde reuulſa.
Nequidquam rapidi concutiere Noti.

IO. IOACHIMVS . PASSANVS.

Viuidum IOANNIS . IOACHIMI . PASSANI ingenium, quod non vna cum corpore conſenuit, ſed in vegeto pectore vſq. ad extremam ſenectã integris ſenſibꝰ viguit ac viruit, haudquaquã in obſcuritate debet

 verſari.

verſari. Huius enim viri induſtriam ſollertemque mentem,& ad publicas res tractādas in primis aptam in. Legatione pro Genua patria perſpectam Franciſcus Galliarũ Rex celſiſſimus peracutus ingeniorum æſtimator amplexus hominem legatione perfunctum apud ſe retinuit, in honoreq́.habuit, ac plurimas & grauiſſimas reipublicæ partes illi ſæpe mandauit.quas ille in Legationibus de maximis rebus apud ſummos Reges & Romanos Pontifices obeundis, in maximis exercitibus regendis, quibus ſæpe Quæſtor præfuit, in omni denique negotiorum varietate ita ſuſtinuit, vt eius multiplicem, & aſſiduam operam rebus Gallorum magno vſui fuiſſe ipſimet Galli ampliſſimis præmijs & caſtellorum donationibus teſtificati ſint. Illud eximium, ac neutiquam vulgatæ prudentiæ ſpecimen haudquaquã prætereundum eſt, quod cum in curſu magnarum rerum eſſet, humanos caſus, ac vitæ huius viciſſitudines ſecum reputans, ne longam ætatem Aulicæ inuidiæ, & obtrectationi vertentique ſe fortunæ diutius obiectam haberet, publicis muneribus vltro abſceſſit. in Italiamque reuerſus in priuatæ vitæ otium conceſſit. in quo reliquum ætatis curſum tranquillum & ab omni contentione, & fortunæ iactatione remotum confecit. Nec ſæpe a Gallis euocatus vllis aut præmijs, aut amplis delatis procurationibus a prudenti ſuſcepto conſilio abduci potuit.

DOMINICVS. SAVLIVS

CLari nominis in Italis fuit DOMINICVS. SAVLIVS nemoque omnino noſtra ætate inuentus eſt, in quem plura congeſta fuerint naturæ & induſtriæ ornamẽta. ad præſtans enim & verſatile ingenium, atque ad omnia magna natum, quod formæ quoque dignitas

com-

commendabat. acceſſerunt eximia eloquentia, multiplex doctrina, & eruditio, tum autem ciuilium rerum ſingularis intelligentia. quam ille ex plurimo vſu, magnarumque rerum iam inde a prima adoleſcentia aſſidua tractatione aſſecutus eſt. Vt nemo pluribus maioribuſue præſidijs ad res publicas gerendas inſtructior haberetur. quibus virtutibus eum apud Franciſcum ſecundum Mediolanenſium Ducem auctoritatis & honoris locũ obtinuit, vt omnia Princeps ille de Dominici conſilio gereret, meritaque hominis ampliſſimis præmijs, in quibus fuit Ditio inſignis oppidi Puteoli, remuneranda cenſuerit. Vir egregius fratrem habuit PHILIPPVM longe diuerſo ingenio virum, quem neſcio an illo memorabiliorem dicã. nobilitate certe finis, quem propoſitum habuit; venerabilior eſſe debet. Is enim cum in Romana Aula Magiſter ſupplicum libellorum ita verſaretur, vt eius nomen in primis excelleret, in curſuque maximæ ſpei eſſet, illa Euangelij voce, qua nihil prodeſſe homini dicitur, ſi omnia, quæ ſub cælo ſunt lucrifaciat, atque interea in anima detrimentum accipiat, mente Diuinitus monita, quamquã bono animo vtens in omnibus negotijs caſte & integre verſaretur, tamen ab Aulicis curis, atque a vita illa periculoſis offenſionibus obnoxia abſcedere decreuit, ad Eccleſiamque ſuam Brugnatenſem regendam veluti in portum tutiſſimum conceſſit. cumque ſeſe ſacræ doctrinæ ſtudijs, ac Diuinarum rerum meditationi totum penitus dediſſet, non magis oratione, quàm ſanctiſſimæ vitæ exemplo concionando populos ſibi commiſſos ad cæleſtium rerum amorem accendebat, illoſque in ſuos mores formabat. quarum rerum fama in longe diſſitas prouincias delata confeſſionem expreſſit ab ipſis ſacerdotalis ordinis virulentis inſectatoribus, hunc virum in corrupto illo ſæculo eximium eſſe, qui vna cum perpaucis Epiſcopatus munere & nomine dignus haberetur. Domeſticæ

ſan-

ſanctitatis gloria ſubſecutus eſt ALEXANDER huius ipſius Dominici filius patrui potius quam patris virtutum æmulus. in ipſo enim adoleſcentiæ initio lumine Diuinitus mẽti prælato in cœnobium procul a iuuentutis illecebris conceſſit, arctiſſimiſq. vitæ inſtitutis ſeſe dicauit, atq. in morum ſanctitate & ſacrarum rerum doctrina ita proceſſit, vt eius nomen in Pij Quincti notitiam venerit. qui iuueni priſcorum inſtituto viuenti, proculque ab Aula atq. ab omni ambitione omnique eiuſmodi cogitatione degenti Alerienſem Epiſcopatum vltro mandauit, recuſantemque & retractantem impoſitum onus pro imperio proque iure Sacroſanctæ poteſtatis accipere coegit. Neque vero genti Sauliæ ac Dominico & Philippo tantis patruis paruum decus & ornamentum futurum eſt in ANTONII fratris filij virtute, doctrina, prudentia, qua ætatem præcurrere vere dicendus eſt, quique ita Romanæ Aulæ probatur, vt haud leuia reipublicæ gerendæ munera illi mandari cœpta ſint. in quibus eſt legatio, qua in Regno Neapolitano Nuntius in præſentiæ fungitur, in qua obeunda ita verſatur, vt non modo ſe commiſſo muneri parem, ſed longe ſuperiore dignum oſtendat.

Sacra duos texit præſtantes infula Saulos,
Tertius at rerum publica cura fuit.
Nec fuit Europæ Dominis hoc charior alter,
Nec melius ciues qui regat imperio.
Si potuit corpus tandem ſuccumbere læto,
Fama operum ſemper neſcia mortis erit.

STEPHANVS. VSVSMARIVS

CVm egregia rerum Diuinarum ſcientia, tum eximia prudentia, acriſque ingenij vis per omnes procurationum

tionum gradus ſpectata STEPHANVM. VSVSMARIVM ad Dominicani ordinis ſummum Magiſtratum extulit. in quo ille ordine per multos annos regendo & moderando ita omnia quæ ſunt eius muneris, ſancte & diligenter coluit, vt eius virtutibus & meritis tantam gratiam ſeſe debere ordo vniuerſus Dominicanus exiſtimarit, vnde etiã redundaret, quod eius diſcipulo & alumno Vincentio Iuſtiniano perſolueretur. STEPHANO enim mortuo haud dubium fuit, quin Iuſtinianus iuuentutis annos nondum egreſſus conſentientibus vniuerſi ordinis ſuffragijs raro exemplo in eius locum ſummus Magiſter ſufficeretur, compluribus Antiſtitibus ætate prouecta, ac ſingularis doctrinæ, & prudentiæ fama inſignibus præteritis. quibus omnibus rebus homines mores & diſciplinam a STEPHANO acceptam prætulerunt, Quamquam Iuſtinianus admirabilibus virtutibus ſuis breui effecit, vt Magiſtri nomen paruum momentũ ad illum commendandũ haberet. Id quod in eius Elogio planius explicauimus.

Non exciſæ urbes miſero pater alme duello,
Non deiecta truci moenia celſa pila,
Nomine quam prefers, tibi conceßere coronam,
Sed pax, eximiæ ſed pietatis opus.
Seruatique patres & ſanctis legibus aucti,
Perpetuaque ingens gloria parta toga.
Nec minor occulti palma eſt de fraudibus hoſtis,
Quæſita imbelli ſit licet illa manu.

LEONARDVS . MARINVS

MAgna animum admiratio tacitis cogitationibus verſare nonnumquam ſolet, qui fiat, vt quæ duæ res omnium humanarum longe præclariſſimæ doctrina

&.

& prudentia eam inter ſe habeant ſimilitudinem, vt ad ſui perceptionem non niſi præſtantia admittant ingenia, eæ rurſus inter ſe ita diuerſæ ſint, vt ab vno eodemque quamuis ſplendido ingenio vtraque aut nunquam, aut perraro plane percipiantur. Siquidem eos videmus, qui in ſapientiæ ſtudijs, atque in cæleſtium & diuinarum rerum inueſtigatione excellant, ad res ciuiles tractandas & ad rempublicam gerendam minus aptos eſſe, eos contra, qui in reipublicæ adminiſtratione, & in ciuilium rerum procuratione cum laude verſantur, ſi ſe ſe ad doctrinæ ſtudia contulerint, numquam fere ad primos peruenire. Vt nõnulli inueniantnr, qui hæc inter ſe prorſus pugnare exiſtiment; eiuſque rei in ſcholis ſæpe ac multum quæſitæ & diſputationibus agitatæ rationes non omnino improbabiles afferant. Nos quamquam vtramque laudem raro vni eidemque contingere non negamus, neque facile reperiri, qui vnus idemque vtraq. re excellat, vt & doctrinæ ſtudijs & ciuilibus artibus ſit princeps, tamẽ opinionẽ præſtantibus ingenijs iniquã multis omnium temporũ exemplis refelli affirmamus. verũ ne lõgius abeamus, perſpicuæ rei aperto argumento eſt noſtra ætate LEONARDI MARINI felix verſatileque ingeniũ. qui vir cũ mira cæleſtiũ & diuinarũ rerum cognitione naturalẽ quoq. prudentiã, ac conſiliũ, rerumq. ciuilium vſum & intelligentiam coniunxit, eximia eloquentiæ gloria egregias laudes cumulante. nemo enim ſacram doctrinã aut in ſcholis doctius interpretatus eſt, aut copioſius in concionibus explanauit, nemoque in animis ad virtutem inflammandis, & a vitijs reuocandis acrior, aut vehementior, aut ornatior orator fuit. Idem cum e cœnobio & e ſchola ad Epiſcopatum euocatus ad publicas res tractandas animum conuertit, is extitit, eiuſque ingenium & conſilium ita enituerunt, vt nemo magis multam, pluribuſue locis, aut maiore cum approbatione reipublicæ ac Maximis Principibus

cipibus operam nauarit, cum in vario genere reipublicæ adminiſtrandæ, tũ vero in legationibus de maximis ſemper rebus obeundis. Nam apud Carolum Cæſarem ac Philippum Regem filium difficilimis temporibus multos annos magna cum laude Pontificius Nuntius fuit Regi ita acceptus & probatus, vt ampliore Lanciani Archiepiſcopatu honeſtatus ſit. Ad hoc a ſacro Tridentino Concilio, in quod ipſos omnis doctrinæ & ſapientiæ Antiſtites ex tota Europa conueniſſe vidimus, dignus habitus eſt, qui de maximis maximeque arduis Chriſtianæ Eccleſiæ negotijs ad ſummum Pontificem mitteretur, itaque ipſe omnia quæ fuerunt eius muneris, executus eſt, vt tam excellentibus de ſe factis iudicijs abunde reſpondiſſe ſit exiſtimatus. Neque vero illud exiguum munus fuit, cum Catechiſmo Chriſtianæ diſciplinæ componẽdo vna cum grauiſſimis & doctiſſimis collegis præfectus eſt. adeo in nullas non partes præſtans ingenium valuit. Præterea a Pontifice in controuerſia de grauiſſima re ad Ferdinandũ Cæſarem miſſus eam moderationem adhibuit, eamque in animo Cæſaris tractando & mitigando lenitatem, vt propoſiti pertinaciter retinentem Principem flexerit, & a ſententia animo penitus inſidente deduxerit, magnorumque inſtantium diſſidiorum ac magnarum offenſionũ cauſſas præciderit, ſummaſque difficultates magna ab vtroque Principe inita gratia expedierit. Iam vero a Pio Quincto peſtiferæ doctrinæ lue in Subalpina prouincia ſerpente ad Epiſcopatum Albenſem translatus eſt, vt piorum dogmatum oppugnatoribus acer veritatis propugnator opponeretur. poſtremo a Gregorio Tertiodecimo Pontifice Maximo & ſapientiſſimo de ſumma republica, ac de fœdere & expeditione in Turcas Legatus eſt, quod munus ita impleuit, itaque hominum opinioni reſpõdit, vt Romã reuerſus, ac legatione vix renũtiata Legatus ad Cæſarẽ deſtinatus ex humanis exceſſerit.

THOMAE. CORREAE

Quis Leonarde pater te fortunatior? in quo
Tot dotes animi, tot bona conſpicimus?
Magnus enim ingenio es, maior ſapientia, & uſu
Maximus, iſta ſimul iungere rarus honor.
Hinc tu Pontificum interpres mandata potentes
Ad Reges perfers, nec ſine laude refers.
Cum res ulla grauis, cum magna negotia rerum
Sunt tractanda, tui muneris iſte labor.
Præmia tot meritis quæ ſint ſatis æqua negarem
Poſſe dari, ni uirtus pretium ampla foret.

BARPTOLEMAEVS. FACIVS IACOBVS. BRACELLIVS

HAud ſane pudoris mei fuerit, affirmare, in pari litterarum, atque armorum ciuiliumque rerum tractandarum laude Genuenſe nomen verſari. nam vt hac nulli Italicarum vrbium poſt extinctum Romanum imperium eſt ſecunda, nullusque populus clarorum bello virorum copia ditior fuit, ita litteras modice attigit Genuenſis natio. quod idem omnibus fere gentibus, dum in illis militaria ſtudia viguerunt, vſu veniſſe conſtat. non tamen hac quoque parte Genuam omnino claudicare nonnulli doctrina & eloquẽtia præſtantes viri ſcriptis ſuis declararunt. in quibus fuerunt BARPTOLEMAEVS. FACIVS & IACOBVS BRACELLIVS Genuenſes ciues. quos vno eodemq́. Elogio ambos cõplexi ſummus. neq. ideo illos non prætereundos duximus, quod aliquid lucis clariſſimo illorum nomini ſtudio noſtro nos addere poſſe ſperaremus, quod ipſi ſingulari eloquẽtia præclariſſimisq́. ſcriptis ſuis immortalitati cõſecrarunt, ſed ne in recenſen-

dis

dis claris Liguribus, quos omnes hoc volumine nos amplexuros profeſſi ſumus, patria mea numero fraudaretur. FACIVS igitur Alphonſo Aragoniæ, Siciliæ, ac Neapolis Regi ab epiſtolis fuit, BRACELLIVS Genuenſis Senatus ſcriba eundem honoris locum a Nicolao V. Pontifice Maximo vltro delatum repudiauit mediocritate ſua contentus. FACIVS vitam & res geſtas Alphonſi cōſcripſit, BRACELLIVS hiſtoriam belli Hiſpanienſis, quod cum eodem Alphonſo Populus Genuenſis geſſit, quinque libris eſt complexus; tanta vterq. cum ingenij, prudentiæ, eloquentiæ laude, vt non modo illam ætatem, in qua præclaræ artes, quæ multa ante ſæcula ſummis ſordibus, ac ſqualore obſitæ iacuerant, ex altiſſimis tenebris emerſæ multum iam veteris ſplendoris aſſumpſerant, longe ſuperarint, ſed noſtra quoque, in qua politiora ſtudia & eloquentiæ omnis generis gloria in flore maxime eſt, illos in Principibus numeret.

RAINALDI. CORSI

Præſtantes uirtute uiri, labentia ſæcla
Aeterna ingenij qui ualuiſtis ope,
Siſtereq́ue, & ueſtra uos ipſi effulgere luce,
Præire atque alijs lumine perpetuo,
En quem uos patribus rite inſtauratis, honorem
A grata uobis poſteritate datum.
Vitam alia augeri uità uix credere dignum eſt.
At miſcet ſuperis, at FOLIETA *beat.*

BAPTISTA. FVLGOSIVS

AT in BAPTISTA. FVLGOSIO qui patrum noſtrorum ætate principatum in patria obtinuit, tāta fuit, ac tam multiplex eruditio, tantaque vetuſtatis atque omnium ætatum cognitio, vt quem cum illo confe-

ras, haud facile reperias. id quod manifeſte docet opus laborioſiſſimum, quo Valerium Maximum imitatus de factis & dictis memorabilibus conſcripſit. In quo omnium nationum, omniumque temporum exempla ita collegit, vt cunctorum ſæculorum hiſtoriam breui perſtrictam ante oculos hominum poſuiſſe videatur. quæ res immenſi operis atque infiniti pene laboris fuit. Iam vero ſimplici rerum narratione minime contentum fuiſſe, ſed vnamquamque momento ſuo ponderaſſe, ac de ſingulis ſapientia iudicia feciſſe, egregium profecto acerrimi, ac pene Diuini ingenij, & ad omnia humana expendenda & tractanda apti & verſatilis ſpecimen fuit. Vt ſi quis huius voluminis vtilitatem & fructum ſpectet, quod omnium humanorum caſuum exempla tanta copia ſuggerat, ex quibus quid fœdum, quid honeſtum incæptu ſit, qui exitus vtrumque conſilium conſequi ſoleant, innumerabilia documenta petantur, tum ad delectationem mentem conuertat, quæ tanta rerum varietate legentium animos tenet, profecto hoc eſſe illud opus ſtatuat, quo noſtra ætas, quæ ſibi omnis eruditionis omniſque generis eloquentiæ iure primas vindicat, præſtabilius tulerit nihil.

HORATII. GVIC-
CIARDINI

Senſerat extolli toto Fulgoſius orbe
Ore uirum libris ſe Folieta tuis.
Nunc quantumuis, ait, magnis adoperta tenebris
Mors fera uerte tuas in mea damna manus.
Hoc ſi reſpicies, eſſe haud obnoxia dices
Cuncta tuo imperio, rarum opus ingenij.

RA-

RAPHAEL. FVLGOSIVS

MAgno ipſe quoque ornamento patriæ ac genti ſuæ Fulgoſiæ RAPHAEL fuit, clariſſimi nominis Iuriſconſultus. quem eximium ingenij acumen a cõmuni interpretum ſententia ſæpe abduxit. Multa huius viri extant egregia ſcripta tum iure ciuili interpretando, tum de illo reſpondendo, quæ FVLGOSIVM nomen cum in Gymnaſijs,tum in iudicijs ac forenſibus cauſſis perpetuo celebre ſint factura,

FVLCO. ANDALOVS NIGRIVS
BARPTOLEMAEVS
FALLAMONICA.

QVam gloriam Genuæ patriæ FVLCO inuidit ſedibus ac domicilio Maſſiliam tranſlato, alienaq́.ciuitate ſibi aſſumpta, eam ego illi non inuidebo; neque vlla vel iuſta indignatio officio mihi erit antiquior.quod a me poſtulare videtur, vt quem virum duo ipſa clariſſima Hetruriæ lumina Danthes & Petrarca æternis carminibus ſuis illuſtrandum duxiſſent, eum ego Genuenſis homo ſcriptis meis ne ſilerem. Porro FVLCO ſimile conſilio fatum habuit. qui enim in aliena, quàm in ſua ciuitate viuere maluit, eius memoria in alienis magis, quã in ſuis ipſius ſcriptis viuit ac viget. quæ non ignobilitate ſua interijſſe ſunt exiſtimanda,quis enim eum ignobilem Poetam dicere audeat, qui duorum tantorum virorum laudatione nobilitetur? ſed quod iam pridem obſoluerit apud Italos Prouincialis gloria non tam vetuſtatis tenebris obruta,quàm præfulgẽtus Hetruſcæ Muſæ ſplendore

op-

oppreſſa. Eadem quoque eſt ANDALOI. NIGRII & BARPTOLEMAEI. FALLAMONICÆ Genuēſium ciuium fortuna, vt virorum clarorum nomen alienis magis quam ſuis ſcriptis niteat. quorum ille omni doctrina mirifice excultus, cum ne poetices quidem expers omnino fuerit, in Mathematicis ita excelluit, vt Boccacius, in quo viro ſolutæ orationis laus Hetruſcorum carminum gloriam aliorum potius quā meo iudicio æquauit, hoc præceptore in primis glorietur. At FALLAMONICA ſublimi poemate Philoſophiæ & Theologiæ res complexus abditas quæſtiones tractauit, quas Lyricis modis ita dilucide & ornate explicauit, vt qui materiæ ſumptæ grauitate Danthē æquet, eundem carminum elegantia & ſtili felicitate longe antecedat. Neq; dubium eſt, quin celſiſſimum ipſe quoque in Hetruſcæ Poeſis laudibus locum obtenturus fuerit, niſi gentiliū ſuorum ſibi ipſis ac gentis nomini iniquorum ſcelus clari viri memoriæ obſtaret. quam diuino volumine inepta ratione compreſſo obſcuratam & oppreſſam tenent.

RAINALDI. CORSI

Dignus tu duplici frontem præcingere myrto
Vates, quem duplex uindicat ora ſibi:
Teque adeo gemini Thyrrenum gloria Cycni
Carmine uterque ſuo ſydera ad alta rapit.

INGHETVS. CAESAR CONTARDI

QVod ex innumeris hominum millibus, qui ſe ſe litterarum ſtudijs totos dediderunt, omnemq. operam in illis poſuerunt, perpauci admodum diuturno ſtudio aſſiduaq. animi contentione efficere potuerunt, vt ad magnum & memorabile nomen in ſcientiæ laudibus peruenirent, id eum virum aſſecutum, cuius

omnis

omnis vita mercatorijs curis & ſollicitudinibus fuerit diſtricta, omniſque opera & induſtria in eo quæſtu perpetuo occupata, magnã profecto habet præcellentis ingenij admirarionem. Magno igitur in pretio perpetuaq. in gloria eſſe debet INGHETI. CONTARDI Ciuis Genuenſis nomẽ.quam illi conciliat accerrima diſputatio in vrbe maioris Balearicæ trecentis circiter abhinc annis cum doctiſſimis Hebraicæ Antiſtibus habita de ſumma religione, ac de Chriſtiana lege litterarum monumentis quamuis rudi ſcribendi genere cõſignata.in qua INGHETVS acutiſſimis & firmiſſimis argumẽtis, e media Theologia ſumptis Chriſtianæ doctrinæ veritatem confirmauit; Aſturchumque, cui tum ſuæ ſectæ homines primas deferebãt, victum manus dare coegit; opinionemq. menti penitus comprehenſam inuito ac diu renitenti tandem extorſit. quare ille cũ INGHETI diſputatione & ingenio victus, tum lumine menti Diuinitus prælato, inueterato, ac cum lacte imbibito errore abdicato ĩ Chriſti militiã ſacro fonte abſutus nomen dedit..quod idem complures eiuſdem ſectæ homines fecerunt, cum tanti viri exemplo inducti, tum Diuino Numine mentem dante attracti. Huius Cõtardæ gentis nobilis apprime ac peruetuſtæ, quæ perpetuã reipublicæ adminiſtratione olim floruit iacens nomẽ, ac litterarum conſeneſcentem gloriam longo interuallo ætate noſtra CAESAR CONTARDVS eximius Iuriſconſultus rettulit. qui perarduas iuris ciuilis quæſtiones acutiſſime & copioſe tractatas & illuſtratas litterarum monumentis æternitati cõſecrauit. quæ ita probantur, vt nomẽ CONTARDI haud exigua cũ ciuitatis noſtræ gloria in Gymnaſijs & in forenſibus iudicijs & iam nunc viuentis iactetur, & perpetuo celebre futurum ſit. Accedit Pontificatus Nebienſis honos, quo CAESAR a Gregorio tertiodecimo ob ſpectatas virtutes & morum grauitatem donatus eſt.

IOAN-

IOANNES. CAGNATIVS TABIENSIS

OPpidum Tabiam non tam generoſa vina nulli orbis terrarum regioni pretio cedentia celebre faciunt, quàm IOANNIS. CAGNATII Dominicani monachi excellens ingenium & exquiſita doctrina. qui ſummam compoſuit a nomine Patriæ Tabienſem inſcriptã. Equidem non ſum neſcius in eiuſmodi ſummis magis ſolere laborem & diligentiam ſcribentium commendari, quàm ingenium ſuſpici. ſed tamen ſi quis acriter intendat animum, eam eſſe hanc Tabienſem dixerit, quæ præter infinitum exantlatum laborem ſingularem doctrinã redoleat; quæq́ue multis peracris ingenij ac grauis iudicij luminibus ſit referta. magna certe eſt eius vtilitas, multiplexq́. ac quotidianus in Eccleſia vſus. vt opus tam varium, tam copioſum, tam eruditum noſtris in Elogijs ſilentio tranſeundum non fuerit.

GVLIELMVS. RODOANVS

NEc minorem gloriam, quàm olim patriæ ſuæ Tabiæ Ioannes, noſtra ætate GVLIELMVS. RODOANVS Quinquoppidano Liguriæ agro, in quo natus eſt, virtute & ingenio ſuo peperit. qui ager duri atque aſperi ſoli ipſe quoque generoſiſſimi vini commendatione celebris eſt. nec minorem lucem rebus forenſibus ingenio, doctrina, induſtria, diligentia ſua prætulit, duobus editis voluminibus, altero de ſacerdotum ſpolijs; altero de rerum Eccleſiæ alienatione. quæ vtraque res in forenſi vſu frequens, ac prope quotidiana a nemine tamen certa ratione ac via tradita fuerat. Prudenter igitur & vtiliter locum deſertũ a ceteris GVLIELMVS occupauit; quæq́ue plurima a

ſcri-

ſcriptoribus paſſim tractata fuerant in vnum collegit, atq. vtramque materiam in ordinem digeſſit:luculentisq́ue ac ſubtilibus deſputationibus illuſtrauit, & amplificauit. Vt RODOANI nomine magna cum gloria tribunalia perpetuo perſonatura ſint. Cuius etiam virtutes ac laudati mores a Gregorio tertiodecimo Nebienſi Pontificatu ornatæ ſunt. in quo tamen honoris titulo haud diu fuit immatura morte poſt initum Pontificatum mox ſublatus.

MATTHAEVS. SENAREGA

MAtthæum Senaregam quamquam Facio & Brácellio profeſſione coniunctum, tamen magna quædam alia ſunt, quæ proprij Elogij teſtimonio dignum faciant. neque enim in ſcribendi tantummodo facultate, qua cum in hiſtoria, tum in omni genere excellit, id quod in homine ex domeſtica Pauli Manutij qualis quantiq́ue huius artis antiſtitis diſciplina profecto minime mirum videri debet,ſed in dicendo quoque & in publicis rebus tractandis,ac ciuilibus cõtentionibus,quæ longe diuerſa laus eſt, incredibilem eloquentiæ vim exprimit. Accedunt eximia quædam, viuida ſollertis ingenij vis. quæ tanta fuit, vt prudentiam ipſam non niſi diuturno vſu acquiri ſolitam ante annos repreſentarit. adhoc in negotijs ducendis & voluntatibus hominum ſibi conciliandis mira lenitas. quæ virtutes in illo ita enituerunt, vt oculis omnium in tantam indolem conuerſis adoleſcẽtiam vix ingreſſus ad rempublicam gerendam grauiſſimo arcanarum rerum munere illi commiſſo vocatus eum ſe cum in Legationibus obeundis, tum in ſententia de magnis & arduis rebus exponenda oſtenderit, vt illud plane conſtet, ætate noſtra pacis artibus, atque ad publicas

& magnas res tractandas naturæ & fortunæ præſidijs inſtructiorem eſſe neminem.

Pendet ab ore tuo iuuenis Mathæe ſenexque,
Verbaque non audet amplius ulla loqui.
Concilio ueniſſe Deum te credit ab alto,
Sicque loqui gemmas, ſic fluere ore charin.
Patria conſpicuis te non tam laudibus ornat
Quantum tu patriam moribus & ſtudijs.

LVCAS. CAMBIASIVS

EA eſt Genuenſium hominum belli pacisque artium gloria, vt non multum ſit illis ad nomen ſuum illuſtrandum de alienis ſtudijs accerſendum. Igitur litterarũ ſcientiam,qua tamen laude omnino nõ caret, ac pingendi & fingendi artem,ceteraſque eiuſmodi facultates multis nationibus non iniquo animo concedunt. quod idem ceteris claris populis, apud quos militaria & magnarum rerum gerendarum ſtudia viguerunt, vſu veniſſe conſtat. Romani quidem adeo Philoſophandi ſcientia ac Poetica & mechanicis artibus ſeſe vinci a Græcis non indignabantur, vt grauiſſimi eorum eiuſmodi rebus cum Græcis certare, atque adeo eas res omnino tractare, turpe ſibi, ac maieſtate Romana inferius ducerent. In eadem veſtigia ingenij ſimilitudine Genuenſes incurrentes ea tantum ſtudia coluerunt, quæ in Ciuitate ſua in pretio & in honore eſſe videbant. non quod doctrinæ, & liberalium, ac mechanicarum artium ſtudijs minus aptum eſſet illorum ingenium, ſed quod ſublimioribus curis intentæ mentes ad inferiora ſeſe demittere non poſſent. Id quod ætate noſtra manifeſte declarauit Lucas Cambiaſius.quem pingendi arte ita conſtat excellere, vt ſiue admirabilem inuentio-

uentionem & varietatem ſpectes, ſiue formandi & delineandi ſcientiam conſideres, ſiue artem in colorando cō templere, in quibus rebus omnis pingendi facultas exprimitur, cum eſſe illum ſtatuas, quo hac in arte nihil fieri poſſit abſolutius, cum ne fingendi quidem laude careat; cuiuſque tabulæ ad veritatem ita adductæ ſint, vt non ad naturam imitando proxime accedere, ſed naturam ipſam ſpirando & geſtum agendo exprimere videantur. Egregium artificem Paulus frater meus eleganti carmine populari lingua conſcripto ornauit, quod in Latinū ſermonem conuertit Rainaldus Corſus Corrigienſis mihi amiciſſimus, ſummaque humanitate ac morum ſuauitate prædítus. Qui vir perhonorifico munere, quod eſt a ſupplicibus libellis, in præſentia fungens, longeque maiore & ampliore dignus ad Pontificij, & Cæſariani iuris ſcientiam haud minorem eloquentiam, politioreſque litteras ac multiplicem addidit eruditionem, miramque in carminibus faciendis felicitatem. quas virtutes comitantur ſingularis prudentia, ac rerum vſus, & ad publicas, ac magnas res tractandas in primis aptum ingenium. Vt virum præſtantiorem, pluribuſue, aut maioribus animi, & ingenij bonis ornatum Romana Aula habeat neminem.

Ingenium paritura nouum mille amplius annos
Diſtulit, ac magno tandem conamine ſeſe
Exuperans natura uirum, manus inclyta cuius
Sæpe moram menti faceret, ueræ ne colorum
Sint facies, ueris ſeu tantum proxima, in auras
Edidit ætherias, de lucis nomine dictum
LVCAM qui patriæ lucem, lucem attulit orbi.
Scilicet & (propria quæ ſunt cognomina genti)
Mutatam cogit ſe farier arte parentem.
Iure igitur ſummos inter proceresque Ducesque,
Qui bene de patria meruere, adſcribit Vbertus.
Pone ſubit frater, Diuino nectare Muſa
Quem Ligur in Syluis ultro imbuit Apennini.

DE · IIS · QVI · AD · MAGNAS OPES . POPVLORVMQVE DOMINATVM PERVENERVNT.

IOANNIS , VERSOSAE

Vt ueſter Folieta ſimul uicturus honores
Aeternis ueſtros tradidit hiſtorijs,
Heroes Ligures, nos dein uita inclyta ſæclis,
Vos dein fama ullis non moritura manet.

GERARDVS . SPINVLA

PRoiectæ impudentiæ, atque adeo nefarij ſceleris fuerit, putare in clarorum virorũ memoria commendanda non longe primas virtuti eſſe tribuẽdas, aut vero quid quam de omnibus humanis rebus cũ illa conferendũ. Sed tamen negare non poſſumus, quin fortunæ quoque amplitudo ſi minus gloriã pariat, ſplendorem certe hominum nomini conciliet, ad eorumque memoriam ab obliuione vindicandam plurimum valeat. Iure igitur qui de Liguribus fortunæ amplitudine floruerunt, quamquam res geſtæ aut nullæ, aut in

obſcuro

obſcurò ſunt, prætereundi non fuerunt. in quibus fuit GERARDVS. SPINVLA duarum nobilium vrbium alterius in Hetruria, alterius in Longobardis Lucæ & Terdonæ dominus. Ex qua re præterquàm quod viri potentiam ſuſpicere poſſumus, ciuitatis noſtræ magnitudinem conijcere licet, cuius tanta eſſet priuatorum ciuium dignitas, tantæque opes, vt celebres vrbes Cæſaris conceſſu in Ditione fiduciaria haberent, in eaſq́. Prætores, & Magiſtratus cum imperio mitterent.

BRANCAS. AVRIA

SVmmæ quoque fuerunt BRANCÆ. AVRIÆ opes, atq. eximia dignitas, qui maximam Sardiniæ partem Vrbium, caſtellorum, vicorum, late patentium regionum dominatu occuparit, ad tantamq́. potentiam ea in inſula peruenerit, vt omniũ rerum arbiter & moderator Sardis ipſis ſtudentibus Regis titulum a Cæſare petierit, impetraturusq́. fuiſſe credatur, ni dum res ſuo molimine grauis extrahitur, fato functus eſſet. Hic ille eſt BRANCAS, quem celebris nominis Poeta Danthes apud inferos etiã viuentem locat, cupiditate vlciſcendi doloris alte animo inſidentis ob inſignem acceptam contumeliam in tantum furorem prouectus. Danthes enim, id quod incorruptis vetuſtatis documentis conſtat, vir ceteroqui egregius, vitio ingenij vehemens & impotens, ad hoc factionum ſtudijs & indomitis animi permotionibus ſæpe vſque ad inſaniam rapi ſolitus, haud ſecum reputans, quanto cum periculo magni viri lædantur, proiectæ linguæ libertate abutens, quo perpetuo morbo laborauit, de Brancæ nomine ac fama, quem neſcio qua de cauſſa oderat, detrahere non deſiſtebat. cumq́ue ſæpe monitus nullum maledicendi modum faceret, Brancæ clientes tantam verborum petulantiam re tandem coercendam cenſentes

homi-

hominem in publico deprehenſum male multarũt. quam ille iniuriam cum factis non poſſet, opibus tanto inferior, verbis & ſtilo vlciſci ſtuduit.

SINIBALDVS. FLISCVS

NObili ac peruetuſto Lauaniæ comitum titulo inſignis gens Fliſca, ad hoc perpetuo & continuato ſacrorum honorum ſplendore in primis Italicarum præfulgens magnam ſemper Genuæ potentiam, atq; opes ſupra quã modicas poſſedit. quippe quæ perampla Ditione, ac Caſtellorum & populorum dominatu nõ ſolum ceteros Genuenſes populares ſuos anteiret, ſed nemini Italorum Procerũ, cum a ſummis Principibus diſceſſimus, eſſet ſecunda. Quibus opibus in dies creſcentibus factum eſt, vt HIERONYMVS & SINIBALDVS fratres non iam proprijs nominibus, vt reliqui ciues, ſed cum Comitum præfatione vocarentur. qui titulus non tam a Sinibaldo eſt expetitus, quàm omnium conſenſu illi datus, nemine repugnante, fortunam tanto ceteros antecedentem nominis quoque appellatione notatam & eximiam eſſe. quæ res adeo Sinibaldi ad nullam arrogantiam animum inflauit, vt nemo contra illo moderatior aut demiſſior eſſet, & in quotidiana conſuetudine comior, ac ſuauioribus, præditus moribus, patriæue amantior ciuis, ab omnique ambitione remotior. Cumulat laudes bonarum artium perpetuum ſtudium atque amor, litteratorumque hominum conſuetudo, qua mirifice delectabatur, quoſque liberalitate ſua amplexus domi habebat, omnibusq. cõmodis fouebat. in quibus fuit Paulus Panſa cum omnis elegantis eruditionis, tum poetices laudibus celebris in primis nominis. Quibus rebus fit, vt tantæ opes tanta

modeſtia,

modeſtia, ac virtute coniunctæ ſuo Elogio dignæ fuerint. Neque de SINIBALDI laudibus aut gratia, qua omnibus æque charus fuit, quidquam detrahere debet Ioannes Ludouicus filius longe diuerſo ingenio adoleſcens, qui ſe ſe ac domum ſuam in irreuocabilem exitij caſum præcipiti conſilio demittere properauit.

ALBERICVS. CIBO

GEns Cibo cum multis ſtemmatibus, tum vero Pontificatu Maximo perilluſtris in tantas opes creuit, vt clariſſimis ac præpotentibus aliquot Italiæ familijs affinitate coniuncta multas paſſim ditiones poſſideat. in quibus eſt vetus, ac celebris nominis Marchionatus Maſſæ, quem a matre nobiliſſima Malaſpina hæreditarium acceptum ALBERICVS Innocentij VIII. pronepos vna cũ ceteris Ditionibus obtinet. quem Cæſar cum nobilitate vtriuſque generis, tum meritis & virtutibus commendatum ampliore & ſplendidiore Principatus titulo auctum & ornatum in ſacri Imperij Principibus numerari voluit.

IOANNIS. CASANAE. MONTERVBRENSIS

Magnanime o Princeps Ligurum tu gloria gentis
Cæſare iam a magno merito cumulatus honore,
Quin gaudes cretum te claro ſanguine auorum
Regum, Pontificum, Heroum, Procerumque, Ducumque?
Felix macte animo, iunctis qui ſanguine magnis
Regibus Auſoniam illuſtras tamquàm æthera Phœbus;
Felices populi, felices undique tanto
Principe rectæ urbes, nulli prudentibus auſis,
Summa iuſtitia, ſumma pietate ſecundo

THO-

THOMAS. MARINVS

AT neque ij, qui noſtra ætate complures Genuenſes ciues ad inſignes titulos & dominatus populorum aſcenderũt, ita omnia fortunæ debere,ac meritis omnino carere ſunt exiſtimandi. Ingentibus enim opibus ſua induſtria, ſollertia, vigilantia partis cum inopiam publicam ſubleuarint, maximosq́. exercitus ſuſtentarint, haud exigua illorum merita in rempublicam videri debent, iureq́. illos amplis Ditionibus a Cæſare maximisq́. Regibus donatos putandum eſt. quos omnes nominatim perſequi non neceſſe habui. longum enim id fuiſſet, Inſigniores tantum commemoraſſe contentus. in quibus primus ordine fuit Thomas Marinus Ducatu Terræ nouæ in Regno Neapolitano a Cæſare auctus.

ADAMVS. CENTVRIO

AT ADAMVS. CENTVRIO ad opes, quas immenſas accumulauit, prudentiam & conſilium addidit, & ad quæuis magna tractanda aptum ingenium. Quibus virtutibus, ſimul Andreæ Auriæ affinitate ſubnixus præterquàm quod Genuæ plurimum potuit, multaq́. eius fuit in omnibus rebus auctoritas, magnam inijt a Cæſare & a Philippo Rege filio gratiam. Verum ſumma grauitate. vir ab honorum titulis abhorrens Marchionatu Aſtapæ opulenti in Hiſpania oppidi MARCVM filium inſigniri voluit.

NICO-

NICOLAVS. GRIMALDVS

NICOLAVS. GRIMALDVS non magis opibus, quæ ſupra quam modicæ fuerunt. quàm liberalitate cõſpectus eſt, qua permultos ciues amplexus complurium laborantem fortunam ſubleuauit, afflictamque erexit, multosque ad commodum vitæ ſtatum & honeſtatẽ fortunæ perduxit. huc accedit liberalis cultus, ac perpetuus ſplendor cũ in omni genere, tum in immanibus ſubſtructionibus in primis coruſcans, quibus Regiam magnificentiam haud dubie æquauit. Liberalitatem igitur & merita GRIMALDI erga rempublicã Philippus Rex grato animo proſecutus multis ditionibus, in primis vero nobilis & celeberrimi nominis vrbis Salerni cum inſigni Principatus titulo magna omnium letitia remuneratus eſt.

STEPHANVS. SQVARCIAFICVS

EAdem ratio, eædemq. opes Squarcciaficis ad opimã Galatinæ Ditionem in Regno Neapolitano viam communiuerunt. quam ab Alberto patre STEPHANO filio traditam Philippus Rex in Antonij Auriæ ſoceri gratiam inſigni Marchionatus titulo nobilitauit.

GALEATIVS. PINELLVS

NObili ac præclaro æmularum virtutum certamine inter ſe contendiſſe videntur COSMVS parens, & GALEATIVS Pinellus filius; mutuoq. ſplendore alter alterius nomen illuſtrare. Coſmi enim eximia animi moderatio & noſtræ ætati cõſpecta, & poſteritati memorabilis in primis eſt. nam nemo in quærendis opibus caſtius eſt verſatus, famamq. & mentẽ ab omni ſordium & auaritiæ

labe integriorem purioremue ſeruauit; & ijs opibus partis, quæ ad cultum honorifice tuendum ſufficerent, modo cupiditati ſalubriter poſito, omnique quæſtus genere, ac ſollicitudine valere iuſſa præclarum exemplum poſteris ad imitandũ in ſe conſtituit; præterea nulla in re priuatæ ac ciuilis vitæ modum exceſſit, præterquã in ædificiorum magnificentia, ſumptibuſq. in filiorum cultum in bellis, in Aulis Regum, in Gymnaſijs magnifice tuendum large ſuppeditandis. qua in laude perpetuæ & conteſtatæ gentilitiæ commendationi proximus fuit. Gens enim Pinella apprime nobilis turbulentiſſimis Ciuitatis noſtræ temporibus procul ab omni faſtu & ambitione, ab omnibuſq. ciuilibus contẽtionibus remota cum nullo loco operam & induſtriam ſuam reipublicæ ſubtraxerit, nullumq. illius procurandæ aut munus vmquã intermiſerit, aut laborem ſubterfugerit, non tamen aut ex malis publicis creſcere vmquam ſtuduit, aut per publicam priuatamue cuiuſquã iniuriam in altiorem potentiæ aut dignitatis locum aſcendere contendit. GALEATIVM in paterno ſinu paternaq. cura & diligentia educatum omneſq. artes non modo libero homine, ſed ſummæ fortunæ amplitudine dignas edoctum non magis paternæ peramplæ opes, quam ſuæ ipſius virtutes ac merita extulerunt, quippe qui omnia vitæ munera cumulate impleri, omneſque officij gradus erga propinquos & ditioni ſubiunctos, atq; adeo omnes homines, perſancte & diligenter ſeruarit. nam propinquos & amicos liberalitate & hoſpitalitate, ſubiunctos vero æquitate, iuſtitia, charitate coluit, veritatis in omni vita retinentiſſimus: & Philippo Regi celſiſſimo fidelem bello operam plurimis locis nauauit. Quæ merita Philippus grato animo recognoſcens Galeatium ſimul cum Ditione Turonenſi ab illo parta inſigni Marchionatus titulo eodem tempore ornauit.

Dum

Dum Ligurum in ſuperos pietas GALEATE uigebit,
Dumque erit undiſono Patria pulſa mari,
Gens Pinella tibi debebit, & inclyta nomen,
Virtutéſque tuas, & bene facta colet.

DAVIDES. IMPERIALIS

NVmerum ſtemmatum, & patriæ ſplendorem auget dignatione ſua DAVIDES. IMPERIALIS. Qui ipſe quoque opibus ſuis rempublicam ſubleuando Marchionatum Oriæ in Regno Neapolitano adeptus eſt.

ARGENTINA. SPINVLA. VIOLANTIS AVRIA. ELISABELLA. FLISCA ALTERIA. ITEM. FLISCA.

SPinula & Auria gentes non ſua tantum nobilitate illuſtres ſunt, ſed a magnorum quoq; Principum coniunctione haud parum trahunt ſplendoris: ſiquidē Theodorus Palæologus Andronici Cæſaris filius Marchio Montisferacis, & Matthæus Magnus Vicecomes Mediolani Princeps harum familiarum affinitatem appetiuerūt, vt ea neceſſitudine vterq; laborantes res ſuas Genuēſium Gibellinorum haud mediocribus opibus, quorum capita erant duæ hæ præpotentes familiæ, cōmuniret. Theodorus igitur ARGENTINAM Opicij Spinulæ filiam vxorem duxit. At Matthæus VIOLANTEM Barnabæ Auriæ filiam Stephano filio ſuo in matrimoniū coniungi voluit, felici futuræ prolis auſpicio, ex qua tot Heroes ac ſummi faſtigij Principes prodituri eſſent, qui rerum geſtarum gloria, clariſſimaq́. fama orbem terrarum impleturi, quique magnam Europæ partem, atque opulentiſſimas eius prouin-

cias imperio occupati eſſent. Ex eo enim coniugio Barnabas Vicecomes ortus eſt haud pudendum materni aui nomen referens. qui Viridam genuit, quæ Auguſtiſſimæ genti Auſtriæ innupſit Leupoldo Alberti Ducis filio collocata. Is ex Virida Albertum & Fridericum Tertium Cæſarem ſuſcepit; Fridericus Maximiliani Cæſaris pater fuit. ex quo natus eſt Philippus Hiſpaniæ Rex ac Belgicæ Galliæ Princeps. ex Philippo orti ſunt Carolus Quinctus, & Ferdinãdus ambo Cæſares, ille Belgicæ Galliæ Princeps, atque Hiſpaniæ & vtriuſq; Siciliæ, hic Hungariæ & Boemiæ Rex. Carolus Philippum genuit opibus, potentia, ampliſſimiſque Regnis ceteros Chriſtianos Reges longe antecedentẽ. Ex Ferdinando orti ſunt Maximilianus Cæſar ipſe quoque Hungariæ & Boemiæ Rex, ac Carolus & Ferdinandus ampliſſimarum Ditionum domini. At nobiliſſimæ genti Fliſcæ eandem Vicecomitum affinitatem ELISABELLA. FLISCA Lucæ filia Luchino Vicecomiti Mediolani Principi nupta ſuis moribus inauſpicatã fecit. quos aliorum ſcriptorum monumentis cõſignatos attingere ab inſtituto opere eſt alienum. Dignitatem eiuſdem gentis auget altera FLISCA cuius nomen in obſcuritate verſatur. hæc fuit Hadriani Quincti ſoror præcelſo Principi comiti Sabaudiæ nupta.

PAVLVS. FOLIETA

GEntis tuæ gloriam cæleſti prope ingenio ſubſecutus es PAVLE frater; ipſaque me fraterna pietas impium plane fecerit, ſi ea ſola illi gloriæ obſtet, quam tibi Poetices ſtudium tam varie a te excultum conciliat, atq; ideo te Elogijs noſtris prætercam, quod verear, ne plus illi ipſi pietati, quàm veritati tribuiſſe videar. a quo metu

me &

me & egregia ſcripta tua vario carminum genere, & hominum, quibuſcunque notus es, de te facta iudicia liberant. Illud enim conſtat, te inuentione, quæ cum in hac ipſa poetica, tum in vniuerſa eloquentia, atque in omni ſcribendi facultate multo maximam proculdubio laudis partem occupat, ita excellere, vt ætatem noſtram ingeniorum feraciſſimam ſuperes, veterum æques. Atque vtinam eadem natura, quæ munera inter nos ita partita eſt, vt ſeſe Ducem tibi ad poeticen, mihi ad ſolutam orationem præberet, quemadmodum tantam animorum ſimilitudinem, & coniunctionem nobis indidit, vt ſi quis oculis illos introſpicere poſſit, dimidiatos dicat, eandem quoque ingeniorum ſimilitudinem & præſtantiam pariter dediſſet. profecto in Hiſtoria noſtrorum temporum conſcribenda altiſſimum me gloriæ locum obtinere conſiderem. quod naturæ incommodum felicitate compenſatur, qua tibi tanto ſuperior ſum, quanto ingenio inferior. Ea enim lingua ſcribo, quæ tota Europa intellecta nomen meum omnium gentium notitia celebret, cum famam tuam anguſtis Liguriæ finibus concludi neceſſe ſit, eadem natura, cui reluctandum non eſt, te ad ſcribendum patria lingua compllente ab exteris hominibus aut nihil omnino, aut non ſatis commode percepta. quæ tamen infelicitas eo in bonum vertit, eoque ſi non clariorem, at certe maiorem laudem tuam facit, quod is extiteris, qui acerrima ingenij vi docueris, nullam quamuis rudem & incomptam linguam eloquentiæ omniſque generis ornamentorum non capacem eſſe. Poſtremo ita tibi habile ad Poeticen Natura ingenium dedit, vt te etiam ad eius mutam imaginem & æmulatricem artem, hoc eſt picturam idoneum finxerit. ad eam

ſed ipſi ſummi illius artis antiſtites multa in tabulis ſuis te monente & commoſtrante corrigant & mutent. Neque æquius quidquam fuit, quam vt noſtra Elogia, quæ initium ducunt a noſtro nomine, atque ab ijs laudibus, quas non modo nobis non aſciſcimus, ſed ab alijs datas libenter remittimus, tuo nomine, tuiſque veris laudibus frater concluderentur.

POMPEII . ARNOLPHINI

Caſtor ut illuſtrat Pollucem, Caſtora Pollux,
Et proprio illuſtrat lumine uterque polum,
Sic PAVLVM. VBERTVS fratrem ſic PAVLVS honore
Afficit VBERTVM condecoratque ſuum.
Et proprijs ambo patriam uirtutibus ornant,
O uere Italici ſydera bina ſoli.

EIVSDEM

In folijs, Folieta, tuis latet ipſe Cupido
Populea ut uolucris condita fronde latet.
E folijs, Folieta, tuis leniterque ſuſurrat,
Et Zephirus blando murmure mulcet agros,
Sub folijs Folieta, tuis Venus aurea ſomnos
Ducit, & Aonios Theſpia turba choros,
Ipſe tuis folijs, Folieta, inſignis Apollo
Se exornat, folijs te Folieta, ſuis:
Ergo tuis cedant folijs folia omnia quotquot
Idalium effundit, Pieriumque nemus.

IN. VBERTVM. FOLIETAM AVCTOREM.

POMPEII . ARNOLPHINI

Dum folijs paſcentur oues, dum ſylua quotannis
Exurget folijs conſpicienda nouis;
Nulla dies læto folia hæc ſpoliabit honore,
Exornat Ligures queis F O L I E T A uiros.

FINIS.

INDEX

A

AELIVS Pertinax 24
Anſald⁹ Embriacus 31
Anſaldus Auria 35
Anſaldus Piſo 35
Amicus Grillus 54
Anſaldus Marius 55
Andreolus Marius 56
Anſaldus Soldanus 58
Aegidius Buccanigra 78
Aurieta Auria 79
Antonius Grimaldus 80
Ambroſius Nigrius 109
Aurelius Fulgoſius 116
Audreas Auria 119
Antonius Auria 127
Antoniottus Palauicinus 140
Auguſtinus Spinula 144
Antonius Ferrerius 163
Albertus Clauarus 169
Aranus Cibo 181
Angelus Iuſtinianus 190
Auguſtinus Folieta 194
Andalous Nigrius 205
Albericus Cibo 215
Adamus Centurio 216
Argentina Spinula 219

B

Balduinus 35
Blaſius Axeretus 51
Baptiſta Fulgoſius 96
Britius Iuſtinianus 105
Baptiſta Iuſtinianus 105
Baltaſſar Biaſſia 109
Bendinelus Saulius 143
Benedictus Lomelinus 152
Baptiſta Pinellus 183
Barptolemæus Cucurnus 165
Barptolomæus Facius 202
Baptiſta Fulgoſius 203
Barptolomæus Fallamonica 205
Brancas Auria 213

C

Chriſtophorus Columbus 25
Caſſarus 53
Conradus Auria 61
Chriſtoforus Palauicinus 124
Cæſar Fulgoſius 127
Clemens Roboreius 156
Carolus Dominicus Carretus 159
Clemens Dolera 166
Cæſar Contardus 206

D

Deſiderius. D. 13
Dominicus Saulius 196
Dauides Imperialis 219

E

Emanuel Caballus 117
Eliſabella Fliſca 219

F

Felix D. 12
Fridericus Marabottus 69
Franciſcus Cataluſius 79
Franciſcus Spinula 102
Franciſcus Maria Roboreius 112
Fabritius Carrettus 113
Fridericus Fulgoſius 137
Franciſcus Marcheſins 175
Fulco 203

G

Gulielmus Embriacus 30

Gandus

INDEX

Gulielmus Gabernia 59
Gandus Marius 63
Gaſpar Spinula 85
Galeatius Iuſtinianus 105
Georgius Adornius 114
Gulielmus Fliſcus 133
Georgius Fliſcus 133
Galeottus Roboreius 156
Gulielmus Rodoanus 208
Gerardus Spinula 212
Galeatius Pinellus 217

H

Hadrianus Quinctus 15
Hugo Embriacus 31
Henricus Marius 61
Hieronymus Riarius 111
Hieronymus Grimaldus 145
Hieronymus Auria 146
Hieronymus Baſſius 163
Hieronymus Adornius 187

I

Innocentius Quartus 14
Innocentius Octauus 20
Iulius Secundus 22
Ingo 35
Iacobus Marocellus 57
Iacobus Leuantus 58
Iacobus Fliſcus 68
Iſnardus Guarcus 90
Ioannes Fulgoſius 93
Ioannes Grimaldus 96
Ioannes Iuſtinianus 101
Ianus Fulgoſius 104
Ioannes Roboreius 110
Ioannes Auria 128
Ioannes Baptiſta Cicada 148
Ioannes Baptiſta Lazania 178
Ioãnes Matthæus Gibertus 191
Ioãnes Ioachimus Paßanus 195
Iacobus Bracellius 202
Inghetus Contardus 206
Ioannes Cagnatius 208

L

Lambas Auria 44
Lambertus Cibo 52
Lanfrancus Vſuſmarius 81
Lucianus Auria 83
Lucas Fliſcus 91
Laurentius Folieta 92
Laurentius Mutinus 108
Leonardus Roboreius 110
Laurentius Cibo 138
Leonardus Roboreius 158
Leonardus Marinus 199
Ludouicus Fliſcus 133
Lucas Fliſcus 133
Luchinus Viualdus 173
Lucas Cambiaſius 210

M

Martinus Zacharias 73
Megolus Lercarius 86
Matthæus Marruffus 89
M. Antonius Carrettus 127
Marcus Vigerius 164
Matthæus Senarega 209

N

Nicolaus Quinctus 16
Nicolaus Spinula 55
Nicolaus Spinula 62
Nicolaus Fulgoſius 100

Othobonus Iuſtinianus 75
Octauianus Fulgoſius 114

P

Populus Genuenſis 29. 32. 34. 37. 39.
Philippus Longus 35
Paganus Auria 45
Petrus Fulgoſius 48
Principalles Fliſcus 69
Philippus Auria 73
Petrus Spinula 76
Petrus Auria 84
Philippus Auria 121
Paulus Fulgoſius 136
Petrus Riarius 161
Philippus Calandrinus 166
Pileus Marinus 171
Paulus Centurio 185
Paulus Folieta 220

R

Romulus D. 12
Roſcius Auria 63
Renatus Grimaldus 65
Raphael Adornius 74
Raphael Auria 76
Raphael Montaltus 98
Raphael Riarius 161
Raphael Adornius 172
Raphael Fulgoſius 205

S

Syrus. D. 12
Simon Vignoſius 47
Salagrus Nigrius 71
Simon Buccanigra 77
Stephanus Mutinus 108
Simon Paſqua 149
Stephanus Iuſtinianus 188
Stephanus Vſuſmarius 198
Sinibaldus Fliſcus 214
Stephanus Squarciaficus 217

T

Thomas Spinula 60
Thomas Marchius 74
Thomas Marinus 216

V

Valentinus. D. 12
Vbertus Turrius 35
Vbertus Auria 40. 42
Vbertus Turrius 53
Vbertinus Auria 59
Vicecomes Cicada 123
Vincentius Iuſtinianus 154
Vbertus Spinula 197
Violantis Auria 218

X

Xyſtus Quartus 18
Xyſtus Roboreius 156

IN carminibus artiſicis, artificis, 1 CLARISIMVM, CLARISSIMVM. 10 tractarunr, tractarunt. ead. perſtrixerunt, perſtinxerunt. ead. cotra, contra. ead. coninnctis, coniunctis. 12 ALENTINVS, VALENTINVS. 14 QARTVS, QVARTVS. ead. INNOCETIO, INNOCENTIO. 15 immodieis, immodicis. ead. agnoiſendi, agnoſcendi. ead. groria, gloria. ead. aſcendre, aſcendere. ead. faturus, futurus. 18 Admirales, Admirabiles. 21 meleficia, maleficia. ead. æquæ, æque. 24 con ſcelerata, conſcelerata. 25 momoria, memoria. 27 con ſceleratus, conſceleratus. 27 virtum, virtutum. ead. læuiſſimis, leuiſſimis. 29 debitis, debetis. 30 Embricorum, Embriacorum. 31 ſegeſtis, ſe geſtis, 33 conteſtate, conteſtata; 34. ſtudum, ſtudium. 35 pac em, pacem. 39 cauſa, cauſſa. ead. CESAR, CAESAR. ead. longes, longas. 44 conbuſtæ, combuſtæ. VIGNOSum, VIGNOSIVM. 51 hebeto, habeto. 53 CEFFARVS, CAFFARVS. 54 oppium, oppidum. 58 noſtre, noſtræ. 61 Paſanis, Piſanis. 80 cuniuges, coniuges. 89 egragia, egregia. 96 homini, hominis. 100 comparuit, comparauit. 103 attolere, attollere. ead. autorem, auctorem. ead. elude, clade. car. 107 ſuceſſor, ſucceſſor. 109 ſortes, fortes. 110 accerrimus, acerrimus. 114 beros, heros. ead. conpcta, conſpecta. 118 alligatum, alligatam. 119 obleſſa, obſeſſa. 122 Salernitato, Salernitano. 124 firmiſſibus, firmiſſimis. 126 axpugnantur, expugnantur. 127 maioum, majorum. 130 enituerant, enituerunt. 133 potimus, potuimus. 135 Genuæqua, Genuæque. ead. quidqui, quidquid. 140 remote, remotæ. ead. MONTERVBRENSES, MONTERVBRENSIS. ead. Auſonio, Auſoniæ. 141 Lodouicum,

tendam, petendum. ead. Andeganenſi, Andegauenſi. ead. illi, illis. 180 ſpurſas, ſparſas. 186 ſpe illa facta, illi facta. 193 reſtituit, reſtituis. 199 prefers, præfers. 205 obſoluerit, obſoleuerit. ead. præfulgentus, profulgentis. 207 accerrimu, accerrima. Hæbraica, Hæbraicæ ſectæ. ead. Antiſtibus, Antiſtitibus. 209 deſputationibus, diſputationibus. ead. dui, diu. 219 ALTERIA, ALTERA. 220 occupati, occupaturi. 221 compllente, compellente.

FINIS.